U [illegible] EK GENT

Digitized by Google

Digitized by Google

Med. 1732

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

THOMÆ BARTHOLINI
EPISTOLARUM MEDICINALIUM,
CENTURIA III.
Hiſtoriis Medicis aliisque ad rem Medicam ſpectantibus plena.

HAGÆ COMITUM,

Apud PETRUM GOSSE, Bibliopolam.

MDCCXL.

Digitized by Google

Digitized by Google

TH. BARTHOLINUS
Lectori S.

EXſolvo promiſſum ut bonæ fidei debitor. Ex condicto offeruntur reliquæ Epiſtolarum Medicinalium Centuriæ juſta annorum ſerie, qua ad me ſcriptæ ſunt, digeſtæ. De reſponſione noſtra, quanquam ſubinde tardiori, conqueri non poſſunt, qui ad ſcribendum provocarunt vel umbræ noſtræ amore vel rerum rariorum deſiderio. Una autem fidelia duos parietes incruſtavi. Publico prodeſſe volui, & amicorum officiis. Nemo facilè lectionis ſuæ operam eſt perditu-

rus in Epiſtolis, quas varia eruditio & illibata fides commendat, cæteras enim hinc exeſſe juſſimus, niſi vel ex authore vel rerum indiciis locum pretiumque mereantur. Reliquæ varietate curioſa indignæ non erunt, quæ authores ſuos in memoriam dent ſeculorum. Non ægrè ferent amicæ mentes, quarum in Epiſtolis gloriam nunquam ultra verum extuli, ſi reſponſionibus meis non pauca hic, forſan etiam diverſa, viderint eſſe addita. Hanc enim mihi licentiam condonari velim, quod interdum novas ſubſtituerim, ſi quando vel amanuenſium exemplaria deeſſent, vel dignæ lectoribus aliis epiſtolæ Hinc plerisque meis, velut condimenta, in Medica exercitatione obvias Hiſtorias, vel ab amicis Naturæ Conſiliariis communicatas inſerui, ut gratior familiaris eſſet pagina. Res ita nec ſine duce, nec comite procedit. His floſculis Epiſto-

Digitized by Google

las ſuas per ora doctorum ſparſas exornarunt Hildanus, Horſtius uterque, Fontanus, aliique priori ſeculo illuſtres, in quibus cum delectu invenias quæ & publicæ utilitari inſerviant & legendi faſtidium emendent. Cavi ego pari prudentia, ne amicitiæ, quas cum Magnis Viris exerceo, oneri vel faſtidio ſint potius lectoribus, quam voluptati. Nec mihi vivo, nec ſcribo, ſed omnibus. Certè in eam curam incubui diligenter, ut bonis familiaritatem, omnibus probarem juvandi ſtudium. Hoc fine Magni Rerumpublicarum domini commercia epiſtolica ſovent, ut ſuis proſint & ſibi. Hoc animo eruditi epiſtolas ſcribunt, ut amicos ſincerè colant, & orbem ſine invidia doceant. Quod an ſatis ex voto ſim aſſequutus, quia ipſum me æſtimare neſcio, judicent amici, quorum immortales pennæ in hac & reliquis Centuriis loquuntur,

tur,

tur, aliique candidi rerum cenſores, qui ſecretis noſtris literariis, remoto ſignaculo, interſunt. Vere enim Tragicus:

Poſt multa virtus opera laxari
ſolet.

CA-

Digitized by Google

CATALOGUS
Virorum Eruditorum, à quibus vel ad quos
EPISTOLÆ
In Centuria Tertia ſcriptæ ſunt.

A*Ntonius Deuſingius* Med. D. &. Profeſſ. Groninganus.

Chriſtianus Willichius Med. D. & Poliater Stralſundenſis.

Eccardus Leichnerus Med. D. & Prof. Erfurtenſis.

Franciſcns de le Boe Sylvius Med. D. & Profeſſ. Leidenſis.

Fridericus Hammericus Med. D. & Poliater Elſingoranus.

Georgius Segerus Med. D. & Poliat. Thorunenſis.

Gerhardus Blaſius Med. D. & Profeſſ. Amſtelodam.

Guernerus Rolfinck Med. D. & Profeſſ. Jenenſis.

Guido Patin Med. D. & Profeſſ. Reg. Pariſienſis.

Henricus à Möinichen Med. D. & Ser. Reg. Dan. Aulæ Medicus.

Jacobus Bircherodius Phil. D. & Profeſſ. Otthonianus.

Jacobus Holſtius Med. D. & Poliat. Tönningenſis.

Joël

Joël Langelottus Med. D. & Archiater Ser. Duc. Holſ.

Johannes Blaſius J. U. Doct. & Advocat. Cur. Holland.

Joh. Caſp. Bauhinus Med. D. & Profeſſ. Baſileenſis.

Joh. Dan Horſtius Med. & Archiater Darmſt.

Joh. Frid. Treublerus Med. D. & Poliater Bergenſis.

Joh. Heunius Med. D. & Profeſſ. Gryphisw.

Joh. Mich. Fehr Med. D. & Poliater Suinfurt.

Joh. Theod. Schenckius Med. D. & Profeſſ. Jenenſ.

Joh. van Horne Med. D. & Profeſſ. Leidenſis.

Martinus Bogdanus Med. D. & Reip. Bernenſ. Medic.

Martinus Schoockius Med. D. Prof. Francof. Honorar. & Ser. Elect. Brandeb. Conſiliarius.

Nicolaus Bentzon Eques D. Marci, Med. D. & Med. Aalburg.

Nicolaus Stenonis Hafnienſis Med. Doct.

Nicolaus Stephanus Patritius Hafnienſis.

Olaus Borrichius Med. D. & Prof. Hafnienſis.

Paulus Barbette Med. D. Reipubl. Amſtelod. Med.

Petrus Schumacherus Ser. Reg. Maj. Dan. & Norweg. à Secretis Cameræ, & Archivis.

Th. Bartholinus.

TH. BAR-

Th. Bartholini EPISTOLARUM MEDICINALIUM CENTURIA TERTIA.

EPISTOLA I.

De Hepatis Exſequiis Concertatio Poëtica.

Thomæ Bartholino Hafniam.

AMpliſſimas ago gratias pro ſuaviſſimis Tuis 10. Septembr. Romæ mihi traditis, quibus felicem Tuum, Cariſſimæ Conjugis dilectiſſimorumque liberorum, reditum ad urbem ſignificaſti; pro ſalute, quam Nob. & Cl. Viris, Equiti e Puteis, Holſtenio, Vizzano, Trulliis, dixiſti, plurimam reddo. Cl. Lucas Holſtenius hac æſtate dubia gaviſus ſalute, ſiniſtri renis ulcere laboravit, urinamque reddidit ſat copioſam at fœtidam; aliquoties febrivit; poſt

longum aquarum thermalium, etiam Spadenſium, uſum tandem convaluiſſe videtur. Domeſticus Cl. Johannis Trullii ſummam in ipſius ædibus experior humanitatem, variaque indies & medica & chirurgica in ipſius praxi occurrunt notatu digniſſima. Quæ tot jam annos in Arte ſeneſcens Anatomica & Chirurgica obſervavit, literis conſignat, eorumque editionem brevi promittit, quibus de Aneuriſmate tractatum adjungere decrevit, item de Caruncula Penis, morbo hic ſatis familiari, item de Veſicæ calculo. Dum Romæ ſubſtiti, in re medica, anatomica & chirurgica nihil prodiit. Obſervatam olim à Tychone Brahe ſtellam in pectore Cygni, poſtea vero abſconditam, iterum rediiſſe aſſerunt Mathematici Romani, qui tertiæ eam magnitudinis judicant; primum ipſis ab Hodierno indicium datum eſt. Unus vel alter agitur menſis, ex quo elegans Epigramma, pro reſtituenda Hepati ſanguificatione, à Doctiſſimo Viro D. Auguſtino Campogallo Vicentino elaboratum, à Cl. Viro D. Felice Viali, magno utriuſque amico, Patavio mihi transmiſſum fuit, cui plus pretii ſtatuerem, ſi tantum ab oculari demonſtratione mutuatum fuiſſet robur, quantum ab eleganti dictione ſagacique Autoris ingenio ipſi acceſſerat. Totum Epigramma hoc eſt.

Hepar

Hepar funeratum à Bartholino.

Quid jacet hic? Hepar. quæ ſors tam dira peremit
Infelix viſcus? Barbara penna fuit.
Abſtulit imperium: Vitæ tamen usque pepercit
Græculus, ac aliquid pertulit eſſe Jecur.
Clinicus at Theuton monſtrum ratus eſſe nefasque:
Naturæ triſtes miſit ad inferias.
Ars artem ſimulat: Tractat Veſpillo ſalutem,
Curat & infirmos, cui tumulare placet.
Sed res ſum vivax: Poſt Fata renaſcitur Hepar,
Et vel apud Mortes morte carere ſolet.
Hoſpes abi, nec tu noſtros mirabere caſus.
Res nova jam non eſt me nigra Roſtra pati.
At fieri malim Plutonis Vulturis eſca,
Teutonici Corvi quam ſaturare famem.

Cl. Viali per Tabellarium ſtatim reſcripſi, eruditum hoc ingenioſi Poëtæ Epigramma longe mihi gratius fuiſſe, niſi liberaliori manu aſperſi ſales nativam innocentium Muſarum ſuavitatem corrupiſſent, nec qua eſſem ingenii infelicitate divinari me poſſe, quid in elegantiſſima Bartholiniana dictione barbari ineſſet, niſi Barbarorum mereantur titulum, quotquot ob locorum diſtantiam intra Romanæ urbis mœnia literarios ſuos fœtus in lucem non edunt, quo nomine &

 nupero

Digitized by Google

nupero Epigrammati barbariei nota inureretur, utpote Patavii ſcripto: Tanti verò momenti litem brevi ἀυτοψία dirimi poſſe; interim mirari me, quomodo humaniſſimi alioquin viri Muſæ ac Gratiæ acerbiora hæc epitheta paucis hiſce lineis inſeri permiſerint, niſi cœco cuidam in Hepar amori totum imputetur. Et ut rectius ipſi obviam irem, breve carmen de vero Hepatis munere feſtinanti calamo conſcripſi, laudatoque viro una cum epiſtolio miſi, ut reſponſum feliciùs expiſcarer; quod tale fuit, nolle ipſum acerbius quicquam in Incomparabilem Bartholinum vel elegantiſſimum ipſius ſtylum eſſe dictum, ſed totum acumen furori poëtico debitum, nulla ratione injurium eſſe debere ſummo Bartholino, quem barbariei nomine crudelitatis incuſat, quod verum Hepati munus ſc. ſanguificationem detraxiſſet, cætera quæ ſunt epitheta ob ſolum & ſimplex acumen addita. In majus ingenui reſponſi argumentum frequentes adducit laudes, quas D. Campogallus T. E. plene ore in dies aſcribit. Quod Ipſi pro Epigrammate reddidi carmen, rude eſt, quippe quod ab infelici Poëta effictum, diuque eſt quod manum de Tabula ſubtraxerim. Et licet meo non indigeres auxilio, meritiſſimi tamen Præceptoris cauſam intactam relinquere

quere nec volui nec debui. Veniam interim dabis ſimplicitati dictionis, quâ ſine fuco ullisve verborum lenociniis dato ſtudio omiſſis, ſolaque αὐτοψίᾳ duce Natura verum nec tralatitium Hepatis munus in charta conſignavi, ut, ſi ex diſſectionibus rectius quid didiciſſet ſæpe laudatus Poëta, candidè reponeret. Carmen hoc eſt:

Ἐπίτασις funerati Hepatis.

Suave rubens nectar blando ſermone Medentum
Fundebam, nec eram certè, quod viſcus habebar
Sanguinei fons, & radix, autorve cruoris,
Quo me, quo partes reliquas Cor paſcit alitque.
Huc rivos Natura parens, huc flumina Lactis
Diverti voluit, res eſt non falſa, diſerto
Pecqueto patuit, doctisque eſt tradita ſcriptis.
Altius Humani Barthlinus Corporis antra
Rimatus, lactis latices fluviique jucundi
Ut me prætereunt, quove ad Cor tramite vergunt
Dexteritate manus monſtrat, ſuadæque lepore
Aſſurgit Cordi, cui priſcum reddit honorem.
Explicat in medio Thoracis lactea vaſa,

Digitized by Google

Queis chylus invehitur Cordi, è quo ſanguinis ortus
Natalesque fluunt; Cor ſuccum ſuſcipit album,
Commotum fovet igne ſuo, & pro lacte colorem
Indit purpureum, cunctosque emittit ad artus.
At ſi quæ bilis toti nocitura pererrat,
Hanc traho & inſigni cribratam colligo cyſti.
Id mihi ſorte datum, ſoloque hoc munere fungor.
Victas cedo manus Cordi, quod ſanguinis omnis
Cura manet, ſolers ipſam mihi ſectio dempſit.
Vaſcula, quæ circum cernis ſplendentia, Lacte
Nulla tument, è me deducunt flumina Lymphæ,
Unde nec Imperium potero ſervare cruentum,
Quod Cordi Natura dedit. Spes una ſalutis
Hæcupereſt, oculis uti gens credula neſcit,
Dum mihi, quæ Cordis fuerint, dat lactea vaſa.
Per quos Majeſtas periit mihi, parcite pennis,
Ne totum moriar, ſed promptè incernere cribro

Mor-

Mordacem valeam per parva formina
ſuccum,
In vos ut tumidi, faciles ſine felle rece-
dant.

In eadem Cl. Vialis Epiſtola moneor, in Anatome publica Patavii habita ab Excellentiſſimo D. Antonio Molinetto veſicam parvam fuiſſe inventam majori urinariæ adnatam, quæ tamen cum ipſa communionem habebat: item inter diaphragmatis tunicas, ad dextrum, ad lævum, & in medio, duo fruſtula oſſis viſa eſſe, quæ Coronam argenteam Florentinam craſſitie & magnitudine æquabant.

Hac hebdomade in ædibus Dn. Trullii vivum diſſecui canem, Lacteorum ac Lymphaticorum verum progreſſum utrique Trullio & aliquot Anatomiæ ſtudioſis monſtraturus, quos inter Pariſienſis quidem erat Chirurgiæ ſtudioſus, cui Pecqueti ductus notiſſimus erat, ſed lymphatica & ſalivalia penitus ignorabat. Circa hepar lactis veſtigium diligentiſſime inquirenti nullum apparuit, nec, quæ à multis propugnatur, in pancreas inſertio. In axillari lactei ductus ingreſſum valvula donatum apertè oſtendi, cui altera adſtabat valvula lymphatici majoris, per collum cum jugulari interna deſcendentis ſæpius à me obſervati, ingreſſum muniens, quam leviter compreſſum

Lymphaticum aquæ influxu manifeſte attollebat. Lymphatici ingreſſum in utroque colli latere viderunt. Miræ magnitudines erant, quæ cum ſpermaticis è teſtibus aſcendentes in glandulas Receptaculo vicinas ſe inſeruerunt. Oſtendi etiam ſalivalia ſat conſpicua. Celeſtinus Celeſtini Cortonæ degens, quondam diſcipulus Joh. Trullii, in muliere quadragenaria, quæ ſæpius pepererat, modo ob menſium ſuppreſſionem gravida fruſtra habita, hepar nuper invenit 40. librarum pondere. Hiſce vale quam feliciſſime, ac porro ama

Romæ 27. Septemb. 1659.

T. Diſcip. obſeqv.

Henr. à Möinichen.

EPISTOLA II.

De Hepate ſcirrhoſo, & ſano, deque vagina uteri duplici.

HENRICO à MÖINICHEN Romam.

GRata mihi fuit Tua pietas & in retundenda barbara cujusdam eruditi penna, quæ meam pro barbara traduxit. Barbarus dici non mereor, quod Hepati aurem vellicaverim. Pius potius fui, quia tyrannicam

rannicam illius poteſtatem detexi. De hac pietate plures mihi gratulantur, ut nonnullorum latratus ſpernere debeam. Nuper in conſultatione pro Nobiliſſima Matrona ſenſi hepar ingens & duritiem quaſi ſcirrhoſam contraxiſſe, corpore reliquo & florido & optimi habitus. Quid igitur ſibi attribuet poſthac jecur, ſine cujus ope primaria corpus bene nutritur & ſanguinem cor conficit? Aliam Matronam illuſtrem curæ meæ ſubjecit fortuna, cui, ſalvo jecore, quantum ego perſpicere potui, in Aſcitem abdomen extendebatur. Unde ſudoriferis curata fuit. Rediere tamen, poſt moras aliquot annorum, noduli in abdomine, primi exiles, mobiles, mox incremento ſumpto moleſti, quos glandulas omenti eſſe ſuſpicabar ſeroſa humiditate tumentes. Alia exempla paſſim occurrunt, & alibi contra Hepar adduxi. Holſtenii Doctiſſimi ſalus grata mihi eſt, & publico & privato nomine. Quid ad publicum conferre poſſit, non ignorant eruditi. Mihi Romæ degenti omnia amici officia exhibuit. Ampliſſimam Platonicorum Philoſophorum ſuppellectilem mihi in Bibliotheca oſtendit, quam quidem illi invidebam, quia ille publico invidebat. Synopſin tamen ejusdem Philoſophiæ, cui ſemper fui addictior, conſcripſit, mihique

ejus ſpem fecit. Utinam ſtet promiſſis. Sed ſperare id non poſſum, quia altioribus Aulæ curis implicatur. Plurimam illi, uti & Illuſtri Equiti à *Puteo* & Cl. *Vizzanio*, ſalutem transſcribo. Veſica duplex quoque magno *Caſaubono* fuit, ita calculo dilatante veſicam, ut pro ſe ſolam efficeret. Rarius eſt, quod natura in muliere quadam à primo ortu duplicem uteri vaginam efformarit. Duplici natura mulierem inventam in Prodigiis refert *Obſequens*, nec diſſimilia exempla recitat *Licetus* l. de Monſtris. Fere tamen externè tantum in prædictis natura muliebris duplicata apparuit, & ad monſtrorum claſſem relata. At mulier hæc Hafnienſis honeſta, nullisque monſtris annumeranda, externo ſexus ſui diſcrimine nihil a reliquis differt, à primo verò natali die duplicem vaginam uteri duplici orificio patentem habuit, quarum una anguſtior, latior altera. Per latiorem ex marito filiam enixa eſt jam viri potentem, cui an ſimilis vaginæ conformatio obtigerit, ignorare cogor, quia ventrem ſuum inſpiciendum non conceſſit, & illas delicias amaſio illius lubens relinquo. De matre hac quæ refero, fide quoque amiciſſimi D. *Aſſueri Payngk* teſtari poſſum, cui hæc ſacra revelavit, nulli
reve-

revelanda; ſunt enim Eleuſiniæ. Tu verò, mi *Moinicheni*, vale diutiſſime.

T. Thomas Bartholinus.

EPISTOLA III.

Promotio & Anatome Helvetica.

Thomæ Bartholino Haſniam.

NOn ſuſpectus Tibi erit, Excellentiſſime Vir, meus animus, quamvis non meminerim, quando ad Te ſcripſerim. Iſtud debitum votis explevi, quæ apud Deum pro Te & tuis cottidie facio. Idem teſtabuntur cujusvis regionis eruditiſſimi. Quid nunc agam publicè conſtabit, ut indicem quid tibi Præceptori & tanto Mæcenati debeam. Unicum me graviter perculit, ſc. *Henricum Fuirenium* hujus promiſſi non fore participem. Sed rediit ad cælum, unde ortum habuit, ut, exolutus periculis cottidianis, municeps beatæ quietis foret. Idem de Rhodio pervulgatum eſt: qui aliquoties mecum de ſuo Celſo, dum Romæ morarer, ut & hic egit. Vixi Romæ apud Illuſtrem Ferdinandum Furſtenbergium Pontif. Max. cubicularium ſecretum: Lucæ Holſtenio, Vizzanio, tum reliquis eruditis ita innotui, ut ferè manſiſſem Romæ. Jam Bernæ vivo, quod nunquam

quam cogitaſſem. Interim mihi ipſi gratulor de iſta Patria. Sum hic extra veſtras belli turbas & armorum ſtrepitus, qui pari modo etiam Marchiam, patriam meam, devaſtant. Receptus ſum, extra ordinem & exemplum, inter antiquiſſimos cives, & ſtipendium accepi. Ex hoc Baſileæ ſummos in Medicina honores Senior Bauhinus contulit ſumma cum gratulatione his verbis: *Adſcende Bogdane hanc cathedram, & oſtende te Magni Bartholini diſcipulum. Gratulor mihi de tuo Præceptore, & te ſuo diſcipulo: Inprimis quod te, veluti ipſum ante* 14. *annos hoc menſe iisdem inſigniis huic conſeſſui illuſtri oſtendam. Faxit in Reipublicæ Helveticæ commodum.* In diſputatione mea *de Recidiva Morborum* nullius veſtigia ſecutus ſum, quia nulla vidi: forſan in majus opuſculum excreſcet, ſi DEo placebit. Jam paro tuo nomini doctrinam pulſuum juxta Herophili mentem, uti libros tres de Peditu abſolutos habeo. Sed vereor ex iſta materia ignominiam, etſi Segerus ſub ficto nomine nihil ejusmodi metuendum dictitat. Habeo etiam animadverſiones in Hippocratis Aphoriſmos. Quid Tu de iſtis ſentias, aperi, inprimis de Simeone Sethi, quem Pariſiis edidi. Quicquid edidiſti poſt meum diſceſſum, cum Riolani Apologia à te poſco. Vale, Magne Præceptor, cum

tua

Digitized by Google

tua Nobili uxore, liberis, fratribus, cognatis, optime, mihique ſave. Bernæ 1659. 15. Decembr.

Martino Bogdano.

Martinus Bogdanus Doct. Med. & Facultatis hujusdem in Alma Baſileenſium Adſeſſor
S. P. P.
C. L.

ILluſtriſſimi noſtri Magiſtratus beneficio, Tibi, quisquis curioſior fueris, intuendum proponam, quæ Natura in nobis omnibus occluſit. Neutiquam quod DEI opus odio proſequi videor, ſed ut Te ipſum noveris, dum luſtrabis oculis & auribus utrumque Palatium in ſequiori ſexu. Scilicet & id, in quo tuum ſpiritum primum concepiſti, & id, in quo idem, quam diu vivis, habitat. Digito id Tibi monſtrabo, juxta ἐγχείρησιν mei Præceptoris Cl. *Thomæ Bartholini* in Dania Medici & Anatomici ſummi. Imo quid in quovis receſſu penitiori agatur, breviter & ſolidè oretenus exponam. Si vis adeſſe, ædes habebis liberas Alberti Baurenköningi Chirurgi, cras hora prima pomeridiana, & in poſterum quavis die. Cæterum optime Vale & Fave. Bernæ Helvetiorum A. C. MDCLX. XIX. Decembr. Impreſſ. Bern. 1660.

EPI-

EPISTOLA IV.

De Recidiva, & Aphoriſmis Hippocratis.

MARTINO BOGDANO Bernam.

ET novam patriam & novos, ſed meritiſſimos, honores Tibi gratulor. Certè digniorem Hildano alium ſubſtituere non potuerunt Illuſtres Patres Bernenſes, quam Bogdanum, qui eruditione illum ſuperat, rerum uſu cum ætate æquabit. Nihil do auribus. Publica fama loquitur, & teſtari poſſumus, quibus etiam præſens innotuiſti. Magni Bauhini affectum exoſculor, & Te amare non deſinam, quod etiam publicè in illuſtri loco me præceptorem agnoveris, & in ſectionibus adhuc ſequaris. Mores antiquos ſervas, hoc eſt, candidos, ſemperque Tibi ſimilis, illis es diſſimilis, quorum omnis vis virtusque in lingua ſita eſt. Deum precor ut, quæ Tibi magno tuo merito Senatus Bernenſis decrevit, benè feliciterque eveniant. De Recidiva Morborum Diſputatio ingenio Tuo digna eſt & eruditione. Pauca de illa ſcripſit *Stephanus Rod. Caſtrenſis* in Exercitationibus nuperrimè editis, ſed non aſſurgunt illa ad tui calami facundiam & ἀκρίβειαν. Si pleniore penna auctius iſtud argumentum tractare in te ſuſce-

ſuſceperis, & Rempublicam Medicam augebis & tuam famam. Non Te terreant peditus invidorum, quo ab incepto deſiſtas. Eruditus tuus calamus & mortalium utilitas, argumenti exilitatem emendabit. Si vidiſti de Peditu Diſputationem Anonymi, forſan erit incitamento, ne ab opere ſuſcepto pedem retrahas. Titulum exſcriptum mitto, ut lepidum ingenium authoris videas: Diſcurſus Methodicus de Peditu, ejusque ſpeciebus, Crepitu & Viſio, in Theſes digeſtus, quas Præſide Clariſs. Viro Bombardo Stevarzio Clarefortenſi, pro virili defendere conabitur Buldrianus Sclopetarius Bleſenſis. Diſputabuntur autem in ædibus divæ Cloacinæ, à ſummo mane ad noctem usque mediam. Clareforti apud Stancarum Cepollam, ſub ſigno Divi Blaſij, Anno M. DC. XXVI. Abutitur verò ille ibidem ingenio ſuo & extra Medici campum vagatur, inprimis in Corollariis, ubi ſequentia Problemata addit I. An, ubi multi flatus emittuntur, aliquid decedat animæ? 2. An horologia poſſint fieri ex crepitibus? 3. Cur crepitus Imperatoribus aſſimiletur? 4. An hodie omnes peditus ſint legitimati? 5. An perſonæ pedentis dignitas aliquid authoritati peditus? Exempli gratia, utrum Peditus Papæ dignior ſit, quam gregarij alicujus

ſacri-

ſacrificuli, ambobus eadem quantitate & qualitate exiſtentibus? 6. An peditus arte Chymica deſtillari poſſit, ita, ut educatur Quinta pedituum eſſentia? 7. In Muſicorum gratiam, quot ſint genera crepituum, ſecundum differentiam ſoni? Reſp. 62. Qui volet, computet. Has aliasque nugas otioſorum hominum nihili pendimus, ſed utilia à Te expectamus & erudita. Non dubito, quin in Hiſtoriis noſtris legeris, ex utero quoque peditum prodiſſe. Cæterum animadverſiones tuas in Aphorismos avidè expecto, ut ſciam quod doctior pollex adhuc premit. Spero mitiorem à Te cenſuram, quam fuit *Claudij Verderij*, qui p. 143. rigidior juſto, ex Aphorismis ait veros quosdam, falſos eſſe quam plurimos, ex veris verò quosdam ita veros, ut eos cum reliquis poſuiſſe ridiculum illi ſit magis quam utile aut neceſſarium; veluti, *poſt laborem quietem eſſe optimam*, & quando eſurit corpus, ab opere ceſſandum eſſe. Inter falſos illum ponit, quo mulieres podagram non pati tradit, cui contrarium quotidianam experientiam docere. Quid in excuſationem *Coi* præceptoris dici poſſit, non ignoras, nec dicam ego, ne noctuas Athenas. Diſplicet tamen, quod *Verderius* de non lecto Aphorismo vel neglecto judicium tulerit. Mancum recitavit, ut

ut impugnaret. Dixit *Hippocrates* 6. Aph. 29. mulierem podagra non laborare, niſi cum menſtrua defecerint. Quod ex eo repetit *Celſus* l. 4. c. 24. Sive ſuppreſſio fiat morbi vitio ſive ætatis. Ita novi grandævam matronam chiragra podagraque miſerè afflictam, qua ſublevata eſt, ſed magno ſuo damno, calculi ſucceſſione. In reliquis quoque *Verderius* audiri non debet quia ſecreta artis ignorat. Æquior in Coum eſt *Suidas*. Ita enim ille: Ejus libri, tanquam divino emanarint ore, ubique celebrantur; in primo Jusjurandum continetur, in ſecundo Prognoſtica, tertio Aphoriſmi, quarto illa admirabilis compoſitio 60. libris omnem ſcientiam medicinæ complectens. Te igitur potius audiamus, quem ſcio & Coi authoritatem venerari & experientia medica eſſe inſtructum. Notas tuas in Sethum vidi, legi, probavi.

Scilicet ingenium, & rerum prudentia velox
Ante pilos venit;

Vale, mi Bogdane, & Tuum me eſſe Totum crede. Hafniæ.

T. T.

Thomas Bartholinus.

EPISTOLA V.

Alvi excrementa per ſcrotum.

GUIDONI PATINO Pariſios.

ADhuc DEI gratia ſuperſum, vivo & valeo, quanquam inter publicas patriæ calamitates intra & extra urbem hactenus ſim verſatus. Interea quid Riolanus egerit, reſcire non potui. At Conſobrinum meum D. Henricum Fuiren amiſimus, vel ad cœleſtem patriam præmiſimus, Virum eruditione Medica & candore inuſitato conſpicuum, qui inſtructiſſimam Bibliothecam Medicam & Muſæum rariorum cum amplis ſtipendiis patriæ Academiæ legavit. Nos inter publicum privatumque luctum in mediis nivibus de Nivis in Medicina uſu aliquid commentati ſumus, & Hiſtoriarum Anatomicarum telam pertexuimus. Finita verò Centuria ſexta, occurrit his diebus Ruſticus, qui inter raros reponi meretur. In vicino pago Balderup ruſticus, cui nomen Olaus Andreas, ſupra annos 30. natus, cætera ſanus, præterito autumno apud cæmentarium operibus ſuis vacans, obſtructione alvi ſpatio dierum quatuor & decem vexatus, aliis nihil proficientibus, ſumpſit adipem balenæ cum cereviſia, quo medicamento alvus ei liberaliter

ter ſoluta, cui tamen ſucceſſit inflammatio ſcroti in ſiniſtro latere, unde ſphacelus. Mortua ſcroti parte ſponte ſua decidente, teſticulus ſiniſter ſanus comparuit, nec ulterius gangræna ſerpit. Per patulum verò foramen ſcroti fæces alvi excernuntur, & quicquid per os aſſumit, tanta ſubinde violentia, ut cum ſonitu ingenti erumpant, flatibus ſine dubio per inſolitam viam urgentibus. Per alvum quoque die ſemel excernit, ſed per ſcrotum fere continuò, quod ſine nauſea nec vidi, nec ſcribo. Herniam fuiſſe ſuſpicabar, inteſtinis in ſcrotum prolapſis, poſteaque ab acri materia, forſan calce, eroſis, & ſuccedente gangrænâ ſcroto communicatâ; in quo ſine intermiſſione fæces egeruntur, quia nullo ſphinctere cohibentur, ſecus ac in ano. Forſan huic ſimilis fuit Æniates apud *Hippocratem* l. 7. Epid in Delo retro in latus ſiniſtrum jaculo percuſſus, cui ſedes extra in ſcrotum prolapſa eſt, ſed quinto die mortuus dicitur, quia excrementis exitus per ſcrotum denegabatur. Hanc Hiſtoriam addidi, ne inanes ad Te, rebus occupatiſſimum ſeriis, literæ irent. Brevi ad vos ex Italia venturum Affinem meum *D. Henricum à Möinichen*, Anatomicum & Medicum Doctiſſimum, amicitiæ Tuæ commendo. Vale,

Vir ſumme, & frequentibus literis amorem ſolitum teſtare. Hafniæ

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA VI.

Riolani mors.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

O Mellitiſſimas literas tuas atque ſuaviſſimas, amiciſſimè Bartholine! Evangelium narras, quum ſcribis & indicas mihi Te vivere. Sæpius de Te cogitavi à 4. annis, à quibus fortiter apud vos Bellona furores ſuos exercuit. Deo ſit laus & gloria, cujus benignitate vivis & vales. Potentiſſimus veſter adverſarius tandem abiit ad plures. *D. Henricum à Möinichen*, amicum tuum, commendatiſſimum habebo. De obitu noſtri *Riolani* ad Te ſcripſi, ipſo menſe, qui fuit illi emortualis: Fati legem adimplevit anno 1657. die Lunæ 19. Febr. anno æt. 80. A quo tempore nova prodiit editio ejus Enchiridii Anatomici & Pathologici, in 8. cum paucis additionibus ac levioris momenti. Conſobrinum tuum *D. Fuiren*, quem hic olim vidiſſe memini, ſerio lugeo.

lugeo. Novum faſciculum adornabo, quem tradam D. *Henr. à Möinichen.* Tu verò cogita de veſtris quam primum mittendis. Te & optimos fratres interea ſaluto. Vive, vale, & me ama. Datum Pariſiis, die Veneris 20. May. 1660.

Tuus ex animo
Guido Patin, Doctor Med.
& Prof. Reg.

EPISTOLA VII.

De Fœtu Muſſipontano.

Thomæ Bartholino Hafniam.

GRatulor ex animo de pace obtenta, Deumque ſerio precor, ut ex animo in poſterum valeatis & vivatis, & omnia ex voto cedant. Deus Te, mi *Bartholine*, ſervet incolumem in artis noſtræ decus & incrementum. Ne vero, præter vota, inanes mittam literas, includo mirabilem caſum Muſſipontanum. Ab amico Gallo Gener meus *Laur. Strauſſius*, Auliater Darmſtatinus, illum accepit, atque ad ipſius inſtantiam Reſolutionem, quam vides typis expreſſam, excogitavit. Ego tamen multa deſidero quoad ipſius hiſtoriæ veritatem, & ipſius reſolutionis varia contenta, ut ut

Dn. Comes *Digbæus* pronuper Pariſiis ſcripſerit, ſe fœtum illum vidiſſe. Tu, Excellentiſſime Vir, quæſo penitius rem volve & evolve, &, niſi ingratum ſit, Doctiſſimo Tuo reſponſo me bea, & me amare perge, qui ſum

Darmſtad. 9. Sept. 1660.

Excell. T. addictiſſ.

J. D. Horſtius.

EPISTOLA VIII.

Reſponſio ad fœtum mirabilem Muſſipontanum.

JOH. DAN. HORSTIO Darmſtadium.

TH. BARTHOLINUS.

POſt tandem reductam pacem & tranquillitatem, utinam duraturam, de tua ſalute ſolicitus, à DN. LINCKERO, Cognato Veſtro, qui in Comitatu Legatorum Anglicorum nobiſcum diu vixit, erigor. Benè te valere fidem fecit, idemque jam per gratiſſimam Epiſtolam nuncias, cujus alloquio non parum lætatus, inter optatæ pacis fructus etiam reputo, quod inter amicos redeant literarum commer-

mercia antea interrupta. Tua inprimis pergrata recordatio, mi *Horſti*, de qua ſæpe cum Cognato tuo loquutus ſum, quum temporum infelicatem tui memoria mitigarem & illius colloquio, quem etiam tui cauſa amavi. Quod verò ſcribendi officio me anteverteris, culpam imputabis triplici prelo, cui quotidie vaco. Sudant enim ſub torculari Centuria quinta & ſexta Hiſtoriarum Rararum, quibus *Rhodii* noſtri, inſigni Literariæ Reipubl. damno non ita pridem defuncti, Mantiſſa Anatomicarum Obſervationum annectitur. Alium Typothetam exercent Obſervationes variæ de Nivis Uſu Medico, quibus accedit de Nivis figura Diſſertatio fratris & Collegæ *D. Erasmi Bartholini*, qui te multum æſtimat & ſalutat. Tertium prelum occupatur in Panegyrico, quem nuper Auguſtiſſimo Regi noſtro publicè ipſa Majeſtate præſente dixi, quum omnes Daniæ Ordines Regnorum hæreditariam poſſeſſionem Regiæ familiæ utriusque ſexus, ob ſumma in patriam merita, ſubjectiſſimè obtuliſſent. Quibus finitis ſuccedent Centuriæ duæ Epiſtolarum Medicinalium, quarum tu magna eris pars, & Ciſta Medica Hafnienſis variis caſibus & Conſultationibus referta. Prelo quoque ſe accingunt Opuſcula mea Lactea & Lymphatica cum defen-

ſenſionibus & ſpicilegiis uno volumine digeſta & auſta. Hiſce aliisque intento & temporum horum mutationibus, commodè per tabellarium allatæ literæ tuæ moleſtias ſolantur & Caſum ſtupendum *De Fœtu extra uterum mulieris Muſſipontanæ in abdomine retento, tandemque lapideſcente* proponunt expendendum. Multum tibi, Vir Magne, debeo, quod Rararum Obſervationum particeps reddar, plus tamen, quod meo aliquid tribuas judicio. Digna profeſto eſt Hiſtoria, cui aliquot horæ impendantur, & ægrè fero, quod aliis diſtraſtus accurata lance ſingula in præſenti non poſſim expendere. Neque tamen ulterius amicum reſponſum differam, ne vel in officio ſegnitiem, vel in judicando tarditatem incuſes, quum moræ culpam luere debeat tabellarius, qui IX. Sept. 1660. exaratas tuas literas, heri primum Cal. Novembr. ad manus meas detulit. Quidquid ſit, quicquid in mentem venerit de inaudito ferè caſu, paucis aperiam, ut tibi, cui nihil denego, morem geram. Principio de Hiſtoriæ veritate conſtare debet, quam ſuſpeſtam non pauca reddunt, niſi aliis fide dignis evincatur teſtibus. Temerè monſtroſis Obſervationibus, quæ vim conſuetæ naturæ inferunt, non credimus, quia ſæpe nos otioſa ingenia & faceta deludunt;

ludunt; nonnunquam & lucri ſpe multa finguntur, quæ nusquam neque picta fuerunt, neque ſcripta; non raró quoque inventis & viſis aliquid ſive ex ingenio additur, ſive ex ignorantia. Author Hiſtoriæ tacetur, cujus authoritati plurimum tribuimus, & idonei deficiunt teſtes. Si Medicorum Almæ Univerſitatis Pontimuſſanæ narrationem, & ipſius Decani Domini Pillement, per amicum procuraveris, de rei veritate ſecuriores reddemur. Interim ex uſu fuiſſet, ſi mulieris iſtius ſexagenariæ conditiones accuratius expreſſiſſet Hiſtoria: Quot nempe liberos in conjugio olim peperiſſet, & qua facilitate, quibusve ſymptomatis: An conjuge orbata integræ ſemper fuerit famæ: Quando menſium fluxus ſubſtiterint: An vivente marito gravidam ſe putaverit ſenſeritque, an eo defuncto geſtationis hujus dolores inuſitatos ſit experta. In fœtus quoque Hiſtoria deſideramus diligentiorem manuum pedumque deſcriptionem, oſſium, umbilici faciem &c. Non aſſequor ſymptomatum, de quibus mulier apud Medicos dicitur conqueſta, rationes. Ex ponderoſo onere & permoleſto, tribus infra umbilicum digitis, injuſſæ alvi dejectiones, & invitus plerumque urinæ fluxus, imò & ipſius ani procidentia ſequuta memoratur. Certè contraria his

debuiſſent accidentia ſuccedere. A mole enim compreſſum inteſtinum rectum, ſiſtit alvum, & quanquam in prægnantibus compreſſa veſica ad frequentiorem excretionem ſolicitetur, tamen eſt invita. Poſt partum ſæpe ani procidentiam obſervamus, ſed in prægnantibus fœtus grandior ſi non poſſit inteſtinum loco ſuo movere, & pellere, quæ cauſa fingi poteſt, cur moles hæc & pondere minor & magnitudine alvum protruſerit? Qua parte abdominis hæſerit fœtus, non ſatis exprimitur. Si tribus infra umbilicum digitis ſitus erat, parvo intervallo diſtabat ab utero, quod monendum fuerat, ut conſenſus cum utero clarius innoteſceret, & reliqua ad uterum ſpectantia & conceptionem deſignarentur. Vincula, quibus moles hæc pendula alligabatur, ex lateribus peritonæi feruntur orta, ſed an nervoſa fuerint, vel carnoſa, vel denique venoſa, non addit, an cum uteri lateribus commercium habuerint. Membra ipſa fœtus nullis intervallis diſtincta aſſeruntur, & ita cum reliquo corpore coaluiſſe, ut inſpicientium aciem oculosque propemodum ſubterfugerent. An id vi lapidificæ tribuendum, quum formatrix non ſit culpanda? Mirum autem mihi videtur, quomodo in lapideam duritiem dicatur converſus fœtus, & tamen

men diſſectoribus patuerit cerebri apertio, & viſcerum medii infimique ventris inſpectio. Præterea tam accuratè cerebri ſubſtantiam & tunicas ſector cum corde &c. ſeparavit, ut etiam tenellum uterum pro ſexus argumento extraxerit: Integer tamen adhuc ſervatur in Authoris pharmacopœa domeſtica. Eximendi nobis ſunt hi ſcrupuli prius, quam narratis plenam fidem mutuemur. Si producti fuiſſent teſtes, pro vera hypotheſin acciperem. Jam liberè dubitamus, quia ex incerto authore fama fit incerta & dubia fides. Quanquam pronuper Pariſiis ſcripſerit Illuſtris Comes Digbæus, ſe fœtum illum vidiſſe, tamen anſa dubitandi relinquitur, quia fœtum ex abdomine exſectum ipſe Comes ſuis oculis non vidit, plenum alioqui tanto Viro conſenſum deberemus. Cur ſex luſtris majorem molem non produxerit Natura nunquam otioſa, dictu difficile, quum elephas citius increſcat, & arcanas lactearum vias agnoſcat Author ad latentis fœtus nutritionem, vel enim perfectum fœtum molitur Natura, vel, ſi impar ſit, ad putredinem devolvit. Sed putredinem ſalinus ſpiritus arcuit, quo lapideum corpus emerſit, quod in Lithopædio Senonenſi vidimus. In Auguſto Sereniſſimi Regis noſtri muſæo, Lithopædium

pædium illud contrectantes, nullam interiorum fabricam potuimus ſcrutari, quia ſaxea ſoliditate univerſum corpus infantile induruerat. Mirum dictu, quod in fœtu Muſſipontano lapideæ partes externæ fuerint, & tamen internæ cultro anatomico patuerint. Obtuſius mihi ingenium eſt, quam ut iſta capiam, niſi clarius mentem ſuam aperiant, qui præſentes fuerunt Medici vel Chirurgi periti, qui ſciunt quid diſtent æra lupinis. Alii enim ſpectatores ex rerum imperitia ſubinde Naturæ addunt, finguntque & in vulgus diſſeminant, quæ à Natura prorſus ſunt aliena, cujus hiſce diebus in urbe noſtra habuimus exemplum. Uxor civis Hafnienſis primarii prolem feliciter enititur, & lochia copioſius profluxere ad diem quartum decimum, quo horrore corripitur puerpera & novis parturientium doloribus. Accerſitur denuò obſtetrix, & ad novum partum ſeu ſuperfœtationem, omnes attonitæ mulieres præſentes excipiendam accinguntur. Mox ingentibus conatibus excluduntur molæ duæ, quibus diſſectis veſtigia duorum fœtuum comparent & mulieribus imponunt, quæ per urbem univerſam eliminant, duos fœtus ſuis involucris contentos eſſe editos. Forte advocatus aderat *D. Paulus Moth*,

Regi-

Regius Archiater, amicus noſter integerrimus, qui excluſas molas curioſius examinans ſparſam famam emendavit, viditque non fœtum ullum involvi, ſed in mola nervoſas fibrillas, in molis aliàs uſitatas, ſpeciem quandam embryonis mentiri & ignaris credulisque mulieribus impoſuiſſe. Ita vulgi rumorem correxit peritia Viri & in hiſce ſacris verſati obſervatio. Non negamus dari ſuperfœtationes, quarum exempla ſuppeditavit *Bauhinus* Append. 6. ad Roſſet. nec in patria deſunt. Nobilis enim Matrona pluſculis abhinc annis poſt primum partum maſculæ prolis, quarta hebdomade alterum enitebatur vitalem, & utrumque diu ſatis ſuperſtitem, uno eodemque nomine inſignitum. Molas interjectis aliquot diebus partum verum ſubſequutas ipſe vidi. At hic judicio non vulgi ſtandum, non muliercularum, ſed Medici in artis operibus exercitati & veri Naturæ interpretis. Hinc mentem meam ſubiit cogitatio, fœtum Muſſipontanum ſpecie ſui quadam ſpectatoribus impoſuiſſe, niſi aliter à Medicis præſentibus fuero edoctus. Tumoris anomali ſpecies eſſe potuit, humanæ perſimilis. Iſtorum tumorum tanta eſt varietas, ut illis enumerandis ne *Severinus* ipſe in præclaro Opere ſuffecerit. Ætas mulieris ſi conſide-

ſideretur, annum ſexageſimum præterve-
cta, ſi cælebs tot annorum vita expendatur, certè conceptui erit inidonea, ſed apta tumoribus ob menſtrui fluxus defectum & ſenilis colluviei collectionem. Ipſe locus accommodus excipiendis ad abſceſſus anomalos impuritatibus. Ex Hiſtorica relatione hæc moles adacto omentum usque ſcalpello emerſit in ſentina corporis. In omenti glandulis ſæpiſſimè tumores invenimus. Magnum omenti tumorem ſcirrhoſum deſcribit Joh. Huld. Streiterus Epiſt. ad GREG. HORSTIUM, Magnum Tuum progenitorem, Sect. 11. pag. 453. Ego nuperis annis curationi Nobiliſſimæ Matronæ, viduæ ſexagenariæ, hydropicæ interfui, cujus abdomen tandem medicamentorum ope ſubſedit, ſed remanente tumore quodam, ovi anſerini magnitudine, duriuſculo, qui modo in dextro hypochondrio modò ſiniſtro tangebatur, pro vario ægræ ſitu, quem exiſtimavi non vanâ conjecturâ in glandula omenti reſidere ex reliquiis morbi magno nobilis ægræ commodo. Tumorum varia eſt & forma & materia. Sunt quippe ſanguinei, carnei, adipoſi, piloſi, verminoſi, lapidoſi, oſſei, pro varia contentorum ratione. In figura tanta naſcitur differentia, ut, rudem fœtus imaginem exprimi & à
vulgo

vulgo æſtimari, mirum non ſit. Corporis humani partes paſſim in lapidibus, plantis, conchyliis, à Natura effinguntur, in nonnullis totus homo. Mandragoræ radix homunculum refert, ſicut diſſecta filicis radix aquilam. Juglans cerebri humani gyros, membranas, ventriculos, exprimit, quod etiam nux moſchata obſcurius imitatur. Teſticuli in ſatyrione repræſentantur, pulmones in pulmonaria, renes in aſaro. Vidi ſilices in externam hominis figuram quaſi arte tornatos. Hominem ſiliceum mammas tenus in Muſæo ſuo habuit beatus noſter *Wormius*, deſcripſitque in Hiſt. Nat. l. 1. Sect. 2. cap. 13. exactè referentem caput, collum, humeros, pectoris ſumma, oculos & naſi protuberantiam, ſcapulas ac colli muſculos. Referente G. *Agricola* l. 7. Nat. Foſſil. cap. 5. Conſtantinopoli in Sapientiæ templo, ſunt duæ candidi marmoris diſſecti cruſtæ, quarum utriusque maculæ, nonnihil cinerei coloris, ita ſponte naturæ diſcurrunt, ut totam D. Johannis Baptiſtæ, veſtiti tergore cameli, imaginem repræſentent. In Misnia Monachi faciem habitumque in lapide repertum ferunt, quum Lutherus reformandæ Eccleſiæ incumberet, ſicut in aliis haleces, & in meo ſerpens viſitur. Ad partes ſi deſcendamus,

ex

eæ paſſim in lapidibus à Natura exſculptæ ſunt. Cor enim aliqui referunt, alii renes, lienem, linguam, pedes. Scribit *Baptiſta Fulg.* lib. Collect. c. de gemm. & Lapid. natur. ſculptis, quod in agro Placentino ſuo tempore lapis Alabaſtrites inventus ſit, in quo figura apparuit capitis humani mortui, quem hoc nomine laudat *Chaſſanæus* Cat. Glor. Mund. part. 12. Conſ. 91. *Plinio* ſi credimus l. 37. c. 10. Diphris, ſive Diphyes, ut legunt *Geſnerus* & *Agricola*, genitale utriusque ſexus monſtrat. Priapolithos probe urbem Caſtrenſem reperit *P. Borellus* Cent. 3. Obſ. 85. Quid de tuo Hyſterolitho dicam, quem tuo beneficio apud Magnum noſtrum *Wormium* olim vidi, deſcribuntque *Boethius* de Gemm. & Lap. c. 225. *Geſnerus*, *Agricola*, *de Laet l.* 2. de Gemm. cap. 15. & figuram *Beslerus* in Gazophylacio Rer. Nat. addit, ſed accuratius *Wormius* l. 1. Muſ. Sect. 2. cap. 13. tuo ipſius dono. Muliebre pudendum exactè monſtrat, ſicut & concharum quædam genera paſſim obvia. Ea ratione etiam in tumoribus anomalis corporis noſtri variæ figuræ poſſunt imprimi ad humanam ſimilitudinem. Caput infantile, oculis, naſo, & ore diſtinctum propendens puellæ noſtræ tumor æmula ſpecie referebat, cujus hiſtoriam Cent. 1. Hiſt. ſignavimus. Steato-

mata

mata varia ex morbidis extraximus, varia figurâ. Carcinomata quoque inæquali protuberantia diverſam faciem oſtendunt, præſertim exulcerata. Extirpavimus anno ſuperiori ex abdomine fœminæ honeſtæ carcinoma, capiti infantis haud abſimile. Nolo tamen has ſuſpiciones tibi, inclyte Horſti, pro veris commendare. Documento tantum ſint, temere non eſſe recipienda, quæ ſine idoneis teſtibus inter vulgus ſparguntur, quum multa ſint, quæ ſimilitudine & ſpecie humanâ prima fronte mortales deludant. Indicta hæc volo, ſi vera narraverit fama, ſi verum fœtum exſectum fuiſſe vel Tu, in his lynceus, vel fide dignus alius perſuaſerit.

Credamus interea Hiſtoriam veram eſſe, ne nobis indignetur Enarrator, & quia externæ & internæ fœtus partes ordine ſuo recenſentur: ponamus iſtam ſuppoſitionem, ut ad veram cauſam inveſtigandam accingamur. Ex Hiſtorica narratione, moles, cui fœtus includebatur, inter peritonæum & inteſtina tenuia in infimo hypogaſtrio reperta eſt pendula, quatuor firmisſimis vinculis ex peritonæo ortis ſupenſa, quinto verò tenacius inteſtinis tenuioribus, quibus incumbit, annexa, adeò ut extra uterum prorſus alieno loco fuerit colloca-

ta, & uterus ipſe matris illæſus intactusque dicitur, nullo obductæ cicatricis veſtigio. Uteri verò vicarias operas ſupplevit ipſius molis involucrum duriſſimum, quod bubuli ventriculi tunicas colore referebat & craſſitie. Hinc tres oriuntur difficultates enodandæ, tuoque judicio limato ſubmittendæ. Prima, An extra uterum conſuetum conceptio fieri poſſit & fœtus conformatio. Deinde, quia ſine ſemine virili nusquam fit conceptus, ubicunque denique fiat, qua via ad vacuum ventris pervenerit. Denique, quo artificio ſe per ſex luſtra in novo hoc utero ſine putredine conſervaverit, & ſine ulteriore ſui augmento. Primum quod ſpectat, quanquam ad communem generationis normam uterus ſit neceſſarius, tamen & illius vices aliæ partes ſupplent, quæ vel cavitate idonea, vel ſufficiente calore præditæ ſunt. Uterus ordinaria Naturæ lege huic officio deſtinatur, ob commoditatem & ſeminis recipiendi, & fœtus nutriendi & excludendi, non quod aliis partibus ea vis denegetur, ſi tam commodo eſſent loco ſitæ. Uterus, præter calorem foventem & locum aptum, ad generationem nihil confert; ſicut nec ovi teſta ad pulli conformationem. Semini vis formatrix ineſt, quæ externo quocunque calore adjuvanda

eſt,

eſt, & commodo munienda receptaculo. Carteſiani ſolo calore id fieri credunt, quo ſeminis particulæ agitatæ ob ſuas figuras neceſſariò in germen animalis abeunt, eo modo, quo ex oblongis ſalis particulis, in aqua vi caloris agitatis & inter ſe conjunctis, variæ ſalium ſtirpiumque imagines efformantur, quemadmodum commentatur *Henr. Regius* fundam. Phyſ. cap. 10. Igitur alius quicunque locus capax & calore tepens, ad fœtus conformationem aptus eſſe poteſt, quanquam non ad excluſionem, unde ita ordinaria Naturæ voluntate ſtatutum eſt, ut eo plerumque loco concipiatur fœtus, quo commode non ſolum conformatur, ſed & excluditur. Certè ſi penitius Naturam inſpiciamus, omnes particulæ corporis noſtri in ſe habent generationis principium & locum, & in ſe generant quotidie, ut meritò olim quis dubitaverit, idemne eſſet adultus, qui puer fuerat. Apud *Salmuthum* Cent. 3. Obſ. 94. ex nefando & igne expiando congreſſu juvencula fœmina per os infantem enitebatur, ſine dubio in ventriculo conceptum & efformatum, ſed quia diu moram ibi trahere non potuit, ob ventriculi motum & aſſumptorum impedimenta, digiti longitudinem non exceſſit infans, & maximis doloribus, ſummoque vitæ periculo partus

fuit. Hujus quidem Hiſtoriæ veritatem impugnat *Ludovicus Keplerus*, Vir Doctiſſimus & meliore fortuna dignus, in diſſertatione de Baſiliſco, quam præſens mihi nuper in tranſcurſu oſtendit. Sed teſtatur *Salmuth*, ſe ex literis Joannis Komeleri, in Conſulis illius civitatis, ubi hæc acta, ædibus tum degentis, ut oculati & fide digni teſtis, ad Gothofredum Hoffmannum affinem & compatrem ſuum datis, hæc deſcripſiſſe. Pro nutritione & augmento exili, vaſa ventriculi ſufficiebant, vel ipſe vicinus chylus. Nec novum eſt, in ventriculo, quanquam continuo aſſumptorum motu abluatur, tamen & apoſtemata, tumores &c. coacervari, ſuiſque pelliculis includi. Tophi cortice duro, ſed ſubſtantia piloſa, in animalibus conflantur, & diu in ventriculo aſſervantur, de quorum generatione erudite nuper ſcripſit in Ægagropilis *Georg. Hier. Velſchius*. De Bezor *Bauhini* diligentiam jam dudum orbis ſuſpexit. Ex bovino ventriculo tophum mali granati magnitudine poſſideo. In Islandici arietis ventriculo 50. hujuſmodi reperti, ovo columbino æquales, quorum aliquot in Pinacotheca ſervo. Folliculos vermium ibidem obſervavi in bobus, porcis &c. Nec abſimilia in homine notata *Quercetano* in demonſtr. Hermet. Med.

cap.

cap. 5. J. *Jac. Craftio* ad Hild. Cent. 2. Obſ. 71. *Panarolo* Cent. 1. Obſ. 41. Calculos plures quam 30. fundo ventriculi pertinaciſſimè adhærentes extraxit *Joh. Bilgerus* in Epiſt. ad Clariſſimum Tuum *Parentem* Sect. 11. pag. 456. Et ego ſilices, & benè multos & ſatis grandes, ex ventriculo agni exemptos habeo. Igitur alienas res ſibi concreditas & ventriculus cuſtodit, & vel ſuis tunicis claudit, vel propria cujusque rei membrana involvit. Tophis ſeu pilorum faſciculis cruſtam duram obducit. Cur ſemen æque hic atque in utero non exſtrueret ſibi domicilium ſeu ſecundas membranas? In brutis neſcio an hujus extet exemplum. Frater tamen meus amantiſſimus *M. Albertus Bartholinus* non ita pridem mihi narravit de fele quadam, quæ in prædio Arcis Regiæ Fridericiburgenſis ſuos fœtus evomuit, ſummâ adſtantium admiratione, qui ſanctè affirmarunt, felem nihil prius devoraſſe, nec alia via rejeciſſe. In inteſtinis ova concipi & exinde excludi, extra dubium eſt, ſiquidem vera ſunt, quæ de ovis galli multorum experientiâ & fide referuntur. Ego propius ad uteri devolvor regionem, in cujus vicinia fœtus Muſſipontanus inventus. Extra hunc uterum aliàs, ſed vicino loco, nempe in vaſis ſpermaticis juxta fundum, molam

genitam vidit *Marquardus* in Empir. Pract. In Tuba uteri, cujus eadem ferè cum utero ſubſtantia, concipitur fœtus. Quatuor exempla recitat *Riolanus* l. 2. Anthrop. cap. 35. fœtuum ex tubis uteri exſectorum, digna, quæ pro fœtu Muſſipontano adducantur tanquam veriſſima, tot Medicorum & Chirurgorum Gallorum teſtimoniis probata, de quibus neminem dubitare vult *Riolanus* Veteranus Anatomicus, & tardæ aliàs fidei. Semen autem virile exiſtimat per anfractuoſos vaſorum ductus tubam intraſſe. *Veſalio* l. 5. Fabric. Hum. cap. 15. tenuior eſt uteri tunica, qua in cornua ſua deſinit. Certe in tubis uteri ſemen maſculum quotidiè recipi vero mihi fit ſimile, ibique præparari, unde fit, ut primo menſe in utero, ex obſervatione *Harvei*, nihil compareat, quum revera ad conceptionem concurrat, nec prorſus ſtatim evaneſcat in auras, ſed ad tempus ibi deliteſcat, ut cum fœmineo miſceatur uniaturqne. Hinc quando regreſſus denegatur quacunque obſtructionis cauſa, in Tubis hiſce mole dialatatis fit conceptus, ſed quia in tantam capacitatem ampliari non poſſunt ſua natura teretes & anguſtæ, niſi raro naturæ robore, quod de hydropica narrat *Tulpius* l. 4. Obſ. cap. 44. vel exiles fœtus generantur & imper-

perfecti, vel incredibilibus doloribus ex membranarum diſtenſione matri mors infertur, vel, ſi mater ferendo eſt, ruptis cornuum tunicis, ampliorem locum in cavitate abdominis fœtus eligunt. Habes, mi Horsti, meam conjecturam, ut conſtet, quomodo fœtus ille inter peritonæum & inteſtina pervenerit. Quanquam enim ſemini maſculo ille inſit fervor, ut vaporum ſpecie ſpiritus quocunque feratur; tamen, quia nulla tum foret ratio, cur non in capite quoque & corde verus fieret conceptus, malo manifeſtis viis & certâ conjectura probatis inſiſtere. Credo igitur, ex ſemine conceptum fuiſſe in Tuba Uteri fœtum Muſſipontanum, eumque grandiorem perrupiſſe canalem anguſtum & in proximam abdominis cavitatem projectum. Ut id firmius concedamus, uterus intercedit, qui prorſus dicitur intactus ſine ullo cicatricis veſtigio. At ruptura tubæ adverti forſan potuiſſet, ſi eo diſſectoris curioſitas deſcendiſſet, vel certè cicatricis manifeſtum veſtigium. Molitur ſubinde alium huicque haud abſimilem ex utero exitum Natura, ut mirum nullum ſit, ſi ex anguſtis Tubarum carceribus ſe extricare conetur fœtus. *Hildanus* Cent. 1. Obſ. 64. diſſecuit aurificis uxorem, in qua matrix, erumpente infante

dam Oxenſtierniano, ad ſpirituum verò liberum tranſitum relicta videri hinc inde foraminula excavata, quæ per ſtramen immiſſos liquores & flatus transmittant; utque magis & crederem, quæ dicebantur à fide digniſſimis, & diligentius inuſitatæ rei cauſam inquirerem, promiſit mihi Illuſtris Bielchius vel iconem accuratam vel particulam cerebri ſaxei: Ubi promiſſis ſteterit magnus Heros, faciam ut & Tu hujus beneficii fias particeps. Interea hæc apud Te rumina, Vir Eruditiſſime, & Epiſtolæ præter ſpem prolixæ ignoſce. Currenti calamo, etiam maximè occupato, ſemper aliquid offertur, ut vix ſiſti poſſit aut retardari. Facit naturæ fœcunditas, & Tui amor, ut ad lancem verba non expendantur. De re inſolita quid dici poſſit, quidque mihi videatur, Tibi roganti amicè & candide expoſui, cui plura debere velim. Et niſi jam aliis negotiis avocarer, pluribus teſtarer, quanto obſequio & officio Tibi amiciſſimo ſim obſtrictus. Vale, Vir Magne, & in Literariæ Reip. commodum & ſplendorem diu vive, noſtri memor, &, ſi tempora tua permiſerint, ſpicilegium ſecundum vaſorum noſtrorum Lymphaticorum quod mitto, veloci oculo tuo ſed benevolo percurre.

Digitized by Google

curre. Scripſi neceſſaria celeritate. Hafniæ, 2. Nov. 1660.

Impreſſ. Darmſt. in 4. & Hafniæ in 8.

EPISTOLA IX.

Dubia de Uteri vaſis, valvula coronaria, & Lymphaticorum inventione. Penis cancroſi curatio.

Thomæ Bartholino Hafniam.

GEORGIUS SEGERUS Thorunenſis.

CErtè nihil gratius nuper mihi offerre potuiſſent Amici, exceptis literis Tuis; Hæ enim mirum in modum me affecerunt. Incluſas unà cum ſpicilegio ſecundo mox tradidi Magno Noſtro Æſculapio, Dn. Jo. Caſp. Bauhino, qui, ut Tuas legit, ſimulque nomen ſuum operi præfixum vidit, gratam reſponſionem brevi pollicitus eſt. Sic quoque juſſu Tuo Cl. Wepferum, & ſalutaui, &, ut ſuis ſtet promiſſis, monui. Nullum tamen adhuc reſponſum â Viro Cl. obtinui. Scio, cum uberrimâ Praxi Medicâ, quam tam intra quam extra Remp. Schaffhuſianam exercet, mirum defatigari. Cui accedit editio

editio nonnullarum Hiſtoriarum Medicarum, ſi vera ſunt, quæ Bibliopola noſter mihi retulit. Obſervationes ejus & Exercitationes de Apoplexia, proximis nundinis Francofurtenſibus per Bibliopolas (niſi interea alia ſe offerat occaſio) transmittam. Ejus namque exemplum jam ante annum ab ipſo Autore pro Te obtinui, nec tamen ob turbas bellicas commodè mittere potui, cum incertus etiam eſſem, an Hafniæ moreris. Cæterum Diſſertationem meam de Nutr. Fœtus Hum. in utero Tibi, Vir ſumme, traditam eſſe, mihi gratulor, vereor, ut conciliatio, quam in ea inter Hipp. & novas obſervationes inſtitui, ſit ad palatum. Sed ſufficit mihi, tentaſſe. Ego interim Tuum, Præceptor Candidiſſime, candidum judicium magno cum deſiderio exſpecto. Sed & ſpicilegium Tuum ſecundum, & ſi quid hactenus â Te prodiit, quod ſcire mea intereſſe putas, unâ cum Oratione in Obitum Cl. Fuirenii, eflagito. Quæ cuncta commodè futuris nundinis mihi transferre poterit Veſter Hauboldus, inprimis cum adhuc per integrum annum hic (ſi Deo ita placuerit) vivere decreverim. Interim nullus dubito, quin Memoriam meam Brunnianam cum aliis uni faſciculo incluſis Tibi obtulerit dictus Hauboldus. Sed redeo ad

ad Diſſert. meam de Nutr. Fœtus. In ea concinnanda cum occupatus eſſem, non parum ſanè me torſit contradictio quædam, quæ mihi videtur eſſe in Tua Anat. Reform. & quidem Lib. 1. cap. 28. ubi inter alia dum de vaſis uteri agis, ita pag. 165. ſcribis: Venæ & Arteriæ ſe invicem comitantes, feruntur inter uteri tunicas, inque tubulos illos membranaceos uteri ſanguinem ſuum effundunt, non (N B.) in intimam usque uteri cavitatem deferuntur. Aſt poſtea p. 166. expreſſè vaſorum ſeu tubulorum potius oſcula cavitatem fundi ſubire ſcribis. Ego in dicta diſſert. poſteriorem retinui ſententiam, ut patet Sect. poſt. cap. 2. §. 6. cum eam doctrinæ Tuæ conformem ſciam. Interea tamen, quomodo cum priori conciliari poſſit, ut paucis me doceas, obnixè rogo. Quæ vero eſt illa Valvula Nova & nobilis, in trunco adſcendente venæ cavæ, juxta venæ Coronariæ exortum, inventa, cujus mentionem & Tu quoque feciſti in ſpic. ſecundo c. 3. p. 17? Nonne eadem eſt cum illa, quam etiam ad Coronariæ ortum poſitam, reditum ſanguinis in truncum admittere ſcribis in Anat. Ref. Libel. 1. c. 5. p. 427? Si eadem, cur nova? Cæterum non ſine admiratione legi, quæ de prima Tua inventione nuper quoque movit Charleton in

œcon.

œcon. Anim. certè non video, quomodo omnes illi, qui pro Jolovio pugnant, ſubſiſtere poſſint, cum & relatio eorum planè ſit diverſa. Gliſſonius in Anat. Hep. c. 31. p. 266. ſe indicio Jolovii in vaſorum aquoſorum notitiam anno 1652. ſub initium Junii demum veniſſe ſcribit: Quod & Charleton Exerc. 9. art. 2. confirmat. Verum Whartonus Adenogr. c. 15. p. 98. Jolovium circa A. 1650. eadem illa vaſa inveniſſe notat. Hem quam egregiè conveniunt. Neque vero etiam concoquere poſſum, quod Charleton ſcribit, Te eo tempore, quo Jolovius Gliſſonio vaſa dicta demonſtravit, nimirum ſub initium Junii 1652. de illis vaſis ne cogitaſſe quidem. Aliud teſtatur c. 2. Vaſorum Lymph. in brutis, & nos, quibus jam menſe Martio hæc vaſa magno noſtro cum applauſu demonſtraſti. Quo tempore nec Jolovium, nec Gliſſoninm, nec Whartonum, multò minus Charletonum, de eis cogitaſſe pronunciare auſim. Sed ad alia. Præteriti anni die 10. Novembr. hic Baſileæ Chirurgus Schwarzius, Lithotomus & Oculiſta egregius, Civi cuidam & tubicini, annos jam 70. præter propter nato, membrum virile cancroſum plane & corruptum, feliciter præſente Cl. Platero circa radicem detruncavit, & cum ablata parte hæmor-

rha-

rhagia inſignis futuram impediret, guttulâ unâ atque alterâ olei glacialis antimonialis vaſis immiſſâ ſanguinem ſtitit, atque brevi tempore ægrum reſtituit. Ego huic operationi, ob adverſam, quâ premebar, valetudinem, intereſſe non potui, licet ipſe Chirurgus amicè me invitarit. Finitâ curatione bonus ille ſenex officio ſuo iterum fungi cœpit, multisque riſum commovit. Sed non diu duravit hæc felicitas. Nam ante menſem, & quod excurrit, in inguine dextro tumor cancroſus exortus, ſpatio brevi tantum nactus eſt incrementum, ut non tantum duorum pugnorum magnitudinem jam excedat, ſed & apertus fœda ac fœtida eructet, ſpesque in ſola jam poſita ſit morte. Ego jam hoc exemplo quoque motus, non præter rem feciſſe Fabr. Hildanum credo, dum, ſimile exemplum in Cent. 3. obſerv. 88. proponens, cauſtica contra Celſum rejicit. Sed ſufficiant iſta hac vice. Tabellarius enim urget. Reſalutant Te Viri Celeberrimi Feſchius, Stupanus, Bauhinus & Platerus, meique Comites. Sed & Cl. Falcyſius ὁ μακαρίτης amicè Te reſalutat. Mirum ſanè in modum eum, lectulo jam lethali affixum, Tui mentio exhilaravit, amicitiamque Tuam quantum potuit deprædicavit. Obdormivit autem placidè die 23. hujus menſis. At idem

nos

nos fatum manet. Vale, Præceptor ac Patrone Colendiſſime, mihique fave. Dabam Baſileæ die 30. Oct. 1660.

EPISTOLA X.

Dubiorum ſolutio. De Pene ingenti.

GEORGIO SEGERO Baſileam.

QUod nunc primum ad Tuas 30. Oct. anni præteriti ſcriptas reſpondeam, ægrè non feres, ſi temporum noſtrorum rationes expenderis. Vivere Te & valere gaudeo, gratulorque Baſilienſium favorem. Magno deſiderio Cl. *Wepferi* promiſſas obſervationes & Exercitationes expecto. Per Hauboldum noſtrum Tibi mitto Orationem in obitum Conſobrini *D. Fuirenii*, amici quoque dum vixit tui, cui adjungitur Catalogus ejusdem Bibliothecæ, quam patriæ Academiæ legavit. Utrumque vero in acceptum referes Conſobrino meo Thomæ Fuirenio. Spicilegia mea bina ex Vaſis Lymphaticis recuſa ſunt Amſtelodami, ſed necdum ipſe ea vidi, quanquam nomini meo inſcripſerit editor Cl. *D. Blaſius* Prof. Med. Amſtelodamenſis. Illis viſis Nobilis *Bilſius*, vel potius Medici quidam Roterodamenſes, illius

illius adulatores, irritati ſunt, & per *D. Zaſſium* Epiſtola Apologetica acerbius quam decentius me agreſſi ſunt, primo *Belgicâ* dialecto, mox latinâ ejusdem tenoris. E veſtigio remiſi reſponſum typis noſtris impreſſum, quod hic vides. Alia opuſcula mea, quæ nuper lucem viderunt, ut ex catalogo edito intelliges, mittere non poſſum, ne Hauboldo ſim moleſtus. Hiſtoriam de pene gangrænoſo à te miſſam releges *Cent*. 6. hiſt. 96. Dubium, quod moves ex binis Anatomiæ noſtræ Reformatæ locis, facilè ipſe ſolves, ſi ad verba attenderis, quæ p. 166. ſtatim ſequuntur. Quanquam enim vaſa uterina ad fundi cavitatem pertingant, non hiant tamen, nec aperiuntur, niſi tempore vel menſtruorum vel imprægnationis, adeoque eò pertingere non videntur, quamdiu non reſerantur. De nova illa valvula nobili Dn. *Guiffarti* rectè mones, ad coronariæ ortum quoque nobis fuiſſe notatam *Lib*. 1. c. 5. p. 427. Affirmat tamen Iſ. *Cattierius* Obſ. Med. p. 71. in cadaverum ſectione Lutetiæ adminiſtrata, licet exactè & diligenter hæc valvula fuerit conquiſita, nullo modo fuiſſe repertam. De ductibus ſalivalibus auctis credo te inaudiviſſe, quos ductus Stenonianos Cl. *van Horne* vocat, quos bis nuper publicè Leidæ oſtendit. Inventi & ab

ab eodem *Stenonio* noſtro, Diſcipulo olim meo, de quo mihi gratulor, privatis cum Cl. *Olao Borrichio*, Collega noſtro, ductus quidam ab eodem Borrichio eruditiſſimo hygrophthalmici appellati. Et alia quæ non vacat referre. Ita quotidie ſe ſcrutatoribus Natura magis magisque revelat. Ut verò pro hiſtoria tua penis gangrænoſi, ſimilem reddam, audi, ſi volupe, quid hiſce diebus viderim. Quum nuper pagum Selandiæ noſtræ Baarup tranſirem, iter meum remoratus eſt homo miſer ſtipem rogans, qui hernia ſe laborare querebatur. Propius accedere juſſus, horrendum ex caligis producit membrum, quo Vir erat. Scrotum enim cum pene in unum corpus informe quaſi coaluerat tam vaſtum, ut tres ſpithamas æquet longitudine, unam craſſitie, ſpeciem maximæ cucurbitæ referens, venis tumidis variegatum. Ad latus foramen patet, per quod lotium emittit, quod umbilicum credidi quum primum viderem: quæ ſuſpicio evanuit viſo in ſuperiore parte umbilico vero. Quoties lotium reddit, informe hoc peculium univerſum ex gremio ſuo prodire jubet, ne ſe commingat, quod damno ejus factum, laceris caligis fidem faciebat. In infima parte tumoris varicoſi exulceratio comparet, quam ſubinde curatam,

Digitized by Google

tam, alio loco erumpere aſſeverat, ut tandem à gangræna ipſi interitus immineat. Majorem colem nec in naſutis, nec Æthiopibus, nec Aſinis denique videre me unquam memini. Revera tamen pro hernia varicoſa habui, quam à primis pueritiæ annis pondus grande ſublatum videtur procuraſſe. Puerum quinque annorum ſimili hernia hic Hafniæ deformem, pro incurabili dimiſi, nam in ſcroto omnia abdominis inteſtina videbantur concluſa, reliquo ventre, etiam poſt largum paſtum, flaccido. Memoriam tuam Brunnianam cum aliis in tuo faſciculo non accepi. Interim gratias ago pro ſolito affectu, & rogo ut in amore pergas. Summum Bauhinum officiosè ſaluta, à quo non ita pridem gratiſſimas & humanitatis plenas literas accepi. Me quod ſpectat, quia ſcio Te mihi favere, à curis Academicis jam ferior, à Ser. Rege meo, titulo & privilegio Honorarii Profeſſoris clementiſſimè decoratus. Nec tamen ceſſat calamus. Propediem prælum evadent Ciſta Medica & Centuriæ Epiſtolarum. Reducem habemus D. *Henr. à Moïnichen*, dignum mehercules patriæ civem. Sed ad plures abiit Cl. Collega noſter Spormannus. Vi ua beati Wormii in thorum ſuum adſcivit D. *Chriſtianum Fabricium*, Medicum urbis

noſtræ præclarum, tibi haud ignotum. Tu, mi Segere, vale diu noſtri memor, cum Nobiliſſ. tuis comitibus, quos ſaluto cum reliquis, quos meo nomine ſalutare ſoles, inprimis Cl. D. Bogdanum. Vale, Haſn. 5. Mart. 1661.

T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA XI.

De inſtrumento ad ventriculum eluendum.

THOMÆ BARTHOLINO Haſniam.

DIu jam eſt, quod nihil à te literarum acceperim, etſi bis terve ad te ex Anglia ſcripſerim. Id negotiorum, quæ te quotidie publicæ utilitati intentum circumſiſtunt, pondere moleque, non aliquâ oblivione noſtri, factum volo credere. Certè iſthuc perſuadere mihi malo, & vel palpum mihi ipſe hoc pacto obtrudere, quàm cruciare animum acerbâ hac triſtique ſuſpicione, Te in eorum me retuliſſe amicorum album, quorum, cùm non videmus, ſolemus oblivíſci. Miſi ad te ex Anglia,

glia, inter alias, quas ſimul eidem epiſtolæ illinebam nugas, etiam delineationem inſtrumenti cujusdam, Provendor, ni fallor, vocant Angli, ad exonerandum purgandumque ſtomachum ab Equite quodam Anglo nuper inventi. Eam an acceperis neſcio. Sed tanti non eſt. Bacillus eſt oblongus ex pinna balenæ factus; illum poſt paſtum liberalius ſumptum ventriculo per gulam immittit & ſurſum deorſum, horſum vorſum, agitando verſandoque, quomodo bombardarum fiſtulas ſolemus purgare, aliquandiu vibratum extrahit, vomitque ut Æſopus poſt tepidam. Haagenſonio id narravi; is quâ eſt circa omnia quæ ingenuo & liberali homine digna ſunt, curioſitate ac ſtudio, ſine dubio aliquod horum emet, libellumque ſimul hac de re ſcriptum, quandoquidem per Angliam molitur in patriam reditum. Sed pol tu quidem luculento nimis me ornaſti præmio ob ſimiles gerras & folia farferi, tam honorificâ mei factâ mentione in tuis Centuriis. Id ego reſcivi primum in Anglia, paulo ante diſceſſum ex inſula. Armiger quidam Anglus, homo doctus & apprime eruditus, cohortis alioquin equeſtris ſub Cromwellio Præfectus, & librum mihi tuum & loca iſta monſtravit, dum ponderum menſurarum nummorumque noſtro-

rum, quæ aliquoties ipſi inter legendum remoram injecerant, rationem à me ſciſcitaretur, & ad Angliæ calculum me dictante & explicante revocaret. Erubui hercle cum vidi; ſed tamen, fatendum enim eſt, neſcio quis taciti gaudii ſenſus præcordia mihi percurrebat, ſuavi immortalitatis nomine permulſa, quam tuo beneficio me eſſe conſecutum, & tuis iſtis æternitati dudum conſecratis voluminibus inſcriptum gaudebam. Vale, vir Clariſſime, & ita immortalitati ſtude, ut ſimul inter mortales diu poſſis degere, quod opto & ſpero. Vale. Lut. Paris. 1. Novembr. A. 1660.

T.

P. Schumacherus.

EPISTOLA XII.

De eodem inſtrumento, & aliis.

PETRO SCHUMACHERO Lutetiam.

CAve credas me inter eos eſſe, qui amicos cum Lunæ phaſi mutant, aut abſentium oblivione laborant. Indignus eſſem tuâ amicitiâ, qua nihil mihi jucundius, niſi paria tecum in amore facerem. Cæterum totiens hactenus non licuit per literas tibi affectum teſtari, quem dudum debui, ob temporum difficultatem, qua obruti

obruti fuimus. Nunquam tamen tui memoriam depoſui, quod mecum amici teſtabuntur, & hac manu jam fidem facio. Ex Anglia non niſi ſolas literas à Te accepi, quum in obſeſſam urbem eſſem reverſus. Doleo alias periiſſe, inprimis quæ delineationem inſtrumenti ad expurgandum ventriculum continebant. Vidi apud D. *Möinichenum* reducem ex pinna balænæ confectum inſtrumentum, ſed diſplicet, quod ſerius id mihi innotuerit, quia ea de re egeram in Centuria quinta, quæ prælum evaſerat ante, quam hæc viderim. Multum interim Tibi debeo, quod memor ſis mei. Haagenſonius ſalvus ad nos rediit, tuasque mihi tradidit, ſed librum in Anglia editum de iſto inſtrumento apud eum non vidi. Non eſt quod tantâ gratiarum actione excipias candorem meum, qui cum laude publica Tibi tua reſtituam in Centuriis. Quanti te faciam, etiam plures ſcire volui. Invenies etiam in quinta & ſexta Centuriâ, quæ jam publicam lucem meruerunt, nomen tuum, laudes tuas, obſervationes tuas mihi amicè communicatas. Et in Centuriis Epiſtolarum Medicinalium utramque paginam facies, quia releges ibi tuas ad me datas literas, quæ ſemper rara eruditione abundant. Antequam verò ad umbilicum priores duas

Centurias Epiſtolarum Typographus perduxerit, rogandus eſt per Te Vir Nobiliſſ. & Celeberrimus D. *Jacobus Mentelius*, ut, quam de Vaſis Lymphaticis Epiſtolam mihi deſtinavit, (ſicut non ita pridem ad fratrem D. *Eraſmum Bartholinum* ſcripſit) amicè prima data occaſione mittat, necdum enim ad manus meas pervenit, & nollem tanti Viri vel tantillum perire. Commode inſeram Centuriis brevi edendis. Mitto Catalogum Operum meorum, ſi quidem Tu meas nugas aliquid eſſe ſoles putare. Meo quæſo nomine Cl. D. *Guidonem Patinum* ſaluta. Habeo illi deſtinatum faſciculum librorum hic editorum ſatis magnum, qui commodum nautam præſtolatur. Interim & Tu & ille amicè monebitis, quid gallica ingenia fœcunda parturiant in Re Medica. Tibi verò, mi Schumachere, felix novi anni exordium precor, denique ut omnia ex animi ſententia fluant. Conſobrinum meum Finchium amicè ſaluto, & utrumque benè valere jubeo. Haſn. Raptim. Cal. Jan. 1661.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPI-

Digitized by Google

EPISTOLA XIII.

Veteris amicitiæ commemoratio.

Thomæ Bartholino Hafniam.

Majorum Tuorum, ab Avo, per Parentem, Teque ipſum in Patrem meum & me, conſtantis benevolentiæ & amicitiæ documenta, quæ penes me velut cariſſima aſſervantur cimelia, ſemper maximi feci. Quantaque animo inde meo ſurgat hæreatque lætitia, ubicunque ſe obtulit occaſio, palam ſum teſtatus; ac pubicè privatimque præ me tuli. Fidem facient inter alios complures Bogdanus & Segerus noſtri. Tales eos jure mihi videor appellare, noſtros nempe. Tuos, quoniam ab inſtitutione, beneficiis & meritis tales haberi & vocari libenter volunt. Meos, quod à te acceptos, favente Numine, ſupremis in arte noſtra inſignire honoribus, optimo contigit fato. Hi, inquam, fidi ſunt teſtes, inter cæteros, non ſine honoris præfatione, in publica panegyri, celeberrimi nominis Tui meritorum non fuiſſe me immemorem. Utinam verò digne in paternæ & avitæ & propriæ amicitiæ memoriam præſtare aliquid mihi obtigiſſet. Sed tam prona in me voluntate jam pridem veluti obrutum, majore adhuc honoris cumulo augere cum Tibi placet, dum nominis mei inſcriptione

ſpicilegium ſecundum Tuum mihi dono mittis, planè ſilentium imperas. Unum quod mihi ſupereſt, hiſce profiteor, tum hujus, tum aliorum benevolentiæ Tuæ in me argumentorum nomine, gratias me agere maximas, ſemperque manſurum in ære Tuo. Perge porrò famam extendere factis; ad quod virtutis opus DEus & ſanitatem & quodvis proſperitatis genus, ut Tibi indulgeat, ſinceris & ardentibus precibus voveo! Vale & ſalve cum omnibus Tuis, mei meorumque perpetuo memor. Baſilea 4. Idus Xbr. 1660.

Tuus ex animo

J. C. Bauhinus.

EPISTOLA XIV.

Uteri conſenſus cum capite.

Joh. Casp. Bauhino Baſileam.

MAgni & à parentibus propagati affectus documenta illuſtria, grata mente excipio. Nimium mihi jam blandiri videor, quod in amicitiæ paternæ participationem olim admiſſum, conſtanter adhuc tuearis, laudesque impenſius animum, qui Tibi tuisque meritis eſt addictiſſimus, & in perpetuum erit devinctus. Ex laude, quam

quam concedis, magni amoris indicium capio. Etenim ſic naturâ comparatum eſt, ut eum quem laudes, etiam ames, etiam laudari Te ab illo velis. Atque hinc ego, ut ex Floridis *Apulei* loquar, me dilectorem tuum profiteor: Multa tibi privatim, ſed omni publicitus gratia obſtrictus. Plura pro me non loquar, quia, quantum loqui debeam, non ignoro, ſi verbis affectum metiri velles. Dumque familiæ utriusque antiquum conſenſum meditor, plena penna deprædicandum, avocor ad alium affectum amicæ curandum, quem narrare lubet, ut judicii Tui maturitate, quam abſens veneror, opera mea ſubleve-tur. Notus eſt uteri cum cerebro conſenſus, nervorum beneficio, quem dolor capitis in prægnantibus ſæpe prodit. Verticis inprimis uterus videtur reſpondere. Expertus eſt *Joh. Langius* Epiſt. 49. plus centies, in hyſtericarum & quavis uteri affectione, verticem capitis, prope ſuturam coronalem, qua glaciei frigus & pondus ſe ſentire fatentur, utero affecto, lege quadam conſortii condolere. Conſenſus hujus exemplum domeſticum jam habeo. Soror enim mea unica chariſſima non rarò in oſſis ſincipitis ſiniſtra regione prope tempora locum mihi monſtravit dolentem & frigidum, qui tam anguſtis ter-

terminis circumſcribitur, ut thalerum Imperialem vix capiat, eoque frigore perſeverante immunis à dolore non eſt, unde huic loco orbiculari emplaſtrum ex Tacamahaca & ſuccino, me ſuaſore, imponit, calidisque culcitris fovet caput, internè verò pilulis cephalicis & uterinis affectui ſe opponit, nam & uterum ego hujus mali fomitem pronunciavi. Unde verò hujus partis cerebri propior cum utero conſpiratio oriatur, ſatis divinare nequeo. Quanto enim diutius in hoc ſtudio verſor, tanto me fateor ſcire minus. *Hippocrates* quidem l. 1. Prædict. § 119. à ſtrangulatione uteri convulſiones imminere prodidit, & 5. Aph. 35. ſternutationem ſuffocationi ſuccedere. Ubi communis cauſa, ſeu flatus ſeu vapor acris, conſenſum monſtrare poteſt, neutiquam locum determinatum. Dubius hærebo, donec dubium ſolveris, qui artis noſtræ ſecretorumque ejus fidelis es interpres, magnoque amicitiæ conſenſu nihil nobis, diſcendi avidis, denegare ſoles. Sic

Ante deſcendet glacialis Urſæ
—— Sidus, & Ponto vetito fruetur,
Quam tuas laudes calami quieſcant.

Deus tantum amicum familiæ noſtræ & Reipublicæ Medicæ diu ſervet. Vale, Vir in-

incomparabilis, & me, more tuo, amare perge. Hafniæ Cal. Febr. 1661.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA XV.

In ſtibium invectiva.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

HEri me convenit popularis quidam tuus, nobilis Danus, Dn. *Petrus Schomaker*, cum quo jucundiſſimum habui de Te colloquium. Valde lætor, quod mei memineris, & faſciculum operum tuorum mihi adornaris, quem patienter expectabo. Oſtendit ille mihi quendam indicem tuorum operum, quem ſpero mihi non denegabis. Pauca ſunt hic nova præter mortem *Card. Mazarini*, quem medicaſtri, ſaluberrimæ Artis admodum ignari & toti, ut ipſi nugantur, in ſecretis Chymicis repoſiti, turpiter necarunt ac diti tradiderunt, cum ſuis granis narcoticis opiatis, & ſuo vino emetico venenatiſſimo. Secreta profitentur iſti, qui primum, præcipuum, ac penè unicum Artis noſtræ ſecretum non tenent, nempe veram ac legi-

legitimam bene medendi methodum, quæ eſt Secretum ſecretorum ſecretiſſimum, ſed paucis notum. Hic habemus eruditum quendam Collegam, qui ſeſe accingit ad editionem duorum librorum; quorum unus erit de Pleuritide eritque inſtar Methodi medendi generalis: Alter erit de Vomitu, ſtibiique veneno. Utrumque facilè habebis, poſtquam editus fuerit. Mittam Tibi etiam faſciculum ex iis conflatum, quæ hic proſtant; Libellis nimirum ac Theſibus Scholæ noſtræ, cum ſolenni quodam ſenatus conſulto, à nobis ante annum impetrato, adverſus ſuperbum ac ſuperciliosum quoddam hominum genus, nempe tonſores & Chirurgos togatos & manicatos. Cariſſimos fratres omnes ſaluto, & ex iis ſingulis præſertim Eraſmum. Vale meque, quod facis, amare perge. Pariſiis, die Mercurii 9. Martii 1661.

Tuus ex animo
Guido Patin, Doct. Paris. & Prof. Reg.

EPISTOLA XVI.

De ſtibio nonnulla.

Guidoni Patino Lutetiam.

STibii venenum juſtis de cauſis deteſtaris, tecumque ſaluberrima Facultas

Pa-

Pariſienſis. At, ſi rite ſit præparatum, minus noxium profitentur qui circa cineres occupantur. Plenis buccis ab his laudatur, & experientias clamant. Quam litem meam non faciam. Nunquam adhuc auſus ſui iſtud remedii genus ægris meis commendare, quia veſtigia me terrent. Quanquam in contumacibus morbis ſalutarem ejus uſum viderim. Malo quippe nodo malus cuneus quærendus. Ipſe cum aliquando Neapoli decumberem, ſuaſu *Severini*, ad hepate Antimonii quærebam auxilium, ſed ferè pleuritidem mihi advocaſſem. Conſobrino verò meo feliciter ſucceſſit vinum ſtibiatum, ſtatimque expurgato ventriculo convaleſcenti. Itaque & morbi diſcrimen & naturæ conſiderandum. Subinde neceſſitas ad vehementia nos animat remedia, quando mitiora nihil proficiunt. Certè helleborus *Hippocrati* noſtro adeò familiaris, ſuos quoque patitur manes, ut alia taceam. Ego tamen, ut ſeriò tecum loquar, malim fortiter ægrotare, quam ex ſtibio nauſeare. Tutam enim in Medicina viam amo, ne defametur Ars ſaluberrima, & ægri incertæ aleæ exponantur. Promiſſum faſciculum quamprimum mittam. Vale. Hafniæ 20. Apr. 1661.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPI-

EPISTOLA XVII.

De fluxu uterino & Terra Norwegica.

Thomæ Bartholino Hafniam.

SIc tandem, Hafniâ relictâ, cum Cancellario Regni Norwagiæ, Dn. Ovidio Bielcke, per Scaniam, Sueciæ partem, & Norwagiam ad meos deveni Lares. Iter itaque (Deo ſic volente) à nobis abſolutum planè injucundum. Mœſtos interdum incedebamus locos, viſuque ac memoriâ ſatis deformes: Plurimæ noctes imbribus fœdæ, & exeunte menſe illunes intercipiebant tam oculorum, quàm aurium uſum; ut cælum taceam rigore omninò horridum. Sic Norwagis ſemper

Frigore conſuetis favet inclementia cœli.

Ad ea jam tranſeo, quæ hoc in itinere in re Medica obſervaverim, adnotaverimque rariora, Tecum inter Medicos curioſiſſimo communicanda. Schenckius quidem libr. 4. Obſ. 176. & ſeq. Marcellus Donat. in Hiſt. ſua medic. mirab. libr. 4. c. 22. aliique quamplurimi hiſtorias ſimiles curiosâ conſcripſêre manu, ut ſupervacaneus hic meus videatur labor & hiſtoriarum communicatio. Sed cur vetera extollamus, recentium incurioſi? In Regia civitate Chri-

Chriſtiania noſtros apud Norwagos, hoſpitium monſtrabatur mihi ab Amico in ædibus viduæ Friderici Zimmermanni p. m. Oenopolæ, dum viveret, ibidem. Antequam ad cœnam veniſſemus hoſpites ſinguli, me vocat illa lecto affixa, & inſignibus cruciatibus detenta undique horum cauſas, & quæ acciderit in proprio corpore hiſtoria admiratione haud carens, enarrat ordine. Annum ſci. cum compleviſſet ætatis ſuæ   incrementum percipit totius corporis inferioris, nullo tamen cum dolore aut ſuæ valetudinis incommodo conjunctum. De graviditate neque cogitabat ſemel, nec loqui audebat, ne ob prævalidam ætatem riſui ſeſe exponeret civium; molam tamen intrò latitare credebat ſemel vel iterum, mox aliæ in animum incurrebant cogitationes, de graviditate adhuc nullæ. Interea cùm animaretur fœtus in utero, cùm tenerrimum corpus, & adhuc anima ſui ignara in alvo materna inſtruebatur ad vivendi patientiam, maritus febre maligna occumbit, terræ mandatur: Eo ipſo die eodem morbi genere & filia proſternitur, moritur & illa. Hinc duplicato propter domeſtica mala dolore, dies noctesque lacrymis & conclamationibus tranſigebat, vitamque ægritudine animi finire firmiter

ſecum concluſerat, ut tandem quoque febre peſtifera prehenderetur lethaliter. Febris poſt dies aliquot remittit, dolores interim parturientium patiens percipit ſimiles, & poſt atrociſſimos cruciatus putris fœtidiſſimaque ex utero profluere incipit materia, mox fluxus ceſſat & intermittit. Abeunt ſeptimanæ aliquot, in quibus vivebat mediocriter, jamque corpus ſatis eſſe expurgatum putabat. Sed ecce! poſt trium ſeptimanarum ſpatium dolores redeunt adhuc ſæviores, mortemque jam jam inſtare putabat patiens unà cum adſtantibus. Verùm ſicuti canit Poëta

Parturiunt montes naſcetur ridiculus mus.

Ita, inter labores intenſiſſimos, ulna, ſeu cubiti os inferius fœtus demortui procedit, nusquam corruptum, & nihil amplius. Ab illo tempore dolores interdum revertebantur, remittebant interdum penitùs, receduntque & reveniunt adhuc hoc ipſo die, ſentitque illa oſſium diverſorum motionem diverſam cum animi deliquiis, variisque ſymptomatum gravitatibus. Doctiſſimus Dominus M. Rhodius Profeſſor Math. & Medicus ibidem, incertus quid ageret, me in conſilium vocabat ante lectum ægrotantis coràm ſedens: conquerebatur autem

Digitized by Google

tem ille de validiſſima clauſura uteri. Ego Inſtrumenti Glauberiani (cùm aliorum detrectaret) ſuadebam adplicationem, quod Autor prædictus habet in libr. ſuo Furn. Philoſoph. part. 2. c. 88. ut, ſi quid reſtaret in utero putredinis, cum oſſibus exiret; quemadmodum inſtrumenti iſtius uſus inſignes & felices ſatis in clauſura uteri menſiumque obſtructione pertinaciſſima vidi ſtudioſus adhuc in Academia Lipſienſi; juſſique inſuper, ut medicamentis internis ex myrrha & aliis paratis ulteriori reſiſterent putredinis irruptioni &c. Exitum hujus hiſtoriæ expectamus adhuc cum deſiderio.

Alteram nunc addo hiſtoriam. Juvenis Ruſticus 19. annor. non procul abhinc ingenti ſubitò corripitur horrore, mox calor ſubſequitur præternaturalis cum dolore capitis acerbo: paucis diebus elapſis pòſt, ex aure dextra materia profluit purulenta ſatis copiosè, mox cum pure exit eadem ex aure dens, quem Exc. Tæ. hîc mitto. Juvenis ille nullo tum temporis carebat dente, eosque adhuc habet omnes & ſingulos. Amiſit hujus dentis particulam Rev. Dns. Janus Buggæus paſtor in Sogn, qui hunc non ſolùm mihi dedit dentem, ſed & juvenem monſtravit.

Mitto terram, quam nuper Tibi, cùm

Digitized by Google

Hafniæ eſſem, promiſeram, ex communicatione Viri Nob. Dn. D. Gabrielis Griesley, Reginæ in Portugallia Archiatri, reperiturque illa 2. milliar. ſpatio à Lisbona. Mira adſpice naturæ ludibria, & mirare!

Terram inveni in itinere noſtro propè Bergas, cujus particulam hiſce adjunxi literis. Neſcio an hæc ſit illa, cujus Petræius fecerit mentionem in Noſologia ſua. Verùm vix pro medicina & hanc habeo, quamvis non tam ſabuloſa, quàm aliæ, quæ antehac & Nob. Wormio p. m. & Tibi fuêre transmiſſæ, & mihi: potiùs colorem æmulatur Pictorum, & Ochræ ſpeciem repræſentat, cùm etiam hypocauſtum hâc terrâ cruſtatum viderim non procul abhinc.

Hiſce vale, &, ſi occupationes Tuæ horam concedunt, reſcribe.

Bergis d. 11. Mart. 1661.

T. T.

Joh. Fredericus Treublerus D.

EPI-

EPISTOLA XVIII.

Naturæ in expellendo fœtu, & curandis vulneribus ſolertia.

Joh. Frid. Treublero Bergas.

DIfficile iter Te ſuperaſſe gaudeo, tuisque feliciter eſſe redditum. Caſus in itinere obſervati oppidò rari ſunt. Primum quod ſpectat mulieris, magnis cruciatibus ulnam fœtus haud corruptam ex utero excernentis, & aliorum oſſium motum ſentientis, non diſſimile ſemel iterumque obſervaſſe me memini. Nuper quoque variæ fœtus particulæ oſſeæ variis viis, ex umbilico, inguine, uteri vagina, interruptis vicibus ex muliere doloribus fatigata prodiere, & etiam nunc ſtatis temporibus reliquiæ excernuntur. Sine inſtrumentorum variorum apparatu, quem fœminæ noſtræ averſantur, natura ſenſim expellit in utero contenta ſibique adverſa, quemadmodum in ſecundinis fœtuque mortuo non ſemel obſervavimus. Tamque hujus rei ſolicita eſſe ſolet Natura, ut, ſi per naturalem viam denegetur exitus, vicinas eligat quascunque vique viam faciat. De mulieris umbilico & inguine jam dixi, quam hiſtoriam alibi dato ſtudio exponam. Narravit mihi obſtetrix noſtra Eliſabetha,

adfuiſſe ſe puerperæ Hafnienſi, quæ fruſtra in partu laborans, ſpe enitendi fœtum mortuum fruſtrabatur ; tandem tamen favente Lucina, ruptum inguen ſiniſtrum partem fœtus oſſeam excluſiſſe, reliquis particulis ordinaria viâ ſenſim prodeuntibus. Hanc Naturæ providam curam in expulſione fœtus per apoſtemata uteri, vel umbilici, exemplis deprædicant *Albucaſes* Arabs l. 2. c. 76. & poſtea *Alexander Benedictus* l. 25. c. 33. ut taceam recentiora exempla ab *Hildano* Reſp. ad Doringium, & *Roſſeto* l. de Part. Cæſ. annotata. Unde de felici exitu in muliere à Te nominata dubitare non poſſum, quanquam tardior futura ſit expulſio reliquarum particularum fœtus, nec ſine repetitis cruciatibus, quos Natura in valido conatu rerum quidem alienarum, ſed quibus jam uterus aſſuevit, expellendarum neceſſariò inducit. Ejusdem Naturæ eſt beneficium, quod per abſceſſum auris purulentum, dens intus latens & à magnitudine reliquorum alveolo ſuo excluſus, tanquam ſuperflua oris pars, projectus ſit. Natura enim optimi œconomi vices ſupplet, expellens vel ſuperflua vel inutilia, & de cæteris prudenter providens ſibi ſuisque. Inprimis iſtam ejus curam in utero videmus, quem tam ſolicitè expurgat, juvatque, quando one-

roſo

roſo pondere liberari non poteſt. Noſtris mulieribus ſolet eſſe faventior in extrema neceſſitate conſtitutis, modo ad opportunum tempus obſtetrices ejus nutum præſtolentur, tumque manum promptam & doctam adhibeant. Inſtrumentorum in fœtu mortuo extrahendo utilitatem novimus, & variæ expertæ ſunt. Dici autem non poteſt, quam in ſeptentrione benigna ſit Natura etiam ſine iſta vi. Exempla nota ſunt. In caſu diſſimili referam, quid nuper viderim. Miles quidam equo ſtabulum humile ingreſſurus, inconſiderata feſtinatione trabem fronti impegit. Tumebat ilico pars & moleſto ſenſu afficiebat cordatum hominem, qui maſculè ſe in obſidione Hafnienſi geſſerat. Sed gravioribus malis aſſuetus tumorem generoſo animo neglexit ſprevitque. Interea collectum ex contuſione pus, intra cutem concluſum, os ſenſim frontis erodit ad membranas usque cerebri interiores, ut, aperto demum tumore, cerebri motum cum Chirurgo noſtro perito Daniele Aspachio accuratè obſervaverim. Monebamus de imminente periculo, niſi manum Chirurgi admitteret. Imperterritus ille, nihil motus noſtro prognoſtico, dolorem inter minima reputans, ſolâ puris, cottidie copioſe collecti, abſterſione, unica purga-
 tione

tione & ſudoriferis iſtud ſe vulnus curaturum ſperabat. Id quod audaciæ illius, etiam inter commilitum compotationes, feliciter tandem ſucceſſit. Tam provida eſt ad ſui converſationem Natura, ut onere excrementorum, curationem impedientium & ſymptomata advocantium, levata per puris abſterſionem ichorisque evacuationem mundatas partes affectas conſolidare annitatur, quod in aliis vulneribus pari facilitate tentat, quæ vel à pulvere ſympathetico vel unguento armario falsò creduntur percurata. Pro Terræ quoque Bergenſis maſſa gratias ago. An ſcorbuti ſit antidotum, juxta tecum dubito. Plures hujusmodi terræ in terra quoque noſtra reperiuntur, quarum vis adhuc nobis non innotuit, niſi ad pigmentarium uſum. Forſan tamen occulti aliquid latet, per experimenta varia eliciendum. Quod tuæ ſolertiæ relinquo, qui præſens copiam iſtius terræ habes, & experiendi commoditatem. Vale & me ama. Hafniæ 10. May 1661.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPI-

EPISTOLA XIX.

De Bilſianis.

Thomæ Bartholino Hafniam.

JOANNES LEONARDI Blasius, J. U. D. & Advocatus.

NUnquam auſus fuiſſem, Vir Excellentiſſime, graviſſima tua interpellare negotia, niſi à laudatiſſimâ humanitate tuâ mihi veniam ſponderem. Nominis tui quodam quaſi ſplendore deterritus ſcribere ad te hactenus ſuperſedi. Novi enim, quàm arduas ſuſtineas provincias, nec feriæ tuæ in uno occupantur curæ, ſed partem laborum tuorum ſibi vindicat Potentiſſimus Daniæ Monarcha, orbis ille Candidatus; partem Academia: quorum alterum totum expoſcit hominem, & quicquid in homine virium eſt & induſtriæ. Attamen quandoquidem unicus frater meus per literas aditum apud te invenerit, & ego jam à teneris, dum me arti medicæ adhuc dederam, ingenii tui dotes, nominis famam & æternitati conſecratos labores admiratus, & aliquoties hoc publico carmine teſtatus fuerim, pro innatâ tuâ in omnes doctrinæ, ut ſic dicam, helluones liberam hanc meam compellationem admittes, qua omnia mea officia tibi humillimè of-

Digitized by Google

feruntur. Quæſitis verborum lenociniis laudes tuas non deprædicabo, nec, ſi verba ſuppeterent, id unquam tentare audeam, veritus, ne laudes, appendices tuarum virtutum & rectè factorum comites, ingenii culpâ detererem. Imitatus quocirca Timantem, in Iphigenia ad aram periturâ, quod ſtili penicillo exprimere non polleo, velo contegam. Omnino Tu mihi

---- ---- ---- ---- ---- perenni
Luna dum curſu rediens novabit
Menſtrua vultus,

in ore eris, non quidem pro merito, ſed noſtro affectu. Scio, quàm miſerè his in oris à quibusdam velliceris, quos putem, jam te ſcire mihi annuis, Bilſium ejusque aſſeclas indigito, qui ſunt Epicuri de grege porci. Doleo, quod cum ejusmodi farinæ hominibus tibi tam innoxio negotii quid interceſſerit, dolent & mecum litterati plures. Quid enim cum talibus agendum, qui ſeſe, haud moto quæſtionum cardine, ſceleſtis conviciorum dicteriis munire & erumpere ſolent? Et minis ſolummodo acerbis in Te, & qui tecum ſine prævio rei controverſæ examine in eorum ſententiam ire detrectant, abunde invehunt, & ſe jactitant imponere Pelio Oſſam poſſe, quum miſeris illis
procul

procul dubio conſtet, quod contra Deos militare ne ipſis quidem Gigantibus bene & ex voto ſucceſſerit, adeoque ſit periculoſæ plenum opus aleæ.

Ultimum, quod frater meus Gerardus Leon. Blaſius Tibi transmiſit epiſtolium, ſcripſerat Zaſſius aliquis, contra quod egregium tuum legimus reſponſum latinè editum, quod ego tunc Amſtelodami, ipſo, quo fratri meo dilecto una cum literis tuis tradebatur, momento in idioma noſtrum belgicum tranſtuli, quam rectè, judicent alii, qui (prefiſcine dixero) me mihique ob id laudant. Hoc contra tuum Reſponſum enata rurſus eſt hæc, quam heic vides, Epiſtola. Venit nomine Bilſii, at hoc Tibi in aurem dictum eſto, Bilſium ejus authorem neutiquam eſſe aut eſſe poſſe, quippe qui idioma noſtrum belgicum non adeo callet, ſed author ejus eſt Laurentius Jordaan, Doctor quoque, ſi diis placet, Rotterodamenſis, qui Martialis tanquam nepos ex Pasquinorum genere originem ducit, & quo in ſtudio hic maximè excellit, omnesque bonæ famæ integræque æſtimationis Viros laceſſere ſolet indies, cujus improbum aculeum jam ſæpius expertus eſt celeberr. Prof. Johannes van Horne.

Rem ille in hoc negotio minime tangit,

ſed

ſed totus in conviciis occupatur, adeoque reponere quid omnino neceſſe eſt, & quamvis impia mollire Thracum pectora prius quis poſſet, tamen & hæc Te retorquere debere vult nominis tui majeſtas. Reſtat, illos vehementer exagites, qui, ut Siſyphus ſaxum, convicia revolvunt & crambem jam ſæpius coctam, beſtiarum inſtar, ruminant. Sic Reſponſio tua ad literas has Bilſianas (ſi ita nominare liceat, quamvis author illarum in ipſo frontiſpicio peccet & falſi reum ſe arguat, alienisque bobus aret) aut Danicâ, aut Germanicâ aut aliâ quavis linguâ confecta, ſi ejus copiam nobis per literas transmittere non dedigneris, ejus verſio ſtatim à me probe abſolvetur & edetur. Quinimo licet Tua Claritas in Arcto habitet, non deſunt tamen & hic, qui pro famæ tuæ incolumitate contra inſulſam hanc Gerronum & Graculorum turbam militare auſint. Quod reliquum eſt, Tibi totum relinquitur, nos Apologeticum tuum anxiè moramur.

Vale, Vir honorande, diuque lætus interſis populo Danorum & publico Academiæ bono, cui natus es. Me Te colentem ſerio & amantem ut redames, unicè voveo.

Dabam Lugduni Batavorum a. d. 25. Martii Gregor. 1661.

EPI-

EPISTOLA XX.

Innocentiæ ſua Apologia.

Joanni L. Blasio Leidam.

MAgnum Tuum in me affectum ſatis laudare non poſſum. Beneficia beneficiis cumulas, meque oneras encomiis, quibus imparem me fateor. Exceſſum tamen amoris in me Tui gratus agnoſco, & omni ope annitar, ne indignum me vel amicitia tua vel affinitate cenſeas. Carmen honori meo dedicatum & editioni ſpicilegiorum meorum à fratre Tuo Celeberrimo *D. Gerardo Blaſio* iterum apud vos procuratæ præfixum, ſublimis Tui ſpiritus publicum eſt argumentum & ſingularis in me benevolentiæ ſignum. Auxiſti candidum ſincerumque animum eleganti verſione Belgica, quam Reſponſioni meæ ad Zaſſium commodaſti. Sic parem Te ubique monſtras, ſive orationem pedibus certis conſtringas, ſive liberè per argumentum decurras. Placent omnia amoris tui argumenta, vel ideò, quod in hac cauſa Bilſiana juſtitiam ames, cujus clariſſimus & diſertiſſimus es interpres, quique ex *Juſtiniano* Tuo litigatoribus iſtis exprobrare potes, quod parum honeſtè vivant, dum me immerentem lædunt. Ex qua deinde rubrica ſint damnandi, Juris Con-

Conſultus dices. De cauſæ meæ juſtitia certus ſum, quia hominem Nobilem non læſi, ſed in experimentorum ejus veritatem inquiſivi ea calami animique temperantia, ut hominem naturæ myſteriis intentum ad amorem provocarem & veritatem, tanquam ex ſilice ſcintillas, elicerem. Quod inſtitutum peſſimo conſilio interverterunt, qui amica verba in ſiniſtram partem interpretati ſunt Nobilemque Anatomicum, latinas literas ignorantem, contra me armarunt. Ego quidem Zaſlio extemporanea Epiſtola, quam tanti feciſti, ut in dialectum Bilſio notam transferres, reſpondi, quanquam vix reſponſionem mereretur caſſa rebus Epiſtola illius: Apud me tamen ſtatui, ſilentio contemnere, quicquid poſthac alii ſubornati gerrones effutire contra innocentiam meam voluerint. Nam cum leone, & cum excetra, cum cervo, cum apro Ætolico, cum avibus Stymphalicis, cum antæo deluctari mavelim, quam cum ejus farinæ hominibus, quos, ut idem *Comicus* loquitur, quum nihil refert, pudet, ubi pudendum eſt, ibi eos deſerit pudor, quum uſus eſt ut pudeat. Jordanus ille nec beneficio antehac nec injuria notus, ſi author eſt maledicæ Epiſtolæ noviſſimæ, inveniet inter diſcipulos meos, qui eum benè pro meritis depexum

pexum det, jamque accinctus eſt *Stephanus* noſter, cujus Reſponſionem, quam inaudivi eum adornare, habebis quando prelum evaſerit, ex quâ forſan plura audient mala malorum illi fabri, quam audivit unquam Clinia ex Demetrio. Mihi verò gratulor, quod inter paucos famæ meæ obtrectatores, plures in Belgio, in orbe reliquo, ſint candidæ animæ, quæ in laudes meas ſe ferunt. An id meo merito, illi judicent, qui me norunt, quanquam fateri non erubeſcam, hactenus, quantum in me, æthera ac lucem amaſſe, & *Seneca* præeunte, teſte cœlo vixiſſe. Tuæ pennæ multa debeo, nec minus fratis Tui Clariſſimi, quem officioſè ſaluto. Vale, mi Blaſi, & Bartholinum, quem tanti facis, tuum eſſe non dubita. Hafniæ 10. Apr. 1661.

T. T.
Th. Bartholinus.

EPISTOLA XXI.

De Curatione Hypochondriaci.

Frid. Hammerico Elſingoram.

LÆtor, quod amicum conſilium nuper communicatum amicè exceperis. Rogo

go verò per amicitiam noſtram, ne ægrè feras, quod liberius ſcripſerim de iis, quæ optimo conſilio ipſe meditatus es. Neque negligentiam tuam incuſavi in neglecto ſcorbuto, ſed in relatione mihi communicata id neglectum eſſe indicare amicè volui. Abſit enim, ut de fide & experientia tua vel minimum dubitem, quam magni facio & ex merito omnibus deprædico. Recte igitur facis, quod ſcorbutum quoque inquivilinum ægri hoſpitem impugnes. Quid verò porro faciendum ſit, quanquam ipſe prævideas, quo polles rerum medicarum uſu, tamen, quia mihi eam neceſſitatem defers, iterum ſuaderem, ut luna decreſcente vena ſecaretur, quia intelligo naturam per nares excretionem moliri: Deinde, ad obſtructiones meſenterii ſenſim aperiendas, cliſteribus iisdem carminativis inſiſtendum, quia cum ſucceſſu priores applicatos mihi retulit Chriſtina Trönner, quibus acuendis ſi electuarium Diacatholicum &c. addere placuerit, non repugnarim. Aquam vero Antiſcorbuticam rectè conceſſiſti, ſine ſudoris profuſione larga, unde virium debilitas; ſufficit enim vel levis mador ſive in lecto ſive deambulatione provocatus. Spero frequentiore horum uſu, pectori anhelanti levamen, quippe credo Reſpirationis diffi-

difficultatem pectori & pulmonibus non deberi referri acceptam primariò, quia tuſſis ſicca eſt, nihil extuſſitur, nulla atrophia aut tabes adeſt, ſed dependere à compreſſu diaphragmatis & vaporibus ſurſum exhalantibus. Interim Tuſſi, ad mitigandum ſymptoma illud, optimo conſilio linctus â te præſcriptus inſerviet, inprimis ſi Syrupos antiſcorbuticos miſcueris, ſcelotyrbicum, mororum Norvagicorum &c. ſed nolo tædiosè tibi in mentem revocare, qnæ ex uſu eſſe abundè noviſti, veniam potius deprecor, quod amore & erga Te & ægrum candide repetam Tibi notiſſima. Voti ſumma eſt, ut me ames, & porro præclara arte optimum ægrum, vivere & valere digniſſimum, ſubleves. Vale, amiciſſime Domine Hammerice, & perge bene de Æſculapio mereri. Hafniæ 3. April. 1661.

T. T.
Th. Bartholinus.

EPISTOLA XXII.

De conditura Bilſiana.

Thomæ Bartholino Hafniam.

QUod Olaum Borrichium, virum Clariſſimum & noſtræ Academiæ non

vulgare ornamentum, commendatitiis ad me inſtruxeris litteris, habeo ſummi beneficii loco. Sed patiare interim, me amicè tecum expoſtulare ſuper Epiſtolii Tui inſcriptione hactenus, ut non mihi viſa, ita certe admodum inviſa. Quid enim commiſi nunc, amicitia Tua quod indignum me reddat, quo minus jam, ut olim, amicus Tuus audiam? Excuſſi conſcientiæ meæ loculos, nec uſpiam reperio, me in Tuam peccaſſe amicitiam: Quotquot enim, vel ſimplici Tua ſalutatiuncula inſtructi, ad me acceſſerunt, eos omni benevolentiæ genere proſecutus ſum, omniaque officiorum nomina & obtuli & præſtiti libentisſimè. In teſtimonium advocare ſingulos non eſt neceſſe, neque enim culpam tam venio deprecatum, quàm veluti poſtliminio revocatam eam familiaritatem, cujus doleo aliquam partem imminutam eſſe, ſive locorum intercapedine, ſive ob intermisſum litterarum commercium. Ecce autem quam commodam mihi præbeat occaſionem D. Bilſius, qui, cum videat nos communem Anatomicorum cauſam in ſui gratiam deſerere nolle, in ambos ſatis furibunde invehitur, verbisque contumelioſis, ab amanuenſibus ſuis excogitatis, nos laceſſit. Non potui autem non Tibi ſubminiſtrare per Clariſſ. D. Blaſium, quæ putavi

tavi poſſe inſervire & inſeri Tuæ duplicationi, quam procul omni dubio, ſi alioquin recte generoſam mentem Tuam novi, ſuperaddes primæ Reſponſioni, quæ non tam lecta quam avidiſſimè devorata fuit ab Eruditorum choro. Tibi enim, ceu Herculi Anatomico, hoc monſtrum debellare convenit. Ego aliis armis eum adoriar, & ſicuti brevi ſpero Triumphum de conditura cadaverum, (cujus ſpecimen cum exhibuiſſem Cl. D. Borrichio, aſſeruit Bilſianam ſuperare) ita dè ſanguinis ex arteriis in venas traductione magnas cœpi cogitationes. Interea Deum Opt. Max. ſupplex oro, ut quam diutine lætus interſis populo Aſclepiadeo, ſeroque in cœlum redeas beatus. Dabam Lugduni Batavorum $\frac{19}{29}$ Aprilis 1661.

Excellentiſſimi Nominis Tui
Cultor Jo. van Horne.

EPISTOLA XXIII.

Dyſuria à partu difficili.

JOANNI van HORNE Leidam.

NOli quæſo de veteri conſtantique amicitia dubitare, quanquam feſtinans calamus forſan in Epiſtolii inſcriptione a-

mici nomen omiſerit. Altius hæret animo tuum nomen, quam ut obliterari poſſit. Nunquam de conſtantia tua dubitavi, tot documentis mihi amicisque, quos benevolè ſemper excipis, teſtata. Suſpiciones ſi quædam utrinque interceſſerint, eas apud me expunxi, ſerioque profiteor bis tanto amicos eſſe inter nos quam prius. Perpetuum inter nos volo eſſe amicitiæ fœdus, nullis ſuſpicionibus violandum. Primos Bilſii impetus ſuſtinui, nec dubito, quin par ſim futurus ſubornatis illius, ſi in arenam cum illis deſcendere vacaret. Sed, quia maledictis in nuperrima Epiſtola Belgica certant, ſinam eos ſuo ſenſu inimico abundare.

Nihil jam me oportet ſcire, oblitus ſum omnia. Excitabitur ex Academia noſtra, qui ſuperbiam illorum & inficetos mores verbis condignis caſtigabit. Ego pacem amo, vel, ſi certandum, manus cum honeſtis conferre paratus ſum. Cum reliquis nulla famæ memoria erit. Tuam verò condituram bonis ominibus proſequor, ut æternitati Tuæ applaudam. Anatome jam apud nos quieſcit, quam vos ſtrenuè exercetis. Unde deficit ulterior ſcribendi materies. Hiſtoriam tamen conſignabo à Theatro noſtro haud alienam. Hoc ipſo vere ex difficili partu maſculo uxori honeſtiſſimæ

Digitized by Google

mæ civis Hafnienſis, dyſuria orta, mox membranæ prodierunt ſive rudi obſtetricis manu ſive fœtus vi à veſicâ abraſæ, quibus adhærebant arenulæ calcis inſtar, quas membranulas ideò non ex uteri, ſed veſicæ cervice credidi poſt ſuppurationem deciduas, inde enim urinæ incontinentia ſequuta eſt, ceſſante dyſuria. Multa tentata in ſalutem optimæ fœminæ, ſed plenam ſanitatem promittere auſus non ſum: Quanquam enim tractu temporis mitior evadat affectus, tamen, quia ſphincter veſicæ læſus mihi videtur, qui regnerari vix poterit, permanſurum lotii incommodum fluxum ominabar. Id quod eventus comprobavit. Sedens tamen continere lotium poteſt, donec ſurgendo ſe moveat. Neſcio an ſimilia viderit *Hippocrates* l. 2. Epid. ſ. 2. in uxore coriarii, quæ poſt partum ex locellis membranoſum quiddam dejecit, ſubſequente urinæ difficultate. An membranoſum hoc ex cervice uteri prodierit, vel ex veſica, ambigo propter urinæ difficultatem, & quod hæc poſt aliud puerperium intermiſerit. Noſtra enim necdum exinde peperit, nec difficultate liberata eſt. Tu judica, qui ingenio polles & eruditione clariſſima. Vale, ut publico Reipublicæ Anatomicæ bono diu orbi noſtro & Academiæ veſtræ ſuperſis.

Hafniæ. 11. Junii. 1661.

T. T. Th. Bartholinus.

EPISTOLA XXIV.

De prima Ductus ſalivalis exterioris inventione, & Bilſianis experimentis.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

CUm tuum in me affectum conſidero, Celeberrime Vir, meque nihil tale promeritum intueor; non poſſum, quin ſummam tuam humanitatem eâ, quâ par eſt, veneratione proſequar: Tot enim tui amoris ſe manifeſtant argumenta, ut vel hinc mihi pateat, veteres optimô jure

Præceptores ſancti voluiſſe Parentis
---- ---- ---- Eſſe loco,

diemque, quo in diſcipulorum numerum à te adoptatus ſum, natali merito cenſeam comparandum. Quid enim aliud ſibi vendicant humaniſſimæ tuæ literæ, digna cujus omnibus cum magna gratiarum actione reſponderem membris, niſi ſingula tanta eſſent, ut peculiarem ſibi reſponſionem flagitarent? Quod cum mea infantia non permittat, ſatius duco gratâ hæc mente recondere, quam, verbis proletariô more gratias agendo, leviora, quàm pro rei

rei dignitate, proferre. Cum verò, ut ductus ſalivalis exterioris iconem edam, in eadem epiſtola author mihi ſis; non poſſum, quin & invidiam, quam hæc mihi inventiuncula peperit, & ſimul, quem ex hâc invidia percepi fructum, paucis tibi exponam, non ut in muſtaceo laureolam quæram; ſed ut invidioſum plagii crimen à me rejiciam. Doleo namque eam mihi imponi neceſſitatem, ut vel de re non ita magni ponderis multa fari, vel turpem ignominiæ notam ſubire cogar. Res quidem ipſa rite ponderata id nequaquam meretur, maximè cum ſimilis omnino ductus jam ante fuerit inventus, quin ipſe, de quo in præſens agitur, à Caſſerio, licet muſculi nomine, (quod ex tuis in buccinatoris muſculi hiſtoria didici inſtitutionibus) obſervatus: Cum tamen, quod ejus gratiâ mihi intentatur, crimen ſilentium minimè patiatur, tibi, ut Præceptori diſcipulus, totam rem enarrabo, tuoque judicio, quid inde decernendum, relinquam. Sæpius jam à Clariſſimo Sylvio & à Celeberr. Dno. van Horne ſecundò exhibitus publico ductus ille fuerat, cum aliquot inde hebdomadibus, quam ob cauſam neſcio, abalienatus à me Claris. Gerard. Blaſius tantum ſuis tribueret affectibus, ut: licet ductus iſtius inquiſitioni manum nunquam

admoverit; licet, cum ſemitruncatum illi primo exhiberem, quid eſſet non valuerit ſignificare; licet in ſuis ad Eyſſonium literis frater ejus paucis ante, quam hæc mihi ſignificarentur, diebus inventionem illius mihi tribuerit; licet ipſe tandem in ultimo de Medicina Generali ſcripto, rei, quam ſe reperiſſe ait, nec verum aſſignet ortum, nec exitum verum: nihilominus Clariſs. Viris, Sylvio & van Horne, per fratrem, hinc prædicto in libro omnibus ſibi illam deberi ſignificaret. Quæ ut manifeſtiora evadant, veniam dabis, ſi & inventionis occaſionem, & quid inde actum, paucis expoſuero. Annus eſt, cum ego, à Blaſio hoſpitio exceptus, obſervans in illo, cui tertia ab adventu meo hebdomade finem imponebat, collegio commodam ſubjecta Anatomica habendi occaſionem, ſolicitarem Clariſſ. Virum, liceret, quæ mihi comparaturus eſſem, propriâ manu diſſecare. Quod cum impetraſſem, faventem adeo ſenſi fortunam, ut in primo, quod 7. April. mihi emptum in Muſeolo ſolus ſecabam, ovillo capite ductum, à nemine, quod ſciam, deſcriptum invenirem. Detractis quippe communibus velamentis ſectionem cerebri meditabar, cum forte vagantia per ora vaſa prius examinanda judico. Eô itaque fine venarum arte-

arteriarumque vias immiſſo ſtylo explorans, apicem obſervo non ulterius intra tunicarum anguſtias coactum amplâ in cavitate liberius vagari, moxque ferrum protrudens ipſos ſonare dentes audio. Miratus rei novitatem Hoſpitem voco ſententiam ejus auditurus, qui primo vim accuſare, mox ad ludentem ſæpius naturam confugere, tandemque Warthonum ad partes vocare. Sed cum nec ibi quicquam offenderet, nec tractata negligentius vaſa longiorem inquiſitionem admitterent: majori cum attentione hæc aliâ vice examinare decrevi, quod & paucis inde diebus in canino capite, licet obſcurius, ſucceſſit. Cum itaque uſum vaſis argueret magna cum inferiori affinitas, eodem menſe Præſtantiſſimo Dn. Jacobo Henrico Paulli, amico conjunctiſſimo, me vaſculum aliquod ſalivale inveniſſe ſignificavi, adjunctâ aliquali ejusdem deſcriptione. Sed quandoquidem ſimile quid jam tum inventum ſcirem, nec, an aliis idem fuerit obſervatum, divinare poſſem; ſilui, donec data occaſione Clariſſimum Sylvium ea de re conſulere liceret: Qui, his auditis, in homine quærendum illum judicavit, inventumque Spectatoribus aliquoties demonſtravit. Habes hic, Clariſſime Vir, inventionis hiſtoriam: Sed, ut certior ea de re ſis, en

F 5 argu-

argumenta ab ipſis mihi accuſatoribus ſubminiſtrata. Junior Blaſius J. D. & Advocatus, qui ad Majum usque menſem eodem anno Amſtelodami degebat, qui ædes noſtras quotidie adibat, qui ſectionibus, quas à fratre ejus adminiſtratas vidi, omnibus intererat: Hic, cum illius vaſis mentionem publicè factam à Domino van Horne audiviſſet, miſit eo nomine ad Eysſonium Profeſſorem Gröningenſem Celeberrimum literas inventionem ejus mihi tribuendo. Quis credet itaque Fratrem cum Fratre, dum Amſtelodami viveret, quotidie loquentem, novitatis, ſi quis unquam, avidiſſimum, rerum Anatomicarum peritum, à Fratre reperta ipſi non adſcripturum? Unum ab ipſis ſuppeditatum mihi telum vidiſti; liceret etiam plura proferre, ſi operæ pretium videretur: Sed quamvis in privatis literis Blaſius non rationibus ſe tuendo, ſed conviciis, meque mendacem, iniquum, malevolum, invidiæ fermento inflatum, & neſcio quid non, appellando meritus ſit, ut non modo, quæ pro me facerent, omnia proferrem; ſed &, quibus me oneravit, in ipſum rejicerem: Cum tamen, quæ in me conjecit, nunquam probaturum ſciam, quæ in illum retorquenda, pleriſque adeo nota ſint, ut meô non indigeant præconio. Si

in

in tam nobili loco, in tanta omnis generis eruditorum corona & quidem iterato nomen meum ductui iſti à Clariſſ. Domino van Horne non fuiſſet additum; de jure meo lubens ceſſiſſem: Jam verò, ne in conſcientiam trahatur modeſtia, de illata mihi injuria vel invitus conqueri cogor. Ut verò ad alia tandem deveniam, unum adhuc, quod validiſſimum judico, addam. Ipſe Blaſius in eo, quem de Medicina Generali ſcripſit tractatu, ſe nunquam in ductum illum inquiſiviſſe manifeſto indicio prodit, nec enim veram illi originem nec egreſſum verum tribuit, quin ipſi, unde ſcaturigines habet, glandulæ uſum adeo ignobilem adſcribit, ut, niſi me illum ei exhibuiſſe certus eſſem, nunquam illi viſum affirmarem. Patebit hoc magis in illa, quam ſub manibus habeo, diſputatione. Quandoquidem enim parotidum affectus & alii vicinarum partium morbi, qui ex hiſce aliisque â me obſervatis lucem aliquam accipere videntur, accuratius examen requirant; non abs re fore credidi, ſi interea exercitii gratia de glandulis quibusdam capitis, cum earundem, ut in vitulino reperiuntur, vaſis diſputationem adornarem. Hoc enim parum æquæ illius accuſationi debeo, quod, cum vitulinum caput, in quo ſe vaſculum hoc reperiſſe

riſſe ait, ad deſcriptionis illius normam examinarem, non modo ne umbram quidem illius in vitulo viſam illi manifeſtè obſervarem, ſed & nova quædam Lymphatica notarem. Parotidum namque examen & cum maxillarium inferiori collatio in trium glandularum natura quidem à prioribus diſſidentium, per vaſa autem commercia cum iisdem exercentium inquiſitionem deduxit: è quibus ſalivales glandulæ duas, interior unam, alteram exterior ſibi aſſociarunt, tertia in collo ſita, ſuperiore ſui parte, quæ gibba eſt, à duabus illis vaſa accipiens, novum ab inferiori & concava parte ſatis conſpicuum canalem deorſum mittit, quem reſectum à trunco caput ulterius proſequi vetabat. Sed de his in dicta diſputatione uberius, modo & clarius interea licuerit in alio eadem notare, cum alio ductu quem in thorace vidi a thoracico & ſitu & contenti colore diſcrepantem, de quo nihil obſervavi præter ductum ſatis longum in ſiniſtro thoracis latere ultra noni nervorum paris interiorem ramum ſitum, adque glandulas jugulares aſcendentem, quem, ſi à fonte ad oſtium usque accuratius proſequi dabitur, una cum cæteris tibi, ut qui primus hæc vaſa deteximſti, & cui, quos inde rivulos alii addiderê, omnes debentur, in grati animi ſignum,

cum

Digitized by Google

cum aliter gratum me oſtendere non liceat, offeram. Cum autem vaſis illius meminerim, afferam experimentum, quod prædicta in alio cane fruſtra quærenti ſe præter opinionem exhibens â Bilſii partibus prima fronte magis eſſe apparuit, quam revera fuit. Dum enim paſtum nuper canem à cœna ilico aperio, primo ſtatim aſpectu egregium præſentibus ſpectaculum exhibuêre albis lacteorum gyris undique picta inteſtina, ut ſanguini ad illa delato recurrens inde lac copia cedere vix putarem. Sed quia receptaculum nondum lacte tinctum, & thoracicus valde exilis, vinculô huic injectô in craſtinum canem repono. Sequenti die, quæſitis fruſtra cæteris, ad ciſternam rediens omnia mutata reperio, ipſa enim pridie arcta & nihil minus, quam lac, referens, albô humore jam diſtenta tumebat: Thoracicus etiam vix tum conſpicuus ſimili modo turgens plurimos oſtendebat ramulos poſt brevem digreſſum in eundem, unde orti, truncum redeuntes, quod verò huc præcipuè facit, à receptaculo ad glandulam inguinalem usque productum vas totum lacte plenum conſpiciebatur; licet quidam è rivulis ad idem vas aliunde tendentibus lympham colore aqueô proderent. Mirabar initio, quâ ratione in glandulam derivatum lac
val-

valvularum repagulô non fuerit retentum, ſed mox concidentes interdum in mortuo valvulas reſiſtendo non eſſe facile videbam, maximè ſi compreſſo ſemel vaſe lateri, quod à Clariſſ. Sylvio audivi, applicentur. Nec dubito, quin hæc Bilſium fallant, qui, ut ſuccum exprimat, vaſa comprimit, unde admotæ lateribus valvulæ commeanti ultro citroque liquori facilem tranſitum concedunt. Cætera iſtius viri myſteria quod attinet, minoris ſenſim fieri videntur: cum & Balſamô condita à Celeberr. Dn. van Horne manus mumiis illius palmam dubiam faciat, & ſectio ſine ſanguine non adeo difficulter poſſet adminiſtrari. Cùm enim ligaturis ſe uti nobis retulerit, facile apparet, qua ratione ex una parte corporis in alteram derivari poſſit ſanguis vivente adhuc animali. Ligatô quippe in vicinia cordis aortæ trunco deſcendente cum aſcendente cava, non dubito, quin cor omnem ex inferiori corporis regione ſanguinem exhauriens ſuperiorem ſit repleturum, eoque modo facile foret vacuatas ſanguine partes pro lubitu ſecare, & viciſſim, quæ viſum aliàs fugiunt, vaſa humore turgentia oculis ſubjicere videnda. Tentaſſem hæc, ſi in vivorum ſectione magis fuiſſem verſatus, nec anguſta domi res ab illis me experimentis, quæ & ſumptus

Digitized by Google

ptus requirunt & tempus, retraxiſſent. Magnam nihilominus ſpem injecere mihi noviſſimæ tuæ litteræ, quibus & ad ſtudia hæc me animare voluſti, teque mei memorem datâ occaſione futurum aſſeverare. Mæcenates namque illi non defuturos ſcio, cui ſuam eâ in re operam tantus vir pollicetur. Sed nimium te detineo. Vale, Clariſſime Vir, meque tuo favore dignari perge.

Dab. Lugd. Batav. Ao. 1661. 22. Ap.

T.

Obſequ.

Nicolaus Stenonis.

EPISTOLA XXV.

De componendis diſſidiis, Bilſianis moribus, Morbillis graſſantibus.

Nicolao Stenonis Leidam.

INduſtriam tuam in rimandis humani corporis myſteriis, & felicitatem in inveniendis, mecum erudita patria ſatis deprædicare non poteſt, quæ ſibi de tanto cive gratulatur, & ego de tanto diſcipulo, cujus opera cottidie res Anatomica creſcit, &

& magnum incrementum Vaſa noſtra Lymphatica capiunt. Orbem quoque magno beneficio Tibi obſtringes, ſi & iconem, quod nuper ſuaſi, & accuratam ſalivalis ductus exterioris dederis deſcriptionem. Cum *Whartono* laudem partitam mereris, quod interiori illius ductui exteriorem addas, ſicque ſalivæ fontes detegas, de quibus multa hactenus multi ſomniarunt, nemo ante vos intento digito potuit demonſtrare. Perge, mi Stenoni, ad immortalem gloriam graſſari, quam Anatome perfecta Tibi ſpondet. Ægrè autem fero, quod in naſcentis famæ exordio adverſarios tibi pepereris, eosque ex amiciſſimis. *Cl. Blaſium* noſtrum tecum committi nollem, quia utriusque amicus concordiam inter vos mallem, quam diſſidia. Uterque in promovendis Reipublicæ Medicæ commodis intentus provideat, ne æmulatio in invidiam vertatur. Fel à ſcriptis eruditorum abeſſe debet, ne, ſi aptam moderationem penna ſupergrediatur, oneri potius lectorum, quam uſui, exuberet. Sed te monere opus non eſt, quia modeſtiam tuam novi & ſedatam mentem. Nec de *Cl. Blaſii* prudentia dubito. Plura nunc non addam, quia utrumque amo. Pro publico tamen oro, ne inter diſſidentes voluntates veritas capiat detrimentum.

tum. Excute loculos tuos, ut promiſſas obſervationes quamprimum in publicam orbis ſcenam mittas, in laudem patriæ, naturæ complementum & tuam gloriam, cui eruditi acclamabunt. Dignum quoque tua diligentia facis, quod Bilſiana ſecreta ad veritatis experimentorumque trutinam expendas, Lymphaticorum Vaſorum ſaluti & incremento inſudans, quorum lympha quomodo ad alium curſum deflectat, quam quem ligatura in vivis monſtrat, divinare non poſſum. Si oculos noſtros veſtroſque effaſcinare poteſt, artium curioſarum magiſtrum nobilem dixerim. Non auſim negare, promptam illi in ſectione & exercitatam eſſe manum, ſed eruditione vacuam intelligo. Concedi & id illi poſſet, & commodè excuſari, niſi caninos mores indueret, quos ex Epiſtolis inhumanis non ſemel jam didici, ut verè cum *Sorano Epheſio* c. 1. Iſagog. dixerim: ſi unum de duobus defuerit, videtur melius eſſe bonum, quam artificem perfectum, mores habentem malos & improbum eſſe: modeſti ſiquidem mores, quod in arte deeſt, honeſtate repenſare videntur. Culpa autem morum artem perfectam corrumpere atque improbare poteſt. De nobis ſi quæras, ſcias valere nos, ſed neſcire quam rem gera-

 mus,

mus, quanquam otioſus noſter non ſit calamus. Febres nos in urbe terruerunt, quæ continuæ graſſabantur nuper cum dolore & ſudore capitis, exanthematis latis, rubris, purulentisque, ſed, Deo ſit laus, plerisque hactenus indemnes. Morbilli quoque cum tuſſi ſine periculo multos affligunt juniores, extra cutem prominentes, aſperi, ſubinde albi. Familiam meam adhuc ſartam habeo. Utinam perennis mihi hæc ſit felicitas. Tu verò, mi Stenone, Anatomico ſtudio Te porrò immerge, ut in patriæ ornamentum feliciter emergas, quam tuis virtutibus favere credas. Vale feliciter, & me tuum ama, qui ex animo Tibi favet. Hafniæ 10. Maji 1661.

T. T.

T. Bartholinus.

EPISTOLA XXVI.

De homuncione ex ſemine.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

TRaditus eſt mihi libellus, SPICILEGIUM &c. mihi dedicatus. Perſpicio exinde non ſolum, ſed etiam ex aliis tuis ſcriptis, in quibus honorifica mei fit men-

mentio, ſingularem animi propenſionem. Magnus in oculis meis fuit BARTHOLINUS parens, vir omnium ſeculorum memoria dignus. Magnus eſt filius, inſigne hujus ævi decus, magnum Anatomes labaſcentis ſtatumen & præcipitantis veritatis Atlas. Obviam ito porro Bilſianis inſolentiis, & continua Centurias Obſervationum Anat. & Med. enucleatiſſimas. Pullitiei Danicæ hiſtoriam miratus ſum, ejusque faciam tuo ex opere mentionem glorioſam libro 6. Chemiæ in artis formam redactæ, occaſione non-Entis Chemici, homuncionis nempe ex ſemine in furno Chemico producti. Quam primum liber ad umbilicum typis fuerit exſcriptus, mittam. His nos divinæ protectioni commendo: Datum Jenæ anno 1661. pridie nonarum Maji.

Perilluſtris excellentiæ Tuæ
admirator
Guernerus Rolfinck.

EPISTOLA XXVII.

Ex ovo generationes hominum.

GUERNERO ROLFINCKIO Jenam.

BEnevolum Tuum de Lymphaticis noſtris judicium dudum ex Cedro dignis

Opuſculis Tuis intellexi. Gratulatus ſum mihi ſemper, meisque inventis, quod tantum Virum invenerim fautorem, qui rectius de his aliisque artis noſtræ ſecretis judicare poteſt, quippe qui ubique ampliſſima eruditione, judicii maturitate, famæ magnitudine, orbis applauſu regnat, quam alii, qui alienæ magis quam ſuæ famæ incumbunt, nihilque ipſi futura laudis agunt. Plura alia affectus ſingularis in me documenta edidiſti, quæ tacere malo quam non ſatis deprædicare. Et gratiam tuam tuorumque ſimilium malo, quam jacto: magisque ſum tantæ amicitiæ cupitor, quam gloriator. Auxiſti beneficium, quia ſpicilegium miſſum, magnoque Tuo & immortali nomini inſcriptum, facilis admiſiſti. Pro magnis in Rempublicam meritis, exile eſt donum, devoto tamen animo quam mole penſandum. Pullitiei Danicæ quod in ſcriptis æternitati conſecrandis memineris, benevolentiæ in patriam noſtram meque eſt argumentum. Adeò verò eandem deprædicavit olim Cl. *Veslingius*, utriusque amicus, ut Ægyptiacæ, quam præſens viderat, longè prætulerit. Ingenioſus hic apparatus ſummum Maximi Regis Divi *Chriſtiani IV.* ingenium animumque teſtatur, ut dolendum ſit, nec volam nec veſtigium ejus amplius

in

in arce Fridericiburgenſi ſupereſſe. Homuncionis in furno Chemico excludendi modum recte inter non-Entia ponis, in *Paracelſi* cerebro natum; quem prorſus proſternit nova *Harvei* generationis & conceptionis ratio. Quia verò ex ovo, pullorum inſtar, omnia generantur, etiam homo, quod in Pſaltriæ hiſtoria *Hippocrates* docuit, aliquid efficeret Paracelſus, ſi tale ſuis furnis includeret. Raró tamen ova humana haberi poſſunt, quorum exempla Centuria Prima Hiſtoriarum noſtrarum attulimus. Aliud exemplum magnus noſter *Jo. Rhodius* in Obſ. Med. recitat. Nuper admodum uxor civis Hafnienſis, poſt imprægnationem XII. hebdomadarum, ex utero ſenſit dolores parturientium, dumque anxiè ſe in lecto verſaret, ecce ovum prodit, ſed teſtâ molliuſculâ, quo ſtatim apprehenſo, ut, quid rei eſſet, preſſius intueretur, compreſſa manu imprudentius fregit, nec præter flatus quicquam invenit, putamina verò mollia putrida abjecit in ſterquilinium. Dolores interim ingentes perſeverarunt, tardius inde convaleſcenti. Hæc verò & ſimilia ova ſubventanea furnum Paracelſicum facilè eludent. Nam deficit ubique extra uterum materia conveniens fœtui. Igitur tuæ cenſuræ ſtabimus, qui orbem erudire magnis voluminibus ſoles.

les. Vive diu, Germaniæ ornamentum, & Medicorum hujus ævi Clariſſime, ut diu famâ magnâ fruaris, & Te Reſpublica Medica fruatur. Cl. Schenckium & Mœbium officiosè ſaluto. Hafniæ 12. Junii 1661.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA XXVIII.

De Fœtu prægnante, & calculis ex utero editis.

JOH. DAN. HORSTIO Darmſtadium.

CRedo Te accepiſſe reſponſorias meas literas d. 2. Nov. 1660. ſcriptas, quibus amicè ſententiam meam conſignavi de Fœtu Muſſipontano extra uterum in abdomine contento, tandemque lapideſcente. Miſſæ illæ fuerunt Hamburgum ad adm. Rev. *D. Schuppium*, nec dubito quin rectè curatæ ſint. Ex illo tempore ad manus meas pervenit alius fœtus, illo multo mirabilior, à me *Cent.* 6. Hiſt. ult. breviter deſcriptus, nempe fœtus alio fœtu prægnans. Res mira & dubii plena. Certa id obſtetricis noſtræ Siſſeliæ fide accepi. An aſſenſum multorum ſit impetratura, dubito,

to, interim rem actam juramento confirmat. Ego nullius conſcientiam obſtrinxi, conjecturam tamen addidi, ſuſpicatus naturam gemellos molitam eſſe, ſed alterum illorum caſu quodam intra abdomen alterius comprehenſum & conſtrictum. Expecto accuratam magis ejusdem fœtus hiſtoriam, ut accuratior inde hiſtorica Diſſertatio exſurgat. Interim quod Tibi officium præſtiti, mihi non denegabis, ut ſciam quid ſentias. Scio Te primò dubitaturum. Nec id ſine cauſa. Cæterum nunquam majora miracula & oſtenta videntur, quam in humano partu. Eſt enim uterus rerum mirabilium officina quædam. De calculo ex eodem utero edito, quia ad fœtum tuum lapideſcentem hæc ſpectant, hæc addam præter ea, quæ *Cent*. 4. *Hiſt*. 64. annotavi, eſſe in Muſæo Auguſtiſſimi Regis noſtri Dn. FRIDERICI III. Domini Clementiſſimi, calculum, quem mihi nuper clementer oſtendit. Hunc in Norwegia mulier per vulvam excrevit tanta præditum virtute, ut manibus puerperæ detentus, oborto in vola ſudore, potenter fœtum propellat. Tanta autem eſt clementia Sereniſſimæ Reginæ, ut non paucis in partus difficultate conſtitutis felici ſucceſſu conceſſerit. An ex utero vel veſica excretus ſit, ſi dubitent ſcrupuloſi,

ſciant, certam eſſe de utero relationem, quæ probabili non caret ratione, nec ſimilium exemplo. Nam ipſe *Hippocrates* l. 5. Epid. ſect. 12. affirmat, ex mulieris utero manibus obſtetricis expreſſum eſſe lapidem aſperum magnitudine verticilli fuſi: *Plinio* authore, l. 38. c. 19. tradunt cervas, cum ſenſerint ſe gravidas, lapillum devorare, quem in excrementis repertum, aut in vulva (nam & ibi invenitur) cuſtodire partus adalligatum. *Ætius* tetr. 4. ſ. 4. c. 28. calculum in utero renaſci conſentit. Lutetiæ lapidem in utero quandam habuiſſe, refert *Wierus* p. m. 446. 32. Quod etiam teſtatur *Mart. Akakias* L. 1. M. M. c. 20. Figuram molæ cujusdam nobis exhibuit *Nic. Fontanus* Analect. c. 5. quam honeſtiſſima quædam Domina enixa eſt poſt 3. annorum geſtationem, in cujus appendice lapis repertus albus, durus, ponderans æqua lance uncias tres, drachmamque unam. *Mœbius* c. 20. Med. Phyſ. Fund. narrat, in Comitiſſæ à Gleichon viduæ demortuæ utero plures calculos repertos eſſe, illamque prægnantem creditam. Hæc facient ad illuſtrationem eorum, quæ de fœtu in utero petrefacto alibi ſcripſiſſe nos memini. His vale, mi *Horſti*, & diu Reip. Medicæ bono & gloriæ tuæ ſuper-

perſis, meque porro ama. Hafniæ 9. Martii 1661.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA XXIX.

Obſervationes in cadavere Mariæ Auriacæ Principis Regiæ. De tumore dorſi carnoſo.

Nicolao Bentzonio Equiti Aalburgum.

Ex condicto Tibi, Vir illuſtris, Rerum Medicarum perito pariter & curioſo, ne nuperi promiſſi immemor videar, mitto obſervationes, quas anno ſuperiori die 26 Decembris in aperto cadavere Illuſtriſſimæ Principis Regiæ Mariæ Auriacæ, Londini non ſine publico luctu variolis extinctæ, à Medicis Londinenſibus ad pollincturam vocatis, *D. Aquin*, *Illfraur*, *Colladon*, *Charleton*, & Chirurgis *Knight*, *Watſon*, *Chocque*, *Laforaſt*, & Pharmacopœis *Plamy*, *Chacque*, annotatas beneficio *Borrichii* noſtri nuperrimè accepi. 1. Cutis exterior fœdata hinc inde tumoribus ſublividis & totum dorſum, hypochondrium utrumque & thorax, cum puſtulis magnis

 ſanie

ſanie multâ repletis. 2. Aperto abdomine omentum apparuit ſemiputridum, & ſuperiori parte aliquantulum conſumptum, nec non prope lienem valdè inflammatum. 3. Lien omninò mollis, flaccidus, & ſemiputris. 4. Ventriculus anteriori parte inflammatus, intus aphthis multis, & in fundo longiori glandulâ præternaturali obſitus. 5. Hepar parte ſimâ maculis fœdatum, & prope ad gangrænam usque inflammatum, cum ſummâ parenchymatis flacciditate. 6. Pulmones ex utraque parte pæne putridi & ſanguine nigricante pleni, & totâ ſuperficie maculis & puſtulis inſignibus conſperſi. 7. Cor molle, laxum, flaccidum, & parenchyma ejus fermè conſumptum. 8. Renes ſatis ſani, niſi quod ſiniſter ad inflammationem tendere videbatur. Sic unusquisque ſuos patitur manes, nec à mortis morborumque cauſis eximuntur Magnatum Aulæ. De ſingulis obſervatis non vacat in præſenti ſententiam dicere, nec ſanè opus, quia nollem de me dici, Sus Minervam. Tibi enim hæc amicè ſcribo, qui longo rerum medicarum uſu & judicii dexteritate ita quidem magnos parvosque Medicos ſuperas, ut omnibus, quibus innotuiſti, potius doctus ſis, quam Tibi. Ne verò ſim ſine

Sym-

Symbola, ut tuæ curioſitati porrò indulgeam, niſi longiori epiſtolio indigneris, addam obſervationem tumoris in dorſo carnoſi, quem, dum hæc ad Te meditor, forte videre in ædibus meis contigit. Eliſabetha puella in vico S. Clementis habitans, ſi poſtica parte aſpiciatur, creditur eſſe gibba, adeò prominet non tam dorſum quam clunis. Nudam inſpiciens deprehendi tumorem carnoſum, inſignis magnitudinis, globoſum, è mediis dorſi vertebris ortum, & infra nates protenſum. Duo capita adulta facilè æquabat, mollis ad tactum, ſed æqualis, venis tumentibus hinc inde variegatus, doloris expers, niſi ingruente tempeſtate. Quum ſex menſes eſſet nata, primum deprehenſus tumor, ſed neglectus, tumque ovi magnitudinem non excedebat. Jam annos nata XXV. moleſte onus hoc geſtat, quaſi manticam in tergo, laboribus tamen victum quærit, cum de matrimonio deſperet propter denegatum ſitum ſupinum. Pondere ſuo deprimit cutem colli, non ſine moleſtia, tegitque nates, à quibus elevari manibus poteſt, pendet enim ſupra nates, quaſi ſaccus polenta plenus. Sectionem ſuadere auſus non ſum, propter molem nimiam, & commercium cum venis nervisque, quanquam baſis anguſtior nonnullam ſpem

face-

facerct. Beata tamen inter tot aſininos labores eſſe non deſinit, quia, ut *Lyricus* ait, duram callet pauperiem pati. Ne nimio tumore intumeſcat epiſtola officioſa, deſino, Tibi & familiæ felicia porrò precatus. Filium tuum, magnæ ſpei juvenem, & paterna veſtigia ſtrenuò urgentem, amo ut filium, & ut porrò in patriæ & parentum gloriam adoleſcat, voti ſumma eſt. Vale, Vir illuſtris, & nos ama. Hafniæ 20. April. 1661.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA XXX.

Inſcriptio Diſſertationis de Hepatis officio.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

PLuribus Te nolim impræſentiarum obtundere: Tantummodo animum Tibi offero, qualem in tabella tibi votiva depictum cernis, candidum, ſincerum, veritatis ſtudioſum, honeſtatis amantem, atque amicitiæ cum Bonis. Hæc ubi fucata non eſt, conſtat perpetuò ſua libertati in judicando integritas; nec ob diſſidium

dium ſententiarum, animorum inter Bonos divortium oboritur, cum non poſſimus quicquam adverſus veritatem, ſed pro veritate. Ad hanc collimo unicè, quam & Te ipſum ante omnia ſectari certo mihi certius perſuaſum habeo. Sic verò æqui bonique conſules, quod à T. Excell. diſſentiam quandoque liberiùs; cum & illic non minus ſcopus utriusque unus & idem ſit, atque ubi ſæpiuſculè tuam autoritatem amplector. Deus Ter. Opt. Max. Tuam Excellentiam diutiſſimè nobis atque univerſæ Reipublicæ literariæ ſalvum & incolumem præſtet, plurimaque beet undiquaque felicitate. Sic precor, ſic voveo ex animo! atque, ut hæc noſtra conſueto Tibi veritatis atque humanitatis affectu admittas, officiosè etiam atque etiam rogo, permanſurus perpetuò,

Excellentiſſime Vir,

Virtutum tuarum ſplendiſſimarum Cultor

Grön. Cal. Maji 1661.

A. Deuſingius.

EPI-

Digitized by Google

EPISTOLA XXXI.

Reſponſio officioſa de Hepate Defuncto.

ANTONIO DEUSINGIO Gröningam.

PUblico & privato nomine Tibi, vir Magne, magna debeo, partim quod eruditum orbem noſtrum præclaris ingenii & diligentiæ monumentis hactenus illuſtraveris, partim quod me quoque & literis & amplo officio & honorificâ hinc inde mentione ſis dignatus. Culpam deprecor, quod ſcribendi quidem officio me præveneris, neutiquam affectu. Inter felices dies hunc numero, qui amicitiæ deſideratæ initium dedit, poſthac æternum, quod opto, duraturæ. Perennitatem ſpondere mihi auſim à morum ſimilitudine. Candidum enim Te video & ſuſpicio, veritatis ſtudioſum, honeſtatis amantem atque amicitiæ cum bonis. Ego in eam quoque curam incubui ſemper, ut candore meo me involverem, ſectarer honeſta, veritatem amarem & bonorum amicitias ambirem. Quanquam verò omne punctum apud invidos & ingrati ſeculi incolas haud retulerim, in magna tamen felicitatis parte reputavi melioribus placuiſſe, hoc eſt, Tui ſimilibus, adeoque ipſi Tibi. Sit igitur inter nos conſtans & perpetua ami-

amicitia nullis artibus violanda. Do fidem dextramque, nec candore, nec veritatis amore ulli mortalium me ceſſurum. Quas virtutes, quia ipſe pleno pectore poſſides, non potes non optima quæque & conſtantiam de me quoque ſperare, tui in poſterum amiciſſimo. Noli dubitare, me talem eſſe & futurum, qualem credidiſti. Quumque propoſita ſit utrique veritas, eandem honeſta quadam contentione ſectemur, disſentiamusque, ſed incolumi amicitiâ. Malè enim illi & famæ ſuæ & veritati conſulunt, qui in veritatis inveſtigatione, conviciis aliter ſentientes plenâ authoritate proſcindunt, & quaſi mancipia tractant. Non hac tyrannide ad viam veritatis graſſaris, ſed liberè per ſuſceptum argumentum decurris. Ita quoque animatus ego, quæ ſentio, eloquor audacter, & diſſentientium ſtudia fero patienter. Videbis, niſi fallor, ex Diſſertatione mea De *Hepate Defuncto*, Tuo honori dedicata, quàm cordi mihi fuerit illa temperantia. Me ipſum vindicavi & veritatem ſine tuis ingratiis, quia amicitiam tanti Viri malui, quam inimicitias. Ignoſce tardiori reſponſo, nec culpam mihi, ſed Bibliopolæ noſtro imputabis, qui Diſſertationem hanc, quanquam diu ante inceptam, ex prelo tamen ante exire paſſus non eſt, quam Nundinæ Francofur-

coſurtenſes inſtarent, ne per Belgarum typographorum promptitudinem anteverteretur, magno ſumptuum detrimento. Quidquid ſit, rerum momentis diligenter expenſis, minus Bilſio tribues, quam vel veritati, vel noſtræ amicitiæ. Deus Te publico bono diu ſervet, tuosque Collegas *Eyſſanium* & *Schoockium*, quos tecum ſalvere & valere jubeo. Raptim Hafniæ 20. Jan. 1662.

T. T.

Th. Bartholinus.

Impreſſ. Gröning. 1662.

EPISTOLA XXXII.

Medicorum Defenſio.

NICOLAO STEPHANO Gedanum.

TH. BARTHOLINUS.

AGnoſco pietatem tuam, & in Præceptore quondam tuo defendendo promptitudinem. Nollem, itineris tui cogitationes Apologiâ defatigares, aliis majoribus curis deſtinatas. Ego certè, quicquid concitatior Nobiliſſimi Bilſii calamus expedivit, libenter ſilerem, quia magna mihi in innocentia fiducia,

Digitized by Google

cia, nec memini quidquam ex mea penna profluxiſſe, quod bilem illius commoveret. Amice, pro genii more, experientias illius ad partes vocavi, ſine livore, ſine ullo irritandi animo, quem integrum ſpero me ſervaſſe. Orbem eruditum pro judice acclamo, & conſcientiam fallere neſciam. Ab illo vitæ teſtimonium, ab hac ſecuritatem mihi ſpondere auſim. Si omnibus placere hactenus non potui, melioribus tamen candorem, ſinceritatem & vitæ integritatem confido me innocentibus ſcriptis probaſſe. Et quanquam plures dura calce me impeterent, immota tamen penes me erit conſtantia, ſummoque meo Regi, cui ſacramentum dixi, placuiſſe in ſumma felicitatis parte reputabo. Hinc ne lecta quidem, ſed neglecta mihi fuit Epiſtola inimica, nec ultionem meditavi, quod ſcirem innatum mortalibus eſſe, ſibi blandiri ſuiſque vitiis pulpamentum quærere, & nihil aliis, ſibi omnia condonare. Nævos Bilſianos leniſſimâ manu tetigi, quam, ſiquidem ferre non poteſt, cum venia retraham, nec amici officii culpâ amplius tenebor. Quod verò de avaritia blando ſermone & invidia ſine invidia in Spicilegio & Reſponſione notavi, preſſi magni Hippocratis & Scribonii veſtigia, quibus potius quàm mihi

 læſæ

læſæ nobilitatis crimen Bilſius imputet. De avaro lucro Medicis indigno, ita *Cous* Senatui populoque Abderitarum perſcripſit: ἐᾶτε ἐλευθέρης τέχνης, ἐλεύθερα καὶ τὰ ἔργα. *Sinite liberæ artis libera eſſe opera. Qui autem mercede operam ſuam locant, hi ſcientias tanquam ex priore libertate mancipio dantes ſervire cogunt.* Miſerabilis ibidem dicitur humana vita, quod ad eam totam intolerabilis argenti cupiditas, velut hybernus flatus pervaſerit, ad quem morbum inſania graviorem curandum, utinam Medici omnes potius concurrerent, quæ tamen beata cenſetur, cum morbus ſit, & malè affligat. Invidiam Medicorum tam acerbê perſtrinxit *Sribonius Largus* in Epiſt. ad Calliſtum, ut non dubitem quin Nobilis Bilſius illius cenſurâ lectâ mitiorem vultum ſit habiturus, ſed nævis ſuis inimicum. Condonanda enim huic Nobili rerum noſtrarum ignorantia, quia omne ſtudium ad ſecanda animalia contulit. Quicquid ſit, quia ferre non poteſt vel levem amici tactum, medicisque manibus iraſcitur & animo vehementius quàm decentius commovetur, parcam in poſterum operæ, & quia ab omni inimica lite me ſtatui ſubducere, ut, quod reliquum eſt vitæ, pacata mente abſolvam, antiquam Romanorum Repudii formulam Bilſio mittam:

RES

RES TUAS TIBI HABETO.

Cætera, quæ Medicorum dignitatem ſpectant, communis cauſæ præſidio ſubmittam. Tantum quisque honoris habet, quantum Rerum Domini ſeu ex favore ſeu virtute contribuunt, nec facilè quisquam vel natalibus vel meritis dignitatem merebitur, niſi ſuperum acceſſerit indulgentia. Medicorum honori ipſe Deus favit apud *Syracidem*, de quo legendum eruditum *Melchioris Goldaſti* Paradoxum. Imperatores quoque Romani ſummis privilegiis & dignitatibus medicos æquarunt, ne poſterorum aliarumque gentium Annales excutiam. De immunitatibus illorum ita *Conſtantinus l.* 10. *Cod. tit.* 52. §. 6. *Medicos & maximè Archiatros, vel ex Archiatris, Grammaticos & Profeſſores alios literarum & Doctores legum, ab omni functione & ab omnibus muneribus vel civilibus vel publicis immunes eſſe præcipimus, & neque in provinciis hoſpites recipere, nec ullo fungi munere, nec ad judicium deduci, nec eximi vel exhiberi, vel injuriam pati.* Similia indulgentur Profeſſoribus Hafnienſibus in fundatione *Chriſtiani Primi*, confirmata à filio *Johanne*, ejusque ſucceſſoribus Optumis Maximis, quorum majeſtatem & clementiam in *Friderico Tertio* Auguſto, Domino meo Clementiſ-

 ſimo,

ſimo, exauctam veneramur, qui ſuos Medicos & Profeſſores ab omni injuria vindicabit. In eadem Conſtitutione *mercedes illis & ſalaria reddi* jubet *Conſtantinus*, *quo facilius liberalibus ſtudiis & memoratis artibus multos inſtituant*. Diligenter illis conſiderandum, qui Romanis legibus vivunt, primò nolle Imperatorem invidiâ quadam artes occultari, ſed ad multos propagari. Deinde Imperatorem ſalaria conferre, ne privato lucro quisque inhiet, de quibus ſalariis Medicorum plura perdocta annotat *Jo. Fileſacus* ex l. 1. Select. de Medicin. Defenſ. adv. Plin. Denique Medicos Archiatros & Profeſſores pares videri, iisdemque gaudere prærogativis, quum etiam ex hac lege, omnes illi artibus ſuis multos inſtituant. In patria quoque noſtra indiſcreti hactenus iſti fuere honores, ut Medicinæ Profeſſores cum Archiatris pari paſſu ambulaverint, & in unum Facultatis Medicæ Collegium convenerint. Tenentur enim & Medici Academici, ex Fundatione *Chriſtiani Tertii* glorioſæ memoriæ, ægrotorum in aula Regia curam habere. Nonnulli quoque Medicinæ Profeſſores, ut *D. Jacobus Bordingius* & *D. Petrus Capitaneus* Viri ſuo ſeculo clari, Archiatri ſimul honore & onere defuncti ſunt. Alii partito munere vel ex Academiis ad Aulam trans-

tranſierunt, *D. Henningus Arniſæus* ex Acad. Julia, *D. Jacobus Fabricius* ex Acad. Roſtochienſi, & *D. Simon Paulli*, Prædeceſſor noſter honorandus, ex Academia noſtra; vel verſa vice ex aula ad Academiam vocati ſunt, quod de magnis Archiatris *D. Petro Severino*, & *D. Matthia Jacobæo* Acta Academica teſtantur. Dignitatem Imperatores *Honorius & Theodoſius* clarius orbi protulerunt *l.* 12. *Cod. tit.* 13. *l. unic. Archiatros intra palatium militantes, ſi comitivæ primi ordinis nobilitaverit gradus, inter Vicarios taxari præcipimus: Ita ut inter Vicarios, & Duces qui adminiſtraverint, & eos qui Comitivam primi Ordinis meruerint nihil interſit, niſi tempus quo quis adminiſtraverit, vel comitivæ adeptus eſt inſignia.* Ampliſſima in Imperio Romano *Vicariorum Ducumque* erat dignitas, quibus Medici comparantur, & hoc *Comitivæ* honore meruerunt *Spectabiles* vocari & *Illuſtres* apud *Caſſiodorum* lib. 6. c. 12. His ut aliquando annumereris opto, quia præter votum pro benevolo tuo affectu nihil in præſenti reliquit fortuna. Alia miſſa facio, quibus te nolim nimis occupari, ne alienas in te devolvas inimicitias. Concoquenda multa ſunt eruditis, nec facile ad quemvis inſurgentis ictum cordatus nictat. Mihi certè, conſilio *Tullii*, ratio habenda fuit, non quid Nobilis

Bilſius illiusque domeſtici meritò audire deberent, ſed ut ea dicerem, ſiqua ego honeſtè effari poſſem. Vale, mi Stephane, ut innocentiam meam tuâ quoque cum ſalute tuearis. Raptim Hafniæ $\frac{13}{23}$ Maji. 1661.

Impreſſ. Hafn. in 18. & Amſtel. in 12.

EPISTOLA XXXIII.

De Epitaphio Hepatis.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

PUdet me tam diu præter meam mentem ac decorum protracti ſilentii. Quanti Te tuamque eruditionem multifariam fecerim ſemper, teſtari poſſunt omnes, qui aliquando audiverunt me de Anatomicis loquentem, atque Paternas Inſtitutiones à Te Reformatas cæteris omnibus præferentem ac commendantem. Tantum autem abeſt, quod ſuſpicaris, ut cuncta mihi hactenus ex animi ſententiâ fluxerint, ut dubitem, an id de ullâ re dicere poſſim; Didici tamen qualicunque meâ ſorte vivere contentus. Cùm Vir Elegantiſſimus, D. Möinichenus Tuus, &, ſi volet, etiam Meus, ſemel atque iterum me inviſere non dedignaretur, rogavi, ut in patriam redux meo

meo nomine Te ſalutaret, & ſignificaret, me neutiquam animo Te offendendi addidiſſe in 6tæ Diſput. meæ theſi 4tâ quædam de Epitaphio Hepati ſcripto, verùm ne, ſi hoc præteriiſſem, viderer in Te ſcripſiſſe, quæ præcedenti theſi 3tiâ moveram contra hominem valdè mordacem & quosvis præ altâ ſuâ, ſi Diis placet, ſapientiâ, etiam in rebus ſibi planè incompertis, carpentem; quamvis ne ſic quidem effugere potuerim iniquum communium amicorum judicium, donec Ipſis rem totam aperuerim explicatiùs. Cæterùm nunquam putavi te ſeriò, quin potius ludendo, Epitaphium ſcripſiſſe Hepati; quod dum meritò munere ſanguinis conficiendi primo exuiſti, nec aliud interim in ejus locum ſubſtituiſti, non ſine cauſâ fortè poteras videri illud jam omni munere quaſi defunctum & tumulatum Epitaphio ornaſſe. Optarim tamen, nî moleſtum foret, munus à Te ipſi nunc adſcribendum cognoſcere, cùm putem intereſſe noſtræ Artis, officium ipſius verum ac certum tandem aliquando erui & omnibus manifeſtari. Propoſui quidem ego meas de ipſo Conjecturas, ſed conjecturas tantùm, paratus ſcil. ſequi certiora & veriora docentem, vel admotis ſimul operi manibus promovere ejusdem inventionem. Gratiſſimus fuit mi-

 hi

hi D. Olai Borrichii, Viri certè Doctiſſimi atque humaniſſimi, ad nos adventus, tantoque gratior, quod ſimul lectiſſimas à Te mihi attulerit literas, pro quibus etiam nunc gratias habeo, agoque maximas: quales ſi plures audebo à Te expectare, atque ſimul Tecum de Rebus ad forum noſtrum ſpectantibus amicè conferre, utique gaudebo, quamvis hactenus doluerim, me non ſatis prudenter moviſſe difficultatem, aliis, quàm mihi, majorem viſam.

Vale, Vir Celeberrime, atque cum D. Möinicheno noſtro, aliisque Collegis & Viris Clariſſimis, Daniæ veſtræ Ornamentis, publico inſervire, ac me redamare perge

Tuum Franciſcum

Dele Boe Sylvium.

Scribebam Lugd. Batav. 3. Id. Maj. Gregorian. 1661.

EPISTOLA XXXIV.

De Hepatis officio percolatorio.

FRANCISCO DE LE BOE SYLVIO Leidam.

NIhil unquam de moribus tuis antiquis & ſolito in me affectu dubitavi, quanquam

quam ſilentium Tibi hactenus benè de Medica Arte merendi cogitationes imperarint. His jam ad juſtam maturitatem perductis, & publice ea loqueris, quæ publicæ expectationi ſatisfaciunt, & privatim amicis tuis priſtinæ voluntatis amorisque conſueti, nunquam ſepulti, indicium per literas facis. Magni Te fecimus ſemper, quia jam à tot annis fama Tua gaviſi ſumus, majorem poſthac æſtimaturi, quandoquidem tantis experimentis ex Anatome & Chymia deductis teſtaris, quantis curis Medicis inter tot annorum ſilentia pro publico bono otium triveris, ut orbem erudires. Cenſuram Epitaphii mei Hepatis exautorati gratia ſcripti, pro amicitiæ teſſera interpretor, quia certus ſum, etiamſi excuſationem non prætenderes, offendendi animo nihil unquam ex calamo tuo emanaſſe. Fateor tamen me primo non leviter turbatum, quod ſcirem & eruditos ſcire quoque vellem, neutiquam me unquam Hepati, ſplendidæ aliàs corporis particulæ, tam fuiſſe injurium, ut nullo munere defungeretur, quanquam principe ſanguinis ex chylo conficiendi officio inventis lymphaticis exciderit. Tandem me ipſum in viam reducens cum Timoleone voti me damnatum ſenſi, namque hæc a Deo ſemper ſum precatus, ut talem libertatem re-

Digitized by Google

ſtitueret orbi literato, in qua cuivis erudito liceret, de quo vellet, impune dicere. Hanc libertatem Magiſtri, diſcipulus ægrè ferre non debet. Patere interim, ut tecum expoſtulem, & amicè conquerar, quod neſcire volueris quale officium Hepati ſubſtituerim. Placuit *Pecqueti* percolatorium munus, nec adhuc aliæ ſententiæ ſe pro veriori probarunt. Ingenioſæ ſunt conjecturæ Tuæ de miſtura ſanguinis biliſque in Hepate perficienda, quibus tamen acquieſcere non poſſum. Nec id in me damnabis, quia liberum de conjecturis tuis judicium nobis relinquis. Quanquam enim adeò veritatis diligentem ſciamus, ut cum Epaminonda ne joco quidem mentiaris: Dubitantes tamen de veritate, quæ conjecturis nititur, facilis admittis. Non iverim inficias, bilem alimentariam, ita Medicis appellatam, ſive, ut clarius loquar, ſanguinem tenuiorem arteriarum, in hepate miſceri reliquo ſanguini per venam cavam promptius ituro; ſed, bilem excrementitiam magno ſanguinis detrimento illi admiſceri, non auſim dicere, niſi æſtuanti ſanguini novum caloris fomitem corpori exitioſum addere velis. In ictero certè fœdatur cutis propter nimiam bilis cum ſanguine miſcelam, quam Hepatis obſtructio inducit, quando bilis ſeparari

non

non poteſt. Conſentiunt hæc doctrinæ *Hippocratis*, cui ægrè renunciant, qui illi innutriti ſunt. Is l. 4. de Morbis, qui Theſſali filii creditur, cum bilis locum in jecore expreſſiſſent, mox copioſa bile hepar dolere ſcribit, quam locus, qui eſt in hepate, nempe veſicula, ad ſe trahit. Et ſi derepente copioſa bilis extiterit hepar homini dolere, & copioſam ex ventre gigni: Hoc ſi contingat, veterem bilem propter multitudinem ad ventriculum ferri, & inde tormina in ventriculo oriri, & ipſius partem quandam per veſicam quidem, partem verò per ventrem foras procedere, ſicque pauciſſimam in homine exiſtere, & dolores ceſſare. Si verò horum neutrum contingat, primum veterem bilem in corpus procedere ſi copioſa fuerit, confeſtim reliquo humori permixtam, de ſe ſignificationem exhibere, &c. Hinc percolatorium jecoris munus illuſtratur, ſed ſententiæ Tuæ incommoda elucent. In ictericorum cadaveribus diſſectis, quia ſeparari bilis non potuit, bilis colore omnia fœdantur. Ita refert quoque *Chriſtoph. Guarinonius* in Conſil. de Sfortia Cardinale Romano icterico, omnia, inprimis Epar & inteſtina, croceo colore totaliter infecta fuiſſe. Ex miſcela iſta ſæpe febres accenduntur, quando bilis, veſiculâ

ſua

ſuâ excretoriâ excluſa, ſanguini unitur. Exemplum extat de cadavere illuſtriſſimi Principis cujusdam apud *Freitagium* in Hiſt. Morbi annexa libr. de Opio. Taceo alia infinita. Et plerumque obſtructa veſicula à calculis, quos ſæpe vidi, quia percolatio ſecretioque bilis impeditur, hujusmodi mala eveniunt. Si de modo ſecretionis quæras, an is per deſtillationem, vel præcipitationem, vel colaturam, vel ſuctionem fiat, primas colaturæ partes deferrem, à qua hepatis ſeu parenchyma ſeu venarum capillamenta non abhorrent, ſicut & ſimili colatura ſerum à ſanguine in renibus ſeparatur. Permiſta quidem ſanguini eſt bilis, ſed ita, ut tanquam heterogenea ſeparari poſſit. Quanquam, ſi *Hippocrates* in conſilium vocetur, veſicula, ſicut reliqui corporis fontes, trahit ſimilem humiditatem, non ſecus ac in plantis ſimilis humiditas ex terra ſimilem attrahit. Nolim tamen lympham noſtram negligi, in qua ſeparanda non inutilem operam jecur præſtat, unde ſæpius viſæ veſiculæ aqueæ ſeu hydatides in hepatis membrana, quando obſtructione quacunque excretio illius inhibetur. De quo argumento plena alibi mihi penna fluet. Obſequii mei culpa eſt, quod hæc Tibi ſcripſerim, non ut diſſentirem, ſed ut erudirer in his, quæ ſacro

adhuc

Digitized by Google

adhuc tegit involucro Natura, quæque Tibi indefeſſo Naturæ ſcrutatori, vel nulli, patebunt:

Nam minus eſt in me, quam ſummâ pondus ariſta,
Quæ levis aſſiduis ſolibus uſta riget.

Pondus tamen addet tua benevolentia, de qua mihi gratulor, quia æternam ſpero. Vale, magne Sylvi, & porrò Tibi veteri officio addictiſſimum ama. Hafniæ 12. Aug. 1661.

T. T.
Th. Bartholinus.

EPISTOLA XXXV.

Calculus veſicæ cum globulo incluſo. De Jalappæ doſi.

Thomæ Bartholino Hafniam.

G. Segerus Thorunensis.

GRatias Tibi, Vir ſumme, habeo maximas, quod ea, quæ Natura revelavit nuper, in eruditiſſimis Tuis die 9. Martii datis ſignificare volueris. Poſtquam enim, quæ de Ductibus Stenonis in dictis literis narraſti, legi, mox animum priſtina ſecandi cupiditas repetiit, quæ ab eo inpri-

primis tempore, quo è Tua informatione me dimiſiſti, ſemper ferè quievit. Quamvis, dum cuncta ruminor, fateri cogar, non absque multiplici cauſa id contigiſſe, plurimaque eſſe, quorum neceſſitas hanc in opere anatomico manibus meis quieſcendi impoſuit legem. Contigit idem & præteritâ ſeptimanâ, ubi, dum ad inquiſitionem ductuum Stenonianorum me accingo, caputque ovinum operi adhibeo, mox advolat amicus, animumque attentum aliò avocat. Interim tamen de ductuum horum certitudine nullus dubito, cum ſcribas, jam bis Leydæ publice in theatro eos productos eſſe à Cl. Hornio. Accedit, quod non ita pridem quoque inciderim in Cl. Blaſii medicinam generalem, ubi in præfatione horum ductuum mentionem quandam fecit; non tamen, ut ſuſpicor, alium ob finem, niſi quia primam inventionem ſibi deberi credit. Mirabar ſanè, hæc legens, moderni ſeculi mores perverſas, de quibus jam nihil addo, cum ex Lymphaticis Tuis Tibi ſint cogniti. Eo fere deventum eſt, ut majori facilitate ipſamet inventa curioſi percipiant quam eorum inventores. Sed, pervenit tandem & ad Nos Nobiliſſimi Bilſii Opus Anatomicum, duas continens operationes, cum aliquot Epiſtolis. Cuncta dum avidiſſimè perlegi, plurima quidem

reperi

reperi verba, pauciſſima verò ſpecimina. Et cur quæſo in fœtus monſtroſi tertia figura viſcera ſolis lineis literisque extra ſitum notata? Curioſior ſane meo judicio fuiſſet anatome, ſi & viſcerum ſitus in tabulis aliis curioſorum oculis oblatus fuiſſet. Certe laudent alii hunc morem novum prout velint, non tamen deerunt quibus recepta hactenus conſuetudo magis arridebit. Plurimi hactenus, ſi quid in anatome novum obſervarunt, figuris illuſtrarunt, non literis; quod jure merito & in hac ſectione requiritur, cum nec viſceribus monſtroſitas ſua defuerit. De Zaſii verò Apologia recte Te dixiſſe, quod olim de Luſcinia: Vox eſt, prætereaque nihil; graviſſime nuper pronunciavit Graviſſimus Noſter Bauhinus. Rectius egiſſet bonus ille Zaſius, ſi nova illa vaſa, novas membranas, novum moſchum, novasque arterias, quas vanus in ſchedis ſuis crepat, erudito communicaſſet orbi. Hic Rhodus, hic ſaltus. Magnam verò Tibi, Vir ſumme, gratiam debet Zoilus iſte, quod ipſe ad illius nenias reſponderis. Sic enim evaſit reſponſum ſuâ epiſtolâ dignum, quod vel ideò promeruit, quia Te allatravit. Nuper cum more recepto magnum Noſtrum Æſculapium Dn. Jo. Caſp. Bauhinum conveniſſem, oſtendit mihi

Vir ſummus Calculum veſicæ, quem è vivo hujus Urbis cive, homine robuſto & quadragenario, ante aliquot annos fruſtra extrahere conatus eſt exercitatiſſimus in vicinia Lithotomus, quia calculus veſicæ lateribus firmiter adhærens omnem artificis operam eluſit. Donec tandem, ſupervenientibus acerbiſſimis ſymptomatibus ipsâque morte, è cadavere erutus eſt. In hoc calculo conſpicitur globulus plumbeus, qualem capere ſolent bombardæ minores. Hic globulus adeò firmiter calculoſæ ſubſtantiæ inhæret, ut planè immobilis appareat. Erat autem & ab eâ parte, qua jam conſpicitur, laminis tartareis tectus, quas lithotomus effregit, dum calculum forcipe apprehendit. Figuram calculi Tibi

Vir ſumme hic mitto, prout ſcil. jam oculis noſtris ſe offert. Quomodo verò globulus ſero-

ſeroſum hoc hoſpitium adeptus ſit, plurimi mirantur, & meritò, neque enim in membranoſa veſicæ ſubſtantia aliquod apparuit vulneris aut cicatricis veſtigium. Quia tamen in inguine cadaveris cicatriculam ſpectatores adverterunt, homo quoque iſte, dum in juventute Martem ſecutus eſt, ſe circa illam regionem globo aliquando læſum fuiſſe, attamen globum evanuiſſe, amicis ſuis narrare ſolitus eſt, nullus dubito, quin eo tempore globulus circa carnoſam veſicæ partem veſicam lotio repletam intrarit, ibique per 20 annos permanens, tartareæ ſubſtantiæ ſe inſinuarit, veſicæ una cum inguinum vulnere ſanato. Pondus calculi ſunt Unciæ ij. & Scrup. ij. Adjunxi calculi figuræ meam de Varicibus Diſſertatiunculam, publicè in perantiqua hac Univerſitate me Præſide nuper ventilatam. Videbis in illius ſecundo ſuperpondio, cur ductus hygrophthalmicos potius hygroblepharicos dixerim, nimirum quia palpebris deſtinatos credidi, quod vel inſertio evincit, dum ſe in palpebras ſupernè exonerant. Quod ſi erravi, errantem reduc. Præteritis nundinis per Hauboldum veſtrum, meum Triumphum Cordis iteratum, unà cum Querimonia, quam jam ante ſex annos, ut Tibi Vir ſumme notum eſt, Roëſchildiæ ador-

Digitized by Google

navi, tibi tranſmiſi. Propediem ſequetur Diſſertatio de Hippocratis Libri περὶ καρδίης ortu legitimo. Nobiliſſimo Th. Fuirenio pro Catalogo Bibliothecæ Fuirenianæ & Panegyrico gratias habeo maximas, qui Fuirenianæ Genti in æternum ſum devinctus. Memoria mea Brunniana Tibi deſtinata ubi lateat, me latet. Niſi interea temporis ſe ſiſtat, faciam ut futuris nundinis aliud accipias exemplum. Nuper cum Hiſtoriarum Tuarum Cent. V. & VI. avidiſſimis percurrerem oculis, incidi in Jalappæ damnum, quod in hiſtoria 69 Cent. quintæ exponis. Ego præcedenti die, quæ erat 18. April. radicis jalappæ recentis & gummoſæ pulveriſatæ Drach. j. cum Cremoris Tartari & Cinnam. a. Scrup. j. in juſculo aſſumſi & cum ἐυφορίᾳ octies dejeci, nullumque ab eo tempore per Dei gratiam damnum ſenſi. Attamen Magnus Noſter Bauhinus in exhibitione pulveris Jalap. Drach. ſ. non excedit. Salutant Te humaniſſime, quos ſalutare juſſiſti, Viri Magnifici, Feſchius, Bauhinus, Stupanus & Platerus. Quorum poſtremus ſe Profeſſione ſuâ jam ante plures abdicavit annos. Vale Præceptor Colendiſſime, mihique fave. Dabam Baſileæ Prid. Non. Junii 1661.

EPI-

EPISTOLA XXXVI.

De eodem calculo, & Anatome Urinæ ſuppreſſæ. Jalappæ infuſum gratum.

Georgio Segero Baſileam.

CAlculi apud Magnum *Bauhinum* viſi hiſtoria prorſus eſt ſimilis illi, quam ad *Fabricum Hildanum* olim miſerat Genevâ *Paulus Offredus* Medicus itidem Clariſſimus. Releges illam in Obſervationibus *Hildani Cent.* 3. Obſ. 67. ubi clarius narratur, globulum ſclopetarium juvenis annorum XX. dextram coccygis partem cum aliqua ipſius oſſis fractura penetraſſe, & poſt curationem cicatricem admodum cavam reliquiſſe. Perveniſſe verò ad veſicæ cavitatem ſymptomata gravia quæ ſequebantur, dyſuria, dolor ad veſicam, ſuppreſſio tandem lotii & alia, teſtari poſſunt. Non novum eſt veſicam lædi, maximè in carnoſo collo, cum etiam membrana carnosâ inveſtiatur. Ejuſdem ſectio in calculoſis obvio nobis exemplo fidem facit. In qua ſectione quid evenerit nuper in Belgio, ex hiſtoria mihi ab amico miſſa, Tibique jam communicanda, intelliges. Juvenis XVIII. annorum calculoſus à Lithotomo Salomone Verkammer Harlemi ſectus fuit non ita pridem, extracto calculo

Digitized by Google

magno duarum Unciarum cum media, quatuor digitos tranſverſos longo. Elapſis tribus quatuorve hebdomadibus repertum in vulnere fruſtum materiæ lentæ, quod à Lithotomo extractum apparuit eſſe corpus membranoſum, pugni magnitudine. Ex vulnere ſtatim quarta menſuræ puris fœtidi pars fluxit, isque fluxus diu perſiſtens vulneris conſolidationem inhibuit. At parentum rogatu tandem claudi curavit, unde tanti ægro oborti dolores, ut vulnus iterum aperire coactus fuerit, ex quo magna puris copia fluxit, ſicque vulnus integri anni ſpatio apertum ſervatum. Interea ſuppreſſio urinæ ſuborta cum ingentibus doloribus & difficili reſpiratione, unde Hydrops abdominis ſubſequutus, in mortem terminatus. Ab eodem Chirurgo apertum cadaver, hæc monſtravit: Hepar & pulmones diaphragmati adnata. Siniſter ureter putridus totus & abſens, attamen materia ſibi viam illac paraverat. Ren ſiniſter valdè parvus, nec niſi parum puris reſiduum. Dexter major ſolito. Dexter ureter in parte ſuperiori obſtructus fuit calculo acuminato, cujus unum acumen in ureterem impactum, quaſi ceræ fruſtum illic eſſet impreſſum, pars verò ſuperior calculi adhuc renibus inhæſit. Inferius in uretere dextro adhuc caruncula,

cula, ſeu carnoſa materia firmiter adhæſit, quæ lotio quoque impedimentum attulit. In corde inventus polypus, ſeu materia quaſi membranacea, quam aliqui habuerunt pro verme, ſed quia nullum vitæ indicium apparuit, nec pro vena habenda eſt, potius ad polypum relata fuit, aliàs ſæpe ibi obſervatum. De hygrophthalmici ductus nomenclatura nihil dicam. Illa placuit Cl. *Borrichio* noſtro, quia ad oculos ſpectant & palpebræ, quorum hæ ſunt integumenta. Rem ipſam à *Stenonio* noſtro, Anatomes delicio, brevi habebimus explicatam. Jalappæ doſis pro varia ſumentium temperie variat. Raro tamen etiam robuſtiſſimis ad Drachmæ mediæ pondus concedimus. Forſan radix tua, in qua ſumenda adeò liberalis fuiſti, tam recens non fuit aut gummoſa, quam Pharmacopœus perſuaſit. Hoc enim hominum genus ſæpe nos fallit, & vetuſtis medicamentis novitatem dare ſcit. Tanta pulveris copia faſtidium parere ſolet. In infuſo gratior eſt medicina. Honeſta apud nos Matrona, pro amicis infuſum ſervat prorſus grati ſaporis. Unciam unam Radicis Jalappæ in ſpiritus Vini quartario per tres dies cum cortice citri infundit, poſteaque aliquoties per chartam emporeticam filtrat, ex quo vino unum cochlear

exhibet, nec ad duo adſcendit niſi in athleticis corporibus. Dici non poteſt, quam palato hæc potiuncula arrideat, ſaporis amari expers, & feliciter alvum ſubducens, præter Medicorum nonnullorum opinionem, qui dubitant an Jalappa vino infuſa, quia vis purgatrix potiſſimum in reſina conſiſtit, vires ſuas pro voto communicet. Ego verò laudati infuſi effectum lætum non ſemel vidi. Diligentiæ tuæ in conſcribendis varii argumenti Opuſculis præmium poſteritas rependet. Gratiam à ſeculo hoc vix ſperaveris. Meo exemplo diſce. Perge tamen, ut immortalis ſis, memor Juris-Conſultorum regulæ, honorem lucro, imo etiam vitæ, præferendum. Vale. Hafniæ prid. Cal. Aug. 1661.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA XXXVII.

Fluxus Chyloſus ex vulnere thoracis.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

MIraberis haud dubie tardum ad amantiſſimas tuas literas reſponſum. Citius

tius id miſiſſem, niſi Tuæ gradu plane teſtudineo huc veniſſent. Quas n. Cal. Febr. dederas, eas demum ſub initium *Aprilis* recepi. Excepit me paulò poſt moleſtiſſima Febris, tantaque per intervalla me ſymptomatum varietate exercuit, ut nihil minus quam de literis ſcribendis cogitare potuerim. Verbis vero vix poſſum exprimere, quàm me Tuæ affecerint, & munuſculum iis additum literarium. Ipſemet ſcis, quod inſperato accidit bonum, quam gratum ſoleat eſſe & acceptum. Tuæ poſt tam longum ſilentium quidni forent gratiſſimæ, cum nil niſi veterem illum ſincerumque erga me ſpirarent affectum, atque adferrent una Lectiſſimum ſpicilegium tuum, ſpicis verè aureis, mirandis nempe œconomiæ naturalis myſteriis refertum, cujus lectione mihi ægrotanti nil ſuavius, nihil quoque utilius poterat accidere, cum tàm citò, tam feliciter, quicquid dubiorum *Bilſius* & alii moverant, diſpelleret. Quæ c. 2. contra *Cattieriam* diſputas, atque *Bartoletti* relatione confirmas, ea in memoriam revocarunt caſum ferme conſimilem ante annum in illuſtri Barone de Heiden obſervatum, quem ſi paulo fuſius recenſeam, haud me rem tibi ingratam facturum confido, ſaltem ut videas, quantum Tua de Chyli via nobis in

praxi verſantibus lucis conferat. Dictus Baro, Equitum Magiſter Brandenburgicus, ſub legione Quæſtiana in pugna Fiönenſi circa mediam dorſi vertebram ſclopeto læſus, globulo ſubter ſiniſtram ſcapulam exeunte, initio equidem non adeò malè habuit, conſueta tantum vulnerum ſymptomata paſſus. Poſt tamen 14. dies retulit, obſervatum fuiſſe in linteis copioſum albicantem humorem atque continuaſſe per intervalla, neſcium tamen ſe fuiſſe, unde aut qualis eſſet, neque Medicum aut Chirurgum, quorum conſilio & opera utebatur, quicquam de eo monuiſſe. Hæſit vero per integram hyemem Ottenſoniæ. Menſe Aprili in has oras delatus ſtatim me vocandum juſſit. Inveni Illuſtrem D. Patientem debilem valdè, macie confectum, atque ſingulis circa veſperam diebus leviter incaleſcentem. Quæſivi ſtatim de pulmone læſo, aſt ſibi de eo nihil conſtare hactenus ajebat. Vulneris os ſuperius conſolidatum erat, inferius ſtillabat conſuetam ſaniem. Sperabam optima quæque, verum biduo elapſo, adverti ſupra notatum liquorem albicantem, paululum tamen flaveſcentem tanta in copia effluxiſſe, ut non ſolum lintea quintuplicia, induſium, lodicesque imbuerit, ſed quoque lumbos inundaverit. Miratus inſolitam mate-

riam,

riam, ſtatim cogitare cœpi, cum diverſa plane eſſet à ſanie & ichoribus, annon liquor *chyloſus*, toti ad nutritionem deſtinatus, *inordinatâ* hac viâ proflueret, quandoquidem Dn. Patiens bene appeteret, cibisque euchymis & delicatiſſimis uteretur, corpus tamen indies magis magisque contabeſceret. Cogitavi ſerio de eo, neque quidquam aliud reperire potui. Concluſi igitur, nihil magis è re illuſtris Patientis fore, quam ſi vulneris os ſuperius aperiretur rurſus, quò debita læſo pulmoni remedia applicari poſſent. Propoſui conſilium, placuitque primariis Legionis iſtius Officialibus, inprimis quoque Chirurgis duobus in arte ſatis exercitatis, ſed Dn. Baro renuit planè, libereque profitebatur, ſe tantum ſuper eo horrorem animo concepiſſe ſuo, ut mallet mortem potius quam ſectionem experiri. Excluſus ergo ſaluberrimo conſilio, quicquid aliàs remediorum ſupereſſet, conquiſivi ſedulo, inſtitutâque accurata Diæta, adhibitis quoque interius & exterius ſelectiſſimis Balſamicis, inprimis è tenellis Corn. Cervini petitis, Deo benedicente in tantum profeci, ut non ſolum Febricula, ſed & Fluxus ad 14. dies remitteret, habitus quoque corporis usquequaque floridior appareret, magno cum Dn. Patientis gaudio, qui omni ſe

I 5 defun-

defunctum periculo putans, paulo largius abſente me ſe invitaret, uſus, quibus delectabatur, inprimis calidioribus; quæ tamen maxime noxia ſibi fore prædixeram. Recurrit itaque fluxus, atque continuavit ad vitæ usque finem, quem ex nimia animi corporisque commotione ſibi acceleravit. Namque cum digladiantes non procul à conclavi ſuo miniſtros vellet compeſcere, neque ii dicto morem ſtatim gererent, adeo commovit ſe, ut primum epilepticis convulſionibus, poſtea Hemiplegia lateris ſiniſtri corriperetur, quæ cis paucos dies corpus exſuccum, viribusque deſtitum è medio ſuſtulit. Cadaver præſente D. *Holſtio*, Poliatro Tönningenſi, apertum in inferioribus nihil notatu dignum præbuit, tantum pulmones eâ, qua vulnus inflictum, parte inſignem putredinem conceperant; Id vero leve primitus fuiſſe, omnisque periculi expers, αὐτοψία monſtravit. Quam ergo conducible fuiſſet, quam primum liquor albicans conſpectus, vulneris interiora indagaſſe, aut ſaltem orificium ſuperius apertum ſervaſſe? Atque multa alia quoque, Magne *Bartholine*, ſuper his diſſerere coram Te volupe eſſet, ſed vereor, ut in publica commoda peccem, quæ usque adeo curæ cordique eſſe Tibi ex Tuis cognovi, ut etiam inter medios armorum

morum ſtrepitus illuſtria Divini ingenii Tui dederis monumenta. Mirabitur merito hæc & veniens ætas, hancque mecum ſpem concipiet: Si bella tot egregia peperere, quid pax feret, & illa animi nunquam turbata quies. Brevi miſſurus ſum, quæ tardi Reſponſi culpam plenius eluant: Namque in promptu ſunt non pauca curioſa, quibus Te delectari ſcio. Nunc charta atque ipſe quoque Tabellarius me monent, calamum ut ſufflaminem: Laudani mei portiunculam habebis, quamprimum mittendi occaſio fuerit. Teſtari Tibi poſſum, Mi Bartholine, mirabile eſſe medicamentum, quod omnibus aliis mihi notis magno ſuo merito antefero. Atque animus quoque eſt, integrum de ejus vera præparatione uſuque multiplici diſſertationem ad Te perſcribere, quamprimum per concatenatos praxeos labores licuerit: Videbis in ea ſecreta haud parvi momenti, atque inter ea quoque Celeberrimi Chymici *Angeli Salæ*, quorum quidem uſum in Myrothecio ſuo deſcribit, præparationem vero occultavit. Supremum Numen nunc oro, ſervet Te ſalvum nobis & incolumem quam diutiſſimè. Clariſſimis Fratribus & Moenichenio multam ſalutem adſcribo. Tu vero ſalve iterum atque iterum, Nobiliſſime

liſſime Bartholine, Tibique perſuaſum habe, me æternum fore

Celeberrimi Tui Nominis

Devinctiſſimum Cultorem

Sleswici 7. Calend. Jul.
1661.

J. Langelott D.

EPISTOLA XXXVIII.

De chyli nutritione, & lacte in papillis puerorum.

JOELI LANGELOTIO Sleswicum.

NIhil gratius mihi evenire potuit, quam lectis Tuis literis optatiſſimis, prorſus amico animo calamoque ſcriptis. Deo ſit laus, qui tantum amicum tamque charum caput nobis conſervavit. Elegans eſt obſervatio lactea in Barone fuſius à Te deſcripta. Si quid conjectura aſſequor, lacteus thoracicus læſus quoque fuerat, unde larga illa chyloſæ materiæ copia fluxit, atrophia ſubſequente. Hinc etiam ſelectiſſimis Balſamicis plus præſtitiſti, quam quavis ſectione, quippe coaluiſſe iſtis tenellas ductus membranas inde ſuſpicamur, quod

quod repetito chyli curſu naturali habitus corporis floridior appareret. Vulneris tamen apertio utilis fuiſſet, pulmonis in gratiam, in quo putredinem notatam refers. Non valdè tamen repugnarem tuæ conjecturæ eruditiſſimæ, nempe liquorem chyloſum, toti ad nutritionem deſtinatum, inordinatâ iſtâ via profluxiſſe. Eſt quippe liquor ille nutritius ubique ſanguini mixtus, & pro partium indigentia ad nutritionem elicitur, quod olim de rore & cambio Medici veteres tradiderunt, neſcii chylum in ſanguine deliteſcere, facileque ſeparari, ſine putredine, quemadmodum in venæ ſectione nonnullorum obſervavimus, lac nempe ſeu chylum à ſanguine ſeparatum in pelvi prodiiſſe. Hoc ſucco nutriri partes noſtras, non ſanguine, ſunt qui ſibi perſuadeant, quibus neſcio quid opponi poſſit quod ſtringat. Si enim ſanguis in partium alimentum cederet, continua chyli confectione ſeu ciborum ingeſtione opus non eſſet, ſiquidem ea in corpore eſt ſanguinis copia, ut ad pluſculos menſes ſufficeret pro partium nutritione. At quia chylo nutrimur, chyli quoque continua fit generatio, nec inediam ferre poſſumus. Et tali ſane nutrimento in utero aſſuevimus, non ſanguini, ſi recentiorum obſervationibus & ſuſpicionibus credimus. Eadem

Digitized by Google

dem ratione lac ſeu candidum ſuccum ex ſanguine arteriarum thoracicarum per glandulas mammarum ſecerni vero ſimili conjecturâ ſuſpicantur alii, donec ſui generis vaſa lactea ad mammas chylum ex meſenterio deferentia detecta fuerint. Dubitandum enim vix eſt, hujusmodi ductus in corpore latere, quanquam propria laurus reſervetur inventori, quisquis denique ille futurus ſit. Quicquid ſit, lactis ubertate diffluunt papillæ tam fœminarum, quam virginum, imò nuper natorum, ut ex hoc principio nuper accuſatam virginem abſolverimus. Sæpe enim injuria fit famæ innocentium à rerum naturæque imperitis, quorum temerarium judicium & Viri & nuper nati infantes utriusque ſexus damnant, ex quorum papillis liquorem lacteum profundi in *Anatome Reformatâ* l. 2. c. 1. docuimus, & pueri Scanici lactiferi exemplo alibi confirmavimus. *Cardani* illuſtris eſt obſervatio in ſubtil. XII. de muliere quadam ſibi notiſſima puellum enixa, qui per menſem integrum plurimam lactis copiam turgidis papillulis reddebat, quo repercutientibus compreſſo, illud vomitu rejectabat. Idem in brutorum genere obſervamus. Ruſtici cujusdam mei pullus equinus lac tanta copia profudit, ut pro ipſo alendo ſatis eſſet. In ovilibus noſtris

noſtris res notiſſima eſt, frequenti contrectatione papillarum agnellos mulgeri posſe. Non tamen credo, quod alii prætendunt, lac, quod infantes ferè omnes, tam marçs quam fœminæ, ab ortu ad menſem integrum per mammillas reddunt, eſſe maternum. Proprium enim eſt, quia chylo æque hi atque matres nutriuntur, & argumentum ſuppeditavit *Cardani* exemplum, quod vomitu rejecerit puer. Et quanquam matri primus lactis aſſumpti ortus tribuatur, per certos tamen propriosque ductus patentes ad papillas lac pervenit, quos adeſſe certum eſt, quanquam ad oculum demonſtrari non poſſint. Ventura dies & diligentia felix Profectorum cuncta aperiet, ut etiam hoc invento puellarum innocentiæ conſulatur, quæ virgines eſſe non deſinunt, ſi cætera integræ ſint famæ, quanquam ſubinde in ſororiantibus mammillis lac habeant. Eædem quippe viæ junioribus patulæ eſſe poſſunt, quibus mulieribus turgeſcentes mammæ dulcibus ſuccis, ut loquitur *Lactantius* de Opif. Dei c. 12. diſtenduntur, ut ad nutrimenta naſcentis fontibus lactis fœcundum pectus exuberet. Sed longius provehor lactis dulcedine, quia tecum loquor, quem pro dulciſſimo amico habeo. Vale, amiciſſime Vir, & vale-
tudine

tudine proſpera diu vive in ægrorum, amicorum & Artis emolumentum. Hafniæ 10. Jul. 1661.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA XXXIX.

De Virginis Veſtalis nimio æſtu.

Thomæ Bartholino Hafniam.

Binas Tuas literas accepi. Ad priores propediem Gener meus reſpondebit. Ad alteras quoad fœtum gravidum, nil poſſum dicere, quam ut mirer & admirer. In vegetabilibus quidem videmus non raro fructus gravidos, aſt in regno animali tale quid non legiſſe me memini. Miror itaque & demiror & tuæ enucleationi cuncta permitto. Pro Spicilegio habeo gratias, mitto ἀντίδωρον, ſequentem obſervationem hiſce diebus Lutetiâ Pariſiorum ad me miſſam. *Veſtalis virtutibus cumulatiſſimæ, trigeſimum ſextum annum agentis, ſingulares morbi, & inaudita vivendi ratio.* Decimo quinto ætatis ſuæ anno menſtruis paucis, tardis & dolorificis, cœpit purgari, quæ anno ætatis

tis ſuæ vigeſimo ſuppreſſa ſunt, & ſuperveniente vomitu, mox ſalſo, tum acri, tum dulci, qui per duos annos continuavit, aperientibus, menſes moventibus, & peſſariis ipſam juvare Medici conati ſunt irrito conatu, & à dicta menſtruorum ceſſatione, aut medicamentorum calidiuſculorum uſu ſuborta eſt Satyriaſis, quá ab eo tempore ad hodiernum diem (ſcil. à 16. annis) & pollutionibus circiter centum ſingulis diebus naturalibus torquetur; illas ſpasmus, alienatio mentis & anguſtia prorſus incredibilis concomitantur: quibus factum eſt, ut ipſa ſibi neceſſariam impoſuerit vivendi ſequentem legem. A 16. annis pomis & omni genere malorum paſcitur, aquam putealem ſimplicem gelu ad ſupremum frigoris gradum reductam potat, dicto gelu ſinum pudoris obdurat, infimumque ventrem circumvallat. Cum morbus viſus eſt inducias dare, aſſiſtentes Medici vires reficere tentarunt jure carnium, verùm ardor immodicus ſupra dictam vivendi regulam repopoſcit promptiſſimè: talis fuit per 14 annos ægrotantis vivendi modus (ſcil. ab anno ætatis illius vigeſimo ad 34) quo tempore tantis fuit ardoribus excruciata, ut maximam duorum annorum partem, imò & hyemem rigidam in gelidæ balneo tranſegerit,

rit, & per 13. dies naturales continuos in illo remanſerit à 29. Julii 1660. ad 11. Aug. à quo tandem educta notas & caracterem ſuffocati in aquis, & 13 dierum mora putrefacti referebat. Tenſæ ſiquidem & turgidæ corporis partes ſupra naturalem ſtatum duplo videbantur, lividæ, putrefactæ, emortuæ & ulceribus frequentiſſimis gangrænoſis eroſæ, quibus calcanei nervi putrefacti ſunt & deciſi, & in hunc modum cute univerſa defœdata, ulceribus pervia, pure reſtagnante, ardores interni aliquo modo cohibiti ſunt. Jam vero 20. Januarii 1661. curatis perfectè dictis ulceribus & calore vivido univerſo corpori reſtituto nunquam male habuiſſe videtur, & lacte ſolo per ſex menſes ad libras circiter decem ſingulis diebus nutrita eſt, & aqua frigidiſſima. Ulcera vero mali moris curata vitellis ovorum & butyro recenti, cum alia topica ferre non poſſet; Durat tamen Satyriaſis, pollutio frequentiſſima, & partium internarum calor tantus, ut panno linteo ſolo ſufficienter per hyemem tegatur, & continuo aqua gelida linteis pannis imbutis regionem pubis & pudenda foveat. Veſcitur autem jam lacte non cocto, modico pane, fructibus & aqua gelida. Hæc relatio ut ſimpliciter ſic fideliſſime deſcripta eſt. Hanc obſer-

obſervationem, Nobiliſſime Dn. Bartholine, iisdem verbis deſcripſi, uti mihi illa transmiſſa eſt, ſubmittens eandem tuo doctiſſimo judicio. Ego aliquot virgines furore uterino correptas, fidei & curæ meæ commiſſas habui, quibus potiſſimum ſolatium fuit incenſa camphora in aqua aut cereviſia pro potu ordinario extincta. Mirum, à ſemine retento & corrupto uterique vitio tanta mala poſſe oriri! Non mirum, aliquando inferebat Ingenioſus Burrhus; quod nempe ejusmodi furores, epilepſiæ & alia gravia mala non poſſint non oriri ab humorum nimia perfectione putrefacta, quæ vellicet nervos & ipſorum capita, membranasque disrumpat uteri; ſi penitius conſideretur virginum illarum vita ſemper fere ſedentaria, cibus & potus optimæ ſubſtantiæ, cœlibatus, ætasque florida: quæ ipſa tamen an Pariſienſi applicari commode ſatis poſſint, dubito. Per nimiam autem humorum perfectionem Burrhus intellexit ſemen, ſubtiliſſimam ſanguinis portionem, à cujus vitio plura & difficiliora mala ſequi videmus, quàm à ſanguine aut humore viliori putrefacto. Minus nempe in parvis fortuna furit. Aſt finio, atque epilogi loco mœrorem meum, ut condoleas, ſignifico, qui tantus eſt, ut

major vix eſſe poſſet. Sed æquo animo ferenda à Deo nobis immiſſa. Ante tres menſes mortua eſt fratris mei medii uxor; ante menſem frater meus minimus, Vir magnarum virtutum D. Gregorius Horſtius; ante dies XX. vero Opt. Max. meus Princeps, cui per annos XXV. ſervii, proh dolor! obiit. Deus filio hæredi Principi Ludovico (quem in Aula veſtra è Suecia olim reducem forſan vidiſti, & procul dubio admiratus es) benedicat prolixè, & largiatur vegetam & firmam valetudinem atque annos Neſtoreos. Princeps literatus eſt, placidus, prudens & maximè pius, nullis vitiis deditus, ſed virtutibus ſerio ſtudens, planeque ſobrius, ut Deo magnas debeamus gratias pro tanto Patriæ Patre, ſerioque precemur & oremus pro ejus incolumitate. Hic enim Princeps ſuperſtes unicus eſt & eſſe poteſt Æſculapius ad noſtra vulnera ab obitu Genitoris Pientiſſimi inflicta. Deus ſervet ipſum, faciatque ut VIVAT VIVAT LUDOVICUS hujus nominis Sextus Haſſiæ Landgrafius. Vale hiſce &, ſi ferat occaſio, ſalutem obſervantiſſimam meo nomine nuncia Dn. Comiti Rantzovio, qui multis beneficiis me gratioſe affecit Francofurti, Swalbaci & hic. Vale. Darmſtadii Kal. Julii 1661. D. J. Horſtius.

EPI-

EPISTOLA XL.

De Victu Virginis refrigerante, inprimis Nive. De abſceſſu oſſis ſacri & tuberculo.

JOH. DAN. HORSTIO Darmſtadium.

AD binas tuas literas jam tandem breviter reſpondeo. Tranſmiſſus caſus Virginis æſtuantis mirus eſt, nec de ejus veritate dubito, gaudeoque nivis noſtræ efficaciam & vim hujusmodi hiſtoriis augeri & illuſtrari. Nullus dubito plus in nivibus noſtris intus latere, quam prima fronte appareat. Tibi interim gratias ago ampliſſimas, quod his ſimilibusque obſervationibus me reddas participem. Miſit ad me eandem hiſtoriam iisdem verbis Lutetiâ *Samuel Sorberius*, amicus olim meus in Belgio, poſtea variis editis ſcriptis clariſſimus. Ex menſium ſuppreſſione & nimia ſed neceſſaria Veſtalium continentia tantum in corpore per ſe calido æſtum accenſum eſſe ſuſpicari licet, quem optimè victu refrigerante temperavit. Lac enim refrigerare teſtis eſt *Galenus* l. 4. ſimplic. Med. Fac. c. 15. illud præſertim, quod plus ſeri habet, ut aſininum & caprinum, *idem* l. 3. de ſimpl. Al. m. Fac. quibus an uſa ſit hæc Virgo, non indicat hiſtoria tranſmiſſa. Quodcunque verò ac in febri-

bus longis & parvis concedit *Hippocrates* 5. Aph. 64. quæ febres huic Veſtalis æſtui comparari poſſunt. Simili forſan calore Philinus fervebat, quem narrat *Athenæus* l. 2. toto vitæ curſu, nec cibo nec potu alio, quam lacte uſum. Fructus plerosque horarios & refrigerare & humectare, nemo ignorat. At gelida potio niveque refrigerata æſtuantem ventriculi ardorem optimè reſtinguit. Ut etiam in luxum tranſierit. Ita enim *Martialis*:

Non potare nivem, ſed aquam potare rigentem
De nive, commenta eſt ingenioſa ſitis.

Qua ratione omnem adhuc potum refrigerant Itali, Siculique magno æſtus interni externique commodo. De nivis præſtantia pluribus egimus in *Obſ. Med. de Nivis uſu in Medicina.* Externus verò ejus uſus huic benè ceſſit propter caloris exſuperantiam, quæ mitigari potuit, neutiquam prorſus vel repelli vel extingui. At Amurathus III. Imperator Byzantinus, referente *Thuano*, vitâ functus eſt, cum glaciem carboni impoſuiſſet. Apud *Hechſtetterum* quoque quidam podagricus intemperiem frigidam renum contraxerat ex marmore nive frigefacto regioni renum applicato. Itaque cum duo faciunt idem, idem non eſt. Domeſtico tuo luctu vehementer

Digitized by Google

menter afficior, inprimis quod Fratrem juniorem Excellentiſſimum Gregorium amiſeris, Virum paternarum virtutum & magnæ eruditionis, ſicut ex opere b. m. Parentis veſtri perſpexi, quod uterque egregie illuſtraſtis. Deus tantorum Virorum interitum porrò avertat. Pauci enim reſurgunt, qui decus literarum & ſcientiarum tanta cum laude ſuſtineant. Pro transmiſſis in ultimo epiſtolio pagellis eruditiſſimis Clariſſimi Tui Generi *Strauſſii* multum Tibi debeo, vel eo nomine, quod meas ad Te literas Reſponſorias de fœtu Musſipontano ibidem publicè legi volueris. De Cathedra illi Tibique gratulor, & ut diu publico tecum interſit, ex animo opto. Niſi grave ſit, laudatum Generum tuum meo nomine ſalutabis, cum prompta officiorum oblatione, quæ Tibi tuæque familiæ ſplendidiſſimæ debeo. *Meyſſonnierius*, de quo quæris, mihi in Gallia notus fuit. Magno ingenio pollet, nec minore eruditione. Chymica præ cæteris ſtudia excolit, & novarum obſervationum inſignis eſt ſectator. De Febribus quæ commentatus aliàs eſt, ingenioſa ſunt. Extat erudita ejusdem Epiſtola ad *Beverovicium*, magnum olim amicum meum, in libro de Calculo. Alia quoque Gallica dialecto edidit, quæ in Galliis próſtant. De Pulvere ſympathetico,

de Vino, deque aliis curioſa non pauca in lucem emiſit. Elementa ejus Medicinæ nervoſa tandem quoque ad manus meas pervenerunt, Lugduni Gallorum edita, ubi etiam Lymphatica noſtra vaſa locum invenere ſatis honeſtum. Muſæ noſtræ poſt belli funeſti turbas necdum ſpiritum recepe-runt. Nec in Medica praxi occurrit tua lectione dignum. Hiſce tamen diebus infans mihi oblatus, filius Coriarii Hafnienſis in vico Coriariorum, qui à primo nativitatis die in oſſis ſacri regione tuberculum geſtat, quod jam bimulo ita excrevit, ut inceſſus ex tanto pondere difficilis ſit. Figura globoſa eſt, capitis magnitudinem æquans, colore transparente quaſi aqua plenum. Exſcindere auſus non ſum propter vaſtam molem. Videtur præterea abſceſſus oſſis ſacri, qui cum nervis alat commercium. Eodem ſtigmate & alium infantem mater eadem peperit, quod imputat injuriis obſidionis nuperæ, crebris enim tormentorum bombis auditis, viſisque globulis ignitis per urbem obſeſſam volitantibus territam ſe, ſimiles globulos infantibus ſuis impreſſiſſe queritur. Tanta creditur vis imaginationis apud ſexum infirmitate laborantem. De qua plura noviſti, quam dici poteſt. Pauca hæc celerrimo calamo exaravi, ne neglecti offici culpa apud Te, tantum

Digitized by Google

tantum amicum, tenerer. Abiit ad beatos *Bangius* noſter, Polyhiſtor Clariſſimus, Theologus & Bibliothecæ publicæ Præfectus. Deus Te diu ſervet, ut porro nos ames. Hafn. 26. Febr. 1662.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA XLI.

De Citrio prægnante.

Thomæ Bartholino Hafniam.

INtegrum jam eſt ſeptennium & quod excurrit, cum primum Te, Celeberrime Bartholine, videre & coram alloqui mihi contigit. Interea Tu frequens mihi non in animo ſolum, ſed & apud amicos candidos in ſermonibus. Humanitatem tuam inprimis, ut cum Varrone loquar, ubique ruminatus ſum. Aliquoties etiam interea temporis quæſivi occaſionem mei memoriam T. Ex. refricandi, ſed cum illa ſe hactenus non offerret, tandem his noſtris nundinis æſtivalibus à bibliopola accepi centuriam quintam & ſextam tuarum obſervationum rararum, quas dum avide ſtatim evolvo, titulus Cent. VI. ultimæ hiſtoriæ

 de

de embryone prægnante mihi revocat in memoriam propoſitum Viri quondam Excell. atque Experientiſſimi Dom. Doct. Johannis Schoneri, Hoſpitis tum temporis & Præceptoris mei dilectiſſimi. Is enim rariora aliquot collegerat, quæ T. Exc. decreverat transmittere, ut tuis elegantisſimis obſervationibus inſerta publica ſimul luce fruerentur; Sine dubio etiam feciſſet, niſi morte fuiſſet præventus. Inter alia verò potiſſimum memini me apud ipſum videre *malum citrium prægnans*, ut ipſe quidem illud appellabat, ſed quod tum jam plane exſuccum erat & aridum. Ajebat verò, pomum illud fuiſſe juſtæ magnitudinis, cum vero diſſecuiſſet, in meditullio, quaſi in cellula aliqua, inveniſſe minorem ejusdem arboris fructum, ſuo etiam peculiari cortice veſtitum, & plane à priori alium, ita ut majoris iſtius quaſi fœtus appareret. Et præter hæc alia quoque ſe habere dixit, quorum tamen nihil, quantum mihi quidem compertum eſt, literis conſignavit. Ego quidem, cum adhuc in ipſius ædibus commorarer, vidi in charta conſignatas Obſervationes aliquot in morbis rariores, verum illæ Auctorem agnoſcebant D. Jacobum Seidelium, Medicinæ quondam Profeſſorem in Academia Gryphiswaldenſi primarium; eas ego

tum

tum temporis, cum non adeo protritæ mihi viderentur, quo melius conſulerem memoriæ, in mea excerpta digeſſi, quas Tibi, Vir Excell. ſi operæ pretium judicaveris, quam lubentiſſime transmittam, & jam ſponte id feciſſem, niſi, dum ego in aliis occuparer, abitum maturaſſet nauta. Ut tamen aliquo modo de iis judicare poſſis, en Tibi in charta titulos.

Hac verò occaſione habeas à me diſputationem meam inauguralem, feſtinanti calamo ante annum à me conſcriptam. Si perlegere vacat, liberrime vel caſtiga, vel emenda. Gratiſſima mihi erit optimi Præceptoris cenſura. Vale plurimum noſtræ artis imo totius Reip. literariæ ſingulare & perpetuum ornamentum, &, ſi meretur, ama

T. Exc.

Stralſundii ipſis Kal.

Jul. A. 1661.

cultorem obſervantiſſ.

Chriſtianum Willichium

Med. Lic.

EPI-

EPISTOLA XLII.

De ſede febrium malignarum ex Anatome defunctorum.

Christiano Willichio Stralſundium.

PErgrata eſt veteris amicitiæ memoria, quam gratiſſimis tuis literis mihi refricas. Benè Te ex illo tempore valuiſſe gaudeo, inprimis gratulor Tibi honores in Arte noſtra ſummos, dudum meritos, & porrò fauſta apprecor. Lecta Tua de Febribus malignis Diſputatio apprimè placuit, erudita ſanè & accurata. Sed à Theſi XI. diverſum ſentio, credoque *Helmontio*, ſedem malignarum febrium in ventriculo eſſe. Id teſtatur Anatome illorum, qui eo morbo extincti fuerunt. Obſervatus enim eſt ventriculus cum inteſtinis inflammatus. Unde ingens illa ſitis, vomitus, faucium ardor & alia apparentia oriuntur. Ex hujusmodi profectò ſectionibus & oculari demonſtratione certius de ſede affecta judicamus, quam rationibus & conjecturis. Si meæ experientiæ non ſatis fidas, aliorum obſervationibus me contra Te tuebor. Reperio in ſchedis Parentis mei, cœlitibus dudum adſcripti, *Caſpari Bartholini*, in Anatome mulieris ſexagenariæ, febre maligna cum vomitu bilioſo

bilioſo extinctæ, obſervatam eſſe ventriculi tunicam interiorem inflammatam, inteſtinum verò ileum in medio gangrænoſum & putridum, partemque ejus ſupra gangrænam ilei inflammatam intus in tunica interiore, ut ſupra modum venæ meſeraicæ turgerent. Non abſimilia vidit in diſſectis febricitantibus *Spigelius* l. 1. de ſemitertiana c. 16. Romæ infiniti ægroti A. 1649. febre continua occubuere, in quorum ſectis cadaveribus ventriculus & reliqua viſcera tanquam exuſta apparebant, teſte *Panarolo* Pentec. 4. Obſ. 8. quare refrigerio & humectatione poſtea multos ſanatos ſcribit. In febre peſtilentiali circa os ſtomachi eſcharam oblongam advertit *Helmontius* in Tumul. Peſt. p. m. 85. & 22. Chirurgus Arenacenſis cadaver peſte cum vomitu emortuum diſſecuiſſe narratur à *Diemerbrockio* l. 4. de Peſt. Hiſt. 15. & reperiſſe in ventriculo à latere orificii ſuperioris locum quendam longiuſculum, circiter magnitudinis articuli pollicis, qui nigricabat inſtar carbunculi. Has autem eſcharas ab inflammatione & magno æſtu febrili ortas certum eſt. Non alia exempla recenſere in re apud me confeſſa. De malo Citrio prægnante quæ narras, etiam mihi ſunt obſervata. Vidi enim Limonium prægnans hic Hafniæ & alibi. Imò ovum

ovum, cui aliud ovum incluſum, in Muſæo Sereniſſimi Regis noſtri aſſervatur. Quæ meditatus fuerat Excellentiſſimus. D. *Schönerus*, cujus obitum lugeo, libenter vidiſſem. Ea, quæ ex Schedis *Seidelii* notaſti, digna ſunt memoria poſterorum; ſi vacat, transmitte, ut publico donentur. Ne vacuæ ad Te redeant literæ, adjungo Apologiam diſcipuli mei *Stephani*. Vale, mi Willichi, & me ama. Hafn. 29. Jul. 1661.

T. T.
Th. Bartholinus.

EPISTOLA XLIII.

Examen Diſputationis Stenonianæ de inventione Ductus ſalivalis exterioris.

Thomæ Bartholino Hafniam.

GERARD. LEON. BLASIUS. S. P. D.

Quæ non occurrunt indies? quæ non obveniunt? nil tale cogitanti mihi bellum à diſcipulo quondam meo Nicolao Stenonis indicitur. Offertur die alterâ ab actu diſceptationis Diſputatio *de glandulis oris & nuper obſervatis inde prodeuntibus vaſis*, Diſputatio ab ipſo conſcripta, Tuo nomini inſcripta, in qua varia à ſe obſer-

obſervata proponit & declarat, egregia ſanè, & quæ non parum lucis arti noſtræ afferre poterunt, modò in iis tradendis humanitatis, fidelitatis, veritatis limites non traſcendiſſet. Sed ecce, quæ mihi meæque induſtriæ unicè deberi certus etiam ipſe, cùm planè ejus rei ignarus id à me didicerit, quod aliquo tempore ante docueram alios, ſibi tribuit, plus honoris ſibi acceſſurum ratus, ſi ſtylo me meaque laceſſere aggrediatur. Audaci, inverecundo, quæ non licent? an unquam tale quid merui ego, qui facilitate animi deceptus majoris ipſum feci, quam feciſſe ipſum debuiſſe eventus docuit. Quod ſi candidè mecum egiſſet, rem ipſam ſine *ullis* conviciis ac calumniis debuiſſet proponere, ut id ageret, pauciſſimos ante dies à me ipſo monitus, ne, deſerto nucleo, putamina manducare videremur. Jàm verò & datæ fidei, & beneficiorum acceptorum, & amoris in præceptorem omni modo immemor, veritate in totum poſthabitâ, ita calumniis maledictisque me proſcindere aggreſſus eſt, ut non videam, qui modi *alii*, honores boni viri imminuendi, alteriusque ex ruinâ gloriam quærendi, excogitari poſſint, præter eos, quos adhibet. Pauciſſimis negotium totum (occupationes enim non meæ ſolum, verùm & Tuæ,

innu-

innumeræ, prolixum me nunc eſſe vetant) ut putamus, certique nobis perſuademus jam à Domino Stenonis (ſi ſincerè) delatum, aperiemus plenius.

Annus eſt, & quod excurrit, cum hoſpitio exciperem litteris Tuis commendatitiis inſtructum Dn. Nicol. Stenonis, occupabar eodem tempore demonſtrationibus anatomicis privatis, quibus brevi finem imponebam, *ſextâ ab adventu ipſius die* an *id factum* ignoro, res tanti non eſt, nec ullo modo Dno Stenonis aliquid ſperare datur, ſuffecerit tantum temporis, imo plus, intercesſiſſe, quantum Cerebri & quæ eo ſpectant aurium, oculorumve examen, quod mihi Veslingii mei ductum ſequenti ordinario ultimum locum tenet, requirit. Diſſectionibus Cerebri, Oculorum, auriumque quantâ fieri potuit diligentia peractis, coronidis loco, Vaſorum Salivalium ſuperficialem demonſtrationem ſubjungebam, tempus quod accuratam, omnibusque numeris perfectam demonſtrationem nullo modo permitteret, talis enim plerorumque noſtrorum ex vitâ ſcholaſticâ ad liberiorem promotorum, natura eſt, ut etiam quam optima ſpernant, ſiquidem tempore alio quam quô ad diſcendum obſtrictos ſe eſſe norunt, proponantur, ſatis ſe ſuo officio fun-

functos æſtimantes, ſi conſtitutam horulam aliquali attentione (debitam enim, quod dolendum, non eſt, quod nobis promittamus,) conſumant. Videns hæc noſter Stenonis, ea, quæ ita per nebulam quaſi obſervarat, in alio, ſpeciatim ad id comparato, capite, accuratius ipſi ſoli, demonſtrarem, rogabat: petitioni ilico ſatis feci, adeoque non ſolùm ad buccas egreſſum, verùm & ad poſteriora propagationem, quantum quidem fieri ſubjecti conditio permittebat, evidenter ipſi exhibui, humoris contenti, vaſisque in eo ſubjecto, viſcoſitatem & magnitudinem curioſè annotanda monens; & cur pleniorem demonſtrationem ipſi negarem, verè enim Diſput. Theſi XIIX. calumniandi licet animo, teſtatur, *rem facilis eſſe indaginis, eò quod obvia ſatis ſint vaſa, non minus quod ſuperius dicitur, quam quod inferius, brevia, denſa, rupturæque minus ac alia* (lymphatica intelligo) *obnoxia.* Quodſi facilis adeò res ei, qui nunquam vidit, unde difficultas ipſi, qui jam ſæpius aliis demonſtravit. Hæc tum temporis peragebantur, uterque ab opere deſiſtebat; ego quidem, quod exercitiis chymicis pro collegio privato, cui & ipſe & Dominus Chriſtianus Rudnicius intererant, ante ferias caniculares abſolvendo, horas meas, imò

ferè dies noctesque impendere cogerer (famulo enim inſtructus haud eram); tum quod animus, creberrimis ſectionibus cadaverum jam ſaturatus, novas reſpueret, ne quid de lectionibus publicis, praxi medicâ, aliisque occupationibus Dno Stenonis ſatis cognitis, dicam; tum etiam quod jam ante menſes aliquot accuratè ſatis in naturam utriusque ductus, quorum qui ſuperiorem maxillam accedit, nil minus quam de præſentiâ ejusdem cogitanti occurrebat, inquiſiviſſem, licet eam cognitam mihi ullo modo audacter neget *D*ns Stenonis, quo fundamento, & quâ veritate, mox videbimus. Diſcedebat Lugdunum Batavorum Dns Stenonis; de invento novo ductu ſalivali altum ipſi ſilentium; continuatæ à me pivatis in collegiis ejus demonſtrationes. Tandem hyeme præcedenti, poſtquam in noſocomio Leidenſi ductum hunc privati collegii Sylviani membris oſtendiſſet, publica anatome corporis humani in Theatro anatomico inſtituebatur; hîc occaſionem commodam aſſecutus Vir Cl. Dns. Joan. van Horne, eundem ductum Stenonis ut inventum ſpectatoribus exhibendi, ejusve nomine inſigniundi. Quæ ubi ad me deferuntur, admirationem incredibilem cauſant, quis enim à Diſcipulo, quem beneficiis variis ita mihi ob-
ſtrictum

ſtrictum reddideram Tui unicè in gratiam, talia exſpectaret? Ilicò litteris ad fratrem meum datis Cl. Dnis Profeſſoribus Acad. Lugd. B. mox in præfatione ad medicinam meam generalem omnibus, quid ad ductus hujus divulgationem contulerit, patefacio, ut (exigente id occaſione, cum aliàs tanti ea non feciſſem) & mea mihi vindicarem &, quam ægre ferat generoſus animus iniquitatem, oſtenderem. Anſam hæc res dabat altercationibus privatis per litteras inſtitutis, negabat ille ductus illius à me factam demonſtrationem, ego aſſerebam. Res ſic in ſuſpenſo detinebatur, usque dum Diſputationem dictam, Præſide Cl. Hornio, amico meo, ut putabam, nunc verò non experior, publico examini commiſit. Perpende quæſò, mî Bartholine, quæ in eâ contra me proponat, perpende quæ regero, &, quam malitiosè mecum agat, videbis.

Theſi VI. *judicio Tuo & Sylvii obtemperare ſe ſcribit.* Abſit, ullo modo ſuſpectus mihi fiat Tuus candor, quaſi verò malevolæ ejusmodi actionis autor aut inſtigator fuiſſes, novi ingenium Tuum ſincerum, imò, quandoquidem non niſi à ſolo Domino Stenonis inventio illius ductus Tibi detecta fuerit, quî potuiſti aliter, quam ut induſtriam ejus ſingularem extolleres, de-

lineationemque ac deſcriptionem ab ipſo flagitares. Sed quid fit? Tarditatem ſuam in divulgatione Inventi hujus ut excuſet, Medicinam meam generalem cauſam prætendit; meam dico, nullum enim novi Blaſium, qui talem unquam ſcripſerit, qui etiam Hoſpes & Præceptor fuerit Dni Stenonis, aliàs meam eſſe negarem, ſi quidem ad nomen authoris reſpicerem, is enim Joannes dicitur, & quidem non ſemel, ſi Typographus accuſetur, cùm tamen in frontiſpicio libri, cujus caſtigationem aggreſſus eſt, Gerardi mentio ingentis ſatis magnitudinis litteris facta fuerit. Quid exſpectandum putes ab eo, qui ne nomine quidem dignatur eum, cujus verba examinanda aſſumit, cùm tamen præceptor dilectus audiat. O malitioſum animum!

Hoc meo *de Medicinâ generali tractatu ductus iſtius* ab ipſo *mihi jam ante demonſtrati* (præſupponit probanda) *mentionem fieri obſervans præoccupatum* ſibi ex parte laborem illum putabat. At quæ ratio conceptæ hujus opinionis? *Credideram* inquit *illum in ipſo opere novâ accurataque, ut ait, methodo deſcripto, rem, cujus inventorem ſe in limine profitetur, quamque præter vix novi quicquam in libro iſto contineri ipſe teſtatur, accuratâ deſcriptione perſecuturum: Maximè cum*

cum non modò commoda ſe ibi offerret occaſio; ſed ſuſcepta partium corporis delineatio id quâdam neceſſitate poſtulare videretur. Lege, ſi placet, quæ habentur in præfatione ad Lectorem Medicinæ iſti præmiſſâ, &, quâ mente eam conſcripſerim, patebit. Partium corporis delineationem me ſuſcepiſſe falſum eſſe, quis non videt? In generalibus occupabar, ea itaque non niſi generaliter proponere volui, imò debui, ne vitium, quod in aliis reprehendo, ipſe incurrerem, haud ergò neceſſitas poſtulabat ſpeciatim magis de hoc ductu agere, quam quidem de omnibus aliis corporis partibus; quæ hic occaſio commoda? generalibus ſpecialia miſcere haud ita conveniens, imò contra leges bonæ methodi eſſe cenſemus. Quid cauſæ, cur magis accuratâ deſcriptione ductum Salivalem in hoc meo generali tractatu perſequerer, quam Wirſungianum, Thoracicum, Lymphaticos, ſimilesque plurimos in aliis corporis partibus ſe exhibentes? vel Stultus hæc intelligeret. Fateor, in limine operis mei confiteri me, præter ductum huncce ſalivalem vix quicquam novi in eodem contineri, quid hæc ad rem, quam ipſe agitat? nihil volunt, niſi, ideò quia novum quid, debuiſſe accuratè à nobis hoc loco deſcribi; quod negamus, & nobiſcum negabunt

 omnes

omnes cordatiores intentum noſtrum in conſcribendo eo opere ritè conſiderantes. Nec tamen quia novi nil præter dictum ductum eo continetur, (quod tamen in præfatione minimè dicimus) novum vocari quin poſſit, non video quid inhibeat, ſuffecerit methodum novam eſſe, quæ quid conferat ad artis notitiam pleniorem, ſatis notum.

Sed ad rem! Inventionis laudem quò mihi derogare, ſibique conciliare queat, duo hæc Theſi VII. XV. & XVI. maximè crepat. Primum eſt, me *ductui tam brevi, tam manifeſto verum ortum, nec egreſſum verum aſſignare potuiſſe.* Secundum, *ipſam è quo tam eleganti copioſiſſimorum rivulorum confluxu prodit glandulam uſui ignobili deſtinaſſe.* Prioris ad probationem conferre cenſet verba, quæ Medicinæ meæ pag. 63. habentur. *Saliva eſt humor &c. ex ſero maximè conſtans, caloris ope à maſſâ ſanguineâ in glandulis maxillaribus ſegregato, & hinc per ductum ſalivalem in maxillâ ſuperiori æque ac inferiori notabilem ad glandulas oris anteriores delato, ut inde motu linguæ expreſſus, inſerviat guſtationi &c.* Imò & quæ habentur pag. 23. ubi glandulæ maxillares ſic deſcribuntur. *Maxillares glandulæ tam quæ externæ in mediâ ferè longitudine maxillæ inferioris ſitæ, quam quæ inter-*

internæ, à parotidibus usque ad mentum ſeſe variâ magnitudinis colorisque ſpecie exhibentes ductu ſingulari ab uſu Salivalis dicto gaudentes &c. Certè quod ſi is (verbis propriis utar) accuratius verba hæc examinaſſet, vidiſſet facile, æque mihi ac ipſi ductus hujus ortum atque egreſſum cognita eſſe. Me miſerum, cui diſtinctio illa glandularum à Dn. Sylvio introducta, in conglobatas & conglomeratas ignota fuit, cum hæc ſcriberem! video, me eò quod non intelligam noviter inventos eos terminos, etiam rei ipſius ignarum dici. Certè tanti diviſio illa Sylviana mihi non eſt, nec fuiſſet, licet vel maximè ad aures perveniſſet, ut ideò à communiori loquendi ratione deſiſterem. Conglomeratas illas parotides Stenonianas, à quibus originem vas hocce ſumere verè tradit, quâ ratione à maxillaribus internis, de quibus pag. 23. egi, diſtinguere valeat Dns Stenonis, avidè ſcirem. Unicuique examen glandularum maxillarium commendo, & nihil omninò diverſitatis inter maxillares internas & Conglomeratas parotides reperiet. Ad quid quæſo copia ea nominum? Quid fructus exinde ſperare licet? nunquid inter Maxillares, Tonſillas & parotides veras diſtinctionem inſtituiſſe ſat eſt? Cum itaque ductum ſalivalem ſuperiorem originem

ſuam æque ac interiorem ex maxillaribus internis ſumere conſtat, licet haud præcisè ex uno loco, quod neceſſe minimè fuit, quid cauſæ Dn. Stenonis notitiam veri ortus ejusdem mihi derogare? Sanè nulla alia, niſi quod glandulam eam pro maxillari habeam, quum ille nomine novo parotidem conglomeratam appellat. Non nego id nominis ipſi tribui poſſe, hoc ſaltèm volo, eos, quibus diſtinctio ea glandularum in conglobatas & conglomeratas minùs nota, ut mihi aliisque hactenus fuit, accuſari nullâ ratione poſſe, quaſi vitium aliquod commiſerint maxillarem internam cum Stenonianâ parotide conglomeratâ unam eandemque glandulam pronunciando; Si ita procedere liceret, & unum quid in duas tresve partes dividere, ſaltem quò novi quid introduxiſſe, novamque ab alterius contrariam ſententiam fovere videamur, quot non nomina excogitare daretur; Si aliqualis loci diverſitas, & diverſitatem parti (non conſideratâ ſubſtantiâ) conciliaret, etiam ipſa interna maxillaris à parotide conglomeratâ Stenonianâ diſtincta varia nomina aſſumeret, varias enim in partes omninò à ſe invicem loco diſtinctas dividi anatome docet. Nec eſt, quod colorem diverſum nobis opponat, monuimus enim p. 24. verbis ſequentibus

quæ

Digitized by Google

quæ adverſarius omiſit, coloris diverſi eſſe glandulas haſce, ad quæ verba quodſi æque ac alia attendiſſet, non intelligere me glandularum maxillarium internarum nomine eas ſolas, quas ipſe cum Warthono, ex quo hæc deſcripſiſſe me falsò garrit, ſic appellat, verùm & eas quas ab ipſo parotides conglomeratas appellari audio, in prioribus enim abſolutè & in ſe conſideratis non video quomodo diverſitas hæc coloris admitti poſſit, quæ tamen notabilis ſatis ſi conferantur cum poſterioribus. Illæ enim ad albedinem, hæ ad rubedinem magis vergunt. Quod ſi malitiosè mecum agendi animus D. Stenonis non fuiſſet, nunquam ea ex verbis meis elicere ſtuduiſſet, quæ iis contineri in æternum non probabit. *Cum ab internis*, inquit, maxillares intellige, *internum ductum procedere Warthonus, & poſt eum van Horne oſtenderint, ab externis exterioris origo ſecundum eum deducenda. Certè ſi accuratius Warthoni verba, unde deſcriptionem hanc deſumpſit, examinaſſet, vidiſſet facile, tanto ductui illas nullâ proportione reſpondere. Sic enim ille cap.* 21. *eas delineat. Maxillares externæ exiguæ admodum ſunt, & minoris momenti, ſitæ ſunt exterius in mediâ ferè longitudine maxillæ inferioris.* Secundum Warthonum & Hornium à maxillari internâ deducitur

 (&

(& verè) origo ductus interni, ergo externi ab externâ ſecundum Blaſium deducenda, quæ quæſo conſequentiæ hujus ratio? quæ neceſſitas? quæ probatio? quaſi verò Warthoni & Hornii mancipium me conſtituerem, abſit à viro liberali. Valemus & nos Dei gratia æque viribus, pollemus viſu, ac illi cum adverſario ipſo, non minùs mihi natura patet ac iis. Maxillares externas exiguas eſſe & minoris momenti adeoque tanto ductui proportione nullâ reſpondentes, facilis ipſi do, ne quidem cogitavi unquam de origine hujus ductus externi ex his externis glandulis, quod cuivis caput ſolum xii, cujus verba mutilatè hic citat, perpendenti clarum evadet. Quis non videt verba priora: *tam externæ, in mediâ ferè longitudine maxillæ inferioris ſitæ* omni modo diſtincta eſſe ab inſequentibus: *quàm quæ internæ à parotidibus usque ad mentum ſeſe variâ magnitudinis colorisque ſpecie exhibentes, ductu ſingulari ab uſu ſalivali dicto gaudentes.* In primis de externis, in ſecundis de internis agitur.

Admovi inquiſitioni manum, imò quàm ſæpiſſime, *& quâ veritate dixerim utrumque ductum ſalivalem ex glandulis maxillaribus originem ſumere, facile inveni.* Diſſectionibus anatomicis omni tempore pro collegiis anatomicis privatis occupatus, qui

qui potui omittere, ut non in ea, quæ primus omnium orbi indicaveram, inquirerem, adeoque nomen meum tuerer, maximè cùm detrahere me, quem Dei Opt. Max. auxilio emergere vident altius, plurimi allaborant? Stat ſententia prior, nec eam deſerere animus eſt, priusquam oculis meis contrarium exhibeatur, quod necdum à Dn. Stenonis factum video. Vide quid habeatur Diſputationis meæ de Triplici coctione primæ Theſi X. *Salivæ naturam*, dicimus, *generandique modum ſimiliter ut aliorum humorum ſequentia exhibebunt, in quantum quidem ea cognoſcere datur. Obiter ſaltem hic notandum, ejus nomine nobis hoc loco lympham eam ſolam venire, quæ à ſanguine, per arterias adducto, in glandulis maxillaribus, maxime iis quæ poſteriores ſunt parotidibus vicinæ, ſingulari modo ſegregatur, & hinc per ductus huic uſui ſpeciatim inſervientes, ſalivales ob id vocatos, quorum unus ad maxillæ ſuperioris latus excurrit, alter ad inferioris extremitatem, circa menti interiora, ad latus frenuli linguæ, ſpontè quidem, nobis non advertentibus, at maximè linguæ partiumque vicinarum preſſione non ſolùm, licet præcipuè, per foramen, quo in ſui extremo notabili, papillari quâdam extuberantiâ prædito, pollent, verùm & per omnia ea inconſpicua magis, quibus*

bus ab iisdem, maximè inferiori, provenientes propagines plurimæ gaudent, in oris capacitatem defertur. Habita hæc eodem die, qui VIII. Julii, quo caſtigatoria Dn. Stenonis, cùm ne quidem videram Stenonianam, ne ex eâ mea hæc deſumpta æſtimetis. Teſtor Deum, me hic ſincere agere.

Hæc ſunt, ut vides, quæ ad probationem ejus: *ignorare* ſcil. *me verum ortum vaſorum ſalivalium* adducere voluit. At necdum ſufficiunt validiſſima ea argumenta, ſuperpondii loco adhuc unum addit omnium præcipuum. Metus ipſi erat, me, vel qui partes meas aſſumat, effugium aliquod quæſituros, adeoque *maxillarium externarum numero ſalivales exteriores* (ita jam nominare ipſi lubet parotides ſuas conglomeratas) *adſcripturos*, at certè non eſt, quod hæc metuat adverſarius, haud adeò anatomes ignarum me æſtimet, qui non viderim diverſitatem ingentem ſatis eſſe inter externas maxillares glandulas, & eas, quas conglomeratas parotides dicit; ne de colore quid dicam, & magnitudo & locus maximè eas diſtingunt. Non opus fuiſſet, Dn. Stenonis chartæ temporisque multùm conſumpſiſſet in hoc (maxillaribus ſcil. externis ſalivales exteriores neutiquam à me adſcriptos eſſe) probando; imò tacuiſſe profuiſſet, ſic enim animi mali-

malitioſi indicia haud ita cumulaſſet. *Ne hâc ratione poſſet excuſari* inquit, *ipſe ſequenti capite egregiè cavit, ubi eas a prioribus diſtinctas parotidum nomine deſcribit.* Egregiam verò laudem, & ſpolia ampla retulit. Quis ipſi dixit, me ſalivales exteriores parotidum nomine deſcribere. Infelix puer atque impar congreſſus Achilli! nil minus cap. 13. agimus, quam quod parotides deſcribamus eas quas ipſe cum Vulgo, etiam ipſo Warthono parotides dicit, & quò novi quid in orbem introduxiſſe ex ore præceptoris ſui Sylvii videretur, conglomeratas vocat. Diſtinctas ab hiſce glandulas parotides veras habemus, uſui ſatis nobili dicatas, conglobatas ipſe vocat. Duriores hæ maxillaribus veris, imo viſcidiores, nunquam non humorem dulcem, albicantem, copioſè continentes &, ubi diſſecantur exhibentes.

Nec eſt, quod dicat, circa radicem auriculæ externæ locum hanc minimè habere, multò minus auriculam externam totam cingere, quod cap. 13. ubi de parotidibus agitur, deſideramus, quam enim ſano ſenſu hæc verba ſumi debeant, quis ignorat? An hæc in parotide Conglomeratâ erunt ſecundum litteram accipienda? Non ſanè, cum nec hæc totam auriculam cingat, intelligenda tantum veniunt de infe-

inferiori auriculæ parte, ita tamen, ut rudimenta quædam aurem cingant. De nominibus diſceptare quod ſi collibitum aut conveniens, ne quidem iis quas maxillares vocat Warthonus & cum ipſo Stenonis, ſecundum omnes partes tales ſunt, utpotè quæ, magis ad collum quam maxillas ſitæ, Collares maximâ ex parta dici convenientius poſſent. Imò ſi conſiderentur parotides conglomeratæ, annon maxillis æque imò magis ſubſtratæ ſunt, cornubus oſſis hyoidis appoſitæ, quam quidem maxillares internæ? Sed hæc & ſimilia, utpotè magis critica, meritò relinquimus.

Probato ſic, ut ſibi perſuadebat, eo; ductus ſalivalis exterioris originem me latere, & *inſertionem malâ fide* me *proponere*, probare conatur. At quo fundamento? nugatoria ſanè tantoque Anatomico indigna. *In re* adeò exigua (verbis ipſius utar) tam parum ſibi conſtare magnopere miror. *Si unquam per foramen in egreſſu conſpicuum* vel in brutis *vel in homine ſtylum in ductum immiſiſſem, longè aliter me de inſertione ductus hujus ſcripſiſſe, quam quidem feci*, cenſet. Hæc ſi vera, falſiſſima, quæ in præcedentibus plenis buccis clamitat. Quodſi *ab ipſo ductus iſte jam antè demonſtratus*, ut habetur Theſi VI. imò *ſemel atque iterùm demonſtratus*, ut Theſi VII.

&

& confirmatur Theſi XIII. quî poſſibile, me nunquam ſtylum in ductum dictum immiſiſſe? Mendacem memorem eſſe oportet. Sed hoc cavillatoribus commune vitium mittimus. *Vidit*, inquit, *quomodo inferiores terminarentur, hinc non erraturum ſe credidit, ſi exterioribus ſimilem tribueret inſertionem.* Unde is novit, quod viderim, quomodo terminarentur inferiores? undè conſtat, me his ſimilem exterioribus tribuere inſertionem? An ex eo, quod ad glandulas oris inferiores utrumque deferri dixerim? miror ſummam ingenii ſubtilitatem; ſit, unius foramen magis eſſe vicinum dentibus anticis alio, an hoc ideò ad oris partis anteriores deferri negabimus? ego certè nullam rationem video; quodſi oris totius cavitatem in anticam & poſticam diſtribuamus, ſanè ductus ſuperior anteriorem magis ſpectabit, quam poſticam. Et quidſi adeò accuratè utriusque inſertio determinata non eſſet in Medicinâ meâ, quid inde? ſuperficialiter magis non tantum hæc, ſed & omnia, tradita hîc à nobis eſſe, jam ſatis diximus; ſtultum ſe profitetur, qui non videt, tædet ſæpius hæc repetere, & quis ſcopus fuerit in opuſculi illius conſcriptione centies indicare; quodſi in ſpecie de Naturâ ſalivæ, aut etiam glandularum maxillarium, paroti-

rotidumvè egiſſem, & ſic terminum utriusque ductus ſimili modo propoſuiſſem, haberet quod jure carperet. Confer quæſo, quæ in præcedentibus ex Diſputatione meâ adduxi, non ex Diſputatione Stenonianâ deſumpta, hæc enim, ut jam ſupra quoque aperui, non niſi poſt eam peractam oblata mihi fuit, ſed verè ex diſſectionibus animalium obſervata.

Glandulas, unde motu linguæ exprimatur Saliva in ore, me *fingere* gratis à Domino Stenonis dictum eſſe ſcito; quodſi figmentis illæ annumerari debeant, non niſi figmenta Theſi 18. & 19. ubi de glandulis in buccis repertis, proponit. Has totam buccarum Regionem occupantes exteriorem oris cavitatem undique ambire, & ſursum deorſumque ad gingivas pertingentes muſculos inter & tunicam oris ferri, ipſe Theſ. 19. tradit. Ipſe quia proponit oris glandulas, ideò dantur, non dantur, quia ab alio proponuntur. Stultis merito annumerandi, qui nil rectum judicant, niſi quod ipſi fecerint. De glandulis interioribus ſublingualibus non video ipſum dubitare. Aliquid quoque adjumenti roboriſque argumentis ſuis accedere cenſet Dn. Stenonis, ſi dicat *Motum linguæ ad expreſſionem Salivæ parum facere*, contrà ac à me cap. de Salivâ traditum, & huic diffi-

culta-

cultati, inexſpectato occurrenti, nullius ſanè ponderis, in citatâ Theſi Diſputationis meæ ſatis factum à me puto, exire quidem ſalivam ſpontè, etiam nobis non obſervantibus, liberius verò, accedente lingvæ, aut etiam externi cujusdem in ore detenti motu, ac compreſſione. Nec tamen volumus ſalivam non niſi per *foramina* ea, quorum unum in quovis ductu datur, amplum ſatis, papillari excreſcentiâ munitum, in oris cavitatem exire, ne quid jam de viis aliis dicamus, cum plurimis ramulis, minutiſſimis licet, donatos eſſe ductus hoſce notemus, ubi oris glandulas attingunt, credibile etiam humorem, qvem continent, per eos eò deferri, exindè ſenſim in oris capacitatem exprimendum.

Satis de primo, quod in me deſiderat: *Ductui tam brevi tam manifeſto verum ortum, nec egreſſum verum aſſignari*. Pergo ad alterum: *Uſui* ſcil. *ignobili glandulam è quâ ductus ille prodit, deſtinari.* Ad hoc quid dicendum ſit, ex dictis quodammodo conſtat. *Verus parotidum conglomeratarum uſus*, inqvit, *illam, qvæ per ductum ſalivalem exteriorem in exteriorem oris cavitatem excernitur, ſalivam præparare*. Ubi hæc unquam negavi? nunquid cap. XII. pag. 24. ubi de glandulis maxillaribus, expreſſis verbis *iisdem*

ſeroſas ſuperfluitates recipi foraſque ſalivæ formâ evacuari docuimus? Et hæc erant alleganda. Non eſt Viri probi, mutilatè verba alterius proponere, tùm maximè cum ea refutanda aſſumimus. Poſito uno falſo, ſæpius infinita ſequuntur. Qvæ de maxillaribus glandulis in Medicinâ meâ propoſui, quandoquidem ad partem earundem, contra mentem & intentum meum, quicquid etiam dicat communis opinio, reſtringat Dn. Stenonis, eam nempè, quæ inferior maximè eſt, coloris albicantis, collaris rectius quam maxillaris dicenda, qvi aliter fieri potuit, quam ut in uſu vero earum aſſignando errorem committat? Et maxillaribus, & parotidibus veris ſuos uſus, quantum quidem tum temporis conſtabat, adſcripſi, ſemper meliora addiſcere paratus, quæ quia Dns. Stenonis necdum exhibet, non eſt quod, à propoſitâ ſententiâ recedamus.

Poſſent hæc ſufficere, ad demonſtrandum falſitatem, qvam etiam in hoc ſecundo membro commiſit Dn. Stenonis, uſum nempè ignobilem parotidibus à me tribui, cum tamen ipſe vel ignoret, vel contradicendi animo motus ſcire detrectet, quid maxillarium, quidvè parotidum nomine nobis veniat. Qvod ſi definitionem, quam parotidibus dedi pag. 24. ritè examinaſſet, aliud quid me inſignire faci-

facile vidiſſet, quam quidem vel ipſe, vel vulgus facit. Attamen perverſus ipſius animus, forſan aliorum exacerbatus inſtigatione, quo Tibi magis innoteſcat, quæ de uſu harum glandularum ex ſcripto meo adducat, paucis percurram. *Non video* inquit Theſi 17. *quâ ratione D. Blaſius excuſari poſſit, qui repertis frugibus glande veſcitur, qui, licet ductus inventorem ſe venditet, nihilo tamen minus ut deſcriptionem, ita & uſus ab illo aſſignatos ſuos facit, licet mutilatè: Primum enim truncatum proponit, tertium omittit: Namque pag. 24. Med. gen. ait, glandulas cum maxillaribus ſubſtantiâ convenientes circa radicem auriculæ externæ locum maximè habere, hinc auriculam totam cingere, ut ſuperfluitates recipiant (terminos undè & quò reticendo) auremque calore ſuo foveant. Quis eorum, qui viderunt ductum ſalivæ ad hanc usque glandulam continuatum, qui in hac glandula inſignes ductus ejusdem radices magno numero elegantiſſime diſtributas conſpexerunt, credet D. Blaſium, ſi ductus ſalivalis inveſtigationi manum unquam admoviſſet, uſus tam ignobiles parotidibus fuiſſe adſcripturum, parotidibus dico, quas licet ſubſtantiâ cum maxillaribus convenire viderat, uſu tamen convenire non poterat ſuſpicari.* Quot verba contra me proponit, tot errores com-

 mittit.

mittit. Excuſatione hic minimè indigeo: rem ut propoſui ſic ſe revera habere, jam diu, ſcil. ante adventum Dn. Stenonis, ductum ſalivalem ſuperiorem à me inventum & demonſtratum, juramento, ſi quidem tanti eſſet, teſtimonioque confirmari poſſet; ut adeo jure merito ejus me Inventorem primum dixerim & adhucdum dicam. mercaturâ hîc nullâ opus. quod ſi laudis ex inventione eâ redundantis, quæ ſanè exigua valde ſemper à me habita fuit, avidus adeò fuiſſem, non exſpectaſſem in ea tempora, quibus D. Stenonis ſe ejus inventorem verè venditat. Hæc ſi licerent Domino Stenonis, adeoque aliena ut ſua orbi obtrudere permitteretur, quid non ab eo exſpectandum eſſet? Miror valdè, quod totius Medicinæ meæ, aliorumque, quæ illis temporibus, quibus apud me vixit, conſcribebam, authorem ſe quoque non profiteatur; quid non audent impudentes? Quod ſi deſcriptionem parotidum, & uſus earundem ex Warthono deſumpſiſſem, quod tamen falſiſſimum, an id ſceleris notam mihi inureret? ſic certè Authores omnes, maximè Recentiores, eodem crimine accuſandi. Uſus, quos ipſe parotidibus ſuis tribuit, quandoquidem meis neutiquam convenire clarè videbam, annon ſtultis accenſendus merito meo eſſem, ſi quidem

dem proponerem? *Primum*, ſuperfluitates nempè recipere, truncatum quod propoſuerim, non video, quis plenè eum tradiderit. Ipſe, an Warthonus? mihi ſaltem non occurrit apud eos perfecta uſus hujus explicatio; ſapientiæ pars eſt quædam ignorare velle; melius judicium ſuum in rebus nondum cognitis ſuſpendere, quam figmentis chartas replere. Terminos, unde & quo, non tantum hic, ſed & aliis in locis reticere volui, ne errores confirmarem. Quæ Warthonus de nervis adducentibus & venis recipientibus habet, cur non placeant, nimis longum foret, imò ſupervacaneum, hîc recenſere. Quod ſi nunc dicerem, Terminum unde eſſe arterias ipſas, ſimiliter ut de ſalivâ dixi, at verò Terminum quo oris glandulas, anteriores magis iis, ad quas ductus ſalivalis pertingit. Et hunc uſum adeò ipſis parotidibus veris convenire jam puto, ut etiam, ſi non magis, ſaltem æque ad ſalivæ ſeparationem conferat, quam quidem conglomeratæ Stenonianæ, non ſolùm enim copioſiſſimum ſalivæ affinem maximè humorem diſſectæ nobis exhibent, verum & vaſis ad oris anteriora recta procedentibus, verè lymphaticis (cujus generis etiam ſalivales alios cenſeo, ut jam ante aliquot annos in comment. meo ad Veſling. indicavi) quam

 uber-

Digitized by Google

uberrimè gaudent. Sed hæc abſtruſa magis adhuc cum ſint, nolo plura pro hoc tempore de iis addere. *Tertium* uſum à Warthono glandulis tributum cur omiſerim, facile ipſe vides, non enim mihi ſermo de conglomeratis illis parotidibus, ut jam centies monui, utpote ſub cenſu maxillarium quæ à nobis habentur, adeoque foveam illam in auris ambitu explere atque complanare, parotidem meam quo jure dicerem? Et hoc enſe jugulum proprium petit, me nempè neutiquam de conglomeratis ipſi dictis parotidibus hîc agere, quibus maximè hoc muneris competit, utpotè cavitatem eam ſub auriculâ ſe exhibentem, profundam ſatis, replentibus, quod cum ita ſit, quam non injuſte mecum agit, de uſu earundem diſceptans? prius ipſi cognita debuerat eſſe pars, de quâ ſermo mihi, antequam de uſu litem mihi moveret. Verum quidem, me ſtatuere in tractatu meo parotides meas, quas veras cenſeo, quicquid etiam Veterum Recentiorumque opinio velit, *cum maxillaribus ſubſtantiâ convenire*, at ſi generalis ea convenientia glandularum in ſubſtantiâ, in omnibus glandulis, vel etiam ſpecialior in quibusdam, ſufficeret, quot non pro unâ habendæ? More ſuo, verè malo, procedit & hîc in allegatione ver-

verborum meorum; convenire eas cum maxillaribus ſubſtantiâ dico, *niſi quod* (nota verba, quæ omiſit) *paulo adhuc duriores ſint & viſcidiores*, ne putet me fruſtra hæc addidiſſe, veris parotidibus unicè competentia, licet de parotidibus in genere eadem proponat Warthonus. Senſus ipſe judex ſit, & omnes eorum, qui viderunt ductum ſalivæ ad glandulam maxillarem continuatum, qui in eâdem inſignes hujus ductus radices magno numero elegantiſſime diſtributas conſpexerunt, videbunt Dn. Blaſium ductus ſalivalis inveſtigationi manum ſatis admoviſſe, uſusque ſatis nobiles parotidibus veris adſcripſiſſe. Sed Tempus me pedem ſiſtere monet, idque magis, ne prolixitate meâ moleſtus evadam, nec adeò litteras quam tractatum conſcribere videar. Vale mi Bartholine, & amare perge

Amicum tum ſincerum

Ger. Blaſium Med.
& Prof. Publ.

Amſtel. 16. Julij 1661.

P. S. Salutem Tibi mittit Collega meus conjunctiſſimus Arnoldus Senguerdius, Prof. Philoſ. primarius. Eandem meo nomine quæſo offer Fratri Tuo Erasmo, Finckio, Steenbuchio, affini meo Longomontano cum ſorore, & quos noviſti amicos.

Percepi priori huic Diſputationi alteram ſubjungi debere, quæ quid contineat, avide ſcirem.

EPISTOLA XLIV.

Reconciliatio inter diſſidentes amicos tentatur.

Gerardo Blasio Amſtelodamum.

INvitiſſimè ex tuis intellexi diſſidia inter Te & Stenonium orta, id eſt, inter amicos meos primæ notæ. Ægrius tamen animo meo fuit, quod ſtudio partis alterutrius addictus credar. Ne id Tibi quisquam perſuaſerit, per fidem tuam Te rogo. Utrumque amicum mihi optavi, & gratulatus ſum de ea felicitate, quam inter prima reputo. Nollem amicitia alterutrius excidere nullâ mea culpâ, quia nihil, quod ſciam, hactenus commiſi, quo vel ſuſpicione aliqua proderer. Ita enim res

res meas accommodare ſoleo, ut, bonorum amicitiis ſtipatus, patenti via ad verum pergam, nec facilè odia feram vel ſuſpicationes, quando recepta pietate amicos colendos ſuſcepi, qui & ſincere & conſtanter jura amicitiæ tuentur. Utrumque veſtrum amo ſine fuco, & magnis documentis de veſtro quoque animo ſum certus, ut cauſa nulla ſit juſta, quæ me ad alterutrius divortium inflammet. Candidè me loqui & apertè, noli dubitare. Si quidquam dubii apud te ſuperſit, id omne diluam, ſine alterutrius offenſa. Novos à ſe inventos ductus ſalivales amicè me per litteras monuit laudatus Stenonius noſter. Gaviſus novum à diſcipulo meo optatiſſimo lumen arti Anatomicæ inferri, author fui in reſponſoriis, ut repertum vas accuratè & deſcriberet & depingendum curaret, publicumque iſta acceſſione præclara ditaret. Tibi quoque iſtum ductum vel viſum vel cognitum ignorare omninò debui, quia ejus indicium nec ipſe Tu nec alius mihi dedit, antequam ſimultas veſtra in publicam ſcribendi licentiam erumperet. Aliquid tamen ea de re in literis conqueſtus eſt Stenonius, quod ſibi diligentiæ & fauſti laboris honor ab alio interciperetur, quem amicè ad concordiam exhortatus ſum, ne in famæ, quam

magnam prævideo, initiis nimia cum adverſariis concertatione defatigetur animus majoribus majori gloria dicatus. Quod ſi calamo innocentia eſſet vindicanda, ſuaſi cordatè, ut ſolita mihique nota temperantia cum præceptore congrederetur, ne veritas caperet detrimentum, aut quicquam de conſueta modeſtia remiſiſſe inter novæ fortunæ blandimenta videri poſſet. Nihil hactenus à me peccatum recordor, quod diligentiam optimi diſcipuli laudaverim, quod ad ſcribendum animarim de invento noviſſimo, inſigni Anatomes emolumento. Etenim, ut prudenter olim *Criſpus* Romana primus in Hiſtoria dixit, omnes magna mediocrique ſapientia res huc vocat: quæ quisque optima poteſt, uti dicat. Denique quod vel concordiam, vel in diſſentiendo modeſtiam, quæ illi innata eſſe ſolet, apud amicum, qui ſe læſum exiſtimavit, ſtrenuè urſerim, ægrè non feres, qui ea prudentia polles, ut, quia eruditis aliis monumentis orbi literato inclaruiſti, inter minima reputare poſſis Ductus exilis inventionem controverſam, ſine qua, fama tua ſarta eſt & immortalis. De ipſa re inter vos agitari cœpta judicandi arbitrium mihi non ſumam, ne alteruter ſit nocens, quicunque viſus fuerit mihi utriusque amico nocens.

Suus

Suus cuique animus ex conſcientia innocentiam præbeat. Mihi enim aliisque hoc paſſu in bivio conſtitutis ſatis erit, ſi invento novo gaudeamus, quanquam de inventi autore cuique ſit ſua ſentiendi libertas. Neque enim in hoc tanto conatu laborandum cenſeo, meoque exemplo docui, nihil minus me curaſſe quam iſtam pærogativam. Rei incumbendum, nec de auctore litigandum. Mallem verò inter vos amicitiæ redintegrationem, ut redeat, unde ſummota eſt, reparetque amiſſas nuper vires. Id ſi me arbitro juſtiſſimæ æquitati conceſſeritis, optimè de utroque amico meritus dici poſſum. Sin aliter præter votum evenerit, optarim tamen cum Attico efficere, ut, inter quos tantæ laudis eſt æmulatio, nulla intercedat obtrectatio. Quicquid futurum ſit, Tibi amiciſſimo ſolatium illud *Nepotis* in Eumene, in memoriam refrico, quod magnos homines virtute metiamur, non fortuna. De me verò credas officia amicis præſtare in poſterum velle ſine factione. Sic amicus erit Blasius, & amicus quoque Stenonius. Namque

Jurgia externis inimica durant,
Quos amor vetus tenuit, tenebit.

Vale

Vale & ipſum Te vince. Scripſi Hafniæ Cal. Sept. 1661.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA XLV.

Secreta Opii præparatio.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam

OBlata hac tam commoda occaſione intermittere haud potui, quin dudum Tibi promiſſam Opii Eſſentiam transmitterem. Eſt ea, quâ per Dei gratiam tot annis optatiſſimô cum ſucceſſu adeoque tanto cum ægrotantium commodo utor, ut etiam anteferre illam omnibus mihi hactenus notis remediis, pretioſiſſimis etiam quibusvis, haud verear. Et ſpero, antequam dimidium hujus pyxidulæ abſumpſeris, Te idem teſtaturum. Talis nimirum præparatio ejus eſt, quæ non poteſt non magnos nobis ſpondere effectus. Noſti mirandas fermentationis vires, quamque ea ad intima rerum pervadat, purum ab impuro, craſſum à ſubtili, cœlum à terra, ut Chymicorum more loquar, ſeparet. Cumque in opio duo ſint ſuperflua, maximeque noxia, Sulphur nimi-

nimirum Narcoticum volatile malignum, & fæx craſſa impura terreſtris, quomodo felicius, accuratiusve ſeparari poterunt, quàm Via Fermentationis? Vidi id ſanè non ſine inſigni voluptate, cum unâ cum appropriato ſuo corrigente, ſucco Cydoniorum, leni calori ad fermentandum expoſuiſſem; Exſpirabat primò Volatile illud fœtidumque Sulphur, Cerebro, cordique adeò infeſtum, ſi quis ei propior factus id copioſius cum aëre hauſerit: Ego ſanè cum meo ipſius damnô expertus ſum, cum primâ id vice pararem. Cautior dein factus elegi locum aëri maximè pervium. Colligitur dein ſenſim ſenſimque reliquum quod ineſt impurioris ſubſtantiæ; atque ea, quæ levis ſpumoſaque eſt, ſuperiorem, ea vero, quæ craſſa & terreſtris eſt, imum occupat locum, utraque in magnâ quantitate, ea tamen inprimis, quæ inferiora petit; Mirum, quam puri parum adſit. Eſt liquor pellucidus, Rubini inſtar rutilans, medio conſiſtens locô, qui à dictis accuratè ſeparatus, Balneôque Vaporis ad ſpiſſioris extracti conſiſtentiam redactus, circulatur tandem per menſem unum aut alterum cum Alcoole Vini, ut, quod Crudi reliquum eſt, excoquatur, adque debitam maturitatem deducatur. Vides, Celeberrime Bartholine, quam longè alia hujus

jus ſit parandi ratio, atque illius vulgò hactenus vel ad mentem Paracelſi, Crollii, Quercetani, aliorumve parati. Judicem te appello. Imò ipſe nunc multis poſſem demonſtrare, quam parùm accedat ad verum Chymiæ ſcopum, qui eſt puri ab impuro ſecretio, niſi jamdum fidem dediſſem Tibi, me plenius aliquando peculiari Diſſertatione de iis acturum. Sufficiat nunc uſum ejus paucis delibaſſe. Is ampliſſimus planè eſt, atque extendit ſe ad omne fermè morborum genus, exceptis Soporoſis, vel Naturam motu inordinato peccantem ſedando, viribus defectam reficiendo, doloribus & vigiliis conſumptam placidiſſima quiete refocillando, vel humores nimium efferveſcentes compeſcendo, vel ſpiritus paulò concitatiores ad temperiem reducendo. Adjungo utplur. appropriata cuique membro remedia, inque magnis ardoribus Flores Nitri, Nitrum Perlatum, Sal Ducis Holſatiæ. Sequenti tamen Compoſitione familiariſſimè utor. Recip. Pulv. Diacherm. Ang. Sal. Unc. ij. Salis Ducis Holſat. cum auro parati, Florum Nitri an. Unc. ſ. Eſſentiæ Opii noſtræ gr. LIV. Miſc. optimè: Doſis eſt granor. xv. xvij. xx. pro adulto, quam dimidium tantum granum Eſſentiæ Opii ingreditur, raro etenim ad granum

j. aut

Digitized by Google

j. aut j. ſ. aſcendo, & niſi in magnis doloribus & vigiliis. Sed de his ſuo loco plura. Nunc Te rogatum volo, de Novo Potus genere Coffi dicto, tuam aliquando ad me perſcribas ſententiam, atque num uſus ejus in Aulâ quoque veſtra innotuerit, uti in Suecica, ex quâ rumor ejus ad noſtram pervenit. Sunt, qui miras de eo virtutes deprædicant, quodque in Oriente adeòque nunc etiam in Anglia multus ejus ſit uſus. Vale Excellentiſſime Bartholine, & Clariſs. Fratri Salutem & Amorem à me nuntia: Spero priores meas unà cum Pyxidula Eſſ. Opii ad Te perlatas eſſe. Benè feliciterque vale & ama

T. Adictiſs.

Sleswici xv. Cal. Aug. 1661. J. Langelott. D.

EPISTOLA XLVI.

Inuſitatæ Laudani Opiati vires.

Joeli Langelotto Sleswicum.

PRo transmiſſa Laudani Tui deſcriptione & me & publicum Tibi habebis debendi reum. Singularis illa eſt, & , quantum judicare poſſum, admirandarum vir-

virtutum. Doleo, quod pyxidula à Te miſſa, mihi non ſit tradita, neſcio cujus internuncii culpâ. Cui concredideris, verbo indica. Nollem enim perire, quæ ab amica tua manu veniunt. Vulgares compoſitiones apud noſtros Pharmacopœos uſitatas haud ignoras. Noſtram in Diſpenſatorio Hafnienſi ſignavimus, cujus ſingularem vim nuper in hydrope & teneſmo expertus ſum, ut viles ſint herbæ Ponticæ, ſi ad hujus laudes conferantur. In utroque affectu quid egerit, narrabo Tibi harum rerum peritiſſimo. Aquam inter cutem in Nobili noſtro Nicolao Gyntelbergio, amico noſtro, nullo alio remedio mitiori per alvum & lotium evacuare potuimus, quam Laudano noſtro, quodque in aliis fluxus omnes ſolet cohibere, in hoc concitavit, roboratâ ſine dubio proſtratâ naturâ, ad noxiarum humiditatum expulſionem animoſius deinde inſurgente. In ſpectato rerum uſu Sene, Selio Marſelio, calculoſo & teneſmo miſerè excruciato parem Laudani noſtri vidimus efficaciam. Unius enim medii grani pondere ſumptum inhibere ſenſimus teneſmum, ut induciæ ægro quadrantis horæ ſpatio concederentur, unde nec die nec noctu, ingruente teneſmo graviſſimo, ſpe certi ſolaminis, iſtud remedii genus neglectum. Calculoſum quoque ſabulum pel-

pellere obſervavit, & alvum compreſſam ſolvere. Exiſtimavi verò id fieri, ut dixi, qvod per ſomnum collectis viribus, natura roboraretur. Niſi tu aliam ex penitioribus Chymiæ receſſibus cauſam monueris. In his enim aliisque Naturæ ſecretis Tibi palmam deferimus. Ne de mea fide dubites, prioris curationi mecum adfuit in Chymia verſatiſſimus D. *Aſſuerus Payngk*, poſterioris Medicus veteranus D. *Paulus Moth*, amicus uterque conjunctiſſimus. Apud *Scribonium* Largum Comp. 126. opium in hydrope, arqvato &c. in qvibus opus eſt urina, laudatum memini. Ubi magnus noſter *Rhodius* apium reponit, minus, meo judicio, rectè. Opium enim ex exemplo noſtro ſe vindicat. De Coffé nihil habeo qvod ſcribam. Necdum enim id potus genus, qvod in Anglia eſſe uſitatum me monuit D. *Möinichenius*, qvi Te ſalutat æſtimatque plurimum, apud nos innotuit. Veniet tamen, ut inter luxus aulicos numeretur. Aliàs plura. Vale, amiciſſime *Langelot*, & me ama ſemper ad omnia amica vota Tuum. Haſn. 25. Jul. 1661.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA XLVII.

De Bilſianis Secretis judicium.

Nobiliſſimo Domino Bartholino
Vota & Obſervantiam.

NIcolai Stephani Tuaque, Celeberrime Vir, Epiſtola adeò hic prudentibus & bonis placuit omnibus, ut ſupra invidiam & calumnias Te impoſterum pronunciare auderem, vellet hoc ſi modeſtia Tua pati: negat Bilſius quicquam ad illam ſe repoſiturum, exprobravitque ipſi ipſiſſima, præſente Dn. Lones, ejus conjux, ſuam imprudentiam, quod non nudè ſcripſerit quæ ſciret, & ab omni convitio abſtinuerit; ſed aliorum hoc eſt factum culpá: licet n. à quibusdam maledicus dicatur ſuâ naturâ, certiſſimum tamen eſt ſtultiora convitia à Saſſii & Jordani deplorando calamo profluxiſſe. Vicinus iſtius mihi à diſſenſus noſtri exordio dixerat, infelices eſſe, qui cum tali Polyphemo & *Groſſmidt* non in omnibus convenirent, ita enim apud Roterodamenſes Saſſius audit. Hic libro Tibi mittendo & *Studentenbaver* intitulato ſe petulantem, profanum, calumniatorem &c. publicè profitetur; utinam in bonos quosque famoſa lucifugi hujus ſcripta noctu (ut, illo turpiter volente,

pro-

propria nuper uxor) ſepelirentur & æternæ oblivioni traderentur. Præterita hebdomade per triduum hic commoravit Bilſius, volebatque ex relatu amiciſſimi nobis Dn. Fr. Verſchagen, me inviſere, veteris amicitiæ (quam nunquam apud me perdiderat) redintegrandæ animo, ejus ſed ſuperbia malevolentiæ aliorum juncta ipſi ædium mearum aditum intercluſit; dixit vero ſe brevi Flandriam repetiturum & omnia ſua ſibi ſervaturum; quod non multum dolemus, reverà n. parva ſunt quæ inſcius homo tanti facit: Ne hoc gratis videar dixiſſe, rationes addam. Balſamica ejus corpora nunc valdè madent, nunc juſto ſicciora pulveraſcunt; quamdiu itaque ſint duratura, judicent ſalis & aluminis naturæ gnari. Sectio ejus ſine cruore, hujusque de loco in locum propulſio (quam nemo etiam intimorum ſuorum adhuc vidit) œconomiam corporis humani turbat potius quam illuſtrat, omnia enim vaſis ſanguineis teneriora disrumpuntur, atqui illa ſatis clarè nobis ſunt depicta, quid igitur inde novi, quid melioris? Philoſophia ejus tam ruſtica eſt, quam mores, & ſic judica de cæteris, ita ut nunquam ipſum meo, rudi licet, calamo dignatus fuiſſem, niſi intolerabili medicinæ, quam penitus ignorat, contemptu, & ſordida ſui ipſius lau-

 de

de effeciſſet, quod magnæ notæ viri nobis artis futilitatem, ignorantiam, fucos, in os, ut dicitur, exprobraſſent, & pro deceptoribus haberemur; duro igitur nodo durus quærendus erat cuneus, & ſic, dum pravos rideo, apud bonos acutiorem meam pennam facilè veniam impetraturam confido. Adeò quoque miramur, qui D. Deuſingius, hominis & rei in plerisque ignarus, Anatomicusque theoreticus non practicus, partibus Bilſianis ſeſe addixerit in detrimentum anatomiæ, medicinæ & Profesſoriæ dignitatis, ait enim ipſe Bilſius, ſe non niſi male à Deuſingio defendi poſſe, quod experimenta ſua neſciat. Ex parte jam à Doctiſſimo Dn. Stenone refutatus eſt, & ſequentur alii; ipſi mihi animus erat Cor à putridis effoſſi Hepatis vaporibus defendendi, & veſpillonibus hocce Tuis iterum ſepeliendum tradere, ſed majoris Tuæ dexteritatis & doctrinæ gnarus, nolui in lautam Tuam meſſem, falcem meam minus acutiorem immittere. Anatomica & Chirurgica mea Tyronibus, non Doctis, ſcripta ſunt; laudo igitur, quam improbas, Bibliopolarum negligentiam. Steno ille veſter nobis magni hic fit; & miramur ejus eruditionem, induſtriam, ingenium, nihilque in eo deſideramus præter majorem modeſtiam ergà Præceptorem
ſuum

ſuum Blaſium; ſed concitatior hic juvenilis ardor animusque majora promittit ſedatior. Valde doleo, Cl. Mœnichenum non humanius à me fuiſſe exceptum, nec de nomine enim, nec de facie mihi erat cognitus, & præclararum ejus virtutum non niſi poſt diſceſſum ejus certior factus ſum; ſed abutor Tua benevolentiâ itaque libenter finiam, modo credas me eſſe manſurumque

Ampliſſimi Nominis Tui

Devotiſſimum Cultorem

Amſtel. 30. Julii 1661,

Paulum Barbette.

EPISTOLA XLVIII.

De rabie animalium.

Paulo Barbette Amſtelodamum.

GAudeo, quod Diſcipuli mei Stephani pietas & mea innocentia Tibi aliisque fautoribus placuerit. Utinam verò verus eſſes vates, meque extra invidiam poneres. Nunquam id vel ſperare potui vel optare. Nec invidia valdè angit, cui aſſvevi, quia virtutis comes eſſe ſolet. *Deu-*

Digitized by Google

ſingium adverſarium in hac arena quidem inveni, ſed prorſus humanum, cui iccircò eodem humanitatis officio obviam ire decrevi. Amicum enim inter controverſa argumenta & diſſentientes ſententias in amicitia retinere ſatius eſſe duco, quam offendere, modo ſalvâ id veritate fiat, ad quam metam uterque properamus. Verè enim olim Sulla: amicorum neque nobis, neque cuiquam omnium ſatis fuit. Me verò, qui omnem ætatem in optimis artibus egi, cum aliis Bilſianis, quibus malè dicere jam ex conſuetudine in naturam verſum eſt, me amplius non committam. Præſtat ſilentio me vindicare & mea innocentia involvere. Loquar cum invicto Mario: Non ſunt compoſita verba mea. Parum id facio. Ipſa ſe virtus ſatis oſtendit: illis artificiò opus eſt, uti turpia facta oratione tegant. Rabie efferantur. Tandem, niſi fallor, vero lymphæ noſtræ uſu convaleſcent. Vitium tempori huic imputandum, non hominibus. Æſtas enim hæc ſicca æſtuansque multa animalia in phrenitidem & vertiginem agit, quod damno ſuo multi apud nos agricolæ experti ſunt. Notandum id inprimis de equis, bobus & ovibus. Vermes capiti ineſſe ita affectorum, ruſticorum eſt obſervatio. Equarum rabiem raram deſcribit *Columella*

Lib.

Lib. VI. R. R. c. 35. ut, cùm in aquâ imaginem ſuam viderint, amore inani capiantur, & per hunc oblitæ pabuli, tabe cupidinis intereant; mentis verò hunc errorem diſcuti, ſi deducantur ad aquam, tùm enim denuò ſpeculatas deformitatem ſuam, priſtinæ imaginis abolere memoriam. Noſtro equorum generi ab equo forte inventa medicina, qui rabie hac agitatus mari ſe commiſit, ibique natans evaſit ſanus. Quod Veterinarii noſtri deinde magno ſuo commodo ſunt imitati. *Vegetius* lib. 2. Veter. Art. c. 12. poſt ſectam de angularibus venam, aquam frigidam dat inſanis. An ex lympha noſtra ſimile æſtuantibus rabie adverſariis remedium quærendum, non dubito, modo rectum ejus uſum ſequantur, teque in conſilium laborantes advocent, ut frigidam affundas. Nemo Te rectius Cor vindicaverit. Ubique enim monſtras, quam par ſis omnibus, & publicè jam in Reſponſionibus Tuis nervoſiſſimis Heröem artis Te probaſti contra illos, quibus fides, decus, pietas, poſtremo honeſta atque inhoneſta omnia quæſtui ſunt. Ægrè adhuc fero negligentiam Bibliopolarum, quod necdum ad nos pervenerint Anatomica & Chirurgica Tua Opuſcula quovis ære redimenda. Amo Te quod *Stenonium* noſtrum laudes, magnâ

laude dignum. Majoribus beneficiis publicum Tibi devincies, ſi diſſidentes amicorum, *Blaſii* nempe & ejusdem *Stenonis*, voluntates in mutuam concordiam compoſueris. Tentavi quidem nonnihil & viam ſtravi, neſcius an voto ſucceſſus reſpondere velit. De modeſtia *Stenonis* nunquam dubitavi, nec de *Blaſii* cordato animo. Tuæ verò prudentiæ hæc relinquo, qua præſens rebus ad ſalutem Reipublicæ Medicæ ſpectantibus invigilas. Vale feliciſſime, mi Barbette, & me ama. Hafniæ 28. Aug. 1661.

T. T.

Thomas Bartholinus.

EPISTOLA XLIX.

Laudani vires confirmantur. Curatio hydropicæ.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

NOn ſine inſigni voluptate ex amantiſſimis Tuis XXV. Jul. ſcriptis nuper à me communicata applauſum tuum meruiſſe. Sunt ſanè levia & exigua admodum, quæ

à

Digitized by Google

à me proficiſci poſſunt, quæque omninò opus habent, ut Sole ingenii Tui illuſtrentur, ſi publicum aſpectum ferre debeant. Laudani veſtri operationem in Hydropico miratus ſum, neque de eô tale quid hactenus mihi compertum. Sunt equidem in Opio particulæ Sulphureo-Salinæ, quibus aperiendi vis ineſt, retundantur tamen præparatione & admiſtione eorum, quæ contraria vi pollent. Si ullum, Mynſichtianum ratione additorum oleorum, & liquoris Solis aromatici aperiret, ſed nec id vobis in uſu eſſe mihi conſtat, potius in tuâ ſententiâ acquieſco, roborata nimirum Natura, eò fortius quoque expultricem inſurgere, ut officio ſuo perfungatur. Sexcenties hoc expertus ſum, quam mirabiles Laudanum tempori exhibitum vires exerat: Exerit adeò feliciter, ut primas meo haud immeritò nuper inter omnia, quæ hactenus mihi nota Confortantia, tribuerim; Si placet, referam, quæ in ſimili affectu ante biennium de eô obſervaverim. Illuſtris Domina Sporckia, Nominatiſſimi Generalis Locum-tenentis, Baronis Sporckii Conjux, Hectica laborabat atque unà Aſcite graviſſimè. Præceſſerant multis abhinc annis lienis uterique obſtructiones, unà cum continuis ventriculi doloribus. Primò ad eam ingreſſus, adeò eam vigi-

N 5 liis,

liis, doloribus, inprimis ventriculi, immenſa ſiti confectam reperi, ut tantum non animam trahere videretur; referebantque miniſtri ejus, non ſemel in itinere ex Jutiâ (ubi tunc temporis Exercitus Confœderatorum commorabatur) huc facto periculum fuiſſe, ne in curru exſpiraret. Eapropter nihil minus quam afflictiſſimi hujus corporis curam cogitabam. Victus tamen precibus Confeſſionarii, uti & eâ, quam in me poſuerat confidentiâ, ratus quoque, melius eſſe Celſi, noſtri judiciô, anceps quam nullum experiri remedium: primò omnium, præmiſſo tamen leni Clyſtere, confugi ad Laudanum noſtrum perlatum, tanquam ad ſacram poſt Deum anchoram: Dedi, & vidi his oculis feliciſſimum effectum. Namque poſt horam placidiſſimus eam excepit ſomnus, quô, licet diu non duraret, mirè tamen ſe refocillatam ajebat, adeoque petebat, ut ejus uſum continuarem. Morem geſſi, etiamſi multa adeſſent, quæ crebriorem Opiatorum uſum diſſuaderent, confiſus in eô præparandi modô, qui uſum Laudani mei tutiſſimum mihi polliceri poterat. Perrexi itaque & exhibui, cum neceſſitas ita flagitaret, ſingulis fermè diebus, nunquam non feliciſſimô cum ſucceſſu: Ipſa Domina Sporckia palàm omnibus deprædicabat,

bat, nullum ſe unquam in vitâ ſuâ remedium accepiſſe, ex cujus uſu manifeſtum adeo levamen perſenſerit. Interdiu contra Hecticam pugnatum; liquore Cornu Cervi, Sale Eſſentiali Saturni, uti & Antihectico Poterii, modò in juſculis alterantibus, modò in Julapiis appropriatis propinatis. Utque vires adhuc majus augmentum ſumerent, Gelatinam Zwelferianam parandam curavi, additis quibusdam pretioſis, pro majori virium reparatione: Atque his, Deo benedicente, in tantum profecimus, ut ad majora tentanda progredi nobis licuerit: Aquarum moles magnis Illuſtrem Dominam patientem moleſtiis premebat; atque ea antehac movenda non erat. Nunc de ea, quantum fieri poſſet, removenda conſilium cœptum, & propinatum primò apozema digerens aperiens, ex iis potiſſimum herbis confectum, quæ Sale Eſſentiali turgent; ſubjunxi hydragogum lene ex Mag. Gummi Gottæ, Sale Martis ſubdulci & Sale Tartari Volatili conſtans, quibus effectum, ut pars aquarum verſus umbilicum ſecederet, pars quoque, licet exigua admodum, per alvum ejiceretur, non ſine tamen inſigni Dnæ patientis alleviatione, quæ, ut eò citius deſiderato fine potiretur, fortiora ſibi expetebat: Imò jam ſe in portu ſanitatis

nitatis navigare firmiter perſuaſum habebat. Verum longè alia mihi mens erat, quam quoque Reverendo Patri Confeſſionario ejus clarè ſatis expoſui, prædixique, extremum hunc eſſe Naturæ conatum, quandoquidem, præter alia, cadaveroſus odor cubiculum, ſatis amplum, implens moneret, interiora corrupta omnia eſſe, Illuſtremque Dominam non procul ab ultima rerum linea conſiſtere. Itaque, dum diſcedendum mihi eſſet, jubente ita Sereniſſimo Principe meô, Confortantium præcipuè uſum commendavi, reſervatis reliquis ad reditum usque meum, quô tamen opus haud fuit. Paulo enim poſt, cum nihil minus quam mortem in Holſatia obeundam cogitaret, ſubita Lipothymia correpta obiit. Cadavere me abſente, quod valdè dolui, aperto oppidò apparuit, quæ ſubitæ mortis, quæ tot aliorum Symptomatum, quibuscum per tot annorum decurſum conflictata, cauſa fuerit. Mitto à Chirurgo obſervata; mitto lapidis in ventriculo reperti formam, ab Oleario, quantum potuit, delineatam, ſi forſan placuerit rarioribus tuis inſerere. Mihi tantum hac vice propoſitum fuit, Laudani vires proſequi, quod nuper ad Te transmiſſum. Et ſpero, illud certò nunc ad manus tuas perveniſſe. Ipſe enim tradidi Illuſtriſſimi

Co-

Comitis Rantzovii Secretario, cui nomen Nicolaus Brugmann, qui ſanctè promiſit mihi, quamprimum Hafniam perveniſſet, ſe id ipſum ad ædes Tuas perlaturum. Vale Excellentiſſime VIR, & porro ama

Sleswici 7. Aug.
1661.

T. Addictiſſ.

J. Langelott D.

EPISTOLA L.

De calculi ventriculi & lienis ex cane exſectione.

Joeli Langelotto Sleswicum.

SEcreta tua mihi ad gratias agendas animum addunt. Laudanum tuum accepi, proque eo devinctum me profiteor, necdum tamen, propter ægrotorum inopiam, illius vim expertus ſum. Dedi particulam *D. Monichenio* noſtro, qui in affine ſuo, abſceſſu interno auris cum dolore capitis ingenti laborante, nullam ejus ſenſit efficaciam. Alia tamen occaſione aliis exhibebo, nec de virtute à Te prædicata

cata dubito. De noſtro Laudano, quæ ſcripſi, vera ſunt, nempe in hydropico & alvi fluxum & lotium concitaſſe, quod à natura roborata profluxiſſe juxta mecum fateris. Caſus ille rarus in Equitum Magiſtro, Barone de Heiden, mihi transmiſſus dignus eſt, qui à pluribus legatur. Ejus feci mentionem in Diſſertatione de *Hepate Defuncto* Bilſianorum experimentis oppoſita, quæ ſub prelo fervet, unà cum *Ciſta Medica Hafnienſi*. Quid de eo ſenſerim, nuper memini aliquid ad Te ſcripſiſſe. Percommodum quoque advenit altera Tua hiſtoria calculi in ventriculo reperti, quam Tibi & Celeberrimo *Oleario* gratus refero in acceptum. Siquidem autem publicè hæc legenda ſunt in Epiſtolarum mearum Centuriis, ut ab aliis intelligantur, quæ germanica lingua à Chirurgo conſignata ſunt, latina hic faciam:

Brevibus refero obſervata in Balſamatione cadaveris uxoris Generalis Sporckii. Cerebrum, quia plenilunium inſtabat, plenum erat & ſanum. Pulmones velut arefacta ſpongia deformes, inter utramque alam purulenti, undique adnati: Cor valdè parvum, ſed ſanum. Ventriculus contractior ſiccitate, magnitudine ovi anſerini, plenus materia cruda quaſi ovi putridi.

tridi. Interius ventriculo accreverat lapis durus griſeus, quem abrumpere coacti fuimus, craſſus pollicem, longus articulum. Diaphragma arefactum. Abdomen plenum aqua circiter quatuor cantharorum. Hepar magnum, durum & denſum, & colore præternaturali. Lien valdè parvus & contractus, ſicut & renes. Omnia informia. meſentericæ venæ obſtructæ omnes. Inteſtina flatu plena & aqua. Summa, omnes muſculi tabe flaccidi. Uterus & veſica tam parva, ut puerilia, ſed omnia inania. Sleswici 26. Julii 1659.

Joh. Braun.

Deſcriptio lapidis ex fida relatione laudati *Olearii* in literis ad Te ſcriptis ita habet:

Hodie lapidem, qui in ventriculo fuerat, in manibus habui. Pater eum ad Generalem deferet. Ejus hæc magnitudo & figura:

Color exterior eſt griſeus prorſus ſimilis veſtimentis, quibus plerique hodie utuntur. Interius quoque candicat calcis inſtar, materiæ purulentæ immerſus. Ubi litera A ſignata, radix eſt, qua parte ventriculo annexus,

xus, & dum avelleretur, fruſtulum ventriculo adhæſit.

Inter multa alia exempla, quæ recitant *Schenckius* aliique, dolore ventriculi ex calculis ibidem retentis defunctorum, hoc rarius eſt, quia ventriculo adhæſit, in cæteris enim ſoluti memorantur lapides, ut etiam vomitu nonnunquam ſint rejecti. Ut ex noſtris etiam aliquid addam: hiſce diebus in præſentia Sereniſſimi Regis noſtri binis canibus, experiundi gratiâ, lien fuit exſectus optimo ſucceſſu, uterque enim canis poſt vulnus curatum convaluit & benè habuit. An igitur lienis uſus nullus erit? Non id auſim affirmare, quum & uterus ſine vitæ diſpendio reſecetur. Lienis autem vicem deinde ſupplebit Pancreas. An autem expeditior inde curſus evadat, in tempore videbimus. Whartonianos ductus ſalivales nuper auxit Diſcipulus quondam meus, nunc Leidæ vivens *Nicolaus Stenonis*, qui ſalivales quoque exteriores deſcripſit, aliasque obſervationes de glandulis in ore addidit, magna nominis celebritate rem Anatomicam augens. Mirum autem eſt, ductus iſtos Salivales ante *Whartoni* diligentiam latuiſſe, quos accuratè videntur deſcripſiſſe *Haly Abbas*, *Abenſina*, *Iſaac*, imò ipſe *Galenus* lib. XI. de Us. Part. Adeò plura

plura in antiquorum ſcriptis latent, quæ negliguntur, quia à paucis veteres leguntur, quod dolendum, quippe multi hoc ſeculo curioſi eſſe volunt, rerum novarum cupidi, pauci verò eruditi. Plura ne ſcribam, tempore excludor. Tu, mi Langelotti, bene vale, & diu publico bono ſupervive, meque ex aſſe tuum amare perge. Hafniæ 5. Novembr. 1661.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA LI.

De Ovo, & Fermentatione.

Thomæ Bartholino Hafniam.

AUdax jure merito & injurius in bonum publicum videar, quod obſcurus & inficetus ego homo, importuno literarum alloquio immortales veſtras meditationes interpellare auſim. Sed, quod in ſcriptis veſtris, cedro digniſſimis, nomen meum ſubinde obſervarem, ſuſtinui frontem ponere, atque hæc ingenii ſcripta, nec exaſciata nec elaborata ſatis, illuſtri veſtro nomini offerre, quo, ſi recudantur,

tur, limatiora prodire poſſint, ſed à cenſoria incomparabilis Bartholini virga. Multa ad varias diſciplinas pertinentia confecta habeo, affecta plura: Sed agmine Typographorum cincti laboramus; quod vix idoneum, eumque obſequentem, nanciſci queamus. Uni lucro hoc genus hominum ſervit, & cum illuſtrandæ Reipublicæ literariæ vacare deberet, popello dat operam, cui librorum quisquiliæ quam acceptiſſimæ eſſe ſolent. Ringerer magis, niſi olim jam hæ querelæ fuiſſent eruditorum ex Orcheſtra & Quatuordecim. Si ſupremus Arbiter è cœlo annuerit, Commentariolus de Ovo & Pullo aliquando juſtum, & quidem grandius volumen exhibebit. Diligentiæ Harvei ùtplurimum debeo; ita ampliſſimam materiam ingenio, cuncta ad accuratioris Philoſophiæ amuſſim exigenti, ſuppeditat. Gratulor mihi, quod maximus Bartholinus ſua & experimenta & rationes, meæ opinioni (quæ & Ariſtotelis) de ſtatu ovi in avium utero, opponere dignatus fuerit: nullus dubito, quin pro ſuo ſingulari candore & humanitate æqui bonique facturus ſit, ſi hæc aliquando modeſtiſſimè examinavero. Hodie exercet me doctrina de Fermentatione. Multum debeo Viris egregiis, qui ante me hanc glaciem fregerunt:
com-

compellor tamen in plerisque in alia omnia diſcedere. Miror, viros ſerios tantum tribuiſſe chymicis, ut totam fermè corporis noſtri œconomiam ad unius fermentationis regulas, cæterum incertas, componere laborarint. Quid præſtiterim, propediem publicè conſtabit. Si qui, noſtro pede nos metiri ſcimus, & videmur quam belle operam collocaſſe, ſi corculis, quibus datum eſt ſapere, occaſionem obtulerimus ea explicandi, quæ duntaxat indicare poſſumus. Quæ veſtro nomine promittit Typographus, avidiſſimè exſpecto. Nihil prodit, cui celeberrimi inter Arctoos Medici nomen præſcriptum, quod non è veſtigio percurram. Meo nomine gratias ago pro Obſervationum rariorum libris, in quibus non modo Naturæ ludibundæ varietatem admiror; ſed exercendi quoque ingenii occaſiones plurimas offendo. Si ſcirem gratum fore, ſingulares hiſtorias proavi mei Martini Schipperi, qui ab anno ſuperioris ſeculi ſeptuageſimo usque ad tertium hujus, quod currit, Ultrajectinorum Archiater fuit, ſuppeditare poſſem. Nolui, niſi impetrata antea venia, ne viderer ululas Athenas. Regem me putarem, ſi Te, Vir maximè, aliquali officio demereri poſſem; ultra hominem vero ſpirarem, ſi

 aſcri-

aſcribi poſſem duntaxat poſtremæ amicorum veſtrorum claſſi. Quod dum voveo, raras ingenii veſtri dotes devotè venerabor, ſimulque Deum rogabo, bono publico diutiſſimè ſoſpitare eum dignetur, cujus opto agnoſci

Humillimus cliens, & cultor ſincerus

Mart. Schoockius.

Grön. Friſiorum d. 21. Aug.
St. Vet. 1661.

EPISTOLA LII.

De Scriptis Schoockianis. De gallo oviparo.

MARTINO SCHOOCKIO Gröningam.

TAndem deſideratus ille dies illuxit, quo ad gratum literarum commercium animamur. Tua eſt humanitas, magne Schoocki, quod ad amicitiam diu exoptatam me primus invitaveris, quam diu animo ambivi & tacitâ æſtimatione, calamo exambire hactenus auſus non ſum. Scilicet diffuſæ eruditioni ſummam humanitatem video conjunctam, qua felici copu-

copulâ ad æternitatem pergis. Injurius forem in famam, quam meritus es, maximam, & in meum genium, qui Te inter primos ſeculi Scriptores ſemper ſuſpexit, niſi ſummâ gratiarum actione amplecterer oblatam tanto officio à tanto Viro amicitiam auro contra æſtimandam. Accedit inauditæ benevolentiæ Tuæ & alterum beneficium, pari gratiâ penſandum. Nempe pignus amicitiæ intemeratæ illa eſſe voluiſti, quæ famæ Tuæ fuerant inſtrumenta, ut juncto fœdere inter ſe conſpiraſſe videatur famæ Tuæ & amicitiæ noſtræ æternitas. Neque majoribus obſidibus poterat confirmari amicitia, quam quibus amicum orbem literatum Tibi devinxiſti, adeoque ipſum quoque me. Nihil de Nihilo dicam, quod eò erudita diſſertatione perdûxiſti, ut nomen perdat, nec nihil amplius ſit, ſed maximum, in quo ſumma authoris induſtria occupatur. Nec Cereviſiam ad partes vocabo, quam adeò defæcatam nobis reddidiſti, ut præ iſta negligi poſſint

generoſi munera Bacchi.

Non tangam Ciconias, ne è manibus elabantur, nec Turffas, ne adurant, ignei tui ingenii & ſublimis teſtes. Abripitur mens, dum Ecſtaſin Tuam lego, & urbem ve-

ſtram cogitatione intrat doctrinæ & humanitatis ſedem. Ex ovo Tuo tot æternitatis pullos tuo fœtu prodiiſſe miror, de quibus præſtat tacere, quam, Te præſente & ſuperſtite, poſteritatis partes in ſe ſuſcipere. Ego vel eo nomine quoque felicior, quod Schoockio mea placeant, cujus judicio acquieſcimus. Quid de Fermentatione commenteris, avidus animus expectat, & ſi Cl. Schipperi obſervationes mihi concredideris, releges eas inter alias quæ brevi lucem videbunt. De ovo quia augmentum promittis, monendum duxi, me, præter exempla in Centuriis Hiſtoriarum memorata, etiam Hafniæ noviſſe mulierem, quæ duodecima impregnationis hebdomadâ ovum peperit, ſed ſubventaneum. De ovo galli quid ſentiendum, ibidem quoque ſcripſi, niſi me fallit memoria. Ex illo tempore gallum gallinaceum Neoburgi Fionum aluit Ampliſſimus civitatis ejuſdem Senator, Jacobus Andreas Scefferus, amicus noſter, qui olim quoque apud vos ſtudiorum cauſa vixit & publica eruditionis documenta reliquit. Hic gallus ovum rejecit. Vix anni unius gallum, artificem tantum, curioſitate ductus aperire juſſit laudatus amicus, invenitque circa dorſum ligamento annexam membranam, in qua ovum aliud latebat. Totum hoc

hoc explicatum ad me tranſmiſit. Vidi tunicam exſiccatam ovarii vicariam, cui incluſum ovum vitello & albumine conſtans. Dubitavi quidem an gallina fuerit; ille verò de gallo eſt certiſſimus. Utriusque igitur ſexus fuiſſe, vero ſimile ſit mihi, niſi aliter Tibi viſum fuerit. Calamum remoratur loci hujus anguſta pagina: aliàs indicabo, quanti faciam, Tanti Viri, ad ſeculi ornamentum nati, & amicitiam & promptam voluntatem. Vale, Celeberrime Schoocki, orbemque perge illuſtrare ſelectis ſelectorum argumentorum monumentis, & me ama ad quævis amici vota ſemper tuum. Hafn. 15. Jul. 1662.

T. Bartholinus.

EPISTOLA LIII.

Felices Aneuriſmatum curationes.

Thomæ Bartholino Hafniam.

CUm ex Hiſtor. Anatom. rarioribus ſingularem tuam in perveſtigandis morborum ideis ἀκρίβειαν ac de omnibus benè merendi ſtudium perviderem, candidum illud quidem at oppido rarum, non

potui mihi temperare, quin, quæ de aneuriſmate domi nobis nata ſunt, tecum communicarem, & hiſt. 9. Cent. 2. id eſt purpuræ tuæ laciniam quandam aſſuerem, eâ ſpe fretus, te pro decantatiſſima iſta humanitate tua audaciæ meæ veniæ quidpiam daturum &, quæ quaſi poſtliminio in medium profero, benevolo animo accepturum.

Anno 1655. in illuſtri loco hic viciniæ tonſor quidam fœminæ jam ſexagenariæ arteriam pro vena hepatica in dextro brachio tundit; ſanguis ſtatim profluit cum ſaltu, brachium intumeſcit; Empiricus, ſanguinis copiâ ſat largâ pro more emiſſâ, quaſi re benè geſta, vulnuſculum conſolidat; Interea tumor ob ſanguinis per arterias in ſpatia muſculorum effuſi copiam indies accreſcit, nec ullis fomentis diſcutitur, ipſo tandem medicaſtro ex deſperatione diffugiente: Menſtruo ſpatio poſt alius adſciſcitur Chirurgus cum Medico, qui periculi magnitudinem animadvertentes ſtatim adſtringentibus medicamentis & arctâ ligaturâ tanto malo obviam eunt, ſed poſt feſtum & caſſo effectu, veſiculæ enim plures & tumores quaſi aneuriſmatici circa cephalicam & medianam hinc inde oriuntur, tractuque temporis ſponte rupti tantam ſanguinis copiam fundunt, ut optimis quibuſque ſtypticis ac roborantibus

tibus diu noctuque adminiſtratis menſtruo pene ſpatio fluxus iſte perduraret, nec oculis etiam ſagaciſſimis arteriæ vulnuſculum pateret: Hinc in putredinem gangrænoſam abit totum brachium, ac ſanguis grumoſus ovor. gallinar. magnitudine fruſtillatim cum inſigni fœtore, caroque muſculoſa omnis, præter vaſa, oſſa ac perioſtia, quaſi tabida diffluunt ad humerum usque: tum demum in conſpectum veniens arteriæ læſæ oſtiolum convenienter obturatum eſt, & caro ablata ſarcoticis probaque diæta ſpatio bimeſtri integrè reſtituta ad miraculum usque. Conſtitit autem hæc ſectio plus minus 100. imperialibus, quantum quidem ex αὐτόπτου habeo, qui curationi interfuit. Similem ſed funeſtam arteriotomiam peregit tonſor quidam Bambergenſis, qui ideò à defuncti propinquis in jus vocatus, ſed, interpoſita Medici illius loci celeberrimi authoritate, ab intentato crimine liber evaſit, imprudentiâ, dicentis, hic peccatum, nec tam effectum quam affectum in irrogandis pœnis ſpectandum, multaque ſæpe eveniant præter intentionem. Videatur Horſt. Ciſt. Med, qui ipſe feliciter curavit hujusmodi errorem laudano opiato, & empl. ſtypt. Croll, poſt. Obſerv. p. 250. Et hoc ferè modo curavimus hic aneuriſma non minus peri-

culoſum, quod fœmina quædam filium ſeptennem baculo ad ſiniſtram capitis partem, quâ carotidum tranſitus eſt, graviter percutiens, excitaverat, unde tumor pulſatilis avellanæ nucis inſtar primò nigricans, digitis cedens, ſtatim oboritur, & octidui ſpatio in tantum augetur, ut dimidiam capitis partem à ſutura ſagittali per tempora & frontem ad oculos usque occuparet: Conſulti Medici, anceps remedium certiſſimo vitæ diſcrimini præferendum cenſentes, annuente quoque matre, ſcalpello tumorem aperiunt, ſanguinisque confertim profluentis parte quadam dempta, quadam verò arcta ligatura & ſtringentibus cohibita, dum crebrò id agunt, inſequentibus diebus, ſolicitæ matri unicum hunc filium per Dei gratiam ſanum reddidere brevi; vel quod in tenellis omnia tenera ſint & coalitu facilia, vel quod arteria læſa os ſubjectum habuerit, ut arctisſimè potuerit comprimi ad conſolidationem, hinc arterias temporum & frontis feliciter aperiri poſſe aſſeverat Riolanus Filius in Enchir. Anat. p. 332. & Schenck. l. 5. Obſ. Hildanus aliique ſimilia narrant. Vale Nobiliſſimè Vir & vive in ornamentum Artis noſtræ diutiſſimè feliciterque. Vale cum Nobiliſſ. F. F. Fuireniis meis ex Lyceo Patavino commilitonibus ſuavisſimis,

ſimis, & cive meo D. Joh. Treublero Phyſico Bergenſi; Vale & fave.

N. & E. T.

Suinfurti Francorum 14.
Cal. Sept. 1661. addictiſſ.

Joh. Michaël Fehr D.

EPISTOLA LIV.

De aneuriſmate nonnulla.

Joh. Michaeli Fehr Suinfurtum.

TRansmiſſi caſus rariores me ad Tui amorem memoriamque revocant. Aneuriſmatis lætum exitum pauci ſpectarunt, adeò ægrè ferunt arteriæ habenas ſibi laxari. Nonnunquam tamen naturæ robur vitium ſuperat, medicisque manibus auxiliatur. Arcta ligatura miraculi inſtar ſubinde patentem hiantemque arteriam conſtringit, ſed operæ eventum in minoribus arteriis tantum experimur. In majoribus enim, quia tunicæ craſſæ, facilè non rumpuntur, niſi à vehementi cauſa, nec ruptæ conſolidantur propter perpetuum ſpirituoſi ſanguinis affluxum, quotidie

die increſcit Aneuriſma. Facilius quoque in arteriæ tunica dilatata, quam prorſus rupta, ſperata conſolidatio ſuccedet. Denique à ſanguine quoque ſeu calidiore, adeoque ad impetum promptiore, ſeu frigidiore vel craſſiore ad motum ſegni, pars curationis dependet vel interitus. Quæ fruſtra Tibi ſuggero, in his exercitatiſſimo. Nos hic nuper lethale Aneuriſma vidimus in juvene Nobili ex læſo femore. Nec mirabamur, quia arteriam magnam cruralem ruptam in apertione vidimus, undè in tantum tumorem femur excreverat, quaſi prorſus ſcirrhoſum, ut non tantum ea copia ſanguis ex aperto poſt mortem femore effunderetur, qui tres menſuras noſtras impleret, ſed ex ſinibus inter muſculos vaſtos efformatis ſanguinem grumoſum, parenchyma hepatis maximi formâ & magnitudine referentem, extraheremus. In iſto vivo nec ſectio tuta erat aut poſſibilis, propter magnæ arteriæ & intra muſculos deliteſcentis ingentem rupturam, nec ligatura ſufficiens. Certè Deum ſoleo precari, ut hujuſmodi caſus vel avertat vel meæ curæ ſubtrahat, de quibus Patroclis illud ex *Stobæo* Serm. CX. uſurparim; collegiſſe nempe iſta tam gravia multaque non verba, ſed mala, in adeò breve vas fortunam. Cæterum felicia exempla &

ego

ego memini, ſed rariora. Non ita pridem exemplum Torgâ ad nos miſit Magnus Naturæ Myſta *D. Jacobus Janus*, aneuriſmatis naturâ magis quam arte ſanati, quod alio loco referam. Summa eſt, naturam tumore aliquo duro in parte læſa procreato ex ſanguine grumoſo, accedentibus etiam repellentibus, & ligatura tolerabili, repreſſiſſe erumpentem ex arteria ſanguinem, ut tandem ſubſecuta ſit conſolidatio arteriæ. Rarius tamen ita miſeris ſuccurrit Natura. Felices, quibus ita favet. Ignoſce, quod plura non ſcribam. Deperditæ fuerant literæ tuæ, & diu in angulo domus latuerant, quod nuper me aliis literis conqueſtum non ignoras. Igitur pauca hæc ad neceſſitudinem rei addere debui. Vale feliciter, & me porro ama. Hafn. 11. Febr. 1662.

T. T.
Th. Bartholinus.

EPISTOLA LV.

Cephalalgiæ remedium.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

VIdua illa in Chriſtiania, cujus hiſtoriam nuper per Studioſum transmiſi, annum

annum impleverat 49. cum oſſa illa fœtus demortui & putridi excerneret. Nihil addo, niſi quod nuper modò Nobilem Norwagicum lue Venerea (quam Hafniâ ſecum attulerat) laborantem, priſtinæ ſanitati (Deo ſit laus!) feliciter reſtituerim, qui, inter cætera tam diræ luis ſymptomata, tam immani capitis dolore comprehenſus fuit, ut ſingulis diebus circa veſperam non deliraverit modò, ſed & tam ſævis convulſionibus animique deliquiis ita conſtrictus fuerit, ut potius de morte quam de ſalute cogitarent aſtantes, quod crudele ſymptoma nullis penitus medicamentis internis cedere voluit, donec tandem Emplaſtr. Ran. Vigonis cum Mercurio temporibus adplicarem, ubi miraculi inſtar dolor ille penitus intra dimidiam horam receſſit, ac nunquam deinde rediit, ſumma cum omnium admiratione. Hiſce vale & me amare perge. Dabam Bergis Norwag. d. 2. Septembr. 1661. feſtinante calamo.

T. T.

Joh. Frid. Treubler D.

EPI-

Digitized by Google

EPISTOLA LVI.

Præcipitati damna in ulcuſculis.

JOH. FRID. TTEUBLERO Bergas.

DEprecor culpam, quod ſegnior ſim in reſpondendo. Accepi literas tuas, quibus raras hiſtorias & obſervationes tuas mecum communes eſſe voluiſti, pro quo officio gratias ago, & à pnblico majores mereberis. Releges illas in Centuriis Epiſtolarum, ad quarum editionem, finitâ non ita pridem Ciſta Medica, propediem me accingam. De Paralyticis mea Commentaria Baſileæ recuſa ſunt. Janſſonius Amſtelodamenſis me ad Anatomiæ meæ novam editionem ex aliorum conſilio animavit, quod faciam, ubi vacaverit. Alioquin in re medica nihil occurrit, quod ſcribam. Lis nuper fuit orta & mota inter *D. Suabium* Medicum, & Jonam Chirurgum hujus urbis, ſuper curatione pueruli ulcuſculis ſcatentis, quibus hic præcipitatum adſperſit, unde gravia orta ſymptomata, quæ *D. Suabius* hiſce Chirurgi remediis adſcripſit. Chirurgus publico ſcripto ſe vindicavit, ſed jam à Facultate noſtra ſententiam *Suabius* illi contrariam impetravit. Quos juvenes lectiſſimos mihi commendaſti, inter ami-

amicos numerabo, illiſque tuam in gratiam nunquam non vacabo, ſi ex uſu illis eſſe poſſint mea officiola, &, ſi aliis in rebus meâ operâ indigeas, ſemper illam tibi paratiſſimam invenies. De Chamæmoro veſtro Norwagico mone, an cœlum noſtrum ferre poſſe credas, & quo modo illi aſſueſcere poſſit. Optarem ſurculos quoſdam pro horto meo, experiundi gratia, quod te parario non deſperaverim. Vale cum tuis & me ama. Raptim Hafn. 3. April. 1662.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA LVII.

Variæ in Oculis & Naſo obſervationes novæ &c.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

QUod ad intermiſſum diu officium adeo lentus redeam, partim itineri debetur, partim valetudini amicorum admodum imbecilli. Namque & nobiliorum in vicinis provinciis, urbium luſtratio, multum temporis ſibi vendicavit, & ex itinere nobiſcum

ægrum

Digitized by Google

ægrum Leidam reduximus Haſebardum: Amſtelodami autem Walgeſteinium graviter decumbentem offendimus: alternis itaque modo hunc Amſtelodami, modo illum Lugduni viſitando rebus noſtris pro lubitu vacare non potuimus. Uterque autem jam convaluit, Haſebardus Borrichii, Walgeſteinius Burrhi auxilio. Cum in itinere eſſemus pro ipſo, quem fruſtra quærebam, Deuſingio vindicias illius Gröningæ reperi; quibus licet mea impugnet verba, ipſum tamen Dominum van Horne aggreditur, & in illum omnem ſuam bilem evomit. Valde autem acuti ſenſus ſit oportet, qui tam levem attactum ferre nequit. Dixi eum Bilſio favere; dixi in opinione de ſalivæ in glandulis ſecretæ origine Bilſio aſſenſum præbere, dixi mirari me, quod in chyli voce ex Bilſii mente explicanda occupatus iniquæ poſtulationis Bartholinum accuſet; nec de eo præterea quicquam. Hæc verba adeo moverunt eum ac ſi vel graviſſima dixiſſem. Inter alia, in controverſia, quam tibi movit, mirè ſe torquet, & quæ aliorum reſpectu à te dicta ſolitariè ſumendo ſtatum controverſiæ te inter & Bilſium de chyli per meſaraicas rubras motu eſſe defendit. Sed videtur occaſionem exſequiarum hepatis aut ignorare aut reticere, & præterea

 admo-

admodum volante oculo ſpicilegium tuum pervolviſſe. Namque & verus lymphæ à te primum obſervatus motus de throno hepar dejecit, & ipſe in ſpicilegio ſecundo, ubi de lymphæ motu Bilſiano agis, in hoc cardine obſervationum tuarum ſalutem verſari ais & rogas ut fidem ſuam brevi exſolvat. Sed, his non conſideratis, in *chyli* interpretatione Biliiana hærens Deuſingius, ut chyli motum è lacteis in hepar demonſtret Bilſius iniquâ te conditione poſtulare dicit, ac ſi Bilſius hoc non promiſiſſet; cum tamen in epiſtolica diſſertatione dicat, contentum in lacteis ſuccum partim in hepar ferri, partim in thoracicum ductum, ſeque illud ad oculum demonſtraturum polliceatur. Sed hæc & cætera in reſponſione ad vindicias ejus fuſius diducta videbis: quam una cum diſputationibus & adjuncto illis de oculorum glandulis tractatu brevi, favente Deo, habebis: habuiſſes jam dudum, niſi varia etiam, præter ante memorata, impedimenta moram mihi injeciſſent. Dum autem his occupatus ſectiones interdum ad partes voco, quædam non ante viſa mihi ſe offerunt. Nam præter varia ſalivæ vaſa, & illa lachrymalia in glandula oculi externa jam ante obſervata, etiam in lachrymali caruncula duo ejuſdem generis vaſa obſervavi,

vavi, ad cartilaginis latera utrinque unum, quæ ſtylum nullo negotiô admittunt. De punctorum lachrymalium continuatione admodum manifeſta nihil addam, cum eam tibi à Clariſſ. Borrichio jam ante ſignificatam exiſtimem, & brevi cum tractatu de glandulis oculorum de illa plura ſis viſurus. De alio verò excretorio vaſe, quod in narium tunica non ita pridem obſervavi, dubia quædam occurrunt, de quibus à te informari optarem. Cum enim in ovillo, punctorum lachrymalium continuationem accuratius examinaturus, narium oſſa effringerem, vidi remotis oſſibus in narium tunica vaſculum lymphaticorum inſtar ſplendens anteriora verſus decurrere ideoque pro lymphatico reductorio habere cœpi. Cum verò, naribus ſectione apertis, ſupra manifeſtum continuati punctis lachrymalibus meatus egreſſum, foveam vel ſulcum anguſtum & nigricantem, per quem in prædictum vas viam ſeta patentem invenit, notarem, & accuratius locum, ultra quem ſeta penetrare non valuit, inſpicerem, patuit ex radicibus quas ibi agit maniſteſtis lympaticum excretorium eſſe. Mirum autem, in tunica non craſſa à minutulis iſtis glandularum portionibus tam elegans prodire. Sed magis miror, quo fine humor ibi

 ſecre-

ſecretus ad narium extrema deducatur; cum oſtium ejus vix ad digiti latitudinem inde ſit remotum. Dicerem excrementitium eſſe, ſed videmus in aliis corporis noſtri partibus excretum per ejusmodi vaſa humorem certo uſui deſtinatum, nec planè excrementitium eſſe, hic autem cum vix extra canalem ſuum ſit, quin ſimul ſit extra corpus, non video cui uſui poſſit eſſe, ideoque nec nomen illi invenio. Quod ſi itaque tuam mihi hac de re ſententiam communicare dignatus fueris, magnô tua in me merita cumulô augebis. Præter hæc etiam Bilſii experimentum de motu chyli, cum Amſtelodami eſſem, imitatus ſum, ſed illam in ſanguine diverſitatem non inveni, licet ad tertiam horam in vivis detinuiſſem canem, qui vel integrum diem in hoc tormento vixiſſet: Sed cum unica vice tentaſſe non ſufficiat ad certi quid concludendum, prima occaſione idem ſaxum volvam, licet fatear, me tam longis cruciatibus non ſine horrore illos torquere. De Philoſophiæ certitudine multùm gloriantur Carteſiani: vellem ita certò mihi perſuaderent, ac ipſi ſunt perſuaſi, nullam eſſe brutis animam: nec differre utrum bruti vivi nervos an automati, quod actu movetur, chordas tangas, diſſeces, uras: vivi enim animalis viſcera, & vaſa

ſa aliquot horis ſæpius & libentius rimarer, cum multa videam inquirenda, quæ aliâ ratione non licet exſpectare. Vidi aliàs etiam in eodem ſubjecto thoracicum ductum deſcendenti à colli glandulis lymphatico continuum eſſe (ſtylus enim per illum immiſſus ad medium fere hujus adſcendebat, ulteriorem progreſſum impediente valvulâ) nec in axillarem immediatè ſe exonerare, ſed in utriuſque ductus concurſu (quo etiam plura alia confluunt) alium formari canaliculum, qui in gyrum ſinuatus circa axillaris jugulariſque confinium ſe in ſanguinem exonerat. Per hunc ex venis tum in thoracicum ductum tum in lymphatica reliqua ſanguinem variè vaſa illa agitando, tandem vi quadam coëgi refluere, ut eâ de re certior eſſem. Sæpius ante ſtylo in axillarem per thoracicum viam in canibus fruſtra affectavi, nec unquam diſtinctè adeo ac tum temporis progreſſum ejus continuare valui. An ſæpius & certâ quâdam viâ eadem obſervare licebit, proximâ occaſione, ſi Deo placuerit, videbo. Bilſius etiamnum ſilet, nec ſcio, utrum feriæ caniculares à maledicendo vacationem illi conceſſerint, an in perpetuum ab illo opere ſit feriaturus. Quod publica ſpectat, nihil in præſens ſcribenti ſe offert, niſi, quod febres hic plurimos in-

vadant, quorum multi non tam morbi vi quam propriâ culpa ſuccumbunt. Necdum enim ulla malignitas obſervata, nec ullæ conſpectæ maculæ; Amſtelodami tamen, quam hic, magis ſæviunt, & retulit mihi ante paucos dies Clariſſ. Golius, ſibi à Medico quodam Amſtelodamenſi per litteras relatum, unâ & eadem nocte pluſquam centum homines febri correptos ſine tamen ullis gravioribus ſymptomatibus. Sed nimis forſan te detineo, Clariſſime Vir, quare hic abrumpo & te cum tota familia tua valere jubeo, quam humaniſſime rogans tuo me amore & patrocinio fovere pergas &, quas feſtinans manus declinare non potuit, maculis iraſci parcas. Dab. Lugd. Bat. Anno 1661. 12. Sept.

Clariſſ. Borrichius Te Tuoſque quam officioſiſſimè ſalutat.

T.

Obſequent. Diſcip.

Nicolaus Stenonis.

EPI-

EPISTOLA LVIII.

Uſus Vaſis novi in Naſo.

Nicolao Stenonio Leidam.

Sic in dies nova gloriæ tuæ ſuccreſcit materia, quia calamus tuus & oculi perſpicaces feriari neſciunt. Optarem verò Tibi, inter tot laudum tuarum titulos, etiam Deuſingii applauſum, qui Tibi offenſus videtur, neſcio an tui cauſa. Mihi certè inuſitatum amorem ubique teſtatur, ut ea propter in Vindiciis Tuis eum blande tractari mallem. Quæ in defenſionem noſtram prorſus benevolò animo profers, pro ſingulari in me affectu interpretor, quem nullo non officio demereri conabor. Bilſio nihil me præter mentem illius affinxiſſe, tam certus ſum, quam quod ille demonſtrare non poſſit chyli ex lacteis ad Hepar tranſitum immediatum. Excretorium vas in narium tunica à poſtica parte verſus anteriora procedens novum eſt, Teque inventorem ad aſtra vehet. Quid de eo ſentiendum, apertè dicere non auſim, antequam oculis viderim. Lymphaticum eſſe fateris, & lympham eapropter expurgare, ab arteriis cerebri excretam, quam etiam non pauci ex naribus ſtillantem experiuntur, reſeratis forſan oſculis, præſertim in fri-

gidioribus, ſenioribus, & hyemali tempore. Hinc quoque Polyporum fomenta deduci poſſunt, aucta lympha ex hoc vaſe, quos adſtringentibus eapropter optimè curant ſuperne revellentibus, vel exſiccantibus. An narium ſtillatio in phrenitide perniciem oſtentans huc referri poſſit, alii viderint, de qua *Hippocrates* l. 1. *Prædict.* n. 1. An denique ſit excrementitius iſte humor, non dubito, quia vas ad extremum ferè naſi deſinit, niſi recurſum ejus ad ſuperna notaveris. Nec id mirum eſſe debet, quippe inter alia naſi officia, etiam illud à Medicis recenſetur, ut per ejus cavernas purgamenta cerebri defluant, quod Lactantius c. 10. de opif. Dei repetit. Addo ego, ut lympha munere ſuo functa ex corpore hac via evacuetur. De brutis liberius diſſerere poſſum, in quibus ſolis hoc vas naſi obſervaſti, per quod irrigantur oſſeæ narium partes grandiores. Imò hinc cauſa reddi commodè jam poteſt, cur ſemper nares brutorum, bovis, ovis, canis &c. madeant. An ad odoratum brutorum exquiſitum aliquid conferat, ulterius diſquirendum eſt. Certè excellunt bruta odoratu, quo etiam indigent ad pabuli ſalubris delectum. Tantaque eſt canibus odorandi vis, ut ad longius remota cadavera accurrant, &

ulu-

ululatu ſæpe funera præſagiant, quia cadaveroſum ægrorum odorem naribus percipiunt, & deſiderio illius tenentur. Ut adeò dicere de Brutis non debeamus, quod de Homine Doctiſſimus *Lindanus* veſter c. XII. Med. Phyſiol. nempe odoratum nobis voluptati magis quam neceſſitati datum. Sine ſanitatis quidem jactura multi odorandi facultate carent, nonnulli fœtida ſentire non poſſunt, quia alimentorum delectum habere ex ratione poſſunt; At bruta eo carere non poſſunt, quorum igitur nares perpetuo humore diffluunt. Hinc obſervavi illos homines odoratum nullum habere, quibus ſiccæ ſunt nares. Quod de lymphæ hujus humiditate intelligendum, neutiquam de catarrho alio craſſo, qui odoris impedimenta objicit, obtunditque nobilem ſenſum. Ita in re obſcura divinare licet. Tu de iis rectius feres judicium, deque Tua creatura ſtatues prout obſervationes plures Te docuerint. Ego enim hac parte cœcus de coloribus tuis judico. De ductus thoracici inſertione certiora vellem experimenta. Canaliculum enim iſtum Tibi viſum, fateor me non animadvertiſſe. Nolim tamen rem negare, ſi conſtanti obſervatione perpetuitatem inveneris, quia ſæpe ludit natura in in-

dividuis, nos etiam non rarò deludit. Tu porrò ſcrutare abdita naturæ, ut verum invenias, noſtriſque lymphaticis augendis ſtrenuè incumbe; ut tandem poſt tot præclara inventa Anatomica, niſi more ſuo ingratum ſit ſeculum, de Te *Comici* illud dicatur in Bacchid.

Hunc hominem decet auro expendi,
huic decet ſtatuam ſtatui ex auro.

Profectò, ſi aurum vel nolint vel non poſſint mortales, laurum eruditi non denegabunt. Vale mi Stenone, & feliciter rem cœptam gere. Hafniæ X. Nov. 1661.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA LIX.

De mictione lapidea.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

QUod inter doctos haud infrequens eſt, nempe ut mutuo ſcriptionis genere ignoti familiaritatem ac notitiam ſibi invicem concilient, id hiſce quoque tentare decrevi, maximè cùm me incitet Excell.

Tuæ

Digitized by Google

Tuæ fama tot editis hactenus ſcriptis Reipublicæ Medicæ totique orbi erudito perquam nota percelebrisque: ut non ſemel divinas animi tui dotes intimius veneratus ſim, quod adhuc juvenilibus annis tam ſolidè gravique judicio elimaveris tot editas à Te operas, quas ne ætate quidem confirmatior, aut ſenili prudentia clarus, doctius acutiusque in lucem emittere potuiſſet. Equidem cum Parentis tui beati ſcripta & Philoſophica & Medica conſidero, quamque maturo ſint conſcripta judicio, quanta verò felicitate ejusdem acumen ipſe ſis æmulatus, ſi non ſuperaveris, haud injuriâ in Te quadrabit Horatii illud: Fortes creantur fortibus & bonis. Hæc dum ſcribo, Vir ingenioſiſſime, non palpum tibi obtrudere aut in os Te laudare animus eſt mihi, me enim ab adulationis vitio planè alienum eſſe, norunt omnes docti, qui me norunt. Hoc ſolummodo intendere volui, ut Excell. Tuæ conſtaret, haud minimam eſſe illius exiſtimationem ac laudem in noſtris oris. Macte igitur hac virtute Medicinæ Antiſtes venerande, ac artis noſtræ publicum egregium Scriptis tuis ulterius condecorare perge. Ne verò amicitiæ tuæ ſacrario planè me ἀσύμβολον inſinuem, ecce mitto raram morbi faſcino inducti hiſtoriam,

cui

cui αὐτόπτης interfui, ac ſubinde, quantum per occupationes alias licuit, curſum ejus obſervavi. Licet verò non me lateat id genus plures apud authores paſſim deſcribi, placuit tamen hanc meam rudi Minerva delineatam, ſimulque lapillos à morbido puero excretos, communicare. *Agnoſcat* exinde Tua Excell. adfectum *candidi* Germani, qui eandem ob raras animi dotes, ut par eſt, ſummè veneratur: Et ſi meretur hic caſus centuriis Tuarum Obſervationum, adhuc evulgandis, inſeri, lubens id permitto, gratulorque mihi impensè. Plures alias haud vulgares Hiſtorias Medicas adhuc habeo, quas communicare non grave mihi erit, modo hanc miſſam Te æqua fronte accepiſſe cognovero. Vale, ô & præſidium & dulce decus Artis Aſclepiadeæ. Dabam in Muſæo meo Gryphiswaldi 14. Sept. Anno 1661.

Excell. Tuæ

dicatiſs.

Joh. Heunius Med. D. Profeſſor Acad. Gryphiswald. & Senior in Facultate.

Hiſtoria

Hiſtoria hæc eſt:

Puer quidam decennis, tabellarii publici hic loci filius, aliàs benè valens, incidit in morbum cum variis ſymptomatibus: inflatione nimirum totius ventris, dolore lumborum artuumque inſigni, tetano univerſum corpus à capite ad calcem usque corripiente, ſenſibus principibus interdum læſis, interdum mente benè conſtante: aderant quoque leipothymiæ graves, & cordis palpitatio, vocis interceptio, ut & nonnunquam inſultus epilepticus: Febris nulla, niſi calor præternaturalis levis, ob motum humorum in paroxyſmo potius ſe exerens, qui nunc per biduum aut triduum, nunc poſt ſeptimanam denuo invadebat: ſic ut malum haud ſtato tempore recrudeſceret. Remittente paroxyſmo ad 3. vel 4. horas durante, fuerunt deprehenſi in urina lateres vel ſilices minores, ægerque ſimul monuit inhærere recto inteſtino lapidum vel ſilicum majora fruſta, ſicut ex transmiſſis apparet, quæ recrementis alvi perpaucis infecta fuere, ſæpius nullis, ſed pituita quadam mucoſa, imo tactu frigida. Mirum autem erat, quod morbus hic, ex incantatione oriundus, nihilominus leniri quodammodo videbatur, ſi mater filio, ſuper dolore intenſiſſimo conquerenti circa veſi-

veſicam, parum ſuccini alibi cum aqua hypericonis vel ſaxifragiæ exhibuit, quod lapilli iſti facilius per urinam exierint. Duravit hic affectus per trimeſtre. Originem traxiſſe hunc affectum à veneficio citra dubium eſt, cum lapillos tales nunquam in corpore humano generatos fuiſſe veriſimile ſit, ſed potius à Diabolo in corpus ægroti immiſſo; & anus quædam ſuſpecta, à pueri matre aſperioribus verbis laceſſita, ſponte tandem ad curationem ſe obtruſerit ſuadendo Laconicum per vices repetendum cum herbulis quibuſdam, quas ſponte ſubminiſtravit ipſa, puerumque facili negotio curavit. Pondo omnium iſtorum lapidum, per anum & urinam excretorum, fuit duodecim unciarum cum dimidia, quorum nonnulli precibus amicorum jam ſunt diſtracti, reliquis apud me adhuc ſuperſtitibus.

EPISTOLA LX.

De Puero calculos mejere ſimulante. De Morbo Magico.

JOHANNI HEUNIO Gryphiswaldium.

OBlatam tantâ humanitate & tanto officio amicitiam hilari fronte animoque am-

amplector, quam ipſe hactenus tacitus mihi exoptavi. Tui ſimilibus innoteſcere & placere, ſumma hactenus contentione, ſed honeſtâ, allaboravi. Deo ſit laus, quod voti mei compos ſim factus, ut meliorum obtinuerim amicitias, qui aliter animatos ne titivillitio dignos æſtimo. Tibi igitur, Vir Clariſſime, ingentes gratias ago, partim quod officioſis literis me dignatus ſis, partim quod raram hiſtoriam adjunxeris, lectorum oculis digniſſimam, quam in Centuriis Epiſtolarum, brevi edendis, magna nominis Tui fama reponam, ut ad plures rei curioſitas deveniat. Similis ferè puer non ita pridem hic Hafniæ comparuit, de quo narrabo ea, quæ reſcivi. Ex Cimbria calculi ſaxei multi, magnitudine conſpicui, à puero per urethram ejecti ad Sereniſſimum Regem noſtrum non ita pridem mittuntur. Ut rei veritas eſſet manifeſta, puer ipſe accedere jubetur, &, ne fraus occultaretur, ſolus ſine fratre, quem comitem ſibi adduxerat, in arce Regiâ cuſtoditur. Juſſu Clementiſſimi Domini & Regis mei, puerum diligentius inſpicio. Magnâ verò confidentiâ non raro certis periodis calculos diverſæ magnitudinis per lotium ſibi excerni aſſeverabat, præcedente ſemper animi quadam commotione & veluti convulſionibus comitantibus.

tibus. Calculos ſaxea ſoliditate in rei fidem produxit, quos aſſervaverat, ſed, quia nonnulli nucem juglandem ferè æquabant, per urethræ latus vi viam factam, levi cicatrice demonſtravit. Fraudem tamen ſubeſſe eventus docuit. Nam ſecluſus à fratribus & amicis in cuſtodia arcis, ſimulabat quidem nonnunquam oculorum *torſione* & doloribus neſcio quibus in *inguine*, & advocatis Medicis perſuadere voluit imminere paroxyſmum calculoſum, ſed ſæpius repetitis conatibus, in auras omnia évanuerunt. Tanta tamen fuit Regis, Regum optimi, clementia, ut, veniâ ſupplici data, ad aſtum hunc ab amicis inopiâ laborantibus edocto, juſſerit honeſto opificio regaliter deſtinari. An ſimilia de Tuo puero ſuſpicari liceat, ignoro. Quodſi ipſe excerni calculos videris, de veritate non dubitarem. Aliàs ſæpe nobis ægri imponunt. Quidquid ſit, in Tua hiſtoria calculorum, durities admirationi eſt, nam magnitudo inuſitata non eſt. Cauſam valdè ſuſpectam habeo. Incantationi enim parum fidere ſoleo. Neſcio tamen, quomodo illi tantum tribuat mortalium *credulitas*, ut vel naturales effectus vel ingenioſorum fraudes illi imputentur. Sed moribus ſeu opinionibus receptis hoc quicquid eſt, concedimus. Ut par pari reddam, mitto Tibi

bi obſervationem de Morbo Magico, quam propriis oculis confirmatam ad me nuper miſit *D. Dietericus Eckhovius* Medicus Bergenſis eruditus, olim diſcipulus, jam amicus.

Bergis puerum XIV. annorum ante biennium totius corporis laſſitudo doloroſa corripuit, cum ulceribus, quæ una cum pure modo oſſicula, modo piſcium ſpinas emiſere. Sex forſan elapſæ ſunt ſeptimanæ, ex quibus in ſingultum incidit valdè horrendum, quo ungues, quos pili omni ferè ex parte inſtar funiculorum partim circumvolvebant, partim inter ſe connectebant, aciculas incurvatas ſibi invicem catenatim inſertas, globulos ferreos & ſtanneos, tandemque ligni fruſtum longitudine dimidium pollicem æquans cum ſequentium literarum levi inciſione S. M. P. D. rejecit, ſummo ſpectantium ſtupore & admiratione. In paroxyſmi principio dolorem quendam in digitis ſurſum, paulatim crus petentem, cutemque inſtar muris erroneo motu mox attollentem, moxque deprimentem percepit; quem mox (ſi tamen ita appellare liceat) digitorum motus convulſivus eſt ſubſecutus, organotriben, vario digitorum flexu muſicum quoddam melos ludentem, perfectiſſimè æmulans. Venter interea & pectus fluctuum more undoſo motu mirâ

viciſſitudine modo elevabantur modò ſubſidebant, cum cervicis reflexione admodum tortuoſâ. Hæc tandem enumerata ſymptomata finiit ſingultus, jam nominata artificialia ventriculo exturbans, ea lingua dentibus (quos arctiſſimè claudebat, neque unquam, niſi digitum ori admoventis, eaque, quæ intra dentes latitabant, eximere volentis admorſurus, movebat) agitatione varia allidendo ingratum movit ſtrepitum. Cuncta autem, quæ ventriculo ita egurgitavit, bis iterum deglutiit, repetente interim prædictum ordinem totâ ſymptomatum ſerie, quæ, tertio tandem convulſivo ventriculi motu finito, ægrum torquere deſierunt. Difficillimum tamen fuit aciculas, ungues &c. quos linguæ extremitas ore ſubinde exſerta continebat, excutere, cum quamcunque aſtantium ſummam etiam manuum agilitatem ſubitaneâ linguæ retractione eluſerit, dentibusque petierit, ut etiam vix, nec ſine periculo, digitum morſui ſubtrahere potuerint. Et hoc omne oculis peregit exactè clauſis. Aciculis reliquisque tandem decuſſis, inſtar rabidi canis quodque quod obvium dentibus invaſit, ſicque aliquot horas viribus admodum fractus ſummâ cum imbecillitate jacuit. Viribus tandem aliquo modo collectis totam diem & noctem quietus, ſano-

Digitized by Google

ſanoque non multum diſſimilis tranſegit. Venefica, cui nomen *Synnewee* (quod primâ ligno inciſâ literâ S. indigitare voluit pueri cognata) non ita pridem carceri eſt tradita, quæ tamen ſibi ipſi, ante inſtitutum à Magiſtratu examen, linteamento quodam gulam fregit. Rogum tamen, quem viva evaſit, ſenſit mortua, adſpectante id ipſum puero, qui æger viri robuſti brachiis ad locum ſupplicio deſtinatum aſportabatur: quo tempore æger ab omni incantatione Dei beneficio liber adhucdum optimâ fruitur valetudine. Reliquas literas M. P. D. autumat pueri conſobrinæ deſignare mulierculam quandam, quæ ſupra nominatam ſagam ad facinus hocce perpetrandum inſtigavit.

De hujuſmodi Magis quid credas, haud ſcio. Id ſcio me parum credere, nec mihimet credere, quanquam præſens viderem præſtigias. Quippe & qui ſolertiſſimi & acerrimi Philoſophorum fuerint, ne iis quidem confidendum eſſe ajunt, quæ videmus. Igitur ubi rationes jacent, judicium ſilet, & ego melancholicorum figmentis hæc annumero. Gratum tamen feceris, ſi hujus commatis plura ex fœcundi ingenii & experientiæ diffuſæ loculis mihi transmiſeris, quotiescunque vel internunciorum commoditas, vel otium tuum per-

miſerit, quod publico bono dicaſti. Interea vale, Vir celeberrime, & cœptæ amicitiæ fomenta crebris literis ſuggere. Hafniæ 9. Apr. 1662.

T. T.

Bartholinus.

EPISTOLA LXI.

De muliere ſingultiente.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

GEORGIUS SEGERUS

THORUNENSIS.

NOn ſine magna admiratione Nobiliſſimi Bilſii repetitos inſultus hiſce diebus vidi. Vidi tamen etiam, quæ ei pro merito repoſuit Cl. Nicolaus Stephanus. Sic ſanè ſimiles habent labra lactucas; quæ forſan temperabunt commotæ in Bilſio bilis acerbitatem, modo ſint ad guſtum. Interim crede mihi, Bilſium hiſce ſuis contentionibus verbalibus plus propriæ detrahere famæ, quam ſi plurimis pro merito reſponſionibus reprimatur ab aliis. Tu verò, Vir Clariſſime, apud omnes bonos laudem

dem mereris, qui à futilibus hiſce contentionibus Te ſeparas Bilſioque res ſuas remittis. Nuper ex Clariſſ. Deuſingii literis, Bilſium multa præſtare poſſe, didici. Quæ quia vera eſſe ſcio, id unicè opto, ut Bilſius impoſterum ſedatiorem retineat animum, quo ſcientiam ſuam, absque Virorum Clariſſimorum famæ arroſione, divulget. Nuper ab Illuſtriſſimo Mannagetta adjacentem rariſſimi Caſus Hiſtoriam, ſibi Bruxellis ab Archiatrorum ibidem Comite Chiffletio miſſam, obtinui. Is idem Vir ſummus in omnibus ſuis literis humaniſſimè Te ſalutat, Tui certe amantiſſimus. Hiſce in locis nihil inter Eruditos occurrit, quod Te ſcire interſit, niſi quod Paralytici Tui prelum noſtrum popediem ſint exercitaturi, cum eos plurimi hactenus deſideraverint, ipſeque Illuſt. Mannagetta. Si quid in iis mutandum eſſet, velociſſimo jube calamo, urget namque bibliopola, atque hac ſeptimana impreſſionem inchoabit. Cum ante paucas ſeptimanas fodinas inprimis metallicas in vicinia viſitarem, & inde per Montbelgardum (ubi prudentiſſimum totius Germaniæ Politicum, Dominum Chriſtophorum Forſtnerum, Sereniſſimi Ducis Montbelgardenſis Cancellarium ſalutavi;) Bruntrutum me conferrem, non procul à pago

Digitized by Google

Montbelgardenſi Haudincourt obviam mihi venit vetula quædam, reculas ſuas in capite gerens, ſemperque & fortiter ſingultiens. Hæc à me interrogata, quamdiu hac moleſtia moleſtata fuiſſet, ultra integrum reſpondit biennium. Idem affirmavit & ruſticus quidam mihi tum occurrens, qui eam à Dæmone obſeſſam aſſerebat. Quæſivi ex eo, utrum tumultuoſè & pro horum mortalium more impetuoſè ſe gereret; quod ille negavit. Obſervavi autem ſingultum inter loquendum intermittere, dein vero velociorem redire, ac ſi, quod intermiſſum erat, compenſare vellet. Noctu quoque inter dormiendum minimè ſingultit. Si per otium licuiſſet, accuratius vetulam dictam examinaſſem. Nam licet omnes pagi ſui incolæ eam pro obſeſſâ habeant, ipſe quoque Sacerdos aliquoties jam aquam luſtralem pro Satanæ remotione, fruſtra tamen, adhibuerit, ego tamen non ad ſupranaturales hujus morbi cauſas recurrendum eſſe, vel ex actionibus ægræ, conjicio. Sed Hipprocrates meus, qui omne ſibi jam vendicat tempus, me brevem eſſe jubet. Salutat Te quam humaniſſimè Acutiſſimus Spleiſſius, qui per aliquot dies nobiſcum hic vixit. Tu vero, Patrone colendiſſime, optime vale,

mihi-

mihique fave. Dabam Baſileæ d. 11. Novemb. 1661.

EPISTOLA LXII.

De editione Hippocratis. De utero putrido. De ſuperfœtatione Trimellorum, illorumque ſecundinis.

Georgio Segero Baſileam.

PUdore ſuffundor, quod & diligentia & officio me antevertas, ſæpiuſque doctiſſimis tuis literis interpelles, quam ego negligentior reſpondere queam. Quartas literas heri accepi, & rectè quoque ex ordine priores, una cum miſſis opuſculis tuis varii argumenti & haud tralatitiæ eruditionis. In Triumpho tuo Cordis ſtrenuè Cor vindicaſti, meque Tibi devinxiſti. Ingens eſt alter tuus in Hippocrate edendo conatus, quo ſolo nominis æternitatem mereberis. Non dubito quin ad guſtum Lectorum ſit futura editio, modo accedat chartarum grandiorum nitor & typorum elegantia, quæ alias Belgarum editiones ſolent commendare. Præterea in vaſta volumina excreſcet, niſi in unica verſione acquieveris, quæ Tyronibus ſufficit, quorum in gratiam hæc opera im-

penditur. Reliqua tua opuſcula lectu digna ſunt, authoritatemque ſibi vel eo nomine conciliant, quia pro *Hippocrate* ſunt, omnium bonorum nobis autore, ſicut loquitur *Galenus*. Peſſimè enim ſtudiis ſuis conſulunt, qui ita recentiorum ſcriptis ſe immergunt, ut veteres vel negligant vel contemnant, quum plerarumque rerum lux ex illis pendeat. Pleraque certe recentiorum inventa apud veteres per nebulam adumbrantur. Vaſorum tamen Lymphaticorum cognitio vix noſtram præceſſit memoriam, quanquam aliquid videar colligere ex *Hippocrate* l. 6. Epid. ſ. 3. §. 4. ubi aquæductus nominantur, ex quibus ſudor guttatim effluit. Tu judica, qui in *Hippocrate* totus occuparis, quid ὀχετοὶ ſint, quod rectius per canales ſeu aquæductus quam per interruptos poros accipimus. Quod verò Paralyticos meos Typographo veſtro recudendos tradideris, majorem à me quam à publico gratiam mereris. Ego quidem iterato prelo nunquam dignos judicavi. Quia ita Tibi viſum fuit, rogarem, ut Annotationes ſuis Hiſtoriis ſubjungeres, ita ut Annotationes meæ ad Paralyticum Primum ſtatim ſubnectantur Hiſtoriæ Paralytici primi, & ſic de cæteris. Pauca alia mutanda cenſeo, quæ breviter hac charta incluſa ſigna-

ſignavi: inprimis Annotationibus primis addendum teſtimonium Radzivilii ex Epiſtola ſecunda de Peregrinatione Hieroſolymitana, qui veſtigia Piſcinæ Probaticæ vidit, in cujus fundo quoddam erat arundinetum. Pergrata eſt benevola ſalutatio ſummi Medici D. *Mannagettæ*, quam officioſiſſimè per Te Æſculapio Germaniæ remitto. In Anatomicis nihil ferè apud nos jam occurrit. Feriantur enim iſta ſtudia. Nuper tamen in præſentia Sereniſſimæ Reg. Majeſt. canibus duobus lienem innoxiè exemit Chirurgus Regius. *Stenonius* noſter in obſervationibus novis ſtrenuè pergit, præter enim ſalivales ductus exteriores, duplici diſquiſitione publicè illuſtratos, multa invenit vaſa, nempe nova in caruncula lacrymali, vas excretorium in tunica narium extrema, & alia, quæ in Diſſ. de oculorum glandulis orbi erudito promiſit. Meditatur quoque Vindicias in Cl. *Deuſingium* neſcio quibus de cauſis ipſi adverſum. Ipſe ego Diſſertationem de Hepate deſuncto prelo commiſi oppoſitam laudato *Deuſingio*, qui nupera Diſſertatione Epiſtolica de Hepatis Officio, amicè mihi inſcripta, antiquum Hepatis munus reducere conabatur dubiis Bilſianorum experimentis ſeductus. Ad umbilicum perduxit Typographus noſter Ci-

ſtam meam Medicam, cui addidi brevem Anatomicæ domus Hafnienſis deſcriptionem, in qua & nomen tuum invenies mihi ſemper laudandum. Quas miſiſti obſervationes oppidò raras, charæ mihi oppidò fuerunt, inprimis ultima de fœtu poſt annos ſexdecim graviditatis exſecto, in quo tantum id obſervandum, quod uterus cum cæteris abdominis partibus fuerit connatus, vel forſan, quod conjicio, prorſus putrefactus, quale exemplum quoque ſuppeditat *Horatius Augenius* l. 2. de Homin. Part. c. 27. De Muſſipontano fœtu ad Cl. *Horſtium* plenius ſcripſi, quod cum aliorum reſponſis nuper edidit *Strauſſius*. Nihil, quod pro tuis reddam, jam ad manus eſt; niſi quod in vicinia noſtra uxor militis paupercula, mater antea 8. liberorum, trimellos nudius tertius pepererit, ſed abortivos, priman filiam die Lunæ, medium filiolum die Martis, tertiam filiolam Jovis die. Ter hæc verius enixa dici poteſt, quia tempus interceſſit, aliàs Ter enixa videtur *ff. de Verb. ſignif.* §. 137. etiam quæ trigeminos peperit. Unica ſecundina ampla omnes tres gaudebant, quæ die Veneris tanto cum doloro prodibat, ut crederetur quartus fœtus ſupereſſe. Una igitur placenta Uterina pluribus embryonibus ſufficit, quod in *Ana-*

tome

tome Reformata l. 1. c. 36. monueram, conſentiente *Mich. Rup. Beslero* in Hiſt. Trimell. Diſtinguit quidem *Riolanus* in Anim. ſecund. ad Anat. noſtram, inter gemellos ejusdem ſexus & diverſi, illos communem habere placentam eandem, hos propriam. Quem trimelli noſtri, diverſi ſexus, ut dixi, refutant. A partibus noſtris ſtat *Th. Whartonus*, qui tamen c. 35. Adenogr. unam iſtam gemellorum cujuscunque ſexus placentam lineâ conſpicuâ in duas partes diſterminari, accuratè obſervavit, ut unius medietas uni funiculo umbilicali, & alterius alteri evidenter ſit appropriata. Quod triplex diſcrimen an in placenta hac noſtra trimella obſervatum ſit, dicere non poſſum, nam tantas inducias feſtinans pauperculæ mulieris ſuperſtitio ad inveſtigationem mihi neutiquam indulſit, *Beslero* nihil tale viſum, ſed ramulos umbilicalium diverſos per anaſtomoſin jungi obſervatum. Sed chartæ anguſtia excludor. Unum adhuc ſcias, nobiscumque doleas. Exceſſit *Bangius* noſter. Tu verò feliciter diuque vive & vale. Saluta Magnos Viros, Stupanum & utrumque Bauhinum, Patrem filiumque, &, quando per litteras dabitur occaſio, Bogdanum meum, Wepferum, Spleiſſium, veteri amicitia mihi conjunctos. Fratres

tres mei & D. Möinichen Te quoque ſalvere jubent, nam Wormius adhuc Romæ degit. Vale. Hafniæ 3. Dec. 1661.

T. T.
Th. Bartholinus.

EPISTOLA LXIII.

De Uſu aperiendi Corticum Granatorum.

Thomæ Bartholino Hafniam.

QUidni de Tua mihi amicitia gratuler, quæ tot me ſuaviſſimis literis beat. Poſtremæ illæ tuæ quam me affecerunt, refertiſſimæ iis, quæ grata mihi noſti & accepta, quæque præ aliis in deliciis habeo, quando animum hunc Praxeos laboribus defeſſum reficere libet. Quid canibus illis, quorum lienem exſectum ſcribis, hactenus evenerit, numque commodè ſatis vivant, & aliis celeritate præſtent, ſcire geſtio. Cætera ſi ſalva ſint, non dubito, quin curſus futurus ſit expeditior. Notum, quæ lien plus nimio commotus incommoda adferat. Laudo, quod Bilſii ferocientem animum pro merito caſtigandum eruditiſſ. *Stephanio* commiſeris. Fecit is, quod ſui fuit muneris, accuratè ſatis & ner-

nervoſe, admiſtis unà aculeis, qui me valdè oblectarunt. Gratulor Tibi raram illam tuam felicitatem, quod tantis hactenus in Artem noſtram meritis illuſtris, nunc quoque tot ei ſiſtas diſcipulos adeò feliciter Te æmulantes. Mirum, ductus ſalivales Whartonianos, nuper à tuo diſcipulo *Nicol. Stenonis* auctos, tam diu lynceos tuos aliorumque oculos effugiſſe, quum tamen ad oculum nunc ſatis pateant & , quod majus eſt, accuratè Tibi videantur deſcripti ab Haly Abbate, Abenſina, Iſaaco, imò ab ipſo *Galeno*; Anne in his quoque ſtatuendum, quod ut ſua Naturalium, ita & Artium quoque deſtinata ſint tempora, quibus oriantur, incrementa ſumant, & perficiantur. Nam licet multa ex noviter repertis veteribus nota fuiſſe aſſerant quidam, & locis allegatis confirmare nitantur, eorum tamen nunc demum vero uſu gaudemus. De obſervatis Tecum communicatis liberum Tibi permitto ſtatuendi quicquid volueris. Quæ enim viſa à me, ea qua debui fidelitate deſcripta ad Te miſi, ut Tuam ſuper iis ſententiam exquirerem, cum ipſe dubiis hinc natis haud poſſem ſatisfacere. Hoc quidem haud temere me ſtatuiſſe arbitrabar, cum tanta in copia profluentem humorem diverſum à ſanie, ichoribus &c. viderem,
eoque

eoque ad tempus cohibito corpus floridius vegetiusve reddi, redeunte verò eo ad extremam maciem deduci, eſſe quid alimentoſum, quod iſthac deflueret, verum qua via, Tibi judicandum relinquo. De Laudano ſecurum Te eſſe jubeo, & ſpondeo nunquam non exoptatiſſimum effectum, ſi tempori, debitisque una ſpecificis munitum, exhibeatur: Clyſter ſi præmittatur ei, eò tutius feliciusve operabitur. Et licet, cauſa adhuc præſente vel in vigore conſtituta, non ſtatim dolorem ſopiat, motusque Naturæ inordinatos compeſcat; ſemper tamen præ omnibus aliis roborat eam, ut eò felicius morborum inſultus ſufferre queat. Iterari quoque debet, ſi una doſis haud ſufficiat, & augeri, ſi vigiliæ dolorque urgeant. Hæc Möinichenii noſtri cauſa monenda fuerunt, ſcribentis nuper, Laudanum id meum affini ſuo, abſceſſu interno auris cum capitis dolore laboranti, fruſtra exhibitum fuiſſe. Incidi nuper evolvendo obſervationum Tuarum Centur. IV. in experimentum, à *D. Jano* communicatum, de Muliere menſium retentione detenta, quæ, omnibus aperientibus fruſtra tentatis, tandem præter rationem aſſumptis corticibus Granatorum provocaverit menſtruos fluxus. Miratus ſum inſidam Viri memoriam, quodque haud retule-

tulerit eâ qua heic acceperat circumſtantia: Ita nunquam Tibi ſagaciſſimo amethodicæ curationis ſcrupulum injeciſſet, quem quæſo patere ut brevibus eximam, quoniam de eo probe mihi conſtat. Verum eſt experimentum, idque non in hac ſolum ſed & in vicina quadam aula, unde huc devenit, non ſemel factum. Verum cortices Granatorum non in ſubſtantia aſſumti, ſed in decocto cum cerevisia facto. Aſt verò ſi arte ſpagirica reſolvamus eos, deprehendimus in iis æquè uti in permultis aliis duplices particulas, craſſas, nimirum terreſtres, validè adſtringentes, ut & ſalinas volatiles aperientes. Illæ magna iis copia inſunt, adeò ut plerisque non ſine ratione creditum hactenus fuerit, Cortices illos ſolum adſtringere. Verum inſunt & ſalinæ, eæque, quod majus eſt, Vitriolato ſucco impregnatæ, quali perplura alia Vegetabilia, inprimis putamina juglandium, turgent. Notum verò in Scholis Chymicorum Vitriolum quoddam ſubobſcurè virideſcens, ex iis paratum, quod tamen malo ſal Vitriolatum appellare, cum non omnes veri Vitrioli proprietates habeat; Spiritum præbens, & in Medicina, inque Chymicis operationibus eximii planè uſus. Idem quoque ſal ex Corticibus Granatorum poteſt educi, licet exiguâ admodum

in

in quantitate, ſufficiens tamen ad demonſtrandum, ſi corticibus iſtis conveniens menſtruum, uti ſupra dictum fuit, cereviſia lupulo condita, affundatur, reſolvi perfacile communicarique cum eo particulas illas ſalinas Vitriolatas, quæ non poſſunt non inſigniter aperire. Plura non addo, ne Tibi majoribus intento moleſtus ſim. Pauca hæc adduxi, ut verum ſcires, cujus Te amantiſſimum novi. Alia potius & forſan gratiora Tibi poteram his addere, de Auro quodam potabili, magnarum omninò virium, beneficio ſpiritus Nivis parando: Eum nempe ἀντιδώρου loco debebam eruditiſſimis Tuis de Nive Commentationibus: & certò miſſurus eram, ut ipſe perfacili digeſtionis labore in Muſæo id tuo præparare poſſes, ſi Nivis copia præſto fuiſſet. Hyems modeſta nimis, quæ tamen neque hac neque aliis de cauſis arridet mihi: Deus avertat, quæ mala ex perpetuis his pluviis metuenda ſunt. Verum temporis anguſtia plura nunc non permittit. Promiſſis haud decero, ſi commoditas adfuerit. Vale, celeberrime Bartholine, & affectum mihi tuum perenna. Vale, immortale Daniæ veſtræ decus, & ſalve

à T. addictiſſimo

Sleſwici 15. Cal. Febr. 1662.

J. Langelott D.

EPI-

EPISTOLA LXIV.

Lienis exſectio confirmatur. Uteri exſectio in caſtratione. Eunuchus calculoſus

Joeli Langelotto Sleswicum.

De granatorum Corticibus quæ monuiſti, grata ſunt. Decoctione in cereviſia exhibitos, non memini me accepiſſe, niſi memoria fallat. Non tamen idcircò fidem naturæ conſultiſſimi Jani elevarim, quippe multa eſſe ſcio terreſtrium partium, quæ aperiant, quod de aſtringentibus pyris poſt paſtum comeſtis *Galenus* teſtatur. Cauſaque non Chymica eſt, quod craſſæ illæ partes & aſtringentes roborent viſcera, ut expellant deinde promptius, vel fibras venarum conſtringendo compreſſionem inferiorum promoveant. Hæc ratio reddi poteſt amethodicæ curationis, ſi quidem in ſubſtantia exhibiti fuerint. Salinæ verò particulæ, quia Te fatente, exigua in quantitate, corticibus inſunt, vix videntur ſua vi aperiendi obſtructos locos reſerare, præſertim cum menſtruum ex cereviſia imbecillius ſit, quemadmodum in aliis purgantium infuſionibus experimur. Sed tuo judicio malim acquieſcere, quam de ignotis du-

bitare, monitus *Quintiliani* edicto, tum demum felices futuras artes, ſi ſoli artifices de iis judicent. Te enim in hoc naturæ ſtadio præcedentem & excellentem quis non ſequatur? Menſtruum autem Tuum ex Nive avidè arripui, quia ex hac tam ſplendida naturæ particula ſeptentrionis noſtri felicitatem metior. Ex cœleſti enim rore nihil non præclari nobis pollicemur. De lienis exſecti certitudine quia plura deſideras, plura quoque tui gratiâ addam. In his enim aliquid mihi, quanquam parvo meo merito, tribuis, qui in Spagyricis palmam ſupra omnium vota meruiſti. Lienem eximi poſſe noluit olim credere *Cælius Aurelianus* l. 3. Tard. Paſſ. c. 4. Quidam, inquit, decidendum vel auferendum lienem ordinare auſi ſunt, quod quidem voce dictum, non officio completum accepimus. Noſtro ſeculo, cui nihil arduum eſt, artifex manus & hæc & illa & iſta tentare non dubitavit. Non repetam, quæ in hanc rem adduxi in Cent. 4. Hiſt. Anat. Unum tantum memorabo, de quo aliàs Tibi perſcripſi, ſucceſſiſſe & apud nos in canibus iſtam lienis exſectionem. Quater expeditâ manu, præſente Auguſtiſſimo Rege noſtro, aliisque ſpectantibus, lienem ex canibus majoribus minoribusque extractum digitis, totum exſcidit Regius Chirurgus Philippus,

pus, vidimusque vivos & ſuperſtites, præter unum majorem, ſanosque & agiles, nec quicquam inde damni paſſos, ſed ad curſum expeditos, ut in magno lienis uſus tot doctorum labore quæſitus & aſſertus diſcrimine verſetur, ſiquidem & eximi ſine animalis noxâ poſſit, & prorſus in nonnullis deficiat per naturam, ſicut in Chamæleonte, quem Romæ vidimus, obſervavit *Panarolus*, &, authore Ariſtotele, in omnibus aliis veſica & rene carentibus. Quid pro liene dici poſſit, in aliam occaſionem reſervabo. Id certum eſt, actiones partium & uſus valde eſſe incertos, & in tenebris nos ſæpe conjecturis titubare. Uterus lienem excuſare poteſt, quippe & ille, quanquam fœminis neceſſarius, innoxie aufertur. Eſtque veteribus caſtrandi modus. Uterum enim abſciſſum in ſuibus Galaticis *Soranus* Medicus teſtatur. Authorque eſt *Plinius*, ſues fœminas caſtratas reciſa vulva, ut magis pingueſcerent amiſſo libidinis uſu. De camelis idem *Ariſtoteles* l. 9. Hiſt. Anim. Noſtri tamen ruſtici in fœminis vulvam relinquunt, in ſuibus, ovibus, vaccis, equabus caſtrandis. Ex diſſecto inguine ſiniſtro manu utrumque teſticulum cum utero eximunt, ſed avulſo tantum teſticulo utroque uterum ſuo loco reponunt, & ſine alio apparatu, vulnus conſuunt. Quippe

majori periculo brutis uterum, quam teſticulos auferri credunt, quia in illis, præſertim ſuibus, longior eſt, & robuſtioribus ligamentis alligatur, quum teſticuli adhæreant ſoli utero, & facilè inde avellantur. Idem caſtrandi modus in ſuibus quoque *Galeno* probatus, & *Varroni* l. 2. R. R. c. 5. qui tamen dubium movet, quod admirandum de vaccis ſcriptum invenerit, exemptis teſticulis, ſi ſtatim admiſeris, concipere. Sed ſimilia narrant de caballis taurisque, in quibus pro ſimplici coitu ſuperfuit in proſtatis ſemen. Ita in iſtis vaccis, ſeminis pars vel in uterum fluxerat ante caſtrationem, vel in vaſis deferentibus, quæ remanſerant, hæſerat, nec niſi pro unica conceptione profuit, vaccæ enim poſtea perpetuo ſteriles fuerunt. Forſan nec vera ſcripſit admirandum iſtud ſcriptum, quia noſtris caſtratoribus, ſi ritè ſuo fungantur munere, pro impoſſibili habetur. Certè difficulter admittunt animalia fœminina mares poſt recentem plagam, dolore urgentem. De caſtratis vitulis monet *Palladius* l. 6. R. R. tit. 7. ſi ſtatim coire compellantur, ab eis generari quidem, ſed ipſos fluxu ſanguinis interire. Mulieres quoque exemptis teſticulis caſtratas olim fuiſſe, prodidit *Athenæus*. Quod noſtro ſeculo necdum, quod ſciam,

Digitized by Google

ſciam, tentatum. Eunuchum Italum hic Hafniæ novi, qui nocturnas pollutiones ſæpe patiebatur. Nam quanquam teſtes abſint, proſtatæ tamen ſuperſunt, quæ ſemini ſimilem humiditatem emittunt, ſed ſterilem, tam tamen neceſſariam ex obſervatione *Whartoni* c. 31. Adenogr. ut, à lithotomis ſi in calculi extractione proſtatæ lacerentur, ſterilitatem Viris inducant. Colica idem Eunuchus vexatum ſe credens me cum *D. Möinichenio* in conſilium adhibuit, qui variis pro dolore mitigando & educenda acri vellicanteque materia ſoliciti, nihil minus quam calculum metuebamus, qui ope præſcriptorum pro Colica remediorum adjutus poſt paulo in matula viſus. Sed quo feror? Amor tui me fœcundum facit, ut, occaſioni datæ inſerviens, de variis diſſeram, quæ tamen longè ab Auro tuo remota ſunt. Tu, mi Langeloti, omnia pro diffuſo in Te affectu interpretare, ut plura Tibi deberi ſcias. Vale, & porrò me inter intimioris notæ amicos ſerva. Hafniæ 6. Maji 1662.

T. T.

Th. Bartholinus.

Digitized by Google

EPISTOLA LXV.

Sudorum origo ex glandulis. De inſertione & valvula lactei thoracici & lymphaticorum.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

QUæ à longo tempore Tibi deſtinave-ram, Celeberr. Vir, vix tandem elapsô ſemeſtri, & quod excurrit, ſpatiô, Tuo ſe ſiſtunt examinanda judicio. Decreveram quidem à Diſputatione illico de novo curare imprimenda, ut, quæ mutilata tum temporis propoſueram, integra transmitterem: Sed mox brevi per illuſtriores Belgii urbes excurſione avocatus, hinc variis hinc inde advolantibus impedimentis diſtractus, tandem ipſis ſectionibus, dum nova quælibet obſervatio eſſet inſtrumentum ſequentis, detentus non potui rem ad umbilicum perducere: &, niſi anguſta domi res me retraxiſſet, in glandularum examine ulterius perrexiſſem, quippe deſiderans omnium vaſa perluſtrare, & ſimul lymphæ in variis corporis noſtri cavitatibus conſpicuæ vias inveſtigare. Non enim dubito quin omnium, quas Clar. Sylvius conglomeratas nominat, glandularum munus ſit, per peculiaria vaſa vicinas humectare regiones: Sed & parum abeſt,

eſt, quin credam omnes humores aqueos in variis cavitatibus occurentes iisdem à glandulis derivandos. Quid quod & ſudor non aliam videatur originem agnoſcere: Aliquot enim in Noſocomio vicibus, vidi in macilentis & diuturna morbi tyrannide omnino exhauſtis cuti proximè ſubſtratas innumeras exiles glandulas tum in abdomine, tum aliis in locis per ſubtiliſſimas fibrillas, quæ pro vaſis videntur habendæ, cuti connexas. Et paucis abhinc diebus, cum Clariſſimus Sylvius, qui hôc trimeſtri praxin exercendo docet, facultatem mihi daret, in ſubjecto, cujus ille jam tum partes ſuo inſtituto inſervientes demonſtraverat, pro lubitu quævis examinandi, vidi, diſſectâ in cruribus admodum tumidis cute, glandulas, quæ alias vix conſpici ſolent, adeo egregiè conſpicuas, ut genus eorum, quo nempe referendæ, minimè latere poſſet. Hæc itaque & alia glandularum, præcipuè ex pluribus fruſtulis compoſitarum, naturam ſpectantia abſolviſſem lubens, adjunctis etiam illis, quæ, hæc dum ago, aliis in partibus una ſe mihi obtulerunt non quidem nova, à multis tamen hodie in dubium vocata, ſi & tempus & curta ſupellex id permiſiſſet. Nec enim ſubjecta facile adeo hiç reperiuntur, nec editionem diutius pro-

 tra-

trahere auſus ſum, quippe quæ ſera valde prodit: & certè in te alloquendo ſolicitum admodum me reddidiſſet cunctatio iſta, niſi illa in aliis quidem rara, tibi vero familiariſſima humanitas, quam ultimæ tuæ teſtabantur, novum mihi animum addidiſſet. Gaudeo & me felicem prædico, cui Te, tantum Virum, pia fata Præceptorem dederunt; & modo Tibi placere poſſint, quæ à mea tenuitate ſunt profecta, maximum me laboris fructum obtinuiſſe judicabo. De variis, quæ tum in Theatris Anatomicis nobis viſa, tum in ædibus Clariſſ. Dni van Horne conſpecta, nihil addam, cum à Clariſſ. Borrichio Tibi illa ſignificari non dubitem. Scripſi, ni fallor, ultimâ vice de ductu thoracico quædam, in cujus inſertione inveſtiganda non ſemel fui occupatus. Nuper autem obſervavi illius in vena cava oſtiolum valvulâ ſatis magnâ & eleganti adverſus regurgitantem ſanguinem munitum, quæ eadem valvula etiam ductus lymphatici à collo deſcendentis exitum claudebat. Immiſeram primo per modo dictum lymphaticum ſetam in ipſam uſque cavam, hinc & per ductum thoracicum in eandem axillarem viam tentans eò vix tandem penetravi. Cum itaque in ipſa cava verſari ſetas deprehenderem, aperui illam,

illam, & ſimul in conſpectum produxi bina oſtiola ſibi admodum vicina, & communi valvulâ tecta. Mirus autem lymphaticorum ad illam cavæ divaricationem confluxus, ſed majorem ipſe ductus thoracicus meretur admirationem, cum & immiſſum ſtilum in cavam deducat &, ſi inde aberraveris, ad medium usque collum in deſcendente lymphatico aſcendere permittat, cum tamen per idem lymphaticum etiam in ſanguineum canalem via pateat ab iſtius oſtio diverſa. Quod D. Blaſium ſpectat, nunquam vel mentionem ejus feciſſem, ſi ipſe fraterque ejus amicè me tractaſſent. Sed nec in theſibus ullum, quod motum animum arguere poſſet, verbum attuli, licet ſuis ille in literis adeo acerbè mecum egerit, ut, ſi paria illi reponenda fuiſſent, Satyrici ſales ad partes fuiſſent vocandi. Sed malui ego nudam rem ſuis rationibus munitam proponere, quam, ad verba inimica & dentata deſcendendo, reverentiam, quam Profeſſori privatus debet, videri depoſuiſſe. Quod me literarum Fautoribus & in iis Magnifico Domino Cancellario commendatum reddere ſtudeas, gratias ago habeoque maximas, & cum nihil mihi ſit, quo prolixum hunc affectum tuum poſſim demereri, ſanctiſſimo Te Numini commendabo, & ar-

dentibus apud illud inſtabo votis, ut cum novo anno nova integerrimæ felicitatis munera tibi largiatur & faxit, ſerus in cœlum redeas, & nobis diu lætus interſis. Quô voto finio &, ut Tuo me favore amplius dignari pergas, obnixe rogo. Vale & feſtinanti calamo ignoſce.

Tibi

Dab. Lugdun. Batav. An. 1662. d. 9. Jan. ſt. n.

addict.

Nicol. Stenonis.

EPISTOLA LXVI.

De via nova oculorum ad nares. Vertebrarum in dorſo defectus.

NICOLAO STENONIO Leidam.

ACcepi obſervationes tuas Anatomicas novas prorſus & ſelectas, duplici nomine mihi pergratas, partim quod rem Anatomicam ſtrenuè auxerint magna nominis Tui celebritate, partim quod meo quoque nomini illas inſcripſeris. Prius beneficium agnoſcet orbis eruditus, Tibi applaudens, alterum ego quovis amici officio conabor demereri. Vix pervolveram, vix Collegis meis monſtraveram,

ram, quum data commoda occaſione Sereniſſimo Regi noſtro ſubmiſsè offerrem, ſicut miſeras. Placuit clementer Magno Regi ſtudium tuum, qui pervolutato libello varia de argumento ejus, deque Te ipſo quæſivit. Ego, ſicut amicum decuit, ſubjectiſſimè Te tuosque conatus Domino commendavi, Theatro Anatomico aliquando profuturos, variosque pro re nata novorum tuorum Ductuum uſus protuli, ſalivalium in ſalivæ productione, ductus alterius per naſum protenſi ad oculorum vitia corrigenda per errhina, & alia quæ extemporaneus genius dictabat. Tu videris, an ex ductus tui cum oculis commercio copioſus humor ex oculis per nares educatur pulvere nicotianæ. Teſtabatur mihi olim illuſtris *Wormius* Conſulem Chriſtiano Hafnienſem imbecilli viſu laborantem ope talis pulveris optimè reſtitutum. Idem in ipſo me expertus ſum. Acutius enim multò video objecta remotiora poſt uſum pulveris tabaci: Quicquid ſit, de clementia ſummi Regis es ſecurus, & de applauſu eruditorum. Perge eo ſtudio quo cœpiſti, ut omne punctum feras. Ignoſce verò, quod aliud exemplar prima data occaſione à Te expectem, quia nollem nervoſo iſto libello carere. *D. Blaſius* ſuſpectum me habet, nullo meo merito, iccircò

cò nuper me purgavi, quia nollem inter vos ſimultates, ſperemque me inter vos reducturum tandem amicitam. Quod ad Te perſcribam in præſenti occurrit nihil, niſi quod de milite Bruxellis degente narraverit hic Hafniæ Celſiſſimus Dux Lunæburgenſis, tormento bellico ablatas eſſe duas vertebras dorſi ſine vitæ diſcrimine, ſanatum enim eſſe locum, & inſtrumento ferreo ſuſtineri ut erectum ſit corpus, quod ad latera concidat & vacillet illo remoto. Quia de tanti Principis, oculati teſtis, fide dubitare nefas, inter miranda naturæ artificia hunc caſum retulerim, quia hic mea ratio & experientia ſilet, neſcio enim quid medullæ ſpinali ſit factum, aut vaſis majoribus dorſo incumbentibus, quæ lacunam pati neſciunt. Multa tamen incredibilia Mars ſubminiſtrat, cujus

— ut aſpicerent opus admirabile, ſæpe
Deſeruere ſui Nymphæ vineta Timoli,
Deſeruere ſuas Nymphæ Pactolides undas.

Si Tibi inter hæc ſacra adhuc verſanti ratio Anatomica huic narrationi ſubeſſe videbitur, cogitationes vertam, Tu fac quod nulla poteſteritas taceat. Diſſertationem de *Hepate Defuncto* apud amiciſſimum noſtrum

ſtrum *Borrichium* leges, & propenſum affectum boni conſules. Vale, mi Stenoni, & in patriæ ſpem diu vive. Hafn. 14. Febr. 1662.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA LXVII.

De editione Hippocratis nova. Lymphaticorum veſtigia ex Hippocrate. Ejusdem locus correctus. Hiſtoria Monachi barbati.

Thomæ Bartholino Hafniam.

SUmma cum jucunditate ex mellitiſſimis Tuis, quid de labore meo Hippocratico ſentias, percepi. Certe & Tuæ, & aliorum ſummorum virorum, quotidie ferè opus urgentes literæ, tantum mihi ſtimulum addiderunt, ut aut hâc aut futurâ ſeptimanâ ad umbilicum ſim perducturus ea, quæ præter indicem in ſpecimine promiſeram. Abſolviſſem quidem citius, ſed quia Egregius ille Hippocrateæ Doctrinæ Doctor Jo. Cunradus Dietericus nuper demum per Amiciſſimum Noſtrum Horſtium monet, ut ſingulos Marinelli Numeros (quos Capita jam voco) in ſuos diſtri-

ſtribuam verſiculos, & hic quoque labor non exiguum ſibi vendicavit tempus. Sic igitur bono cum Deo integro opere in ſua capita & verſiculos diſtincto, atque marginalibus neceſſariis ornato, proxima ſeptimanâ eodem Numine adſpirante ultimum aggrediar laborem, Indicem nempe. Hunc (ad exemplum Argentoratenſium philoſophorum, qui Taciti aliorumque ſcripta, magnâ Nominis ſui celebritate, ſimili indice ornata hactenus ediderunt) capitibus & verſiculis ita adaptabo, ut in poſterum omnibus illis editionibus, quæ modo capita & verſiculos illos habebunt, applicari poſſit: neque enim placet conſilium eorum, qui ſe paginis unius editionis adalligant. Et hunc ſanè poſtremum laborem, tanquam graviſſimum, reliquis omnibus præfero. Elegi autem ſuaſu plurimorum formam in quarto præ illa quæ eſt in octavo, ut cuncta unico includerentur volumine, prout ſpecimen incluſum oſtendit; ſed de Typographo, qui ſumtus impendat, jam ſum ſolicitus. Offert quidem ſe Genevenſis, ſed abſque remuneratione, quam prætendo, non ſane ex avaritia, ſed partim quidem ut tædioſum hunc laborem aliquo modo demulcerem, partim & inprimis ut tot jam hujus gratiâ expoſitos nummos reciperem. Et cur quæſo gratis tantam

utili-

utilitatem in ignotum hominem absque remuneratione transferrem? inprimis cum procurante Ill. Mannagetta Privilegium Cæſareum ad decem annos in optimâ obtinuerim formâ, quod meâ pecuniâ procuratum, non tamen in meum ſed bibliopolæ illius, cui jam meum conferrem, cederet commodum. Sed ad Tua. Paralytici Tui jam ſunt exſcripti, quorum exemplaris miſſionem dum differre cogor ad proximas nundinas, Titulum tamen cum devotâ meâ inſcriptione eâ quâ decet reverentiâ Tibi offero, ut vel exinde devinctiſſimum meum cognoſcas animum. Vereor tamen ne iraſcaris, quodſi, ipſo opere viſo, binas illas priori editioni additas figuras non ſis reperturus. Et ſanè diu multumque Bibliopolam rogavi, qui tamen ſemper abſentiam æriſculptoris oppoſuit, quod quidem veriſſimum, cum Argentinæ quærendus fuiſſet. Ego vero, ſi quis optimi alioqui Viri tenacitatem accuſaret, cum eo non contenderem. Factum erat inde, ut meum Exemplar â Decanis, Theologico & Medico, jam ſubſcriptum reſervare decreverim, niſi amici fuiſſent, qui illas figuras ſalva Tua ſententiâ alibi â curioſis inveniri poſſe objecerint. Sic tandem victus, non niſi altero verbo mutato, Fœtum Tuum prodire paſſus

ſus

Digitized by Google

ſus ſum. Tu verò Patrone optime, ſi obſtetricantes meæ manus peccarunt, cuncta æqui bonique conſule. Locus, quem citaſti Lib. 6. de morb. Vulg. Sect. 3. aph. 4. pro cognitione vaſorum Lymphaticorum, non omninò videtur eſſe contemnendus. Voculam enim ὀχετὸς rectè Calvus per rivulum, Cornarius per canalem, Foëſius per aquæductum interpretatus eſt; cum Suidæ ὀχετὸς idem ſit quod σωλὴν, ἀγωγὸς, ῥύαξ, à quo Heſychius minimè diſſentire videtur, ut & Erotianus qui ὀχετὰς vocat τὰς ἐκχύσεις τῶν ὑδάτων effluentias ſeu effuſiones aquarum, ita ut Cous voluerit, ſignum exercitationis ſufficientis eſſe ſudorem, qui guttatim effluit è poris cutis, quibus continua forſan ſunt vaſa lymphatica, velut è rivulis aqua fluit perennis aut velut pus compreſſum ex elevato tumore. Quod ſi vero Vaſorum Lymphaticorum mentionem etiam feciſſet Cous Lib. de Gland. circa initium cap. 1. v. 6. & 7. pag. edit. Foeſ. 270. ubi expreſſe ſcribit humorem ex reliquo corpore ad glandulas confluere, has verò multis & raris venis repletas eſſe. Jam vero pluri-ma vaſa Lymphatica glandulis ſunt inſerta, inque his reperiuntur. Sed hæc problematica mea tantum eſt aſſertio. Ut & ſequens. Vix enim me contineo, quin dicam,

Vaſa

Vaſa lactea ad mammas tendentia Coo noſtro non fuiſſe ignota. Diducam hoc próblema pace Tua, idque breviſſime, cum tabellarius urgeat. Ita Cous Lib. 2. de Morb. vulg. Sect. 6. cap. 2. verſ. 17. pag. edit. Franc. 1053. H. φλὲψ ἔχει παχέην ἐν ἑκατέρῳ τιτθῷ. Ταῦτα μέγιστον ἔχει μόριον συνέσιος. Hic ultimum vocabulum & Calvus, & Cornarius, & Foëſius per Prudentiam explicarunt. Ego, ſi pace tantorum Virorum meam interponere ſententiam conceſſum eſſet, dicerem, voculam συνέσιος potius per coitionem ſeu Confluxionem interpretandam eſſe. Quamvis enim Heſychius eandem per νόησιν, Suidas per φρόνησιν, explicarit: σύνεσιν tamen etiam per *confluentiam* explicari poſſe, præter propriam vocabuli interpretationem, ipſa quoque probat Circe apud Homerum. Quæ dum Odyſſ. K. non longe â fine Ulyſſi iter ad inferos prædicit, atque in iſtius deſcriptione infernalium fluviorum valido ſono concurrentium mentionem facit, ipſam ſane confluentiam dicto ξυνέσιος vocabulo exprimit, inquiens:

—— ξύνεσίς τε δύω ποταμῶν ἐριδούπων.

—— *Et confluxus duorum fluviorum valde ſonantium.*

Ita igitur poſteriorem dictæ Hippocraticæ ſententiæ partem vertendam eſſe reor: *qua in re maxima confluentiæ* (non *prudentiæ*) *pars ineſt*. Unde integrum hunc verſiculum de tubulis mammarum lacteis, hic φλέβας παχείας (nomine omnibus craſſis vaſis apud Hippoc. commumi) vocat Cous, intelligendum eſſe exiſtimem; ut ſenſus ſit: Utraque mamma tubulos habet, in quibus maxima confluentiæ pars ineſt. Sed neſcio, quomodo hæc & alia Valeſius, (cujus Commentarios in Coi Libros Epidemiorum maximè laudat Martianus, quosque neſcio quo infelici ſidere natus videre hactenus non potui) explicet. Nullus enim dubito, quin cunctis magnam ſit daturus lucem, vel ipſius quoque Martiani conſenſu. Obſervationes novæ, quas communicaſti, gratiſſimæ fuerunt, neque enim hic curioſis iſtis exercitationibus operam damus, veterum & inprimis Galeni doctrinâ contenti. Quod verò Cl. Stenonius in Celeberrimum Deuſingium vindicias meditatur, ſumme me afficit, cum iſtius & eruditio & humanitas & candor, ab omnibus quotquot eum hactenus novêre ad cœlum usque ſint ſublata, ut propriam taceam experientiam. Certe ſi has vindicias redimere poſſem, nulli parcerem labori. Amo namque Virum optimum. Bangii

Noſtri,

Noſtri, Hoſpitis olim mei optimi, mortem præmaturam ex animo doleo. Sed verò, ſic ſequitur amicus amicum; Quibus tamen exulcerato hoc ſeculo mors beata non invidenda. Sed feſtinanti ferè unum adhuc excidiſſet. Non ita pridem literas accepi â Viro Excellentiſſimo, & pro tempore apud Auguſtanos Decano Spectatiſſimo, Domino Luca Schröckio, magno meo Amico, in quibus Vir Clariſſimus hiſtoriæ haud vulgaris mentionem facit, quam lubentiſſimè Tecum communicabo. Scribit, recenſuiſſe ſibi nuper per literas inſignem Ulmenſium Medicum, D. Anton Boxbart: quod monachus quidam iſtiius curæ creditus viſum amittat, ſi ex inſtituto regulæ (eſt enim familiæ Benedictinæ) barbam radat, recipiat autem viſum, ſi eam prolixiorem alat, idque jam ſæpius contigiſſe, nec ipſum Cl. Boxbarterum cum aliis de veritate hujus caſus dubitare. Ita quidem ut & ipſi Superiores Monaſterii, neglecto Regulæ vigore, conceſſerint imò monuerint, ut in poſterum prolixiorem barbam alat æger. Addidit tum idem Boxbarterus, quod hic ceſpitet de certo hujus luis alexiterio, imò quod nullus dubitet, quin ſi quis Carpathi montis incolas luſtrarit, inventurus ſit, quo pacto infringant hujus affectionis virus. Retulit

præterea Schröckius meus, ſe ei reſpondiſſe, ex mente meâ, quam ex Daviſſonii in Ideam Severini de Plicæ Polonicæ curâ in ultimâ meâ de varicibus Diſſertatiuncula in Corollario ultimo propoſui, quamque poſtea Schröckio meo unà cum aſſenſu Bogdani Noſtri communicavi. Ego verò, ſiquidem dicta hiſtoria vera eſt, in ultimis meis ad Cl. Schröccium morbi illius rari cauſam in diuturnum diætæ vitium (cui cum Coo plurimos tribuo morbos) conjeci. Ita ut credam ſenem illum monachum (eſt n. 60. annorum) ex diuturno vitæ duræ vitio cumulaſſe in capite ſuccos peccantes, qui barbâ creſcente pilis cedunt in nutrimentum, ſecus ac raſâ, ubi, non invenientes pilos excavatos, quibus ſe inſinuent, remeant ad oculos. Quemadmodum & in ſcabie, topicis ante tempus debitum applicatis, contigiſſe memorant Hiſtorici Medici. Nuper hic natum eſſe monſtrum capite caudaque lupinis, communis per urbem retulit fama. Aſt, re penſiculatius examinata, non niſi molam carnemque informem â matre rejectam eſſe, cognoverunt prudentiores; rumorem verò illum â marito nebulone ſparſum fuiſſe proprii emolumenti causâ, quippe qui ſe hac relatione opulentiorum miſericordiam liberalem commoturum ſperabat. Vereor

ne

ne pro merito publicum hoc mendacium publico ſit expiaturus carcere, cum in viciniam jam quoque dimanarit, pro credulæ plebeculæ more. Libellum Coi de Puſtulis, ex Tua interpretatione publico nuper communicatum, meæ editioni inſerere conſtitui, idque Tuâ veniâ. Sed de aliis aliàs. Salutant Te omnes, quos ſalutare juſſiſti. Tu vero, Patrone Colendiſſime, cum fratribus excellentiſſimis, D. Mœnichenio aliisque amicis, quos perhumaniter reſaluto, Vale & fave

Tibi devinctiſſimo

Baſil. 28. Jan. St. v. 1662.

G. Segero.

EPISTOLA LXVIII.

De Tubulis Lacteis apud Hippocratem. Tonſura ad cutem. De caudatis obſervationes.

Georgio Segero Baſileam.

MAgnifacio magnum & ſincerum tuum affectum, in editione Paralyticorum meorum nuper teſtatum. Figuris in prima edi-

editione poſitis commodè Lector carere poteſt, quippe primam alibi inveniet in obſervationibus meis de *Unicornu*, alteram in *Boſii* Roma Subterranea. Donum gratus excipio, quia à Te perpolitum, quanquam alteri digniori deberes. Propriam creaturam agnoſco, nova veſte à Te decoratam, & pro præſtita opera gratias ago. *Hippocratis* lumen adoro, quanquam obſcura valdè ſint in eo lymphaticorum veſtigia. Nihil ille ignorare potuit. Alter verò illius locus à Te explicatus de Tubulis Lacteis mammarum, varia interpretatione, quam ex vocabulo συνίσιως illi mutuaris, nihil proficit. Confundis enim Tubulos Lacteos mammarum, quos ignorare forſan non potuit, cum venis lacteis, quæ ad tubulos lac ſeu chylum afferre debent, quas nec *Hippocrates* agnovit nec poſteriorum oculatior manus adhuc detexit ſatis ſufficienter. Surculos quidem nonnulli viderunt, ſed perpetuos illos non auſi ſunt pronuntiare. In cane lactante diſſecta ſurculum lacteum pleno curſu ad ubera tendentem conſpexit *Joh. Theod. Schenckius*, amicus noſter, l. 1. Exerc. Anat. 7. ſ. 2. c. 33. Lacteum canaliculum Monspelii vidit ſæpius Cl. *Pecquetus* Exp. 4. Diſſ. Lact. Thoracic. In cuniculo fœmina lactante vaſa chylifera ſeu lactea mammaria

ſe

ſe inveniſſe gloriatur nuperrimè *Ant. Everardus* p. 282. De Hom. Brutique exortu. Sed ſingulares in his illisve individuis ſunt obſervationes. Sæpe ego hujusmodi fibrillas candicantes in brutis notavi, ſed pro lacteis veris venditare nunquam auſus ſum. Non deſpero tamen de aliorum felicitate, quam cœlo debebunt. In Textu verò Hippocratico à Te tentato, nihil ſubſidii video lacteis ſupereſſe, quanquam σύννοιαν per *confluentiam* vertas. Quodcunque enim denique ſit vas, σύννοιαν non excludit. Et ſi rectè perſpicio, *prudentia* illi loco magis convenit, quam *confluentia*. Locuturus enim *Cous* de ſignis, quibus fœtus ætatem dignoſcimus, mox ſubjungit, ex vena craſſa in utraque mamma prudens judicium eſſe deſumendum. Conſentiunt in hac verſione omnes. *Valeſius*, quem doleo à Te lectum non eſſe aut viſum, *providentiam* reddit, duplicique modo explicat: vel quod multum præſtet ad præſentionem, tumorem enim mammarum ſignificare ſuccorum transmiſſiones à capite ad corpus, & contra, ob has venas: vel quod magnam ſignificationem præſtet providentiæ formatoris, has venas, erumpentes in mammas ob infantis neceſſitatem, & in uterum productas, ob fœ-

tus neceſſitatem, & ut eadem materia nutriatur, qua genitus ſit. Caſus Monachi à Te transmiſſus fictusne an ſit ab ipſo Monacho promiſſioris barbæ candidato, vel verus, dicere non auſim. Certe huic cucullato peculiaris eſt. Aliis enim ad viſum acuendum confert frequens crinium decurtatio; huic nocuit. Illis favet ratio & experientia. Reciſi enim capilli locum relinquunt aliis, quibus excrementitii cerebri humores abſumuntur. Hinc *Celſus* paſſim ſuadet tonderi caput ad cutem, inprimis l. 6. c. 6. n. 15. quando exulceratis vehementer oculis, acies ipſa corrumpitur. Quod proficuum etiam ſanis edoctus olim fuit Antoninus Commodi Pater, cujus, teſte *Galeno* 4. Epid. 6. Aph. 9. familiares omnes ad cutem usque tonſi erant. Forſan tamen hactenus æger fuit Monachus iſte, ſive tenui diæta, ſicut ſuſpicaris, ſive occulto morbo, jamque in ſtatu convaleſcentiæ eſt, in quo incidendos non eſſe pilos, exiſtimant plerique, ne recidivam patiantur, cujus ſententiæ fundamenta excutit *Sitonus* in Miſcell. Jatricis. Similis verò huic affectui eſt ille, quem *Hier. Montuus* de Morb. Infant. in ſuibus deſcribit ex *Didymo*, qui ægrotantes cognoſcuntur evulſis è cervice pilis, curanturque ſi tonſillæ infeſtentur.

tur. De quo affectu hoc judicium fert *Montuus*, eſſe præambulum Epilepſiæ, quæ neque protopathia cerebri, neque ſymphatia ventriculi, ſed poſterioris alicujus ſecundum dorſum partis, à qua excrementum veluti fuliginoſum, quod pilorum materia exiſtit, per nervoſa corpora ad cerebrum usque aſcendit, niſi revellatur frictionibus, & per cutis poros jam à frictione ſicca rarefactos exiens, in pilos vertatur. Conjectura Tua non abludit ab hujus, quanquam propius rem videaris, quo es ingenii acumine, tangere. De monſtro apud vos nato caudato, niſi fallat pater, qui, ut refers, ſuſpectæ eſt fidei, quæ narras, in memoriam mihi revocant *Plinium*, qui l. 7. c. 2. ſcribit, quo autore neſcio, Calingis cauda villoſa homines naſci eximiæ pernicitatis. Quaſi cauda ad curſus celeritatem aliquid conferret. Caudatorum hominum exempla in *Anat. Reformata* memini allata. Unum reſtat, pueri ſpecioſiſſimi nati Julio Quirino Patritio Veneto, cum cauda cubitali in fine oſſis coccygis, ejusdem cum reliquo corpore coloris, ex oſſe. Aloyſius Bellacatus, qui è ſacro fonte ipſum exceperat, forfice abſcidit, ſed annos tantum tres ſupervixit, febre poſtea extinctus. Unde, an & curſu valuerit, ſcire non poſſumus. Si os coc-

cygis in hominibus notæ tantum gratia ſit, quod tamen erudito *Hofmanno* non concedimus, in brutis certè magni uſus prolixior cauda cenſetur. Olim enim generoſi equi formam commendabat cauda longa, (*Varroni* l. 2. R. R. c. 7. coda ampla,) & ſetoſa, & criſpa; jam creſcentibus hominum pilis, decreſcunt cum barbis, etiam equorum ſetæ, & decurtantur caudæ, inſigni & ornatus detrimento & roboris. Crinibus robur ineſſe Samſonis exemplo conſtat. Robur quoque majus prolixæ caudæ ineſſe, noſtris aurigis notum, qui ex uliginoſis locis currum extracturi caudæ equinæ alligant, ut fortius trahant. In mechanicis obvium eſt cuique, Contis longioribus facilius & fortius trahi, quam brevioribus. Nervorum funiculus prolixior per longiorem ſpinam decurrens robori inſigni augmentum affert. Hujus beneficio noxia quævis depellunt, & lumbricorum in inteſtinis ſenſum doloris percipiunt equi, produntque ſi caudam ſæpius jactant, *Columella* autore l. 6. R. R. c. 30. Hinc in nervorum læſione ex cauda equi ſanguinem detrahit *Conſtantinus Cæſar* l. 16. Geop. c. 7. Ejusdem *Columellæ* obſervatione l. 7. c. 12. nervus, qui per articulos ſpinæ prorepit usque ad ultimam partem caudæ, mordicus comprehenſus

ſus & aliquatenus eductus abrumpitur, quando catulorum caudæ caſtrantur, ne in longitudinem cauda capiat incrementum, canino generi fœdum, & ut rabies arceatur. Conſenſum non tantum cum inteſtinis, ſed cum utero ſetæ equinæ alunt, ſive nervorum dictorum beneficio, ſive quod ex iisdem ſuccus aliquis alimentarius ad ſetas quoque derivetur. Noſtrorum enim Veterinariorum experientiâ, repigratur partus equinus, ne ante tempus elidatur, ſi equæ cauda filo conſtringatur, quo anſerini farciminis amplior extremitas fuit alligata. Quo jam rapiar neſcio. Sed rapior à capite ad caudam, ab *Hippocrate* ad Veterinarios. Sed ad Te redeo, quem amo, cui ad menſuram literas non ſcribo, quia tecum fabulari ſemper volupe eſt. Monet tamen tabellarius, alioqui ulterius procurreret calamus, nunquam promptior quam tua gratia. Vale igitur, mi Segere, &, quod facis, Artis porrò gloriæ incumbe. Hafniæ 13. Mart. 1662.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPI-

EPISTOLA LXIX.

De aurea Colica.

THOMÆ BARTHOLINO Haſniam.

ET promptiſſimum de omnibus benè merendi ſtudium, ac ſingularem E. T. erga me voluntatem ex literis tuis tam mellitis & adjecto dono abunde perſpexi, mihique non parum gratulatus ſum, quod in tanti viri gratiam & amicitiam me receptum viderim, cujus claritas nominisque ſplendor dudum pulſavit ſidera cœli: cujus fama nunc

Fertur ad Eoas occiduasque plagas
— rumpantur ut ilia Momis

Zoilisque omnibus; nimirum individuus gloriæ comes eſſe ſolet *Invidia*, malum in Medico cumprimis abominabile, cujus utpote finem, quem Cous noſter pro more breviſſimis exprimit [ὠφελέειν ἢ μὴ βλάπτειν. Epid. 1.] omnino deſtruit, ac iſte à ſeipſo degenerare videtur, dum ſe ſibi ſoli natum putat, & qualecunque lucellum hominum anteponit ſaluti. Alter jam agitur annus, cum ex Schediasmate de Fœtu extra uterum lapideſcente ab Excellentiſſimo *Horſtio* Academiæ Naturæ Curioſorum [cujus inſti-

inſtituta ex Vite Vinifera Nobiliſſimi *Sachſii* plenius petere licet] Phænice, ex acidulis Sualbacenſibus mihi miſſo, inventum Bilſianum primum innoteſceret;

> Obſtupui, ſteteruntque comæ, vox faucibus hæſit.

Inventum certè centum boum (ne dicam canum) mactatione digniſſimum, ſi eventus reſpondeat. Legi obiter quæ opponis, & inter alia Romanorum militum ob quæſtum quidem inſtitutam ſed truculentam vivorum hominum ſectionem, quæ memoriam mihi refricavit cujusdam caſus haud ita diſparis argumenti: Inſtitor quidam Ilmenoâ-Thuringus, Wolffgang Heering, quotannis hinc ex divenditis mercibus nummos faciens, aliquando in prædones incidit periculum vitæ intentantes, niſi nummos reddat, ille 13 aureos duobus nodulis tenui linteo in hunc finem ſeorſim obvolutis incluſos clam devorat, potiorem nummorum quam valetudinis rationem perverſo ſeculi more habendam eſſe ratus; alter nodulus nono poſt die, ſed non ſine moleſtia, cum excrementis per inferiorem, gutturem rejicitur, alter verò, triennium & quod excedit in ventriculo & inteſtinis funeſtas moras trahens, miſerum locatorem magno malo pro mercede mactat & continuo

tinuo ventriculi inteſtinorumque cruciatu, cum vomitu crebro & animi deliquio, tractuque temporis ad inteſtinum colon, quà cœco continuum eſt & valvulâ munitum, delatus, inibique quaſi incuneatus (quod ex ſummis doloribus in hypochondrio dextro potiſſimum ſævientibus conſtabat) omnem ibi tranſitum adeò obſtruit, ut omnia aſſumta, tertia ferè poſt ſumptionem horâ, cum valido conatu & vomitu, nonnunquam planè ſanguineo, quandoque cum alvinis fæcibus permiſto, ſæpius de die iterum effunderentur, quo malo ferè confectus die 7. Aprilis anni 1649. ex itinere huc defertur, quem juſculis alterantibus nonnihil refectum lenientibus ſupra & clyſtere acriori infra eluendum curo, demulcentibus extra quoque admiſſis, altero mane dum ad eum viſo, alacrem abiiſſe comperio, ſed is ipſe paulò poſt revertitur, ſancteque aſſeverat, dolores quidem ab exhibitis mitigatos, ſed aurum non rejectum eſſe, viam tamen inde perviam factam. Aurea hæc Colica eaque voluntaria cultrum meritò meruiſſet anatomicum (quem adminiſtraſſem ipſe, ſi lethalis tum fuiſſet) & quæſtum ex diſſecto cadavere non inhoneſtum, ſi varias, quas inſolens ille hoſpes occupavit, ſedes, ſi multivarias, quas excitavit, ſtrages, ſi faciem ejuſ-

ejusdem intra æſtuantes viſcerum cellas tamdiu latitantis variantem penitius inſpiciendi copia data eſſet. Sed deſino nugarum, nec repeto priores, quas de duplici aneurismate, altero quidem ex ſiniſtra venæſectione, ex percuſſione altero oborto & præter ſpem curato, ſeptembri menſe conceperam, cum eas non deperditas ſed interim repertas & ſalvas ad Te perveniſſe putem. Vale Vir Nobiliſſime, Fautor Magne, &, ſi lubet, per veſtrates reſponde.

E. T.

addictiſſimus

Suinfurti prid. Id. Febr.
1662.

Joh. Michaël Fehr D.

EPISTOLA LXX.

Judicium de colica aurea. De cinere Æthnæ & Heclæ. De Rosmaro & ſpermate Ceti.

Joh. Michael. Fehr Suinfurtum.

NOn tam de reperto aureo vellere Jaſon, quam de tuis literis gaviſus ſum ego, auro plenis & aurea eruditione.

Ad

Digitized by Google

Ad deperditas tuas literas jam reſpondi, quidque de aneurismate ſtatuendum ſit, perſcripſi. Colica illa aurea, de qua narras, miras in corpore guloſi cataſtrophes excitavit, quas utinam patiantur illi, qui tanta aviditate & habendi cupidine aurum colligunt ex fæcibus mundi inficeti: Circa cœci inteſtini regionem interea deglutitam offam auream hæſiſſe, nullus dubito, & ſi in defuncti cadavere cultrum Anatomicum exercuiſſes, eandem ſedem inveniſſes, quæ orphano apud *Nic. Fontanum* Reſp. & Cur. Med. l. 1. p. 84. à materia lapidoſa & indurata, inteſtinum extendente, mortis occaſionem dedit. Lapis enim & aurum in utriusque exitio pari paſſu ambulant, quanquam diſpar ſit utriusque pretium apud illos quibus auri ſacra fames. An autem aurum adhuc in corpore hominis deliteſcat, locoque motum viam tranſeuntibus faciat, an in corpore à menſtruo quocunque ſive naturali ſive per medicamenta tua ſuppeditato eliquatum ſit, & vel cum excrementis eductum, vel in corporis nutrimentum ceſſerit, ipſe dijudica. Hærere ibidem adhuc, ipſa aurea ingluvies videtur fateri. Et innoxiè in angulis cellulisque inteſtinorum latere poteſt, donec calore blando viſcerum tandem vel conſumatur vel imminuatur. Imò, ſi & hoc ali-

aliquid, in aurum potabile convertetur. In cineres enim converſum iri non ſpero; quia tantus fervor corpori vix ineſt. Optandus tamen eſſet hic effectus, ut eo cinere pingueſceret & tandem rumperetur, Tibique anſam præberet aurea viſcera luſtrandi. De cinere Æthnæ ita refert *Strabo* l. 6. Geogr. oves adeò pingueſcere, ut rumpantur. An ea vis inſit cineri auri, non dixerim. Id ſcio & ex incolis audivi in Iſlandia oves devorato cinere montis Heclæ ægrotare & mori. *Strabonis* ego autoritatem ſuſpectam reddere nolo, quanquam nihil tale viderim, quum in Siculo itinere Æthnam inviſerem, nec ab incolis Cataniæ urbis, ad montis radicem ſitæ, audiverim. Diverſitatis forſan ratio eſt, quod oves Siculæ cum cinere, gramine herbisque, læto ſolo provenientibus, veſcantur, Iſlandicæ verò puro cinere contabeſcant, quæ aliàs rigente hyeme, graminis defectu, nivem vorant, & lanas ſibi invicem dentibus abraſam deglutiunt. Non igitur de cinere ſolo graviſſimus *Strabo* loquutus eſt, ſed paſcuis cinere conſperſis, alioquin neque cinerem, neque pulverem, neque favillam, neque calcem ullum animal eſitare, *Galeno* l. 4. ſimpl. Med. Fac. c. 20. rectè notatum. Forſan nec auri cinerem ullum animal eſitaret, cujus habendi deſiderio tot homines

 ineſcan-

ineſcantur. *D. Henricus Fuiren*, amicus olim Patavii tuus, ad quem literas dediſti, magno Rei Medicæ detrimento & amicorum cordolio A. C. 1659. nobis ereptus eſt. Morte igitur præventus ad literas Tuas reſpondere non potuit, quibus de Rosmari dente & ſpermate ceti nonnulla dubia propoſueras. Figuras cranii Rosmari Tibi deſtinatas, manuque beati Fuirenii ſignatas, beneficio fratris ſuperſtitis *Thomæ Fuirenii* jam mitto, ut videas, qua promptitudine tuo voto ſatisfacere voluerit, ſi ipſum fata invida ſuperſtitem juſſiſſent. Dens Rosmari apud nos frequentior, ab Unicornu mille paſſibus diſtat, quanquam huic ſubſtitui poſſe, non dubitem. Habeo in Muſæo dentem Rosmari, in terra apud Iſlandos per naturam calcinatum, magnarum virium. Nec crudo ſua deeſt virtus, quæ cum cornubus aliis & ebore paria faciat. Alius dens ejusmodi Rosmari in ſolidiſſimum lapidem converſus apud me ſervatur dono Conſultiſſimi Viri *D. Petri Reſenii*, Collegæ & Affinis, quem inter reculas fratris *D. Pauli Reſenii*, in itinere Hieroſolymitano extincti, invenerat. Qantum autem peni Rosmarini ſit tribuendum, in *Centuriis Hiſtoriarum* me annotaſſe non ignoro. Quid inter Rosmarum & Unicornu interſit diſcriminis, ex adjectis figuris æſti-

æſtimabis. Huic glabra eſt cutis, illi piloſa; hoc ex genere Balænarum, ille Phocarum. Hujus dens unicus ex maxilla rectus protenditur. Illius dentes bini incurvi deorſum exeunt. De Rosmaro pleni ſunt autorum libri. Nuperrimè accuratius de eo egerunt *Jo. Laet* l. 2. Braſil. c. 6. & *Wormius* noſter Magnus. Narrant Iſlandi Urſum & Roſtungur (ita Rosmarum vocant) quando conveniunt, mutuis cædibus occumbere: Hunc à tergo aggredi periculoſiſſimum eſſe, contra periculo vacare, nam ſe ipſum interficere, ſi dentes ſuos ſordibus aut ſanguine cernat deturpatos: Ex ipſius pelle veſtes confici optimas: Dentes ſeſquicubitum longos hominibus, cum in littore expatiantur, jactabundum oſtentare. De Spermate Ceti ſecurum Te eſſe volo, eſſe cerebri cetacei excrementum. Vidit enim ſocer meus honorandus, *Chriſtophorus Johannæus*, Conſul urbis hujus ampliſſimus, cum in inſulis iſtis Borealibus verſaretur, ex cranio balænæ captæ diſſecto pluſculas amphoras hujus ſpermatis depromtas, & magno pretio in Belgio & Lubecæ divenditas. An verò deinde ex cranio ad partes genitales quoque defluat, non negaverim (ut etiam hoc in paſſu verus ſit *Hippocrates*) & exinde in mari effundatur. Illud certum eſt, pretioſius eſſe

prius, quod ex cranio hauritur, quia & purius eſt, & rarius iſtud Cete genus capitur, quanquam alterum commune in mari natans ſit nautis notius. Pauca hæc monui, ut defuncti Conſobrini partibus apud amicum Te defungerer, quem amo, veneror que. Vale, mi Fehre, & me ama. Hafniæ 20. Aug. 1662.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA LXXI.

An calor auctus ſit ſignum Febris?

JACOBO HOLSTIO Tonningam.

GRatiſſimas Tuas mihi hodie tradidit Vir Doctus pariter & officioſus Gerhardus Engels. Gaudeo, quod omnia Tibi ex voto ſuccedant, voveoque perpetuitatem. Non poſſum non laudare ingentes in Re Medica promovenda & illuſtranda conatus, tuis humeris pares, quorum ſpecimen Protopum exhibet. Necdum vacavit perlegere, ex ungue tamen Leonem cognovi, autorque ſum, ut brevi in publicum

blicum emittas, quæ brevibus ibi ſignaſti, ita certè optimè de pubico mereberis, cui natus es. Vellem tamen prius vidiſſes, quæ dè hoc argumento nuperrimè commentatus eſt Leidæ celeberrimus amicus meus D. *Franciſcus Sylvius*, qui Disquiſitione Prima De Febribus, contra receptam hactenus Medicorum opinionem, negat calorem auctum eſſe Pathognomonicum febris ſignum, quia nec omni, nec ſoli nec ſemper febri competit; non ſoli, quum non rarò in Maniacis, aliisque nullo modo febrientibus, deprehendatur calor naturali auctior: Nec omni, quum nonnunquam occurrant omnium calculo febricitantes, in quibus nunquam, ne quidem per aliquot hebdomadas, imò menſes obſervatus eſt in ulla corporis parte, nedum univerſo corpore, auctus calor vel ab ipſis ægris, vel à Medicis, vel à cæteris adſtantibus; ſed contra frigus perſeverans, ægrisque valdè moleſtum, quales ægri ab aſſumptis medicamentis refrigerantibus pejus ſemper habent, melius verò à calefacientibus, tum ſpirituoſis, tum oleoſis aromaticis. Nec denique ſemper febribus comes adſit calor, cum circa intermittentium initia plerumque affligat ægros frigus, idque non rarò ad horas plures durans. Signum verò febris omnis pathognomonicum &

demonſtrativum ponit Pulſum præter naturam frequentiorem, de quo fuſius ibidem Vir in Anatome, Chymia & Praxi exercitatiſſimus diſſerit. Quomodo flammulam Cordis Hippocraticam explices, ſcire aveo, an eadem Tibi in mentem veniant, quæ nos olim *de Luce Animalium*, & in *Anatome Reformata* meditati ſumus. Augebis beneficium, ſi transmiſeris Schediasma tuum, quamprimum prelum evaſerit, perplacent enim quæcunque doctior tuus calamus adumbrat. *Bilſius* jam ſilet, poſtquam à *Stephano* meo, quem mitto, vapulavit, & juſtas dicacitatis pœnas luit. Argumentis tamen illius favit Vir Cl. *Deuſingius* in edito mihique inſcripto Opuſculo de *Hepatis Officio*, cui ſatisfeci in Diſſertatione mea de *Hepate Defuncto*, quæ ſub prelo fervet, una cum Ciſta Medica, quam propediem videbis. Clariſſimus noſter Langius Academiæ vale dixit, Judex in Cimbria Provincialis à Reg. Maj. nominatus. Hiſce quoque diebus magnum Academiæ ornamentum D. Bangius eſſe inter mortales deſiit, & hinc ad Conſulatum Flensburgenſem abiit Conſultiſſimus noſter Mullerus. Interea Theatrum noſtrum Anatomicum torpet & pulvere obſitum ſqualet, ut pauca habeam quæ de his ſacris Tibi perſcribam. Nuper tamen duo-

duobus canibus lien fuit exſectus, viventibus adhuc & benè valentibus. De quibus aliisque aliàs plura ſcribam. Jam enim avocor. Vale, Vir Cl. meque porrò ama, ſemper tuum. Hafniæ celerrimo calamo 4. Nov. 1661.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA LXXII.

De calore Febrili. De Flammula cordis. De Lienis ſectione.

Thomæ Bartholino Hafniam.

ADmodum lætabar, cum ab amica manu amiciſſimas tuas acciperem literas; dolebamque, tanto locorum nos disjungi intervallo, ut ne eodem die in debitæ obſervantiæ teſſeram & paratiſſimorum officiorum teſtimonium, Tibi meas ſubmitterem, quas ſerius nunc mitto. Fidem meam teſtor, gratius nihil fuiſſe, quam quod mones de Cl. Sylvii relegendo de febribus doctiſſimo commentario, antequam ſententiam meam publico ſcripto luci

 ci

ci committam. Scripſi Hamburgum, ut ab amicis Diſquiſitionem primam mihi compararem; Nihildum nactus ſum; Cum primis navibus, quæ abhinc Amſterodamum ſolvent, propediem eumbo afferri: Quantum ex tuis proſpicio, non adverſantur directo meis Clariſſimi Viri Placita. Non enim calorem auctum paahognomicum febris ſignum effero, quia multis modis augetur naturalis in homine calor, ut ne ſtatim febris ſit; Tantummodo enim præternaturalem eum hic effero, qui tantus eſt, ut innatum naturalemque ſani corporis ita excedat, ut hominem offendat actionesque aliquas vel plures corporis ejus lædat. Nec tamen ſolus hic calor pathognomici ſigni officium mihi explet, quamdiu differentialibus notis aliis, ad deſignandam febrem, non eſt circumſcriptus. Quod Clariſſimus Sylvius non ſoli febri auctiorem calorem adeſſe infert, ſed & Maniacis, addam ego, & iracundis & dormientibus ſanis, aliisque, nihil mirum nec adverſum mihi, cum tantus non ſit ut lædat, aliisque præterea notis differentialibus careat. Quod idem non omni febri caloris augmentum adeſſe notat, in exemplum adductis hiſtoriis eorum, qui aliquot menſes in febribus frixerunt, in eo non mihi, ſed veteribus litem mo-

movet, qui hujuſmodi affectus ad febres non retulerunt; Equidem & ipſe exempla hic habeo, quæ ſufficiant, ut ne dubitem eſſe; Verum ex veteribus teſtimonium non invenio, eſſe febres. Ρίγος ἀνεκθέρμαντον Hippocratis eſt, quod Hoffmannus cum ejusdem ῥιγοπυρέτῳ idem eſſe vult; Ego hoc generale intermittentium nomen eſſe aſſero; illud proprium horroris & frigoris, quæ ſine febre, hoc eſt, calore præternaturali, aliquando invadunt & deſinunt. Neque enim ignorare poteſt, qui vel leviter in ſcriptis Hippocratis, Celſi, aliorumque veterum verſatus eſt, horrorem & frigus illis autoribus ſemper ſeponi à febre. Vel unicus Celſi locus lib. 3. c. 12. hoc planum facit, quando, dividenda, inquit, curatio eſt, & ante horror, tum febris discutienda; Quo cognito, nec ſubſiſtere poteſt, quod tertio loco Clariſſimus Sylvius urget, non ſemper febribus comitem adesſe calorem, cum circa intermittentium initia horror affligat. Enimvero quamdiu horror eſt, febris non eſt. Nusquam contrarium ex Veteribus probabit quisquam. Vulgi enim in loquendo morem non attendo. Idem illi horror verò intermittentium, nec quidem pulſum eſſe pathognomicum ſinit, quod vult Sylvius. Sæpius

enim verum obſervavi, quod Celſus lib. 3. cap. 6. propoſuit: Nonnunquam etiam incipiente febre (intermittente & in primis tertiana,) ſic ſubeunt & quieſcunt venæ, ut imbecillus is videri poſſit, cui facilè laturo, gravis inſtat acceſſio; Quo loco etiam illud addiſci poteſt, jam ante Galenum, pulſum eſſe inter febrium notas relatum, quod refellit idem illic *Celſus*, venas, rem fallaciſſimam vocans; Ne calorem quidem ſolum eodem admittit; Altera res, inquit, cui credimus, calor eſt æque fallax &c. Ego vero de pulſu longè aliter ſentio, quam notum vulgo, quod latius in illâ de febribus doctrina nova exequor. De Flammula Cordis quod ſcire aves, faciam, transmiſſo propediem, ſi non impreſſo, certè manu ſcripto exemplari ſcire poſſis. Hæc ſumma eſt, veram flammulam ex humore quodam cordis pingui, quem Arabes Humidum radicale indigitant, in ſiniſtro cordis ventriculo non aliter ardere, quam ex ſpiritu vini in linteo quodam imbuto, flammam videmus lucem ſimul & calorem in ſenſus noſtros emittere. Non meam eſſe hanc audeo dicere ſententiam, quæ tota primi Autoris Hippocratis eſt, à quo hac in parte nullatenus diſſentio, niſi quatenus in dextro ventri-
culo

culo ille infirmiorem ineſſe ignem vult; ſiniſtro validiorem; cum ego nullum in dextro admittam, niſi calorem qui ἐπίκτητος ſolum eſt, & à ſiniſtri igne per ſeptum tranſpirat. Latius in Schediasmate hæc perſecutus ſum, primo ex Hippocrate omnia, quæ huc faciunt; deinde ex Naturâ, ratione & experientia, in medium proferens. In multis mihi cum Cl. Conringio convenit; in ſyllogismo & concluſo differimus, quantum cœlum & terra. Ille enim ἔμφυτον θερμὸν ignem eſſe τῶν ἄστρων στοιχείῳ parem, (quem per ſublunarem ignem explicat) ex Præceptore ſuo docet; Ego terreſtrem præfero; & ſublunarem medio loco inter Chimæram & τραγέλαφον cum Mathematicis habeo; Terreſtrem a. ignem in duo ſumma ſubdivido genera, nempe in immanentem ignem & flammam; utrique plures varietates relinquo. Sed de his alias plura. Ad lienis exſectionem me admiratio trahit. Nunquam ante iis narrationibus fidem dare volui, etiamſi pinguem Lugduni oſtenderint mihi Amici canem, cui lien exſectus eſſe aſſeverabatur. Hærebat ſemper animo dubium, fibram reſciſſam eſſe; majori parte relictum lienem, quoniam venarum arteriarumque poſt vulnera σύμψιν, ne continuo ſanguinem effunderent, mihi imaginari non potui. Fidæ manui,

Digitized by Google

manui, quæque oculum habet, fidem nullatenus derogo, etiamſi modum ignoro. Illud tamen non credam, viſcus illud in omibus animalibus, imo etiam in canibus otioſum eſſe, quoque omnes ſine noxâ per vitam ſemper carere poſſint; Contra Naturæ hoc providentiam eſt, quæ nec neceſſariis deficit, neque otioſis abundat. Quid eadem ſuſtinere aliquando poſſit, *id* non deſpero tantum eſſe, ut merito admiremur, ut puta cum pulmonis pars vel renum alteruter aliquando erodatur; cum vulva exciſa ſit; cum teſticuli, totumque quod virile eſt membrum amputati ſint. Sed de his plura me & meliora docebit, indefeſſa tua in hiſce rimandis diligentia, qua non habes parem. Per fidem te oro & amicitiam, ſi quid hujus ſive à Natura, quam ſolicitas, ſive ab Amicis, quos doctiſſimos habes, ſcitu dignum reſciveris, noli committere, ut ignoret diu Amicus nominis tui ſtudioſiſſimus. Si gratiæ rependere aliud nequeo, operam dabo, ut lætus applaudam laudibus, quibus urbem ſimul & orbem imples; Coronam ego & omnes, quibus Tu faves, Stephano Tuo debemus, a quo vapulavit demens Bilſius, qui mitius in poſterum Heroas diſcet tractare. Quod Deuſingius ipſius argumentis faveat, id tanto minus miror, quanto peni-

penitius ipſum novi. Non credo experientiam habere illam, quæ hic requiritur. Cum ante quadriennium per Friſiam transirem & Groningæ aliquantiſper ſubſiſterem, Profeſſoresque inviſerem, quorundam famam præſentia diminuit, quorundam alibi auxit. Franekeræ qui Profeſſorem Medicinæ agit multis paraſangis doctior, quam eruditis pluribus notus Matthias Matthiæ, plura mecum inter privata colloquia de Deuſingio, ex quibus etſi nihil cuiquam detraxi, tantum tamen non tribui, quantum fama. Sed hæc inter nos, & de his in poſterum plura. Literarum autem ſi non diſplicet commercium, faciam per Generoſ. Præfectum noſtrum, qui virtutem tuam & eruditionem non ſine tui laude ſuſpicit, ut per vices, tuas ego, measque Tu viciſſim commodè poſſis ſingulis ſeptimanis habere. Rariores ab Amicis ſi adhucdum vacas colligere hiſtorias, proximè ſymbolam tibi meam conferam. Communi noſtro Amico, Nobiliſſ. Viro W. Langio ſalutem datariam, quæſo, â me dicas. Non ſine literis paſſus eſſem compellare, ſi inſcriptionem nominis & officii melius noviſſem. Fortean etiam Hauniæ diutius non ſubſiſtit. Requiram in confinio Amicum ut literis interpellem; Etenim etiam bona nomina, dicebat Cato, fieri

fieri mala, niſi ſubinde interpellentur. Sed, ne te diutius ab officio & labore detineam, hic finio. Vale Vir Nobiliſſime, & inter Nominis Tui cultores me quoque eſſe patere, qui ſum quamdiu vivo

Excellentiæ Tuæ

omni ſtudio

Tönningæ An. 1662.
Die 24. Febr.

addictiſſ.

Jac. Holſte.

P. S. Salutem ego Experientiſſimo Clariſſ. Viro, D. Simoni Paulli, ille vero mihi reſponſum debet; exſolve, quando potes, meo nomine & roga, ut ipſe item velit, quando vacat. Si reſcribas prius, quam ego Tibi, quæſo mone, quid de Cl. Rhodii Celſo ſperare debeam? cum deſiderio ab illâ manu emendationem expecto. Iterum vale.

EPI-

Digitized by Google

EPISTOLA LXXIII.

An Rigor pars febris ſit.

Jacobo Holstio Tönningam.

QUæ de Febribus commentaris, magnum ingenium tuum & eruditionem produnt. Juſta verò diligentia calorem excute, quem de Febrium omnium eſſentia cum pleriſque Medicorum judicas. Perpetuum id negat *Cl. Sylvius*, ſicut pridem ad Te ſcripſi, cujus de Febribus Exercitationem Primam Tibi jam mitto, quia necdum illam vidiſti. Ante *Sylvium* in eadem ſententia fuit Magnus *Walæus*, præceptor olim noſter, cujus hæc ſunt verba l. 1. c. 1. Med. Pract. ab *Irvino* Anglo editæ: *Febris eſſentia non eſt calor, quia rigor & horror non tantum initium febris, verum ipſa febris ſunt, habent enim pulſum celerem. Dantur etiam febres, in quibus non apparet calor. Calor enim in habitu corporis non eſt febris, ſed eſt ejus effectum.* Negas tamen rigores eſſe febres, quia teſtimoniis veterum deſtitueris. Quanquam verò iſtam controverſiam non faciam meam, ex veteribus tamen dubia movebo, quibus ferè inducor, ut credam rigorem febrilem pro febris principio, adeoque febris principio, adeoque febris parte ab ipſis habitum. Loquor autem de ῥιγοπυρέτῳ, ut facilior inter nos

nos ſit conſenſus. Veteres igitur ſi excutiamus, uno ore affirmabunt, rigoris febrisque eandem eſſe cauſam, nempe calidam, quum actuale frigus in vivente corpore non facile ab illis admittatur. Diſputat in hanc rem *Galenus* l. 5. de ſympt. Cauſ. c. 4. qui nusquam non urget, duce experientia, febrem, præſertim intermittentem, incipere à rigore, non poſt rigorem. *Abenſina* l. 4. fen. 1. tr. 1. c. 3. principium febris vocat horam, in qua calor naturalis præfocatur à materia ſubmerſa in membro tamdiu, donec non appareat maturationis veſtigium. Id verò tempus ad rigorem ſpectat, nam *Trincavellius* Comm. in l. fen. 4. c. 4. docet in omni febre intermittente materiam in principio extra vaſa expelli, atque dum expellitur, retrahi calorem ad intima corporis, tumque fieri rigorem. Notandum verò eſt, quod de augmento ibidem *Abenſina* aſſerit, eſſe horam in qua commovetur caliditas ad reſiſtendum. Si in augmento reſiſtit calor, certè in principio ſeu in rigore vim paſſus fuit calor naturalis, adeòque in rigore febris fuit. Apud *Hippocratem* eſt febris φρικώδεις ſeu horrifica l. 3. Epid. & alibi. De hac teſtatur *Galenus* Comm. 1. in l. 1. Epid. in ipſo acceſſionis incremento diutiſſimè ægros exercuiſſe. Ad inſtitutum
noſtrum

noſtrum ibid. *Pergamenus* addit, Hippocratem iſto nomine neutiquam iſtos horrores appellaſſe, qui initio acceſſionis inceſſerunt, ſed ubi per totam prope acceſſionem producebatur ſymptoma horroris. Hinc aliorum ſubtiles magis quam utiles æſtima conatus. *Fernelius* enim lib. 4. Pathol. rigorem initium quidem acceſſionis concedit, non febrem, quod nondum calor ſit incenſus. *Capivaccius* verò lib. 6. De Febr. c. 9. tantum ſignum principii eſſe tuetur. Sed ingeniis certant. Neſcio an veritate, quæ hujuſmodi ſubtilitates non attendit. Quæ enim *Capivaccius* pro ſe ex *Galeno*, & Tu ex *Celſo* affers, facilè conciliaverim, ſi febris ſeu ignis manifeſtus ab occulto diſtinguatur. Occultus eſt in vigore ſeu febris in principio, manifeſtus in augmento, tumque impropriè febris demum dicitur, quum ex *Walæo* calor ille externus in augmento apparens febris ſit effectum. Exemplo rem illuſtrare poſſum. Quamdiu ignis ſub cinere doloſo latet, ignis eſt, ſed appoſitis paleis fumum demum emittit qui videtur, tumque ab ignaris primum ignis videtur per effectum. Revera enim ex ſententia veterum rigor & febris non differunt in cauſis, ſed loco. Ita *Hippocrates* l. 6. Epid. *Rigor à ſuperiori ventre, ignis*

ab inferiori magis: Ubi partis natura diverſa eſt, non ſpecies humoris, adeoque rigor à febre reapſe non differt. Hinc etiam invaſiones febriles in computo Medico à rigore numerantur cum rigore. Tandem rigores continuarum febrium, pro parte febrium in declinatione computantur, quod paſſim *Hippocrates* innuit lib. 1. Epid. ſ. 3. l. 7. & alibi. Qui quidem rigores febriles tempore differunt à rigoribus intermittentium, neutiquam cauſâ, quæ ubique calida eſt & acris ex ſententia veterum. De *Celſi* tui methodo id præterea noto, ſi quidem medicam artem exercuit, de quo nolim dubitare ob Viri merita, nonnunquam rigorem à Medicis curari in ipſo rigore, tumque à febre non eſſe excludendum. Ita *Plinius Valerianus* l. 3. Rei Med. cap. 4. ad horrores præſcribit betonicam ſub acceſſione dandam, hoc eſt, horrore in acceſſione præſente: nonnunquam ante rigorem remediis rigorem præcaventibus, tumque curationem præcedere febrem, ſed & rigorem febrilem, de qua curatione videndus *Mercurialis* poſt *Paulum*. Alienam cauſam ago, ſed amicorum apud amicum, Tu, amice delibera, & pro ratione & experientia ſententiam dic. Lienis exſectio ejusdem neceſſitati nihil derogat, ſicut nec brachii, vulvæ, teſti-

teſticulorum amputatio. Neceſſaria illa tantum foret in lienoſis, quod *Fioravantius* tentavit, ſi tanta in homine facilitate amputaretur, quam in cane. In homine tamen tentare non auderem, propter viſceris magnitudinem, & multiplices vaſorum plexus. Audax verò manus nihil non audet. Bononia nobis novam pulmonum anatomen per *Malpighium* procudit, cui pulmo nihil præter veſiculas eſt. Credo ego *Hippocratem* lib. de Carn. ſimilia divinaſſe. Deuſingius amicas reſponſiones meditatur ad Hepar meum defunctum. Nuper *Blotteſandæum* acriter repreſſit. Inſtrumentum *Boylei* Angli ad Regiam Majeſtatem venit, quo præclara in aëre experimenta fiunt. *Langius* noſter adhuc nobiſcum commoratur. Epiſtolarum Medicarum Centurias duas prelo commiſi. Plura non poſſum, ut vides, quanquam pruriat calamus. Præfecto veſtro Illuſtri ſalutem officioſam tranſcribo. Vale & me ama. Hafniæ 7. Sept. 1662.

P. S. De calore febris quæ ſupra cum *Walæo* dixi, non abludunt ab *Helmontii* paradoxo L. de Febr. cap. 1. cui calor eſt accidens poſterius ad febris eſſentiam. De *Rhodii* Celſo nullam adhuc Tibi ſpem facere poſſum. Inter ſchedas illius ad bea-

tum Bangium allatas, invenire non potui Animadverſiones Rhodianas. Lexicon tamen nactus ſum, ut & Varias Lectiones. *Vegetius* quoque Mulomedicus cum Notis & Lexico ejusdem ad manus meas pervenit. Forſan per otium ſingula in ordinem redigam, ut publici fiant juris. Reliqua laudati Rhodii in publica jam Auctione cum Bibliotheca Bangiana diſtrahuntur. Vale iterum, mi Holſti. Salutat Te Cl. noſter *D. Simon Paulli*, cujus filius ad Theatrum Anatomicum vocatus eſt.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA LXXIV.

De ſanguinis Circulatione diſſenſus.

ECCARDO LEICHNERO Erfortum.

TAndem debitum exſolvo. Pluſculi effluxerunt anni, quum clari affectus indices litteræ ad me perferrentur. In ſinu gaudebam, à Tanto Viro, fama eruditionis & editis publicis monumentis clariſſimo, ad literatum commercium me

me invitari, mihique impenſè gratulabar, quod Leichnerum amicum haberem. Sed gaudii exordia improbus Mars turbavit; qui eo maximè tempore apud nos ſæviebat, quo primæ illæ literæ mihi reddebantur, ut nec opportunum otium concederetur reſpondendi. Jam demum, quia ſuperatis illis procellis tranquillitatis aliqua ſpes affulgere videatur, utinam diuturna, relegenti mihi lectiſſima pagellarum Tuarum veſtigia, offeruntur per tabellarium aliæ abs Te literæ, quas eò avidius reſignavi, quo charior eſſet ſalus amici & acceptius repetitæ Scriptionis argumentum. Pro ampliſſimo officio & incredibili humanitate & hic & ibi oblata, pares gratias ago, ſedúlò poſthac curaturus ne initæ amicitiæ Te unquam pœniteat; quanquam enim ea non ſit mea patriæve in præſenti conditio, ut ex voto laboribus tuïs in publica ſcholarum emendatione impendendis applaudere queamus, nunquam tamen candidam voluntatem aut benè merendi ſtudium deſiderabis. Necdum quidquam ex illis vidi, quæ de hoc argumento in lucem emiſiſti, ſine dubio demorſos ungues ſapientia. Quamprimum paginas aliquas ad nos pertulerint Bibliopolæ, non deero ſumma fide, quantum in me, conatus tuos publico promovendo

dicatos Sereniſſimo noſtro Monarchiæ ſubmiſſè commendare. Meretur ingenium tuum; meretur eruditio, meretur denique parta meritis fama, meretur & amicitia, ut tuo honori mea officia deſerviant, utinam ſatis pro temporum difficultate ex utriusque voto. Literarii de Circulatione ſanguinis inter nos diſſenſus, prorſus nihil de alterutrius ſinceritate imminuent. Nec tuam eapropter voluntatem credendi cogam ego, nec tu meam. De veritate eventus judicabit, & certa experientia, quam Tu, Vir Eruditiſſime, in Exercitationibus ingenioſis Anti-Harveanis, rationibus multis validisque nullo jure poſtpoſuiſti. Sequitur tua veſtigia *Franciſcus Ulmus* Pictavienſis, Fr. Nepos, in Exercitatione nuperâ, quam contra *Harveum* Pictavii emiſit, & quibusdam quoque experimentis, ſpeciem veri præ ſe ferentibus, certat. Ante hunc Veronæ *Hieron. Franzoſius* de Motu cordis & ſanguinis contra *Harveum* Apologiam edidit. Niſi tamen valdè fallor, minus roboris habent, quam fiduciæ, quod in præſenti non vacat per partes deducere, ne vel Te irritare videar, quem officio omnique voto devincire geſtio, vel ex Epiſtola librum conſcribere. Vita noſtra, teſte Tragico *Seneca*, abditos ſenſus gerit, ut

mirum

mirum non ſit, ſi obſcurus ſanguinis motus videatur, de cujus progreſſu, quia apud plures jam invaluit, dicere licet, ſi parva magnis componere licet, quod olim Gamaliel Act. 5. evaniturum ſi contra naturam fuerit, at perduraturum, ſi naturam habuerit faventem. Tu Vale, mi Leichnere, & fave. Hafniæ 3. Mart. 1662.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA LXXV.

Monſtra Fionenſia.

Thomæ Bartholino Hafniam.

QUod Tuas interpellem occupationes facit non magni quidem momenti error in capite infantis ante menſem & amplius nati expreſſus; quem rudi penicillo, breviſſimaque narratione delineatum transmitto, ut germana facies conſtet, ſi ejus apud Vos increbuerit fama, cuncta ex longinquo avita in majus adferre conſueta. Anno 1662. 12. Febr. qui primus erat Jejunii Quadrageſimalis dies, Mercurio ſacer, Cinerumque à Chriſtia-

 nis

nis vocatus, circa primam nocturnam in villâ ruſtica *Gundeſe* Parœciæ Fionenſis *Ubberod* ad ſecundum circiter ab urbe Otthonienſium milliarium monſtroſum ſequioris ſexus abortum octavo à conceptu menſe, anno ætatis ſuæ trigeſimo fecit Anna Johannæa, Laurentii Nicolai agricolæ conjux. Immaturam eam prolem, quæ in ipſo partu exſpiraverat, nihil præter ſupremum ventrem deformabat. Oculos grandiora cilia, ad magnitudinem juglandium propè accedentia, tegebant. Vultus alioquin totus juſtam decentemque tantulæ ætatis partus ſpeciem referebat. Occiput & cervix fœdos, horrendosque aliquantulum errores oſtentabant: à vertice namque ad cervicem cruenta viſebatur eâ facie caro, ut mundo muliebri, quem *Valck* vocant, capitis cultui deſtinato, haud abſimilis potiore parte videretur. In cervice hiatus erat profundus, per cujus latera meatus aliquot, ſed contractiores, porrigebantur. Cæteras corpuſculi partes ita, ut dixi, effinxerat natura, ut nullum penitus deformitatis veſtigium appareret. Retulit mihi percunctanti puerpera, dum ventrem perferret, languorem perpetuum membra habuiſſe, adeoque totum viſum ſibi contuſum corpus: omne faſtidiviſſe negotium,

quod

quod res familiaris poſtulat; cùm rariſſimam dolores acerrimi, & crebrior infantis commotio quietem darent: rectius nunquam valuiſſe, quàm cùm ſacris publicis intereſſet: totâ, quod ſciret, ætate vix ejus generis vidiſſe Κόσμον γυναικεῖον, quem infelicis filiolæ caput referebat; nec utero infauſto gravidam ejus imaginem animo ſe concepiſſe: cùm prioris mariti Johannis Johannis F. conjugio potiretur binas in pagis vicinis *Veirup* & *Rafnebierg* ſexus itidem muliebris, ſed ſine vitiis, enixam infantes, quæ teneris annis ad plures abierunt. Certum erat parentibus, propter triſtem natæ faciem conſternatis, vitium occultare; ne caſum rariorem vulgus ſiniſtrè, ut conſuevit, interpretaretur: Verùm ſtultè veriti, ſi diſſimularent, ne ſimilis, vel alterius criminis ſoboles ab ſe in poſterum propagaretur, quod paucos ante annos Catharinæ Chriſtierni F. eâ in vicinitate obtigerat, oculis plurimorum, inter quos Vigilantiſſimus noſter Epiſcopus, D. Doct. Laurentius Jacobæus, ſubjici voluerunt. Catharina, quam dixi, Jani *Korſebierg* in pago *Spetzbierg* coloni, uxor infantem filiam anno CIƆ IƆCLV. intempeſtivè procreavit. Eam obſtetrix Brigitta Johannis F. quæ & Annæ parturienti opem ferebat, ſanctè affirmat ſi-

 milli-

ſimillimam hujus nuper genitæ figuram expreſſiſſe; ſed, ne temerarium populi judicium ſubirent genitores, tanquam integram & incontaminatam humari de more procurâſſe. Anno ſeqv. ClƆ IƆC LVI. ejusdem ſexus formæque ſecundam genuit; quam ante ſepulturam à Viro Reverendo Dn. Alexandro Jacobi F. Eccleſiaſte Korup. & Ubberodenſe, aliisque conſpici voluerunt, rati eô naturæ hoc erratum expiari; ac iccirco alteram invîſam ſibi ſuſceptam, quòd de priore conticuiſſent.

Monſtroſas illas capitum formas ornamentorum fœmineorum vitia & pravitates monſtrare Sacris initiati perſuadere conni-tuntur: Sed mihi nunquam, qui, cùm mille mundorum à primis mundi cunabulis uſitatorum ſpecies cogitem, nec cur una Deo ſit aliâ inviſior diſpiciam, imaginationi hæc aliaque ejus generis delicta tribuo.

Benigniorem nuper expertus ſum fortunam, quæ Tuam, Vir ſumme, conceſſit *Ciſtam Medicam*, theſauros continentem ditiſſimi ingenii, quo Orbem univerſum tot jam annos opulentum facis. Obſcura deinceps eſſe deſinent plurimorum Medicorum nomina, quæ hactenus in Ciſtâ & tenebris latitarunt; nec ignorabimus quicquid à veteri ævo vel in Dania, vel extra

eam

eam ſudarunt, quos gremio ſuo Regni Caput fovit. Inſcriptio Monumenti Hamsfortiani, quod heic in Æde primariâ, D. Canuto Regi dicatâ, viſitur, mutila eſt ſive meâ, qui exſcribendam curavi, ſive Typographi negligentiâ, niſi dictionibus *ſed Annæ* interſeratur particula *&*; ut ſit *Matronæ ſed & Annæ &c.* & poſt CHRISTIANI III. REG. ſcribatur. Petrus Gaſſendus Opere de Vita Tychonis noſtri memorat D. Joh. Pratenſem adjunxiſſe Præfationem Diario Tychoniano Hafniæ anno 1573. excuſo: ejuſdemque Pratenſis laudes dicit C. Eraſmus Michaëlius Lætus in Rebus Danicis, pag. 502. ſeq. item Doct. Joh. Franciſci Ripenſis; cujus & hoc elogium habemus apud Caſparem Cunradum Sileſium in Millenario II. Proſopographiæ Melicæ:

Phœbus utrumque dedit: medicamine tollere morbos,
Atque animum lepidis exhilarare modis.

Ita vale, Elegantiſſime Virorum, &, qui tum multos vel letho eximis, vel mori prohibes, æternum vive, ut vivere divino Tuo ingenio ac induſtriâ mortui & vivi pergant; me verò Tuum eſſe permitte; qui toto animo THOMAM BAR-
THO-

THOLINUM, Poli Borei DECUS,

Veneror & complector

Othoniæ Prid. Kalend. Junii ∞ IϽC LXII.

Jacobus Bircherodius.

S. S. Iteratam ſcribendi occaſionem præbet fœdior, deformiorque ludentis naturæ fœtus, quem Rudcopiæ (unicum eſt inſulæ Langlandiæ oppidum, *Rudkiobing* ſive *Laſvindskiobing* incolis) parentibus honeſtis XXII. Aprilis natum Reverendus Eccleſiaſtes & Præpoſitus, Dn. Torchillus Chriſtierni F. fidem fecit Reverendiſſimo Diœcesis Fionensis Præſuli, Doctori Laurentio Jacobæo hanc, quam calamo conſigno, faciem oſtentaſſe. Infans erat maſculus erratis obſcœnioribus notatus. Calvam enim univerſam, bonamque faciei partem atrata ſanguine, partim eminens & luxurians, partim lacunoſa & preſſa complectebatur caro, referens in occipitio ampliorem mitram, circum tempora frontem & genas, ad ſupercilia porrectum, auresque occupans, velamen linteum, in fronte geminatum, ac juxta ſupercilia rugoſum, cætera ſimplex, vel alia ejus generis inſignia, quibus redimiri

&

& decorari fœminea capita ſolent. Oculorum veſtigia leviter preſſa extabant: ut & naſi, cujus ſinus alter deſiderabatur; arctior alter aſtrictiorque apparebat. Oris rictus magis ad lævam, quàm ad dextram diducebatur. Labrum ſuperius inciſuram grandiorem continebat, qualis in leporibus conſpicitur. Trunco caput commiſſum erat, quia corpuſculum collo viduatum. Digitos ſiniſtra ſex habebat: & auriculari utriusque manus bini è tenuiſſimo fili inſtar ligamine paululum demiſſi, carnoſi dependebant globuli, magnitudinem piſorum qui aſſequebantur. Inteſtina, jecur, & pulmo, quæ emanaverant quà umbilicus eſt, extrinſecus in ventre diffluebant. Præter leviores utriusque pedis deformitates, planta ſiniſtra gibbere erat aliisque vitiis inſigniter depravata.

Hanc ſpeciem miſellus habebat, ad hoc unum à fœcundâ naturâ productus, ut portenderet non quieturam rerum cunctarum genitricem a luſibus, & oſtentorum procreatione, quoad dominium obtinebit: non ut ludibrio foret cultui muliebri, quod multi inſcienter produnt, penitus ſibi perſuadentes, portentoſa ea infantium capita deteſtabiliorem mundorum turpitudinem fœminis exprobrare. Quorum ſuperſtitioni parum hactenus tribuo: plurimum

Platonem 5. de Leg. clam eſſe enutrienda, & *Ariſtoteles* 7. Polit. 16. neque alenda eſſe prodidit: concludit verò, Medicos præteriiſſe hanc de monſtris tractationem, quia monſtra in utero non ſunt morbi, eò quod non lædant operationes ullas. Quid igitur monſtra adeò deteſtamur, quæ, ſi invitâ naturâ eſſent, operationes lædere deberent? Placet de his judicium magni *Cardani* qui l. 15. de Rer. Variet. c. 80. animadvertendum monet, quod velut in his quæ naturaliter, frequentiſſimè & ex ordine eveniunt, quædam monſtra contingunt, ut in partubus bicipites, Solis & Lunæ geminata viſio, tonitru acuta voce, grando media hyeme, nix æſtate, ſtrepitus locis quietis; ita etiam in hominum operationibus eadem contingere, quæ adeò quibusdam naturalibus rebus conveniunt tempore & rei qualitate, ut hæc ab illis proceſſiſſe videantur, & ob id arti meritò tribui. *Læti* noſtri Muſa lib. XI. Rer. Dan. in laudes Medicorum noſtrorum *Jo. Franciſci* & *Jo. Pratenſis* late læteque ſe diffundit. Videtur tamen hujus natales ad Ripas potius reſtringere, quam Arhuſium, niſi benignè explicetur. Tibi interim Medici noſtri in acceptum referre debent hanc acceſſionem. Sed quando manum Tuam Medicis exſolves, quam

dediſti,

dediſti? Excute eruditionis loculos & manu larga noſtrorum deſideriis ſatisfac; do manum, placituram eruditis *Manum* Tuis manibus illuſtratam. Prodiit anno ſeculi currentis 19. Pariſiis opuſculum *J. de Artis* Cardinali Rupefucaldio dedicatum *De Pedis Admirandis*, in quo pedem divinitatis notam habere demonſtrat, cognitionem ejus neceſſariam, totum eſſe hominem, totam hominis animam, rem eſſe ſacram, regulam Religionis & Nobilitatis, totiusque vitæ noſtræ, unde valdè honorandum, nec quidquam dignitati illius derogare Podagram. Majora de Manu expectamus, ſi manum operi admoveris, docueriſque cum Anaxagora apud *Ariſtotelem* lib. 4. de Part. Animal. cap. 10. prudentiſſimum omnium animalium, eſſe hominem, quia unus omnium manus obtinet. Ego cum eodem *Ariſtotele* ibidem dicturus ſum, Te, quoniam prudentiſſimus es, ideò manus recepiſſe, imò de manu ſcripſiſſe. Vale, mi Bircherodi, cum lectiſſima uxore liberiſque, & per manus traditam amicitiam, amicâ manu conſerva. Hafniæ 20. Aug. 1662.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA LXXVII.

De Dubiis Lacteis.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

NObiliſſime & Excellentiſſime Vir, Domine colendiſſime, Ni adeò uſque de ſingulari Tuo amore erga me certus eſſem, non auderem ἐυφερομένῳ Tibi creare moleſtias, quas ideò lubentius committo, quo lætari veteri de iſta habita amicitia mecum Te percipio. Notus mihi cotidiè ante oculos affectus Tuus & ampliſſima voluntas, quæ Patavii, Johanne Rhodio, viro nunquam ſatis laudando, interprete, me paratiſſimè excepit, cui cumulum addunt præclariſſimæ ingenii dotes tuæ, quibus totum Tu Tibi litterarium orbem devinxiſti, adeò ut injurius in me ipſum exiſterem, ſi tanto & amico & Patrono, quod deberem, non redderem. Stabit horum omnium memoria & ſtudium demerendi mecum, nec unquam ero immemor obſervantiæ, qua, ſine fuco & ſanctè, ἤ καί τις ἄλλος, te venerabor. Cæterum quæ mihi Sparta his in vitis ſit adornanda reapſe non ignotum Tibi eſt, in qua, dummodo vires voluntati ſemper reſponderent, utinam ad ſententiam amicorum ſuccedere & expediri poſſent! Seculum attigimus oculatiſſimum & admiranda

randa animi ſolertia inſtructum, in quo veterum improbi labores umbræ modò apparent, adeò & ad unguem ferè enucleatis & abſolutis artis medicæ principiis. Verùm video multis non placere hoc augmentum, & deſpicatui non ſemel haberi doctiſſima illa utiliſſimaque otia, ut proinde, ſi vulgo aſſentiendum, in ſpe & ſilentio vitam tranſigere tutiſſimum ſit. Ego contra, boni & fidelis animi conatus promoveo neque cenſuras timeo nec curo. Sed ad alia divertor. Vidi ſeriem librorum à Te editorum, quorum incredibili deſiderio teneor, qui tamen apud nos nullibi proſtant. Belgarum etiam & Anglorum ſcripta vix ac ne vix quidem ad nos perveniunt. Proinde, ſi precibus meis à Te impetrare hoc poſſum, ageſis, Hauboldum Bibliopolam veſtrum urge, quo in poſterum illorum omnium, quantum fieri poterit, copiam faciat, noſtriſque mercatoribus Francofuti communicet, quibus in mandatis dedimus, ut precio perſoluto nomine noſtrum acciperent. Hoc ipſo & mihi & Collegis meis, Rolfinckio & Mœbio, qui Te impenſiſſimè amant & honorificè ſalutant, gratiſſimum facies officium, à quibus quicquid deſideras, cum ſcripſeris, impetrabis. Mentionem in Spicilegiis video factam eſſe Benneti,

 cujus

cujus ſcriptum vehementer deſidero, ſub manibus enim habeo hiſtoriam humorum univerſalem, cui apprimè liber iſte inſerviret. In circulatione ſpiritus animalis dubium adhuc ingens alo. Salivales ductus pro lymphaticis agnoſco. Sylvii & Hornii diſſertationes ſuper his deſidero, ut & Borrichii. Circa uſum lactearum quæ enata mihi dubia fuerunt, addidi exercitat. Anat. lib. 1. eaque cenſuræ Tuæ ſubmitto. Ubi ſcivero, Te minus moleſtè laturum literarum commercium, ſingulis nundinis Francofurtinis hoc continuabo. Hac vice amore magis impulſus ſcribendum putavi, non ut oſtentarem prudentiam. Vale Nobiliſſime Vir & fave

T. amantiſſimo

Jenæ d. 6. Mart.
1662. Joh. Theodoro Schenck.

EPISTOLA LXXVIII.

Dubia Lactea & Lymphatica ſolvuntur.

Joh. Theod. Schenckio Jenam.

SEmper Tu mihi in oculis, in mente fuiſti, ex quo nos Patavium olim ſejunxit, quanquam enim literarum exinde inter

ter nos quieverit familiaritas, tam fixas tamen radices apud me egerunt præclaræ virtutes tuæ, quibus mihi placebas, ut diffluere, inter tot temporum locorumque mutationes, non potuerint. Idem Tibi accidiſſe, ex animo lætor. Jam propius cœptam olim recolamus amicitiam & anniverſario minimùm literarum alloquio ſtabiliamus. Scribendi materiem nuper ſubminiſtraſti amiciſſimis literis, quibus dubia Tibi circa uſum Lactearum Thoracicarum enata, & Lib. 1. Anat. Exercitationum VII. ſignata meæ Cenſuræ ſubmiſiſti. Quanquam verò tantum mihi non arrogem, ut cenſoriâ virga Magnorum Virorum, inter quos Tu locum mereris haud infimum, ſententias & opiniones examinare præſumam; fretus tamen Tua humanitate, ipſo Te jubente, amicè monebo, quid ad dubia dici poſſit, quæ in Eruditiſſimis Exercitationibus eruditè annotaſti. Prius tamen in aurem Tibi dictum velim, non pauca in Hiſtoriâ mea de Lacteis Thoracicis à me eſſe ſcripta, quum necdum in accuratam Vaſorum Lymphaticorum notitiam perveniſſem, proinde nonnulla ex his mutanda eſſe, quod ipſe non monitus perſpicies. In reliquis igitur brevis ero, ne de Tua prudentiâ & ſcien-

tiâ videar dubitare, qua abunde inſtructus ipſe rerum momenta noviſti expendere.

In Primo Dubio advertas velim, per arterias ventriculi nihil attrahi, ſed per venas, quicquid attrahitur, ex quibus ad cor longior via. Deinde ſpirituoſa illa rerum effluvia, nonnihil quidem reficere partes, non verò alere aut reſtaurare, unde non ſufficiunt in reali partium indigentia & inſtauratione, quæ ſit duratura. Rectè quidem Alexius apud *Athenæum* XV. Deipn. maximam bonæ valetudinis partem dixit odores cerebro bonos objicere: Sed his venter non ſaturatur, quanquam in ſpecu ſis, ubi vel thura venduntur, vel ſiculus coquus habitet. Nam illos, qui circa Gangis ortum habitabant & vaporibus aſſarum carnium & fructuum ac florum odoribus enutriebantur, de quibus *Strabo* Lib. XV. Geogr. dudum cum vaporibus evanuiſſe ſcio. Democritus quidem apud *Diog. Laërtium* Lib. IX. propinquus morti panibus calidis ad nares admotis vivum ſe ſervavit ad tres dies, deinde tamen placidè expiravit.

Ad Secundum noto; Syncopen in jejunis non à nervis deducendam, ſed à defectu novi alimenti, quo ſanguis in corde

circu-

circulandus reſarcitur, niſi conſuetudini hic aliquid tribuendum. Quid alioquin in inedia vellicaret nervos? Forſan acida? At cur non vaporibus potius, quibus tantum faves, ad cor tendentibus, quam nervorum conſenſui, ſuctum iſtum ſeu vellicationem aſſignas?

Tertium faciles largimur. De Lymphaticis enim quæ poſtera cura invenit, priora vel illuſtrant, vel ſupplent, vel emendant.

Ad quartum dico: Hydropem thoracis partim ex Lymphaticis ruptis, vel dilatatis, partim ex Lacteo Thoracico colligi, qui Lympham quoque vehit. Atrophiam inde ortam eleganti exemplo illuſtras, nec id uſum noſtrum infringit. In hujusmodi enim ruptura unà effluit ſerum & chylus, unde plerunque tales hydropici reliquo corpore tabeſcunt.

Ad Quintum: *Galenus* de Pulſ. ad Tyron. cap. 2. mutari pulſum ex cauſis p. n. docens, copiam ciborum quoque affert. Et de affectibus ſtomachi ibidem acturus, compreſſionem, à qua pulſus mutatio, fieri dicit tum à cibis gravantibus, ſola abundantia moleſtis, tum ab humoribus quibusdam, qui in eum confluant, non mordicantibus. Nobis facilius talem pulſuum mutationem concedes, qui non facultatem tantum, ſed ipſum cruoris in-

fluxum pro pulſu urgemus. Diſtinctionem à Te deſideratam ægri confeſſio dabit ex cauſis prægreſſis. Antipater apud *Galenum* Lib. IV. Loc. Aff. c. IX. eſſentiali aliquo cordis affectu laboravit, quia iſtam in pulſu inæqualitatem non poſt ſumptum cibum, ſed integro ſex menſium decurſu ſenſit.

In Sexto Dubio, rectè utrumque jungis. Suffocatur enim cor ab internis vel externis cauſis. Externa tamen diaphragmatis compreſſio rariùs & ægerrimè cor ita adſtringit & in anguſtum compellit, ut ſtatim motus ejus intercipiatur. Premitur quidem in Hypochondriacis, Scorbuticis, Hydropicis, ſtrangulatione uteri, ſed tum vel lentam mortem inducit, vel interno humorum vaporumve accedente affluxu necem accelerat, tumque copia ſua vel cor vel pulmones implet. In aſthmatico tuo piſtore quomodo uſus meus explicetur, addam; Summa ingluvie copioſius ingeſtâ, cocta cum pane cerviſiâ copioſum chylum celeriter propter aviditatem coctum, & cordi infuſum, quia pulmones obſtructi partem nequiverunt recipere, ſuffocationis occaſionem dediſſe mihi fit vero ſimile; alioqui, ſi tardior facta fuiſſet coctio vel diſtributio, diutiusque moram in lacteis traxiſſet

ſet alimentum, copia pulmo & cor obrutum non fuiſſet. Rectè enim *Bennetus* in Theat. Tabid. Veſt. Exerc. X. monet, nonnullos præſertim ſeniores aſthmate vexatos ſe noviſſe, quibus cum ventriculus & inteſtina laboraverint, ſpirabilia liberari & vice verſa. Quia nempe, ventriculo & inteſtinis laborantibus, tardior fit Chyli, aliàs copiosè irruentis, diſtributio. Hinc â moderata tali ſorbitione & diſtributione aſthma nonnunquam curatur, cujus exemplum habet *Zuingerus* lib. 3. Theatr. Vit. Hum. de Jeremia Triverio Medico, qui ebrius & de ſolo potu cogitans, primario Viro Antverpienſi Catarrho laboranti & in extremis verſanti Cereviſiam tepidam cum ſaccharo & pane ſuaſit. Jucunda eſt hiſtoria, quam non repeto, quia *Zuingerus* obvius, & eandem recitavit nuper Vir Cl. *Mart. Schookius* in curioſo libro de Cereviſia cap. 42. De fungis non liquet, an flatibus, an veneno ſuo Braſati familiam ſtrangularint. De veneno res clarior propter exempla adducta â *Galeno* l. 2. alim. facult. c. 69. *Foreſto*, *Hildano*, *Zacuto* aliiſque, quos hic longum eſſet recenſere, Tibi juxta mecum cognitos.

In ſeptimo dubio *Hippocratem* oppugnas. Quæ enim de gibbere â cauſa interna loqueris, *Hippocrati* adverſantur, qui L. de

Articulis de gibbere ex morbis loquutus, ait: *quibus adhuc pueris ante perfectum corporis augmentum, ſpina in gibbum attollitur, iis corpus ad ſpinam augeri non ſolet.* Cur id? quia credidit vaſa ſanguinea, quibus corpus κατὰ ῥάχιν nutritur, comprimi: *Galenus* in Comm. L. 3. receptaculorum diſtortionem tum inculpat, motionis difficultatem & laborem. At verò, ſi cætera receptacula Spinæ vicina, ſi vaſa vulgaria comprimuntur & diſtorquentur, quænam quæſo prærogativa lacteas thoracicas ſpinæ accumbentes huic difficultati eximet? Rationem, cur pueris tantum hæc diſtortio ſit impedimento, hanc eſſe credo, quod adultiores huic malo aſſueſcant, & cum corporis incremento quoque dilatentur vaſa diſtorta. De Senibus quoque notanda illa contra Te, quæ idem *Hippocrates* poſt paulò ſubjungit, nempe ſalubriter multos ad ſenectutem perveniſſe, ſed quibus corpus carnoſum & pingue eſt redditum, quod perraró obſervamus, plerumque enim & ferè omnes, quos ego vidi, macie confecti fuerunt: deinde pleroſque citius mori, nec annum ſexageſimum attingere, quanquam adulto demum corpore diſtortio ſpinarum accedat. Prudenter *Galenus* advertit, robur naturæ, mali mediocritatem, & victus rationem in tali caſu advocandam. Quod

in

Digitized by Google

in illis advertas velim, quos annoſos lætè degiſſe ſcribis. Naturæ robur illis fuit, quibus per anguſtas compreſſasque venas thoracicas lacteas, chylus vel pelleretur validè vel fortiter attraheretur. Deinde mediocris lactearum diſtortio fuit, ex mediocri ſpinæ deformitate. Denique victus ratio tota talis fuit, ut pauca copia & pedetentim chylus per anguſtas lactearum vias penetrarit. In externa cauſa quod vim quoque patiantur lactei ductus, facile erit demonſtratu, premuntur enim nervi ex ſpina eo loco exeuntes, unde non raro paralyſin legimus ſequutam, qui certè æquè ad extenſionem ſequaces. Hinc etiam totius corporis impotentia & ſtupor ex *Hippocrate*. Ex quo inſuper notandum libro de Articulis, ſpinæ cortorſiones verſus interiora periculoſas eſſe, quando in anguli non in circuli flexum commoventur, qua commotione, ſiquidem, ex eodem *Hippocrate*, urina & ſtercus ſupprimitur, pedes & crura perfrigerantur, quid de lacteis dicturi ſumus? evadentne commune periculum? an hæc ſuppreſſio excrementorum ſine nauſea? Reliquas gibboſitates, quanquam tantum periculum non afferant, periculo tamen & noxiæ obnoxias laudatus *Cous* decernit. In κυβώσει igitur ſi ad circulum emineat ſpina, levius damnum patitur

titur lacteus, ſi ad angulum, graviſſimum, unde tales obſervavi macie notabiles eſſe. Ad latera quoque ſpina torta, torquet quoque lacteum, qui quanquam in tali ſcolioſi non prorſus excludat chylum, eundem tamen nonnihil obtorto itinere retardat, ſumma: niſi adſint conditiones â *Galeno* ſupra notatæ, in ſingulis ſpinæ contorſionibus, ea ſymptomata ex impedito chyli commeatu prompto ſe prodere poſſunt, quæ in loco ſignavi.

Octavum dubium non me, ſed *Riolanum* ferit, qui commodam hanc viam apprehendit, pro ſalvando dogmate de propagatione ſtrumarum ex meſenterio ad collum. Ipſe ſibi tamen non conſtitit. Nam contra *Pecquetum*, cujus experimenta nolens volens admiſit, vitium glandularum ſtrumoſum non elucere ſcribit in iſtis locis, niſi radices egerit in meſenterio. At in *Encheiridio* L. 2. c. 18. ſtrumas rarò emergere *magno numero* aſſerit, niſi radices egerint in meſenterio. Generalis eſt obſervatio *Whartoni* Cap. XL. ſine loci determinatione: Eos, qui ſtrumis externis afficiuntur, internis ut plurimum laborare. Litem hanc in præſenti non faciam meam, an ſympathia illa, ſi quædam ſit, debeatur lacteo thoracico, vel lymphaticis, vel potius nervis, quibus id tribuit *Charleton* Oecon. Corp. Exerc. X. §. 7. No-

Nonum, decimum, & undecimum dubium illi Tibi eximant, qui dubitandi dederunt occaſionem. Hic enim ego extra teli jactum ſum conſtitutus.

In duodecimo, optarem quoque & ego manifeſtam communionem inter lacteas & emulgentes, quam in illis eſſe, qui facile in Diabeten incidunt, non auſim negare, ſi quidem vicinitas ſufficere Tibi non videatur, cujus tamen beneficio multas in corpore μεταϛάσεις fieri obſervamus, viis nobis quidem, neutiquam Naturæ, aut viventi corpori, ignotis. Ita in Iſchuria pertinaci obſtructis renibus & ureteribus, per alvum vicinam expurgatum ſerum ad pluſculos dies hiſtoriæ Rariores teſtantur, nosque hiſce diebus exemplum habuimus in viro Religioſo, qui Iſchuriam moleſtam ad diem quartum decimum protraxit alvo ſemper lubricâ ſerumque copioſum reddente. Eadem vicinitatis ratione fœtus ex umbilico vicino obſervatus eſt prodiiſſe, nobisque in Muſæo ſuperſunt oſſicula benè multa, quæ non ita pridem ex umbilico mulieris, Lallandiæ diſrupto poſt annos imprægnationis 19. prorupere.

Tertium decimum clarius eluceſcet, ſi hæc ad mentem revocaverimus. Primò quæ jamjam dixi de vicinitate, & corpore variis modis patulo, deinde diuretica

ple-

pleraque ſua ſponte ferri ad urinæ vias, quas non expectant donec per univerſum fiat circulatio, ſed proximam hanc vicinitatis viam ſtatim eligere, eamque penetrare ſive ſubſtantia ſive virtute. Exemplo ſint Cantharides, quæ rectà veſicam petunt, non alias partes, quas raro exulcerant, quia illas non pervadunt.

In quarto decimo dubio nullum remanebit dubium, ſi naturam τῶν ἀφροδισιακῶν conſideraveris. Flatu pleraque agunt & ſubſtantiæ tenuitate, quæ faciliime in longo itinere vel evaporant vel imminuuntur. De ipſa materia ſeminis vide quæ ſcribat nuper *Antonius Everhardus* Medicus Mediobourgenſis in Lib. de Hom. brutique Exortu. Obſervavit ille in cuniculis junioribus diſſectis manifeſtè diſtributionem vaſorum lacteorum copioſam ſurſum, deorſum, ad latera, in omnes omnino corporis partes, præcipuè glandulofas. Unde p. 18. concludit, horum vaſorum beneficio ſuccum benignum delatum ad teſtes, beneficio rami chyliferi unà cum vaſis ſpermaticis in teſtium ſubſtantiam ſeſe inſinuantis, converti in liquorem ſeminis albicantem, qui fermentetur ibidem mediantibus calore ſanguinis arterioſi, & ſpiritibus animalibus. En habes rami chyliferi

liferi ingreſſum, quem deſiderare ſupra videbaris, &c. quid chylus ille ad ſemen angendum ſine cordis tranſitu poſſit.

Ad Dubium Quintum Decimum dicendum, pro urinarum odore non ſolas lacteas me advocaſſe, ſed illas in cauſa eſſe, cur odorem aſſumptorum ſubinde retineant urinæ. Certè niſi hanc viæ brevitatem amplectamur, ratio nulla cogitari poteſt prægnans, cur non potiùs ſudores, ſanguis, mucus cæteraque excrementa benè oleant vel malè, ſi aſſumpta tot in corpore ambages quærunt ſemper. *Fernelius* Lib. 3. Pathol. c. 12. à moſcho quoque vel Sylphio urinas odoris ſuavitate afflari, à putri caſeo, allio &c. fœtorem contrahi affirmat. Dic jam mihi cauſam, cur ſolæ urinæ ita inficiantur? Cur in itinere longiori aliæ partes non æquè thus myrrhamvè oleant, ſiquidem compendia noſtra Tibi fœteant. Scio laudatum ſupra *Bennetum* Exercit. 29. de fonticulis comperiſſe allii intus aſſumpti odorem, & aceti aut ſucci limoniorum & aurantiorum acorem tertiâ aut quartâ à comeſtionis horâ exhalando pervadere & eorum labra incidendo vellicare; ſed id raris annumero, & rectè idem monet in rarioris contexturæ individuis accidiſſe, quæ nempe paria non ſunt edomandis fœtoribus. Alexander

xander Magnus quidem odorem ex cute gratiſſimum efflavit, ſed id alimentorum fragrantiæ non debuit, ſed fervido & igneo ſuo corpori, ſi credimus *Plutarcho* in Vit. Alex. quem ſequitur Magnus *Voſſius* Lib. 3. Idolol. cap. 30. quo referendus quoque eſt Leonardus Donatus Venetorum Princeps, apud *Andream Maurocenum* in Vit. ejus pag. 39. cujus cadaveri odor ille à putredine inductus videtur.

Ad Dubium Decimum Sextum, renum vaſorumque huc pertinentium dilatationem tecum agnoſo, quam in ſectionibus calculoſorum non rarò adverti. Cæterum juxta mecum fateberis, facilius ex retectis lacteis vicinis monſtroſa hæc excreta deduci, quam ſi per univerſi ferè corporis anguſtias debeant deferri, præſertim ad normam contentorum dilatatis; niſi nonnulla ex relatis ad incantationem referre placeat cum Eruditiſſimo *Horſtio* in Manuduct. quod confirmat *Eiſenmengeri* obſervatione, qui vidit puerum muſcas, pulices, dentes ovillos, ſevum, nummos & alia mingentem, à quo nec diſſentit in Trichiaſi illa *Schenkius* in Obſ. Sed incantationi non libenter tribuerim illa, quæ per naturam explicari poſſunt, & quanquam ſimilia per incantati-

onem

Digitized by Google

onem corpori inducantur, per naturæ tamen vias ex corpore educuntur. Majorem incantationis ſuſpicionem præbet mictus lapidoſus, non ille quidem calculorum parvorum innumerabilium, quem Tulpius L. 2. obſ. c. 47. deſcribit, nosque aliquando vidimus; ſed ubi & magnitudo calculorum & ſubſtantiæ ſoliditas, admirationi fuit. Puer Danus calculos excreviſſe dicitur majores juglande, ſaxo duriores, in Technicotheca Sereniſſimi Regis noſtri aſſervatos. An huic monſtro monſtrum ſubſit, ambigere cogor. Adductus enim huc puer & in arce diligenter cuſtoditus necdum nobis hujus monetæ calculos minxit, quanquam ſubinde illorum dolore preſſus convelli videatur, & ego in urethra cicatricem vix conſpicuam quæſiverim, ubi ob calculi magnitudinem ruptam aliquando retulit. Tales ſilices ſed minores ex puero rejectos mihi miſit Vir Clariſſimus *D. Heunius* Profeſſor Gryphiswaldenſis. Facilius fidem omnem merebuntur, quæ ego per lotium ſcripſi fuiſſe excreta, in quibus non tam obſervata fuit monſtroſa magnitudo, quæ membranoſas tamen partes dilatare potuit pro exitu faciliore, quam quod novo lactearum novarum compendio, incorrupta ad vias urinæ penetraverint.

Digitized by Google

Decimo ſeptimo dubio vix dubium ineſt. Cur vero glandularum lactearum peritonæo immerſarum operâ citius in tumorem æquum ſumto potu elevetur abdomen, hæc cauſa eſt, quod, antequam ex ventriculo & inteſtinis ad venas lacteas, ex illis ad organum ſanguificationis, exinde ad arterias, & ex his ad peritonæum, ex peritonæi arteriolis deſtillet in cavitatem, mora longior requiratur. Ex ſola verò ventriculi & inteſtinorum inflatione, Aſcites non oritur, quem ex mea obſervatione in amico potus cerevíſiæ Roſtochienſis provocavit. Nec in omni hydrope ſemper ventriculi adeſt imbecillitas, quum hydrops ventriculi non ſit affectio, ſed tandem in mali commercium trahatur, quod vel comprimatur inferiorum viſcerum diſtenſione, ut continere non poſſit alimenta propter anguſtiam, vel oneretur ab aſſumptis, quæ propter inferiorum obſtructionem diſtribui nequeunt, vel in diuturno hydrope ab acri ſero coacervato corrumpatur, quod in Friderico Palatino obſervavit *Smetius* Lib. X. Miſcell. Med. fibræque exinde laxentur, ſicut notavit in hydropica Joanna *Jodonus* in Obſ. Riverio communicatis. Et quanquam ventriculi vitio aqua increſcat, quemadmodum in hydropica

Pata-

Patavina ulcere ventriculi laborante notavit *Rhodius* noſter Cent. 3. Obſ. 4. hydrops tamen dici non meretur, antequam cum ventriculo univerſum abdomen impleatur, quod noſtrorum vaſorum compendio facilius aſſequimur, quam veſtro. Alter particularis hydrops ad hanc lineam non ſpectat, quo vel ſolus ventriculus ob pylori vitium, vel aliæ partes ſolæ inflantur, niſi in tali ventriculi affectu, vaſa lymphatica hauſtum liquorem attrahant & ad veſiculam chyloſam ſeu Receptaculum deferant. Iſta verò in ventriculo accuratè depinxit ὁμόψηφος meus *Rudbeckius* Tab. V. edit. Heidelb.

In Decimo Octavo Dubio Tibi litem non movebo, qui lymphaticorum vaſorum incremento favere debeo, & applauſum Tuum in Decimo Nono, amo laudoque.

Viceſimum Dubium non ita pridem ſolutum eſt aliorum eruditorum auxilio. Obſervavit enim ipſa autopſiâ diligentiſſimus *Ant. Deuſingius* Inſtit. Anat. part. 7. c. 3. innumerabiles ramos lacteos per ligamenta uteri lata, ad ipſa cornua, totumque uteri corpus decurrentia in catella fœta, quin & cum vaſis umbilicalibus lacteum ramum ingredi per umbilicum catellorum in utero contentorum notavit idem Vir Clariſſimus. Hincque

facili operâ reliquas ſuſpiciones diluerem, quæ circa fœtus nutritionem per os enaſcuntur in erudito Tuo commentario, niſi accurato ſtudio hoc argumentum tractaſſent *Harvejus*, *Courveus*, *Deuſingius*, *Segerus*. Nolo enim actum agere, nec epiſtolicâ licentiâ abuti. Surculus lacteus ad ubera canis tendens à Te obſervatus, oppidò neceſſarius gratusque venit, cui ſimilem canaliculum ex Thoracico ad muſculos thoracis, adeoque ad ipſa ubera furtim ſerpentem deſcripſit feliciſſimus *Pecquetus* in Diſſert. Anat. Contr. Riol. Experim. IV. Cætera pleniorem Epiſtolam requirunt, jam enim avocor. Tuum erit promptam meam voluntatem & in reſpondendo libertatem, in amici partem, more tuo interpretari, meque, vel veteris amicitiæ recordatione vel bonis renatæ auſpiciis, porro amare, nec credas diſplicere mihi hæc commercia, ut potius ſæpius in anno optem nundinas recurrere. Vale, mi Schencki & cum Magnis Tuis Collegis Rolfinccio & Mœbio Rem Medicam illuſtrare perge. Scripſi Hafniæ 15. Auguſti 1662.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPI-

EPISTOLA LXXIX.

De Secreto Antiepileptico.

Thomæ Bartholino Hafniam.

ELapſo autumno literas ad Te, Vir Excellentiſſime, quibus Seidelii obſervationes inſerueram, transmiſi, quas Tibi tum temporis redditas eſſe nullus dubito. Paulo poſt Exc. D. Joh. Heunius h. t. Rect. Magnif. quod promiſerat, etiam miſit, verum quia nullæ tum amplius naves, quantum mihi quidem reſcire licuit, ad vos commearent, ad hunc usque diem apud me illa retinui, quæ jam â noſtrate nauta accipies. Deſcribit in his ſuis literis caſum ſui olim famuli. Ego hac hyeme, optime & amiciſſime mi Bartholine, ſalutarem ſummo Numine benedicente vidi effectum amuleti tui Anti-Epileptici.

Proximo ad finem decurrente anno ſæviſſimo morbo cum variis ſymptomatibus corripiebatur annorum 14. ſummi apud nos Viri filius chariſſimus, inter quæ ſymptomata inprimis pientiſſimos Parentes terrebant convulſiones epilepticæ, quæ ultra quinque plerumque horas, ſed per intervalla, ſe extendebant. Ego quoque in conſilium vocatus, præmiſſis & adhibitis iis, quæ morbus poſtulare videbatur,

 amu-

amuletum, quod præcedente autumno, tempore à Te præſcripto, collegeram, appendi curavi, neque, poſtquam illud debito modo remotum eſt, in hunc usque diem inſultus epilepticos ſenſit. Ego hercle non exiguum inde percepi gaudium, cujus & Te amiciſſime Mi Bartholine participem facere volui, & ſane eſſet in votis, ut tale quid etiam haberemus contra calculum & inprimis illum, qui in veſica hæret. Ego enim per ſeſquiannum & quod excurrit talem apud me foveo, quem equidem ex meo corpore vellem eſſe quam excluſiſſimum. Adhibui, quæ paſſim apud noſtros contra veſicæ calculum commendantur, plurima, verum hoc eventu, ut non parum apud me optimorum Authorum fides vacillare cœperit. Poſtquam enim ab uſu arcani illius infallibilis, à Camerario Memorabil. Centur. VIII. §. 75. ex Foreſt. Lib. 24. obſ. 25. in Schol. deſcripti, nil adjumenti ſenſi, & ab eo, quod apud J. Heurnium in Methodo ad Praxin Lib. 2. m. pag. 280. Forlivii ſecretum dicitur, peſſime habui, ſane cum elegantiſſimo Tulpio Lib. IV. cap. 29. miſereri me cœpit artis noſtræ, non ſolum ideo, quod veritatem ubique nequeat expiſcari, ſed etiam quod non ſervet in eo fidem, in quo tamen tam conceptis verbis fidem ſuam ob-

obſtringit. Verum Tu optime Mi Bartholine dic mihi bona fide, quidnam ſentias de calculo veſicæ, an medica ope ita poſſit confringi, ut ſine noxa exeat. Multi ſane id ajunt, non pauciores verò, uti etiam Tibi conſtat, id negant. Tu in eodem mecum valetudinario conſtitutus (olim id mihi faſſus es) remedium, ſi quod datur, communicabis. Interea verò, ut quam belliſſime valeas, ex animo vovet

T. E. Obſervantiſſ.

Stralefundii
Ao 1662. Chriſtianus Willichius L.
d. 17. Martii.

EPISTOLA LXXX.

Remedia ad calculum. Calculi pulmonum.

Christiano Willichio Straleſund.

QUas elapſo autumno miſeras Obſervationes *Seidelii*, rectè accepi. Publicè proſtabunt, quam primum ſe obtulerit occaſio. Nihil gratius mihi eſt amicitia Cl. *D. Hennii*, cujus eruditas literas cum rara hiſtoria hominis calculoſi miſiſti. Similis puer nobis hic viſus. La-

pides juglandis magnitudine viſi, & Sereniſſimo Regi oblati, ſed ipſam mictionem non vidimus, quanquam accuratè in Arce Regia fuerit cuſtoditus. Gaudeo, quod ſalutarem vim amuleti Anticpileptici expertus ſis. Deſideras ſimile remedium probati uſus contra calculum. Certè, quot calculoſi, tot ſingularia remedia numerantur, quia uni raró prodeſt, alteri quod profuit. Sexcenta ego olim, quum Neapoli doloribus his vexarer, in uſum vocavi, plurimis proficua, ſed ex nullo ſenſi levamen, niſi ex aqua Cortic. fabar. quam etiam aliis poſtea exhibui, ſed fruſtra. Apud nos tria in uſu ſunt, & vulgo commendantur. Alii enim ſummo cum ſucceſſu allium in ſp. Vini devorant, & externè ex eodem allio cum oleo placentam imponunt, Alii baccas juniperi cottidie mane deglutiunt, vel ſpiritum Juniperi ſubſtituunt. Nuperrimè Tinctura illa Solaris Amelungi, quæ Lipſiâ ad nos adfertur, in pertio eſſe cœpit, quam ſatis laudare nemo poſſit, quanquam ingrata ſit, ſine dubio propter Tartarum, delicatioribus. Cætera non memorabo, paſſim obvia. Soleo ego ad præſervationem uti cereviſia, in qua ſemen Dauci infuſum in prima fermentatione, quod ſecretum à Monachis Flandris profectum. Hoc modo frangi calcu-

calculus poteſt, antequam concreſcat & augeatur in renibus, qui deinde durior grandiorque potius pertranſeundo viarum anguſtias franget, quam ipſe ullo lithontriptico frangatur. Tibi meliora precor, quam ut hanc carnificinam experiaris, quæ omnia viſcera excruciat. Hanc clauſulam addo, quia, dum hanc ad Te Epiſtolam expedio, tuſſi vexata uxor juvencula amici mei, per tuſſim excernit aliquot lapillos, angulares, albos, magnitudine lentis, magno tuſſis levamine. Idem in Reverendo Viro obſervavi, me præſente, calculum expuente, quem ex cava pulmonum ſubſtantia prodiiſſe ſuſpicabar ibi genitum loci commoditate à materia bronchiis impacta, & vellicante membranas ad tuſſim ferinam. Similia exempla, hanc hiſtoriam confirmantia, peti poſſunt ex *Tralliano* l. 5. c. 4. *Dodonæo* obſ. c. 23. *Chifletio* obſ. 38. *Hildano* Cent. 2. obſ. 29. *Platero* l. 1. obſ. aliisque. In aliis quoque corporis partibus calculos generatos ipſe non ignoras, ut hac opera ſuperſedere poſſim. Quæ dubia Anatomica deſideras, haberi non poſſunt. Recuduntur in Belgio. Cornarius verò lingua vernacula eſt editus. Vale, mi Willichi, &c, niſi grave ſit, incluſas literas Cl.

Heunio transmitte. Hafniæ 9. April. 1662.

T. T.
Th. Bartholinus.

EPISTOLA LXXXI.

Monſtroſi Fœtus Anatome.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

CUm Doctiſſimus D. Matthiſius abitum pararet, mihique ſua officia benevolo animo offerret, non paſſus ſum hanc mihi eripi occaſionem, qua & Tuis gratiſſimis reſponderem, & veterem meum affectum teſtatum facerem. Legi nuperrimam Tuam de Hepate Diſſertationem, Bilſio ejusque fautoribus oppoſitam, elegantem ſanè & nervoſam, cui neſcio quid reponi poſſit cum ratione, nam cavillis certare, à generoſo Tuo pectore eſt alienum: in quibus tamen illi homines proram & puppim videntur conſtituere, quod ſatis oſtendit in Prodromo ſuo Deuſingius, quem Blotteſandeo oppoſuit, quo in ſcripto, ſi unquam alias, certè nunc animi ſui impotentiam ſatis oſtendit. Neſcio quî Bilſius tot fautores paſſim repererit, cum omnes hactenus vana ſpe eluſerit magnaque ſua ſe-

creta

Digitized by Google

creta ſibi ſoli reſervaverit. In cadaverum conditura aliquid ipſum poſſe, ſpecimina fidem faciunt; de reliquis maximoperè dubito, nec dubitare deſinam, donec oculatæ manus dubitandi omnem anſam abſtulerint. Brachium, quod ad illius imitationem, ante 14. menſes conditurâ præparavi, an cum ipſius artificio certare poſſit, non eſt meum judicare, quippe memoria mihi excidit externa corporum ab ipſo præparatorum forma; ſi fides habenda ſit aliorum judiciis, qui recenter ipſius cadavera luſtrarunt, meumque ſpecimen adſpexerunt, videtur eſſe alicujus pretii. Hactenus illud incorruptum permanet, ſed quia nondum ſpem amiſi ulterioris ſucceſſus, ideò, donec eventus in omnibus reſponderit, tantiſper modum mihi reſervabo. Quod ſanguinis traducendi modum attinet, hactenus ob graviſſima impedimenta nihil ultra molitus ſum. Fateor favere me traductioni chyli per meſaraicas venas, non Bilſianis argumentis inductus, quæ nulla ab ipſo prolata ſunt, nec demonſtrationibus ejus permotus, quibus nunquam mihi intereſſe licuit, ſed conjecturis haud adeò, ut exiſtimo, levibus adductus, quas propediem videbis in notis meis ad Epitomen Veſalianam.

Addam

Addam Obſervatiunculam, quam inter rariores numerare poſſis. Ante ſex circiter ſeptimanas acceſſit me Chirurgus, indicans mihi, monſtroſum fœtum pridiè natum fuiſſe, cumque ego videndi cupidus ab eodem ad ædes deductus eſſem, vidi nihil eſſe aliud quam labium leporinum, & apici naſi adnatam particulam inſtar articuli pollicis, totum quoque palatum fiſſum eſſe; quapropter eum monui, frequentia ejusmodi monſtra apud nos eſſe, imò unum ſanitati meo conſilio & Chirurgorum opera fuiſſe reſtitutum. Sed cum reliquum corpuſculum detegerem, vidi ingentem tumorem in abdominis regione ſub hypochondrio ſiniſtro: & petii, ut copia inſpiciendi & examinandi per Anatomen mihi fieret, quod, promiſſo nummulo, conſecutus ſum. Adſumpſeram mihi comitem Clariſſ. D. Borrichium, à quo rogatus, cujusnam partis tumorem illum eſſe crederem, accuſavi Lienem. Ille verò Hepatis hoc vitium eſſe judicavit. Aperto abdomine cum magna circumſpectione, invenimus Hepar mole ſua naturalem quantitatem non excedere, ut nec ventriculum, nec Lienem. Cumque inteſtina tenuia non ſtatim apparerent, credebamus primo intuitu, Naturam involucro membranoſo eadem obvolviſſe, & à reliquis abdominis viſce-

viſceribus ſeparaſſe: Sed cum eadem reperiremus detruſa verſus os Ilium dextrum, in alias incidimus cogitationes. Nam venis magnis per ſuperficiem ſparſis præditus erat tumor, & in ejus parte ſuperiore aliquid rubicundi, inſtar placentæ uterinæ, apparebat. Unde, quanquam maſculus eſſet fœtus, ſperabamus uterum hic nos inventuros, & in eo fortaſſe fœtum, eoque magis, quod in fine cerneremus particulam, qualis eſt ala veſpertilionum, cum tuba & teſte, in mulieribus. Sed aperto tumore, invenimus eum repletum fuiſſe ingenti copia ſeri. Venas examinando, deprehendimus eas è trunco Cavæ, ſtatim ſub hepate, originem trahere; tandemque deprehendimus renem dextrum in ejusmodi molem excreviſſe, & tumorem illum efformaſſe, qui tamen ren, & â figura ſua naturali, & à ſubſtantia plurimum diſcrepabat, nam craſſiſſimæ membranæ admodum erat ſimilis. Ureter quoque dexter planè erat impervius.

Exhibeo munuſculum, Microcosmum meum ſecunda cura editum, quod hilari fronte rogo ſuſcipias, meque porro Tuum Totum credas & ad officia paratiſſimum

Lugduni Bat.

$\frac{2}{12}$ April. 1662. Jo. van Horne.

EPI-

EPISTOLA LXXXII.

De Pulmonis Anatome nova.

Johanni van Horne Leidam.

REdeuntem ad vos Nepotem meum ex ſorore, Chariſſimum *Jaçobæum*, ſine literis ire paſſus non ſum. Teſtabitur quoque is præſens, quanti Te Tuamque amicitiam, longo jam annorum ſpatio inter nos coalitam & ſartam adhuc integramque, faciam. Pro munuſculo verò librario, multum Tibi debeo, nervoſo nimirum & polito Microcosmo Tuo, quo ſuccincta brevitate & inſolito ordine ad Anatomes cognitionem auditores tuos perducis, quanquam tyronibus nonnullis videatur impeditior methodus illa nova, qui œconomiam corporis, cujus illa ductum ſequitur, non ita habent perſpectam. Una tamen fidelia duos parietes dealbare doces. Notas tuas ad Epitomen Veſalianam deſidero, ut clarius inter cætera videam, quibus experimentis inductus meſaraicas venas pro traductione chyli lacteis conjungas, adeoque Hepatis deſperatam cauſam ſuffulcias. Monſtroſus ren, in fœtu à Te obſervatus, iſchuriæ occaſionem dediſſet in ſuperſtite, præſertim uretere quoque obſtructo & impervio,

pervio. Ut verò Te judiciumque tuum, à ſentina hac corporis, ad ſpirationis inſtrumenta reducam, quid nobis Italia de Pulmonibus nuper novi dederit, Tibi rerum harum cupidiſſimo aperiam. Bononiæ diligenti ſectione animalium deprehendit *Marcellus Malphigius* Profeſſor ibidem Medicinæ, pulmonum ſubſtantiam neutiquam eſſe carnoſam, ſed aggregatum quid ex leviſſimis & tenuiſſimis membranis, quæ extenſæ & ſinuatæ penè infinitas veſiculas orbiculares & ſinuoſas efformant, quæ talem habeant ſitum & connexionem, ut ex trachea in ipſas mox ex una in alteram patens ſit aditus, & tandem deſinant in continentem membranam, quæ & ipſa retis formam habeat, fibris variis retium inſtar diſtincta, quas deprehendit eſſe anaſtomoſes vaſorum pulmonariorum. Hæc ſumma eſt novæ obſervationis binis Epiſtolis comprehenſa ad *Jo. Alph. Borellium* Mathematicum Piſanum. Tu ulterius in rei veritatem inquire. Ego conſului viſcera animalium, velut ad extiſpicinam, præſertim domeſticorum, quæ ad manus erant; non quod de fide Viri eruditi dubitarem, ſed ut oculi quoque certius crederent. In pulmonibus bovinis & ovillis texturam illam veſicularum externâ ſuperficie vidimus, præſertim qua parte lobus eſt tenuior, ut trans-

Digitized by Google

tranſpareat lumini oppoſitus. Folle deinde adhibito tracheæque inſerto, veſiculæ manifeſtius in extima membrana elevari viſæ. In ranis vero, quas etiam *Malpighius* coaxantes audivit, apertè omnia conſpexi, jucundo ſpectaculo, quibus diſſectis, pulmones utrinque inflati apparent, cryſtalli inſtar pellucentes, & texturâ eleganti ſpectantium oculos ſatiantes Diu ſatis aëre ſuo tument, ſed ſenſim contracti obſcuriores fiunt, niſi iterum in aquam conjecti vel aëri expoſiti varias veſicularum figuras oſtendant. Univerſi pulmones marſupium referunt, humori aërique recipiendo & diu conſervando capax. Has in ranis ac bufonibus veſiculas quoque *Harvejus* Exerc. 3. de Gen Animal. animadvertit, & in avibus non obſcurè obſervavi, præſertim anſeribus anatibusque; quibus, etiam ex *Ariſtotele* l. 3. Part. Animal. c. 6. pulmones ſpongioſi magis, & membranæ ſimiles. In his tamen ſingularis eſt à bronchiis ad abdomen membraneus ſinus protenſus, vel veſica, per quam reſpirant, licet pulmo coſtis adhæreat. Obſervavit id in ſtruthiocamelo, gallo indico, & gallinaceo *Harvejus* l. 6. In teſtudine magna arteriam aſperam ramulos quoſdam ad renes & veſicam usque producere notavit *Gaſſendus* in Vit. Peireskii, qui,

qui, ſi in homine quoque ſolertior eos manus demonſtraret, commodam expurgationis puris phthiſicorum per renes viam nobis aperirent. In pulmonibus certè humanis eandem fermè cum *Malpighio* fabricam agnovit *Corn. ab Hogelande* veſter in Oecon. Anim. ad p. 66. conſtare enim affirmat parenchyma tenuiſſimis pelliculis, adeſſeque parvas quaſi cavitates, quæ pori nominari poſſent, prædictis pelliculis diſtinctas vel terminatas. Probabilem obſervationem illuſtrat *Hippocrates* l. de Carnibus, qui per nebulam tale aliquid divinaſſe videtur. Uſus verò pulmonum ab eodem *Malpighio* ſignatus, dubius mihi videtur. Ad ſanguineæ molis miſcelam credit conferre. Annon rectius miſcebuntur ſanguis, chylus, lympha, in corde, ubi amplior cavitas, quo chylus & lympha cum ſanguine confluunt? Forſan tamen perfectior fiet hic miſcela propter veſiculas exiles innumeras, ut ita pulmones ſint cordis percolatorium inſtrumentum, vel ubi miſceantur humores, ſicut hepar in abdomine. Fluxibilitatem ſanguini ab albo humore accedere, ut idem ſcribit, non negabo, quatenus lympham habet admixtam, ſicut id muneris ſero, αἵματος ὀχήματι, aſſignavit *Cous*. Ab aëre in pulmonibus id fieri, tradidit *Jac. Backius*, l. de Corde, quia aër

primum humidum. Quicquid ſit, multa phænomena ex obſervatione Malpighiana deduci poſſunt, quæ tempori reſervabo. Nec enim de his ſpiraculis apud Te prolixior ero, quem deſiderato ſpiraculo vivo brevi potiturum cum gaudio intellexi. Deus conjugio veſtro benedicat, ut ea felicitate Anatomen vivam amatæ ſponſæ exerceas, qua hactenus in mortuorum ſectionibus orbi inclaruiſti. Vale, amiciſſime Horni, meque eundem adhuc eſſe crede, qui ſemper fui, h. e. tui amantisſimus. Salutat Te Oſtenfeldius noſter, qui ſibi de tua amicitia gratulatur. Quod verò prolixè affectum tuum erga me, illo præſente, teſtatus ſis, veteri tuo & conſtanti animo imputo. Hafniæ 8. Septemb. 1662.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA LXXXIII.

De narrationibus Fabuloſis.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

JAm dudum eſt, ex quo nihil de Te audivi, puto tamen Te vivere & valere, &

& utinam in multos annos, atque pancreaticè: De amore in te meo non eſt quod dubites, de tui conſtantia nullus ambigo. Utor valetudine, cum Deo, firma & robuſta ferè ut antehac ſolebam, niſi quod, ratione ætatis ad ſenium vergentis, exacto nimirum anno 60. vires corporis aliquatenus imminutæ mihi videntur; quod præſertim factum puto ratione morbi cujusdam, nempe febris bilioſæ, quæ me Octobri menſe detinuit. Vivo igitur & valeo, ſæpe tui memor, & benevolentiæ tuæ. Non admodum multa hic habemus in arte Medica, nova: Si tamen aliquis mihi occurreret idoneus, poſſem aliquid mittere ex iis, de quibus hactenus ad Te non ſcripſi; quod faciam libentiſſimè, ſi mihi aliquem indicaveris, qui tali officio poſſit tutò defungi. Sex tuas Centurias rariorum Hiſtoriarum hic habeo, mihi Francofurto delatas; in quarum prima, omnium tuorum Operum indicem conſpexi. Quæ omnia quidem habeo, præter 20. quod eſt de Paralyticis N. T. audio quoque, Te aliquid ſcripſiſſe de Nive: & Parmacopœam quandam &c. quæ ſi occurrant, ea mihi redimam: ſin minus, jure quodam meo, imò & tuo, illa ipſa à Te expectabo. Ab obitu *Jo. Riolani*, ejus loco cathedram Regiam occupavi, magnâ auditorum fre-

 quen-

quentiâ, quam à Rege noſtro obtinueram integro biennio ante ejus exceſſum. In meis illis Prælectionibus ſæpe, ut debui, honorificam nominis tui mentionem habui; & opera tua, præſertim Anatomica, laudavi, quæ frequenter leguntur â meis Auditoribus. Miror indefeſſam Tuam conſtantiam in ſcribendo. Centuriæ tuæ multa habent optima; ſed utinam omiſiſſes Senatus Conſultum Gratianopolitanum, quod legitur Centuria 6. pag. 298. hiſt. 61. Totum enim hoc negotium quale fuit à Te deſcriptum, Typis mandatum, nihil aliud unquam fuit, quam merum figmentum, & mera fabula, à quodam nebulone excogitata, qui per fugam ſaluti ſuæ conſulere coactus eſt, ne incideret in manus Parlamenti Gratianopolitani, ne dicam carnificis illius civitatis: quod tamen factum eſſe dicitur ab iſto nebulone, in irriſionem quorundam Senatorum, & in contumeliam Doctorum Scholæ Monſpelienſis. De fœtu Muſſipontano, hiſtoria 92. Cent. 6. librum conſcripſit Viri Cl. *D. Horſti* gener, *Laur. Strauſſius*, quem hic habeo Authoris dono ad me transmiſſum: de quo tamen ut liberè dicam, quod ſentio, fabuloſum quoque mihi videtur: neque enim conceptio fit extra uterum: & audio multos viros eruditos in eadem

mecum

mecum eſſe ſententia, nec dubito fraudem aliquam, aut ſaltem mendacium, latere in hac fabula. Vale, Vir Cl. & me ama. Si quis ex Dania veſtra huc veniat, ad nos ſcribere ne dedigneris. Amatiſſimos omnes Fratres tuos ſaluto. Vale, & me ama.

Tuus ex animo

Pariſiis 19. Maji 1662.

Guido Patin.

EPISTOLA LXXXIV.

De mirabilibus in partubus humanis.

Guidoni Patino Lutetiam.

NUper miſi faſciculum librorum nonnullorum cum Humaniſſ. Chriſtophoro Nicolai ex comitatu Illuſtriſſimi Legati Annibalis, jamque ſpero rectè Tibi eſſe traditum. Catalogum cum literis commiſi Dn. Troilo in eodem ſplendido comitatu. Diſpenſatorium noſtrum Hafnienſe ibidem invenies à Te deſideratum. Ipſe ſemper dubitavi de veritate Senatus Conſulti Gratianopolitani, veris tamen Hiſtoriis addidi, ut varietate grata Lectores demererer. Ut Poëtæ, ita & Hiſtorici

prodeſſe volunt & delectare. Muſſipontanus fœtus varia judicia expertus eſt. Dici non poteſt, quam ferax ſit hoc ſeculum monſtrorum. Nuper donata mihi ſunt oſſa fœtus multa & magna ſatis, quæ ex umbilico rupto non ita pridem prodierunt poſt 16. annorum impregnationem. Vivit adhuc mulier apud nos, & quotannis has oſſium criſes patitur. Adeò ludit natura circa generationem noſtram. Ad umbilicum autem matris, quæ via ex utero? Simile tamen obſervarunt quoque *Albucaſis*, *Donatus*, *Cagnatus*, *Langius*. Factum admiramur, vias ignoramus:

Scilicet id fieri cogit natura viarum
Multimodis varians. ———

Neque rerum raritas Hiſtorici fidem imminuit. Et quanquam fabula fuerit ingenioſi impoſtoris, etiam hæc ſimiliaque Hiſtoriis ſuis inſerunt veteres & recentiores. In mei defenſionem id dictum volo, qui ea fide hæc aliaque Hiſtoriis Rarioribus inſerui, qua accepi. Nolo enim pro veritate hujus rei vadimonium deſerere. Quæ vidi, pro veris narrare poſſum, in cæteris Lector ſtabit aliorum, non mea, authoritate. De Muſſipontano fœtu quid ſentiam, ad Celeberrimum *D. Horſtium* perſcripſi. In opere *Strauſſiano* Epiſtola mea

legi-

legitur. De hiſtoriæ veritate dubitavi. Rationes tamen inveni, quæ rei probabilitatem ſtabilirent, ſi vera eſſet. Fidem narratis conciliet author, quisquis ſit. Nam in multis credimus primis autoribus, qui ſi ex illorum numero ſint qui, ut *Comicus* loquitur, ubique imponunt in manum nobis pro ceſto cantharum, decipimur ſanè, quanquam Delphis oracula ceſſent. Parum tamen nobis has hiſtorias ſcribentibus prodeſt, vera ſcribamus an fabulas. Cum Satyrico enim querimur:

Quis dabit hiſtorico, quantum daret acta legenti?

Tu ipſe, Magne Patine, hoc ſtudii genus olim vehementer diſſuadebas, quum Hiſtoriis delectari me videres. Sed aliter hic verſatur Medicus, aliter Polyhiſtor. Vale, amicorum decus, & florentem ſenectam in morborum contemptum diu conſerva, meque ama. Haſn. 29. Auguſt. 1662.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA LXXXV.

De foveâ ſepti pellucidi, calculis veſicæ felleæ, vaſis ſalivaribus, hygrophthalmicis, Bilſianâ Anatome inſpecta, & denique Philoſophiâ Carteſii.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

TArdius forſan, quàm par erat, videbuntur ad Te ire meæ literæ, Vir Celeberrime, fautor & amice honoratisſime, ire tamen citiùs non potuerunt, partim tuorum in me meritorum gravitate & magnitudine, partim argumenti ſcriptionisque perſpicaciſſimo ingenio Tuo convenientis ſterilitate iterum iterumque abituras ſufflaminantibus; nunc autem, quando & Bilſiani Zaſſii morſus, & obſervationes quædam Anatomicæ ad ſcribendum invitant, & denique Beneficiorum Tuorum memoria compellit, rumpendum erit ſilentium, & quid mihi, poſtquam ab humaniſſimo Tuo vultu digreſſus ſum, contigerit, ſtrictim aperiendum. Quem ceperim ex commendatitiis Tuis literis fructum apud Dn. Vorſtium, Sylvium, van Horne, Blaſiumque, vel inde colligas licet, quod ab omnibus his fuerim humaniſſimè exceptus, atque officioſiſſimè ad artis eorundem arcana admiſſus; hinc in Diſputationibus publicis

blicis locus mihi in Profeſſorum ſubſelliis ſupra omnes, qui Profeſſorii nominis non erant, attributus; neque aliter ſive in theatro Anatomico Noſocomii, ſive altero illo publico contigit. Dn. Sylvius aſſeverantiſſimè faſſus eſt, nihil unquam à ſe ſcriptum eſſe, quod graviùs & moleſtiùs ferret, quàm theſin quartam Diſputationis ſextæ; natum ſibi præcipitem illum calorem ex theſi proxime præcedente, quâ, ut fatetur, in Medicum aliàs eruditiſſimum invehitur, qui aliquando in ſectione cadaveris in Noſocomio hepar invenire non potuit, aperteque adverſus eos, qui neceſſitatem hepatis in corpore tantopere extollerent, declamavit; ſed inter declamandum aſtantium quidam hepar latitans in ſuis involucris protraxit in lucem non ſine rubore quodam declamatoris. Dn. van Horne in ſectione publicâ tum puellæ, tum latronis validiſſimi, crebrò Cl. Bartholinum ad partes vocavit, nunquam ſine præfatione honoris; quoties autem, id quod rariùs factitatum, in diverſam abiit ſententiam, nomini illuſtri pepercit, ut cùm aſſereret nullas arterias vaſa atrabilaria ingredi; inter alas veſpertilionum & ligamenta uteri lata evidens eſſe diſcrimen, & neſcio quæ alia minoris momenti. Secta autem ſunt à Cl. Sylvio quatuor cadave-

davera in Noſocomio me præſente, in quibus curioſè ſemper inquiſitum in penetralia cerebri, oſtenſaque intra parietes ſepti lucidi (Dn. Sylvius pellucidi mavult) fovea, in quâ illuſtris Digbæus animæ ſedem collocat, inventi in veſiculâ felleâ mulierculæ plusquam nonaginta calculi magnitudine fabarum, anguloſi, ſed figurarum irregularium, tactu molliuſculi, & qui in aquâ calidâ pæne toti colliqueſcerent; reperti in glandulâ pineali tres lapilli; obſervata in confinio duodeni & jejuni excoriatio & inflammatio, quo loco Clar. Sylvius ſedem ponit febrium intermittentium, & variorum præterea affectuum corporis; enimvero credit ex cyſteos felleæ, ductus pancreatici, & acidi inteſtinis adhærentis ſucci confluxu efferveſcentiam ſingularem iſtic loci oriri, quæ poſtea ructus, ventoſitates, hypochondriacos affectus, hyſtericam paſſionem, febres & alia mala accendat & producat. Oſtenſi etiam bis publicè ductus Stenoniani (ita enim Cl. van Horne in laudem inventoris appellare ſolet) hoc eſt, vaſa duo ſalivaria ſuperiora à Nicolao Stenonio noſtrate heic inventa, quæ variis ramulis à glandulis parotidibus orta ſub oſſe jugali, rectà feruntur ad eam buccæ partem, quæ tertio molari ſuperiori reſpondet, ibique

que muſculum buccinatorem perforantia in os ſeſe cum ſalivâ effundunt, quo loco papillula quædam in ore eminet utrinque, per quam ſi ſtylus tenuis immittitur, recta ad initia parotidum defertur. Inquiri hic ſolent illi ductus aperiendo confinia parotidum & paulatim ad buccam vas inventum perſequendo, mox rictu oris altius inciſo ſtylum illic intromittendo. Inventi & ab eodem Stenonio, privatis mecum diſſectionibus intento, ductus quidam, à me hygrophthalmici appellati, quia videntur humorem quendam pellucidum oculis continuò inſtillare, ad præſtandum liberiorem motum & arefactionem oculorum impediendam à natura efformati; ſiti autem ſunt ad canthum oculorum exteriorem, intra orbitam, inque palpebras ſupernè ſe exonerant: reperiuntur, ſi totus oculus cautè cum annexis orbitæ eximatur, & ad lucernam tenſa manibus palpebra cum annexis vaſis accuratè inſpiciatur; origo eſt in glandulis quibusdam minutis, nam & ipſi ductus valde minuti ſunt: jam in ſingulis oculis duo ejusmodi ductus nobis viſi, jam non niſi unus: crediderim naturam per hos ductus id moliri, quod alioquin molitores, aurigæ, aliique ſolent, qui jam aquâ, jam lento quodam unguine rotatorios axes ſuos oblinunt, nè continuo motu vitium tra-

trahant, atque vel nimium incaleſcant, vel aridi motui ſint ineptiores. Jam ad Bilſium. Quid Bilſii nomine ſcripſerit Zaſſius Medicus Roterodamenſis, latere, uti exiſtimo, Tibi, Vir celeberrime, non poteſt, quòd Nobiliſs. Chariſius, Regis clem. nomine apud Belgas reſidens, narraverit mihi, ſe jam tum exemplar mordacis illius Epiſtolæ Hafniam transmiſiſſe Belgice ſcriptum, ego latinum exemplar adjungo à Dn. Bilſio mihi heſterno die Roterodami donatum. Poſtquam enim cognovi prodiiſſe telam iſtam araneæ, officii mei eſſe credidi, magni Bartholini mei nomine à præſente Bilſio exquirere, num illa omnia, quæ Zaſſius orbi obtrudit promiſſa in epiſtolâ illâ, approbaret, num Hafniam vocatus forſan adventurus eſſet. Accingor ergo itineri, tribus Studioſis Danis comitatus, perque amicum quendam meum, Dn. Angillues Medicum Schiedamenſem, ſignifico Dn. Bilſio quis eſſem, quid poſtulaturus advenirem; ſequor ipſe paulò poſt, admittor, invehor in acerbitatem epiſtolæ cujusdam maledicè ſcriptæ, qua Cl. Bartholinus innoxius utique exagitatur; Dn. Bilſius nihil à ſe ſcriptum aſſerere, neque ſe Zaſſii *omnia* probare, mirari tamen quòd ita duriter à Dn. Bartholino, quem læſiſſet nunquam,

tracta-

tractatum ſe à Dn. Zaſſio interprete audiret; Ego Bartholini verba, quæ ex Belgico prælegebat, interpretari, poſtrema primis jungere, atque oſtendere benigniùs locutum Cl. Bartholinum, quàm interpres vel forſan caperet, vel ſuis commentariis doceret. Sciſcitor num ſecundum promiſſa Zaſſii Hafniæ ſe ſiſtere velit, & dexteritatem ſuam oſtendere, non dubitare me quin Cl. Bartholinus frontem fronti, ſcalpellum ſcalpello eſſet confidenter oppoſiturus, negat ille ſe venturum, Zaſſii iſtas fuiſſe argutias, non ſuas; quod ſi tamen in Belgium liberet Cl. Bartholino transmeare, ſe in oculis Statuum Generalium demonſtraturum, quantum ſupra & Bartholinum & cæteros Anatomicos Leidenſes, aliosque emineret. Interrogo tentaturus fidem hominis, numne Hamburgi, medio ſc. itinere, libeat Bartholinum exſpectare dexteritatis ſuæ ſpecimen editurum; negat, & in Belgium provocat; offero ipſi in Belgio Anatomicos Leidenſes, dubiè loquitur, tandem illos quoque provocat, & Deuſingium Medicum Gröningenſem appellat, (quem tamen negat Cl. Sylvius cadaver humanum ſuo marte unquam aperuiſſe, adeoque eum laudare ait id in Bilſio quod ipſe nec novit, nec didicit adhuc ipſe; quinimò narravit mihi nuper Grö-
nin-

ningenſis Medicinæ Candidatus, Dn. Eyſſonium Medicum itidem Gröningenſem accuratè nuper demonſtraſſe ex principiis Mathematicis, ipſo Deuſingio audiente & ringente, facile poſſe totum chylum per ductum thoracicum ferri, & ſufficiens toti corpori nutrimentum ex unico illo vaſe hauriri.) Inſto vehementius, uti vel ceſſet orbi tam grandia promittere, vel re ipſa fidem ſuam liberet; poſtulat 150000 floren: obduco non futuros, qui tanti mercentur incertam ſpem; reponit morituram ergo artem ſecum. Excipio, parum conſulturum hoc ipſo famæ ſuæ & gloriæ; regerit ſatis ſibi gloriæ eſſe, ſatis famæ, pecuniis opus eſſe; quòd ſi Rex Daniæ ſe liberali munere ad ſe ſe accerſere non gravetur, & unà ſecuritatem ab inimicis polliceatur, non reluctaturum ſe forſan, quo minus accedat. Verumenimvero ſi vel maxime illuc evocaretur, nihil tamen oſtendere aliud, quàm quod hic oſtendit hactenus, niſi tot millibus florenorum inniraretur. Agitata inter nos varia, jam excanduit vehementiùs, jam mitior agno honorem, ſupra quàm ſperaveram, magnum exhibuit, & prolixe officia ſua obtulit; oſtendit, explicuitque mihi mumias ſuas, figuras Anatomicorum cum ſuis contulit, improbavit, totiusque pæne Anatomiæ refor-

formationem ex principiis ſuis pendere, confidenter aſſeveravit. Secuit &, in honorem meum, vivum canem, quod ne centeſimo cuique petitori hactenus contigit, & ſecuit, fateor, unico ſcalpelli ictu totum pæne canem ab inguine ſiniſtro ad usque claviculas, momentoque lacteum thoracicum ejusque ciſternam oſtendit, truncoque lacteo aperto aquam claram, ſed viſcidam, cochleari excepit, nobisque expendendam obtulit; itidem lacteum ramum hepar ingredi docuit oſtenſa hepatis ſimâ, ſed, ingenue fateor, viſus eſt mihi ille ramus, ut ſemper antea, ita tunc quoque, lymphaticus, licet aliquid ſubcineritii coloris contineret, de quo experimenta plura videntur adhuc requirenda. Verum enimvero illa ſectio adeo non fuit ſine ſanguine effuſo inſtituta, ut plùs librâ unâ effluxerit, quòd celeri illo ictu primo hepatis aliquam partem læſiſſet, id quod ſibi aliàs contingere ſolere negabat. Pollicebatur ſe primâ occaſione in mei gratiam canem alium aperturum, omniaque evidentiùs monſtraturum eſſe; promiſſo num reſponſurus ſit eventus, brevi edocebor. Tandem poſt velitationem trihorii, abeuntem me officiosè dimiſit, & ad cymbam usque vectoriam, licet reluctantem humanitatis ſpecie comitatus non ante ſolutam

à

à nobis oram ad ſuos fecit vorſoriam. Quodſi igitur digna videbitur dentata epiſtola (ſimillimam audio adverſus Anatomicos Leidenſes antè biduum prodiiſſe) cui vel Cl. Bartholinus ipſe, vel diſcipulorum aliquis ſimili aceto occurrat, nocentior videtur Zaſſius digniorque carbone atro, quàm Bilſius, ut qui intra domeſticos tantùm parietes, inſtigantibus, ut apparet, aliis, deſpumat, & tandem quieſcit. Decretum eſt Bilſio, ante æſtatem Excluſam Flandrorum rurſus ſecedere, ibique ſecum arcana ſua ſilentio irrevocabili ſepelire, niſi propoſitâ ſummâ, quod vix veriſimile, intra dictum tempus redimantur. Mitto hiſtoriam affectus Principis Regiæ Mariæ Auriacæ, quam in chartas retulerunt Londinenſes Medici, cùm ipſorum culpâ obiiſſe exiſtimaretur, in quâ id rarum, poſſe hominem, corde pæne conſumpto, adhuc in vivis eſſe. Hiſtoriam fœtus in abdomine reperti, centurias Anatomicas ultimas, commentarium de Nive, de quibus ſpem hic feci clariſſimis Medicis, omnes cupidiſſime exſpectant. Carteſius apud Belgas noſtros caput valdè attollere incipit, & Philoſophiam cæterorum premere, licet jam fulmen ipſi deſtinatum videatur non leve, quòd ſub prelo gemere narretur Antoniana Margarita Gomezii

Pereira

Pereira Hiſpani, quæ ante centum annos primùm impreſſa traditur, atque Carteſius inde hauſiſſe quicquid de brutis, brutorumque animâ commentatus eſt. Retulit & mihi Sylvæducenſis Philoſophus, Dn. Scylius, apud ſe eſſe librum Gallicum 90. annorum, unde Carteſius, quæcunque de animâ humanâ tradidit, hauſerit pæne univerſa. Quæ addam porro hac vice non occurrunt, niſi quòd nihil magis deſiderem, quàm quoquo modo memorem beneficiorum tuorum animum, Vir celeberrime, declarare, atque, quanti virtutes Tuas æſtimem opere ipſo aliquando teſtari; interea me totum Tibi, & per Te, toti honoratiſſimo Profeſſorum ordini intimè & officiociſſime commendo. Vale feliciſſime. Leidæ d. 3. Martii Anni 1661.

Celeberrimo nomini Tuo
addictiſſ.
Olaus Borrichius, mm.

EPISTOLA LXXXVI.

De ſede animæ. Calculi veſicæ felleæ. Sedes febrium.

OLAO BORRICHIO Leidam.

GRatiſſimæ mihi fuerunt literæ Tuæ, inſigni officio & obſervationibus va-

riis refertæ, quæ tanto mihi gratiores fuerunt, quod à tanto amico venirent. Gaudeo peregrinationis initia proſpere Tibi & ex voto ſuccedere, optoque ſummis conatibus perpetuitatem. Magno beneficio me Tibi devinxiſti, quod *Bilſii* memineris. Nolui illius inimicitias, & malè ſit *Zaſſio*, qui boni fidelisque interpretis munere defuit. Reſpondi provocatus quam potui citiſſimè, eaque temperantia, quam res exigebat. Non video in tua relatione, oſtenſum ſeu chyli ſeu lymphæ curſum in thoracico, & lacteo vaſe putatitio prope hepar, ut inde de controverſo argumento judicandi daretur occaſio. Quæſo, verbo indica, an ſubolfacere poſſis, quibus modis corpora Bilſius à putredine conſervet, an ſine ligaturis cruorem ſiſtat, & alia quæ apud illum obſervare potuiſti. Ductus novi Salivales à Te & *Stenonio* noſtro obſervati omnem laudem merentur. Ita partitur ſua tempora nobis Natura, nec ſacra ſua ſimul tradit, ex quibus aliud hæc ætas, aliud quæ poſt nos ſubibit, aſpiciet. Ego his ſtudiis valedixi, quia valetudo laborioſis Academiæ curis vacare non permittit, unde conceſſo à Rg. Maj. ocio uti oportet. Juniorum labores in his commodius occupantur, quibus eapropter hanc lampada tradidi. Magni *Sylvii* antiquam fidem & vir-

virtutem exoſculor. Theſis quanquam inimica videatur, nunquam tamen ab inimico animo profecta eſt, ſi rectè conſtantiam Sylvii novi. Diligentiam ejus & in ſecando dexteritatem, quam in Noſocomio exercet, in lucro veſtro reponite. Ita olim & nobis fideli manu ibidem præivit, quanquam nullo Profeſſorio munere obſtringeretur. *Digbæi* illuſtris animæ ſedes in fragili nimium domicilio hoſpitatur. Si nervorum commercium circa ſeptum iſtud demonſtrari poſſet, majori ſpecie veri ingenioſa ſententia compareret. Credo tamdiu nobis latere animæ domicilium appropriatum, quamdiu ipſa latet, humano intellectui necdum ſatis perſpecta. Conarium *Carteſii* ſubtilis ſuos quoque patitur manes, ſi quidem & arenulas & calculos admittit in exili corpuſculo. Mente tamen capti vel fatui non memorantur ſemper iſti, quorum vel ſeptum lucidum vel conarium in vitio latuit. Oſſicula quatuor in capite cujusdam reperta apud *Botallum* Obſ. 2. huc ſpectant, quæ animam nihil offendiſſe dicuntur. Nicotianæ ſuffitu totam cerebri ſubſtantiam adeò exſiccatam reperit *Thonerus* l. 6. Epiſt. 15. ut vix nucis magnitudinem æquaret. Ubi & ſeptum lucidum & conarium contabuiſſe certum eſt. Ille tamen Medicus Electoralis, cujus

 Ana-

Anatomen dedit *Thonerus*, ſat diu ratione ſalva & ſenſibus integris ſuperſtes fuit. Contingit nonnunquam, ut ſubſideant parietesque jungantur ventriculorum cerebri, adeoque ſeptum cum ſua fovea comprimatur. Magno id quidem non animæ rationalis, ſed ſenſuum externorum fit detrimento. Cujus exemplum habet *Greg. Horſtius* l. 4. Obſ. part. 6. in fœmina guttâ ſerenâ per XX. annos laborante. Contra evenit ſubinde, ut animæ noſtræ interpretes ſenſus torpeant, ventriculis cerebri tribus cum ſepto ſuo nulla partè confuſis, ſicut teſtatur *Hildanus* Cent. 1. Obſ. 10. Igitur alia organa incuſanda, quæ uno verbo abſolvere non poſſum. Facilius enim dixero quæ pars non ſit, quam quæ ſit. Exempla tamen me docent, membranis cerebri inflammatis, vel ſpinali medulla ſphacelata, dilirium ortum. Calculi innumeri in veſicula mulieris fellea facilè frangi in liquore calido potuerunt, quia plerique calculi hujus veſiculæ leves ſunt, nec facilè merguntur in aqua, quippe à bile aſſata vel exſiccata plerumque originem ducunt, à cauſa calida. Hinc narrant in hiſtoria Chriſtiani Secundi Regis Daniæ *Huitfeldius* & *Suaningius*, in cadavere ejusdem à *Cornelio Hamsfort* Archiatro inventos multos in veſicula fellis lapillos parvos,

vos, rubros, quia vinis generoſis, inprimis Malvatico, frequentius circa vitæ finem utebatur in carcere Regio. In ſede febrium facio cum *Sylvio*, eſſe inteſtina tenuia. Id ſenſus docet. Exempla obvia ſunt. Unum communicabo ex ſchedis Paternis. Mulier Germana Patavii, robuſta & corpulenta, nonnihil pinguis, ſexagenaria, nil excrevit per alvum ſpatio 9 dierum, nec clyſterem admittere voluit. Incidit in febrem malignam cum vomitu bilioſo, moritur poſt biduum: Aperto cadavere, pulmones ferè putridi, epar parum ſcirrhoſum & inflammatum, ventriculi tunica interior inflammata, inteſtinum ileum in medio gangrænoſum & putridum (ut ruptum ſit inopinato ex contactu) tota pars ſupra gangrænam ilei inflammata intus in tunica interiore, ut ſupra modum venæ meſaraicæ magnæ & turgidæ fuerint; pars ilei inferior tota coaluit, ut nil pertranſire potuerit. A quo ſucco iſta inflammatio ſit, ſenſu dijudicare non poſſumus, niſi facem experientia ſua præferat Magnus *Sylvius*. Hiſce diebus ad beatos abiit Cl. Collega noſter *Spormannus*, & ſequentibus locum ceſſit. Te Deus in itinere ducat & reducat, tantumque civem in patriæ gloriam conſervet. Vale, Vir Clariſſime, &

doctiſſimis tuis literis ſæpe ocium meum interpella. Saluto Viros ſummos, *Vorſtium*, *Sylvium*, *Hornium*, *&c.* Vale. Hafniæ 9. Mart. 1661.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA LXXXVII.

De Bilſianis promiſſis, motu humorum in lymphaticis, materiâ liquoris lymphatici.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

EX quo, celeberrime Vir, poſtremas dedi, de Bilſianâ factione nihil admodum mihi auditum, nec tentatum adeo, quòd a Doctore quodam Medico ipſius intimo rogatus ſim, iterata ejus ſecandi ſpecimina uti non depoſcerem, ne ultima ipſi molimina (verba ejus planè hæc erant) viderer velle exprimere; id quod tantò promptiùs factum, quòd certius mihi eſt, futurum, ut liberalibus ſuis promiſſis re ipſâ reſpondeat nunquam. Si quid auguror, ſpes tot millium florenorum, quam hactenus concepit, brevi evaneſcet, namque relatu Clar. Sylvij & Dn. de Raei cognovi, vivere hic Medicum quendam Hubertum, locupletem, ſaga-

ſagacem, qui privatâ cum paucis familiaribus induſtriâ jam tum plura ſecretorum illorum invenit, quæ Bilſius tantopere jactat, ſed necdum Dn. Sylvio aut Racio ſacra illa Cereris patefacta, quòd, ut ajunt, ex initiatis non ſint, neque tamen fieri poteſt, ut, ſi quid ſit illud εὕρηκα, diu celetur, quòd plures huc oculos, manusque convertant. Cl. van Horne, cùm ei proximè nuper aſſiderem in Doctorali, quod appellant, convivio confeſſus mihi eſt, ſe magnis paſſibus ad mumias Bilſianas imitandas domeſtico labore contendere, & parum abeſſe à ſperato ſucceſſu. Ipſe ego cum Stenonio noſtro in cane valido, quem virus exſtinxerat, nuper obſervavi tres quatuorve divaricationes ductus rhoracici non procul ab ingreſſu in axillares, quo loco Bilſius ſuum illum *Wrong*, ſive labyrinthum collocat, ſed perſequi omnia ob ſuſpicionem veneni non libebat; diem docebit dies, & ſine Bilſio, niſi fallor, patebit tandem hoc Ilium: Ferri autem lymphatica à trunco ad artus, quod tantopere urget Bilſius, vix unquam demonſtraverit, ita aperte reclamat omnis experientia; etiam evidentiſſimè nuper in decollato, ſed nondum frigido homicidâ conſpeximus à manibus pedibusque ad truncum cryſtallinum

num illum humorem properare, nec unquam effecerit Bilſius, ut à ligaturis, quod aſſeverat, decipiamur; neque potuit, cùm ipſi adeſſem, antliæ, quam adduxit, exemplo diverſum perſuadere. Audio Dn. Blaſium inventum ductus illius ſalivaris ſuperioris ſibi tribuere, ſed, ſi Stenonio noſtro, modeſto utique, & quid ambitio ſit, hactenus ignaro fides, invitis Muſis; namque hic aſſeverantiſſimè contendit ſe in ædibus Dn. Blaſii reperiſſe; repertum Dn. Blaſio in ſuum Muſeum evocato oſtendiſſe, dubioque quodnam eſſet vaſis genus, ſtilum in os ingredientem monſtrâſſe, id quod etiam publicè, ſi res poſtulat, contra Dn. Blaſium defenſurum ſeſe non obſcurè ſignificat, non quod ullam inde laudem aucupetur, ſed ne Dn. Sylvio, & Dn. van Horne publicè ductum hunc Stenonianum appellantibus videatur fuiſſe mendacii cauſa. Ego litem hanc non facio meam. Adfuit is ipſe Stenonius cum Walgeſtenio, & qui has literas affert, Dn Quærneſio, mihi cum Bilſio de Bartholiniano ſcripto contendenti, quos propterea omnes teſtes dictorum factorumque meorum voco, eorumque linguâ, quàm fuerim nominis Bartholiniani pro virili ſerius vindex, potius quàm meâ cupio audiri. Quam nuper de lymphaticis Diſputationem concinnavit

navit Cl. Sylvius unà mitto; opponendi partes â me poſtulavit, obtinuit; certatum eſt amicè frequentiſſimo conventu, cui & Princeps Holſatiæ interfuit; urgebam inter alia liquorem lymphaticum à ſpiritibus animalibus & ſpiritu acido, quod ille vult, non conflari, quòd hi in gelatinam (uti ſolet lymphæ liquor) nequeant ſolidari; denique monebam plures eſſe ductus & ramos lymphæ in hepate, quàm ut poſſint à tantillo nervulo hepatico ſpiritus animalis vectore impleri, inveniri tamen plenos, nullas eſſe ibi glandulas; non eſſe naturæ morem partes mandantes ita exiles formare, niſi unà numeroſiores, ut reſpondeant partibus excipientibus, id quod ibi non poſſit oſtendi, & quæ fuere alia plura allata de muſculis, ex quorum accuratâ inſpectione & uſu talis ſpirituum animalium circulatio nequeat facile demonſtrari; id unum amico colloquio effectum eſt, ut adhuc dubii diſcederemus. Siſto, id unum obnixè precatus, uti omnia, Vir celeberrime, quæ hîc in Tui gratiam fieri poſſunt, humanitatis officia à me porrò & poſtules, & exſpectes. Vale cum toto electiſſimo Dn. Profeſſorum conſeſſu, & amare perge

Excell. Tuæ ſtudioſiſſimum

Leidæ 20. Martii A. 1661.

Olaum Borrichium.

Digitized by Google

EPISTOLA LXXXVIII.

Bilſius impugnatur. Lympha an ex Animalibus Spiritibus oriatur?

OLAO BORRICHIO Leidam.

DE Bilſio ejusque ſectione magnifica fama decreſcit apud nos indies, & vileſcit, quod ſciamus non eſſe tam magnum illum Proſectorem quam rumore jactetur. Nos cæteri peponum capita illi credimur, quaſi nemo ante hunc exta conſuluerit. Nimium certè ſibi arrogavit, juvenilis judicii imbecillitate. Quicquid longa ſerie, multis laboribus, multa Dei indulgentia, in publicam hactenus lucem protraximus, qui ætatis privilegio prodire conſuevimus, id uno flatu ille diſſipare vellet, ſi tam in poteſtate illius eſſet facere quam gloriari. Omnibus artibus, etiam curioſis, nunquam efficiet, ut credam, contra oculorum fidem, motum lymphæ à centro ad circumferentiam. Si oculos effaſcinaverit præſtigiis ſuis, magnus mihi erit Apollo. Sed ludicra nos non curamus, ſerioribus intenti. Valvularum ſitum in lymphaticis quomodo invertet, ut ima ſummis miſceat? Quâ denique fraude ligaturas noſtras diſſolvet, quas velut Gordium nodum ipſi audacter opponimus. Cl.

Sylvii

Digitized by Google

Sylvii de Lymphaticis Vaſis ſtudium majori applauſu excipiendum. Lympham à ſpiritibus animalibus condenſatis quoque derivavit *Segerus* noſter in Diſſertatione de *Lympha Bartholiniana* pridem hic edita, ſed contemptu à multis eo nomine præter meritum exceptus.

Non tam abſurda tamen eſt iſta ſententia amici noſtri, quam prima fronte apparet. Quippe tenuior ſanguinis pars, quam pro ſpiritu Animali habemus, in aquam denſari poſſe appulſu membranarum, tam verum eſſe poteſt, quam in alembico elatos ſpiritus in aquam reſolvi, & vel in muſæo in feneſtris halitus calidos in guttas condenſari. Et lacrymas eo modo generari plurimis placuit. In frigore experimur largius ſerum per nares ſtillare. *Sylvii* autem hypotheſin eſſe video, ſpirituum animalium, qui copioſius per nervos ad partes ſingulas continui deferuntur quam ut ſemper in ipſarum functiones conſumantur omnes, reliquias ſuperſtites per Vaſa lymphatica referri & lympham primariò conſtituere. Magna certè lymphæ dignitas hinc elucet, quod ab illuſtri origine natales ſuos repetat. Non video autem, quo modo hanc ſplendidam ſuppoſitionem ex diuturniore lymphæ motu probet magnus *Sylvius*, quod aliquot etiam poſt mortem

horis

horis ligata intumeſcant Vaſa lymphatica. Neque enim animalis ſpiritus tam diuturnum motum habet, nam is cum vita deſinit, nec vero ſimile eſt plus vigoris in effectu eſſe & creatura, quam fuit in cauſa & creatore. Fluiditati igitur id omne attribuendum lymphæ, non animali ſpiritui, nec organis ejusdem muſculisque, qui cum illo quieſcunt. Acidus verò ſpiritus, quem lymphæ ſuperaddit, neſcio an ad ſtatum ejus naturalem extendi debeat. Non tamen dubito quin theſin ſuam tueri poſſit Vir ingenio præſtans & experientia, quam tot annorum labore collegit & pro publico meditatus eſt.

Ex alia *Sylvii* Diſputatione, pro qua pariter gratias ago, didici quod hactenus ſubolfeci nunquam, nempe in folliculo fellis vaſa lymphatica ante annos viginti ab ipſo eſſe animadverſa, ſed non plenè perſpecta. Si ejus indicium nobis feciſſet Vir laudatus, multis extiſpiciis ſuperſedere potuiſſemus, nec palmam hujus inventi illi præripuiſſemus, qui ad magna & utilia invenienda natus eſt.

Forſan pro vaſe felleo habuit illud phænomenon. Quidquid ſit, inter candidatos hujus inventi libenter numerabo, ſi id ex uſu illi aliquo eſſe poſſit, cui plura officia debere velim.

Rectè *Seneca* l. 7. de Benef. c. 1. nullius rei difficilem inventionem eſſe niſi cujus hic unus inventæ fructus eſt, inveniſſe.

Communi igitur potius opera de fructu inventi noſtri cogitationes ſuſcipiamus. Factum id alibi à me, niſi fallor, noviſti: Uſus verò *Sylvio* ſignati explodi non debent, ſi quidem vera eſt generatio lymphæ ex ſpiritu animali, & ejusdem ab acido ſpiritu infectio. Ex mea ſuppoſitione languenti torpidoque ſanguini â lympha quoque fluida & vegeta alacrior ad motum accedit facilitas. Cæterum vos porrò, quibus adhuc conceſſum in immenſum mentem vegetam extendere, huic aliisque præclaris inventis addite, quæ deſiderari videntur. Mihi enim ex aſſiduitate laborum horum nata eſt animi quædam hebetatio & languor, ne de corpuſculo enervato dicam. Unde, ne quid novæ curæ naſceretur, præteritæ vitæ laſſitudinem conceſſo à Sereniſſima Majeſtate Regia ocio ponere conſtitui, & magnorum Virorum exemplo ferias laborum mihi dabo. Nunquam tamen non Tibi aliisque amicis vacabo, quibus nullo non die mea ocia dividam. Vale, mi *Borrichi*, & me porrò, more tuo, ama. Salutant Te Collegæ & Amici. Hafn. 19. Mart. 1661.

T. T. Th. Bartholinus.

EPI-

EPISTOLA LXXXIX.

De motu humoris lymphatici, modo ſine ſanguine ſecandi, mumiis, ſale mirabili Glauberi, Burrhi ſolertia.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

QUòd jam diu meritis quæſitum honoratum otium, ex arbitrio ſacræ Majeſtatis Regiæ, tandem admiſeris, Tibi ex animo gratulor, & toti literatorum generi novam auguror felicitatem, ut qui confidentiſſimè mihi pollicear ſanctum illud otium nunquam futurum ſine negotio, Diumque illum Bartholini ſpiritum nunquam magis quietum, quàm cum pro asſerendâ literarum gloriâ eſt maximê inquies. Quæ de Bilſianis ſacris ulterius ſcripſi & deferenda Quernеſio dedi, ſpero jam tum in manus Tuas incidiſſe; curſum liquoris in thoracico illo, & hepatico ductu, quod in gratiſſimis literis mones, examinare non permiſit Bilſii celeritas, poſtquam enim propero ſcalpelli ductu ab inguine ad claviculas, momento canem diviſiſſet, manu ſtatim ſiniſtra remotis inteſtinis receptaculum chyli oſtendit, ductumque thoracicum proſecutus, eundem paulo ante ingreſſum in clavicularum ramos cultello aperuit, preſſuque receptaculi,

li, lympham verſus ſuperiora promovens ſuppoſitum hiatui cochlear ad quartas liquore ſubaqueo & ſubcruento implevit, nobisque expendendum obtulit, ſimulque verſis ad ſiniſtra inteſtinis hepaticum, quem dixi, ramum oſtendit, poſcentibusque liquoris in eo curſum preſſu aut ligaturâ experiri, reſpondit, ſanguine, ob attactum hepatis lobum improvido cultro, ubique ſtagnante ſe impediri, occaſione proximâ evidentiùs monſtraturum omnia; ligaturas nihil ad rem facere, iis verum liquorum curſum non demonſtrari, ſed turbari, id quod exemplo antliæ conficere inſtituit, nobisque varia in contrarium oggerentibus ſolam authoritatem ſuam oppoſuit, identidem inculcans, ex ſuis fundamentis Anatomen inde à primis lineis eſſe reformandam; poſſe ſe ad oculum oſtendere inopinatum omnibus chyli decurſum, ſanguinis vias, & cætera quæ natura in ſecreto hactenus collocavit. Quæ quamvis nimia, & novum Pyrgopolynicem ſpirantia, non tamen omnia eſſe de nihilo pæne inducor ut credam, nam ſi præteriero etiam quæ ſuperioribus attigi literis, certè Antonius Everardus in nuperrimo de hominis & bruti exortu ſcripto (quod proxima occaſione tranſmittam) totus in caſtra Bilſii ſecedit, creditque ſemen, lac, fœtum, colli-

colliquamentum, non ſanguini debere primordia, ſed tantùm chylo per ductus lymphaticos, quos ille chyliferos appellat, per totum corpus ſeſe diſſeminanti, idque eo potiſſimum argumento, quod in cuniculis junioribus lacte tantum materno nutritis, & horâ unâ atque alterâ à paſtu diſſectis obſervet manifeſtè (niſi vir bonus ſe ipſum experimento fallaci deceperit) lac illud in omnes omnino corporis partes, præcipuè tamen glanduloſas, per ductus chyliferos diſtribui, & adventu ſuo vaſorum ſanguineorum colorem pæne obnubilare; à quâ obſervatione non alienus quoque eſt Harveus, cum l. de gen. animal Exercit. 56. in omni fœtu humano vegeto & ſano passim lac tradat reperiri, maxime in thymo (ubi pæne ſuum labyrinthum ſive *Wrong* videtur collocare Bilſius); unum hactenus à pleno aſſenſu me abſtrahit, quòd videam ſtatâ lege naturæ lymphaticos ductus (quos & illi chyliferos nominant) ab artubus ad truncum contendere, nunquam contra; dies, ut ſpero, docebit diem, & ſi quid improviſum coquat Eleuſine, brevi manifeſtabit; præſertim ſi Cl. Bartholino viſum ſuerit iſtuc tantillum deſcendere. Artificium Bilſii, ſine ſanguine ſecandi, quantum hactenus licuit colligere, in eo conſiſtit, quòd in quamcunque

que corporis partem libuerit, triplum ſanguinis, aut plus triplo, quàm ordinariâ lege capiunt vaſa, premendo impellat, atque ligaturis, ne regurgitatio fiat, viam recurrenti intercipiat; diſtentis ita ſupra modum vaſis videtur partim digitis, partim cultris oſſeis ſecundum ductum vaſorum muſculos lentè & cautè dividere, ita ut nullum vas ſanguineum lædatur; ut autem mumiam conficiat, ſi benè obſervavi, in capaci aheno corpus jam artificioſè ſectum decoquit; & quicquid aqueum, quicquid oleoſum eſt nimis, deſpumando & evaporando aufert, reliquum piſſaſphalto, aliiſque putredini adverſis incoquit. Hæc videbar mihi partim ex ipſius ore, partim ex propiori inſpectione cadaverum colligere. Quicquid ſit, cum Glaubero illi hactenus nihil commune fuit, præter illos verborum fumos, quibus ad immortalitatem uterque contendit; neque verò Glauberi ille ſal mirabilis ſupra communem ſalium purgatorum ſortem multùm videtur eminere, quantumcunque etiam ultimis ſcriptis ampulletur. Embryonem tamen humanum in eo, ſed aquâ diſſoluto, conſervat Cl. Sylvius, & glandulas aliquot eodem modo in cartilaginis æmulam ſubſtantiam convertit hic Gotwaldus Dantiſcanus, juvenis ingenioſiſſimus: ſed ſperaverim

hæc ab aliis itidem ſalibus, item legitimo ſpiritu vini alkoholiſato, aut æque promptè, aut forſan felicius poſſe præſtari; ut taceam ſubjecta beneficio ſalis mirabilis à putredine vindicanda liquori huic ſalſo innatare debere, id quod Bilſianis mumiis non contingit, in quibus nihil ſalinum, omnia moleſte balſami odore plena. Convenientiſſimum Zaſſianis argutiis reſponſum tuum, prelo etiam Amſtelredamenſi recuſum legimus hîc omnes, nec parum admiramur citiſſimum ſimul & nervoſiſſimum calamum. Arbitror famâ jam ſatis Dn. Burrhum Italum apud vos innotuiſſe, is jam Amſtelredami vivit, & more gentis grandia minatur, Glauberumque & cæteros minorum gentium Deos ſuâ præſentiâ peſſumdat, offuſcat; vir generoſi ſpiritus, divinæ memoriæ, exercitatiſſimi in Chemicorum arcanis (quicquid etiam diſſimulet) ingenii; Hippocratem in Conſultationibus Medicis frequentiſſimè citat, Galenicis etiam remediis ægros ſuos (quos per vicarium plerumque & gratis ſanat) ſolatur, nec Chemicis niſi rarò, & cum in ſtuporem, ceu perhibent, dare lubet aſtantes. Duos præſertim Amſtelredami reſtituit ſibi, contra opinionem omnium, alteram deſperatâ aliquot annorum hemicraniâ laborantem, podagricum alterum, quo

quo nomine Dn. Piſo, Practicorum ibi ſummus, multum ipſi hactenus tribuit. Alioquin & inimicos invenit Medicorum plurimos; in doſi medicamentorum definiendâ, in criſi Medicâ, in emplaſtris ad certam magnitudinem accuratè fingendis; narratur excellere; nec v. id omittendum, omnia ipſius emplaſtra ex volatili materiâ conſtare, adeo ut unguentum pridie illitum, poſtridie vix appareat usquam; damnatque Medicos, quod craſſa illa corpora in emplaſtri formas compingant, quæ pororum anguſtias in ægris nequeant ſubire. Plura de eo, aliisque, quando plura & certiora dies docuerit. Interea, Celeberrime Vir, Vale feliciſſimè, &, ſalutatis meo nomine quam officioſiſſime Cl. Dn. Profeſſoribus, porro, ut hactenus, fave

Clariſſimi Nominis Tui

ſtudioſiſſimo cultori

Lugd. Bat. ad diem 31. Mart. A. 1661.

Olao Borrichius mm.

EPISTOLA XC.

Exanthemata in pulmonibus febricitantium. De variolis Iſlandicis.

OLAO BORRICHIO Leidam.

RECtè *Quernæſius* concredita tradidit. Reſponſum meum niſi acceperis, apud tabellarium deliteſcet. *Bilſii* cothurnos non moror. Irritos, niſi fallor, conatus ejus vel interpretum reddidi in Reſponſione ad *Zaſſium*. Si porrò velit dominari tumidus, ſpiritusque altos gerere, audiat fulmen Megaræ in *Hercule Furente*:

Sequitur ſuperbos ultor à tergo Deus.

Erit qui ſale multo hominem inſulſum defricet, ſi quidem ſale mirabili Glauberiano, quod ſuſpicatus ſum, careat. Curſum chyli lymphæque invertere nec *Bilſius* poterit, nec *Everhardus*, nec alii quicunque, ſi vel totidem inſurgerent, quot Thebarum portæ divitisque Nili oſtia. *Everhardi*, hactenus mihi ignoti, experientias ad examen vocabo, quando ad manus meas tuo beneficio pervenerit. Non inducor, ut credam ipſam ſibi contrariari Naturam, nosque cum larvis committere. Non fallit illa, ſed homines, non rarò fallentes, vel quia ſibi blandiuntur vel amicis. Libentius nuper obſervationes legi in cadavere Mariæ Auriacæ, variolis defunctæ, quas

quas ad me mittere voluiſti. Etiam interna viſcera exanthematis fœdari, non ſemel vidimus. Plerumque in pulmones ſeſe exonerans infectus febris acutæ ſanguis, putredinis in illis labem imprimit. In cadavere aperto Principis Auriaci *Wilhelmi*, Mariæ nuper defunctæ mariti, quem variolæ quoque Hagæ Comitis 1650. jugularant, ſi credimus libro Belgico, qui *De Herſtelde Lew* inſcribitur, totus pulmo valdè niger, inflatus, inflammatus, ſanguine nigro circumſeptus dicitur. De piſcatore refert *Henr. ab Heer* Obſ. Spad. 12. pulmonis lobum detrum pure habuiſſe refertiſſimum, in ſiniſtro quindecim abſceſſus. Similes abſceſſus materiæ fœtentis in morbis acutis in ſtatu Urbini 1601. graſſantibus obſervavit *Lælius* à *Fonte* Conſult. 3. De ſideratis pulmonibus in virgine febricitante cum punctis albis pure repletis, videndus *Henr. Rufus* Obſ. 3. ad Riverium. In lipyria quoque febre maculas nigerrimas per totam pulmonum ſubſtantiam inſtar pellis Pardi variegatam annotavit *Panarolus* Obſ. 14. Pent. 2. Cauſam invenio nullam, niſi quod per circulum has partes univerſus penè ſanguis tranſeat, moramque trahat in viſcere maligno æſtu fatiſcente. Quia de variolis ſermo incidit, narratum mihi nuper fuit à Studioſis Iſlandicis apud

 nos

Digitized by Google

nos commorantibus, in Iſlandia quovis anno vigeſimo recurrente tantum eas graſſari, & tantam eſſe ejus periodi vim, ut qui liber à variolis fuerit eo anno quo epidemiæ ſunt, ſuperſtes eſſe non poſſit ad recurrentem terminum. Vel ſingulare hoc erit exanthematum genus, cœlo Iſlandico proprium, vel in gentis hujus occultà natura aliquid latet, quod per variolas inquilinas expurgari debet. Sed quantum eſt quod in medica arte ignoramus! *Burrhus* veſter aureum Medicis ſeculum promittere videtur, ſi ea felicitate perennaverit. Sed mortalibus inſitum, novos ſemper Medicos ſectari, ubi invaluerint, inſectari. Verè *Stoicus:* nulli ad aliena reſpicienti ſua placent. Tu, mi Borrichi, apis inſtar dulciſſima artis noſtræ, ut cœpiſti, ſecreta hinc inde ſectare, & optime vale, quod ex animo precor. Hafniæ 19. April. 1661.

T. T. Th. Bartholinus.

EPISTOLA XCI.

Iterum de Bilſii conatu, ſceleto ferreo, muſculorum figuris Hornii.

Thomæ Bartholino Hafniam.

Quando iterum in bilem verſus eſt Bilſius, officii mei eſſe putavi, literis id ipſum

ipſum ſignificare, quanquam mallem jucundiora ſcribere, & digniora cœleſti Tuo genio. Igitur, ex quo Bilſius per interpretem Reſponſionem Tuam recognovit, vocatis ad ſe amicis Zaſſio, Jordano, Anguilleſio, aliisque neſcio quibus, rurſus in aperto cane labyrinthum thoracici ductus, inſertionem ſed obſcuram in ductus quosdam jugulares ad caput tendentes, & denique ſectionem muſculorum ſine ſanguine magno conatu oſtendit, identidem minitans ſe à Stat: Generalibus impetraturum brevi veniam idem Leidæ publicè oſtendendi, atque ita tandem Anatomicis Leidenſibus fauces obſtruendi, ad quos Bartholinus provocâſſet. Aſtantes mirari omnia, extollere in cœlum, atque ita triumphare, ut eorum unus poſtridie Dn. Sylvio ſcriberet, Bilſiana illa myſteria digna eſſe, quæ toto Mazarini patrimonio, hoc eſt 20. millionibus obryzi auri redimerentur. Elapſis aliquot diebus inviſit me hîc Leidæ D. Anguilles magnus Bilſii amicus, viſa apud ipſum magnopere prædicavit, addens in eo jam eſſe Jordanum, ut in Bartholinum invectivâ inſurgeret. Excepi, haud aliud lucraturum Jordanum, quàm ut ſe proſtitueret, & magnum virum allatrando, caninam facundiam oſtentaret à Bartholini aliquo diſcipulo forſan iterum caſtigandam,
 proin-

proinde prudentiùs facturum, ſi vel tandem toties clamatum Bilſii Hylam, ſecretumque orbi, ſi ſciret, patefaceret; vel, tacere ſe poſſe illa, quæ nondum didicerat, tempeſtivo ſilentio doceret. Interrogavi, num Bilſius motum lymphæ à trunco verſus artus clarè jam demonſtrâſſet; num in cane adhuc vivo ſectos ſine ſanguine muſculos oſtendiſſet? Reſpondit, canem fuiſſe jam ante mortuum, jam ante præparatum (ad quam præparationem nemo admittitur) motum lymphæ ſe non auſum fuiſſe ſcrupulosè quærere, ideoque hactenus dicenti Bilſio credere. Id ſolùm videbar mihi ex ipſius ſubobſcuris verbis intelligere, Bilſium ligare alicubi arteriam aortam, aut quamvis aliam, cane adhuc vivente, hinc ex lege circulationis ſanguinem ſenſim illam partem deſerere, & in venis poſtea accumulari, atque ita partem quamvis, ſanguine alibi collecto, facilè ſcindi, ſine ulla cruoris effuſione. Vix biduum ab ejus diſceſſu effluxerat, cùm Bilſii Epiſtola publicatur (quam à Jordano editam eſſe & Anguilleſii ſermo videtur conficere, & Cl. van Horne ſtylum agnoſcit Jordanianum ſibi ante infeſtum) ſine ratione mordax, dentata, veneno plena, quam mittere unà ſuperſedeo, quia à Dn. Blaſio miſſam arbitror. Cl. van Horne in ſuâ mumiâ

miâ pergit, vidique apud eum nuper brachium humanum ita conditum ſine balſamorum ullâ mixturâ, ut omnia vaſa aperriſſimè oſtendantur, non aliter ac in recenti cadavere, color nativus partium, ſed pallidior aliquanto (id quod tamen facile ſe emendaturum profitetur) imò & mobilitas articulorum conſervetur. Sanè, ſi ita reliquum corporis abſolverit, jam licebit Bilſio cæpas comedere, & florenis 50000. fruſtrato (tanti enim mumias ſuas ſimul æſtimat) parciùs ſua laudare, cum infra Hornianum artificium videantur æſtimanda. Rogatum Te per me voluit Cl. van Horne, ut paulo plenius, ſi otium eſſet, ſibi ſignificares, quis ſit ille Theophilus Raynaudus, quem ad partes vocas in Reſp. ult. ubi impreſſus, num ſolidè materiam illam de Mumiis pertractet. Monſtravit mihi inter rariora ſua Cl. van Horne 1. ſceleton ferreum artificioſum à Hoffwenio Sueco ſuperiori anno hic elaboratum, in quo venæ, arteriæ, & nervi, imo & lymphatica oſtentantur, ſibi mutuo, ut in homine fieri ſolet, implexa; venæ ſubcæruleo tinctæ colore, arteriæ rubicundiore, nervi albo, lymphatica ex pellucentibus globulis vitreis confecta ut ſimul perſpicicuitas liquoris & valvulæ quodammodo adumbrentur, omnia ex

 ferreis

ferreis filis, ſed variæ craſſitudinis elaborata, & in ſceleti formam eleganter efficta; 2. muſculorum omnium corporis humani elaboratiſſimas figuras, colore nativo ſplendidas, & partibus quadrimuli pueri magnitudine reſpondentes, quas magnâ induſtriâ ſe per inſignem artificem hîc ait curâſſe perfici, creditque nusquam gentium tale opus artis extare; 3. ſceleton humanum nigrantibus ex atramento umbris ita hinc inde diſtinctum, ut intuenti & numeros adſcriptos legenti ſtatim pateat principium & finis muſculorum per univerſum corpus. De ſalivaribus vaſis quæ nata ſit Dn. Blaſium inter & Stenonium noſtrum controverſia, non attingo, contentus adjeciſſe, Dn. Deuſingium in tract. de Nutrimenti elaboratione, oſtendere ductus illos inferiores (quos Whartono tribuimus) Avicennæ fuiſſe cognitiſſimos, atque ab eo libr. 3. Can. fen. 6. prolixe deſcriptos, quibus Galenum, Carpum & Beringarium, ut vaſorum horum conſcios, adjungit; quod ſi idem de ſuperioribus afferri poſſit, quod ominantur nonnulli, jam de invento non videtur operoſe litigandum. Tractatum Everardi de hominis brutorumque exortu cum Dn. Naſchovio transmiſi, ſperoque fore, ut brevi in manus Tuas incidat. Urgente tempore, &

feſti-

feſtinante tabellario, nihil ſupereſt quod addam, niſi me, dum vivo, futurum, Excellentiſſime Vir,

Clariſſimo Nomini Tuo addictiſſimum

Lugd. Bat. 21. April.
A. 1661. Olaum Borrichium
mm.

EPISTOLA XCII.

De muſculorum Sceleto. Monſtra gemella.

Olao Borrichio Leidam.

PUdore ſuffundor, quod tamdiu reſponſum ad literas Tuas exoptatiſſimas distulerim. Noli credere mea id culpa factum. Gratiores enim fuere, quam ut negligerentur. Febricula me interea exercuit, & uxoris meæ chariſſimæ morbo implicitus amicis vacare non potui. Nunc, quia uterque cum ſanitate nonnihil in gratiam rediit, ad officium reverſus, gratias ago, quod per literas frequentes mihi communices, quæ volupe eſt noviſſe. Advenit ad nos Illuſtris Burrhi veſtri diſcipulus quidam, ut quidem refert, ægrosque noſtros benè ſperare jubet. Utinam promiſ-
ſis

ſis amplis eventus reſpondeat. Generali Majori Eggerich, magna promiſit. Dubito an ſit verus vates futurus. Gangrænam ſpernit, nec dubitat pro ſedanda disuria, illi quoque parti affectæ applicare emollientia doloremque ſedantia, butyrum, crocum, lac, &c. Exitus acta probabit. De Bilſio omnem jam curam depoſui, cum Repudii formulam antiquam ipſi miſerim. Hiſce enim litigiis nolim amplius implicari, nec otium id permittit. Quanto nunc ſatius eſt, ut loquar cum *Seneca* l. 3. de Ira c. 28. amicos parare, inimicos mitigare, Remp. adminiſtrare, transferre in res domeſticas operam. Admirentur hominem qui velint, ſequantur, laudent, oſculentur umbram, ad me iſta pertinere non putabo. Id populus curet,

—— qui ſtultus honores
Sæpe dat indignis, & famæ ſervit ineptus:
Qui ſtupet in titulis & imaginibus: —

Theophili Raynaudi Clariſſimi ex ſocietate Jeſu Viri liber de Incorruptione Cadaverum tanti non eſt, qui à *Cl. van Horne* deſideretur. Impreſſus eſt Avenione in 8. Si velit, illius in gratiam curabo exſcribi. Muſculorum figuras colore nativo apud ami-

amiciſſimum *Hornium* à Te viſas, nollem ſibi ſecretas ſervaret author. Similes alibi vix extare ſcio. Aquapendentis non abſimile fuit inſtitutum, ſed credo artificem Apellem defuiſſe. Ejusdem tabulas ſatis magnas æri inciſas habeo, quæ necdum, quod ſciam, lucem publicam viderunt. Bona fide eas mihi concredidit beatus *Rhodius* noſter. De ſceleto verò ex muſculis artificialibus conficiendo, magnas olim cogitationes cepi, quas jam depoſui. Animus fuerat, in ſcleleto humano ſuis locis affigere muſculos ex corio vel panno rubro ad ſimilitudinem verorum muſculorum confectos, ut alia demonſtratione in mumiis vel tabulis opus non eſſet, quando recentia cadavera denegarentur. Mutavi exinde conſilium, ut labori parcerem & me his ſtudiis ſubtraherem, quæ plus oneris quam honoris hactenus inter noſtros procurarunt. Dandus aliis locus, qui, me ſuaſore, provideant diligenter

ne pectus oberret
Cærulea in tabula,

namque ego fortunæ veniam dedi. Plura aliàs. Addo tamen, ut fœcundior ſit Epiſtola, fœcundum eſſe gemellorum enixu annum, & copia digitorum, Heri enim mulier

mulier quædam plebeja in urbe gemellas peperit, utriusque manu ſex digitis aucta & ornata. Sæpe in numero digitorum ludentem vidi naturam. Vide in urbe puellam ſex in manu digitis luxuriantem. Duorum pollicum articuli infimi connati cernebantur, extremis ſeparatis. Alium puerum duplici pollice obſervavi. Agnus in ædibus meis nuperrimè duplici natura editus. Duplex erat ſcrotum, in utroque ſuus latebat teſticulus. Vulvæ autem veſtigium elatiori loco erat. Hoc ipſo quoque anno in Provincia noſtra agnus viſus triplici lingua, alibi duplici capite, in quorum altero informis caro magnam ejus partem tegebat, alterum dentibus plenum erat. Ego verò totidem linguas digitosque mihi apprecor, ut pro meritis & affectu meo Te laudem, quem tanti facio quanti neminem. Vale, amice optime, & publico bono, cui natus es, diu vive, meque tibi prorſus addictum ama. Salutant Te fratres & Collegæ. Hafniæ 6. Jul. 1661.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPI-

Digitized by Google

EPISTOLA XCIII.

De Mumiis. De Pelicano. De Hermaphrodito, & aliis.

Thomæ Bartholino Hafniam.

Ex quo poſtremas dedi, literæ omnes mihi amaræ, & acerba lux ipſa ob acerbiſſimum cœleſtiſſimi Patroni obitum; in quo quid Patria, quid Academia, quid omnes boni amiſerint, interpretari deſinam, nc commune vulnus attactu recrudeſcat. Pauca apud nos hodie nova, niſi quod Bartholini nomen indies magis inclareſcat, nec obteratur Bilſianorum latratibus, ſed illuſtretur. Centuriæ Anat. ultimæ cum tract. de nive verſantur ab eruditis cupidiſſimè, multa ibi præclara, rara, ingenioſa. Nic. Stephani nomine quæ nuper allatæ ſunt Animadverſiones, ſpiritum & genium magni literatoris diſſimulare nequeunt; unum miror, cùm ſupra vires meas longe ſe attollant, eſſe tamen inter Profeſſores Leidenſes non paucos, qui meum partum appellitent, imò usque eò pervagata fama eſt, nt Bilſius nuper cùm Achate ſuo Jordano Hagæ multa & magna mihi tanquam Auctori minatus ſit. Sed intra minas hactenus res ſtetit, ſperaboque, ſi ex iſtis fumis coëat tandem tempeſtas in nimbum, defuturum non

non eſſe, qui pluvium Oriona paulatim compeſcat. Nec leve vulnus iuflixit Bilſianæ hæreſi Stenonius noſter diſputationibus nuperrimis Tuo etiam celeberrimo nomini inſcriptis, in quibus ſi quid in Dn. Blaſium dictum videbitur aſperius, mei id conſilii non fuit ut publice ſe ita vindicaret; ſed ardens juvenis cum Ciceroniano Aterio ſufflaminari nequiit, quin pnblicam præfationem publicâ exciperet reſponſione; ſi quid ab ipſo in Deuſingium hepatis novum Statorem tentatum, amore Præceptoris Dn. Bartholini id cœptum, nec forſan, ut opinor, immeritò, quippe, cùm Deuſingio manus ad ſcribendum pruriat ſemper, nec tamen in Anatome, aut Bilſianis ſecretis multum olei conſumpſerit, non ferendum putavit Stenonius, ut de aliorum laboribus ſine ſudore triumphet. Edidit idem, præter Animadverſiones in Charletonum, etiam de hepatis officio (in quo obliquior eſt in Clar. Bartholinum) tractatum, item de fœtu Muſſipontano in abdomine nato Schedion, in quibus omnibus plus diligentiæ & vellicationum eſt, quàm ſolidæ & cordatæ eruditionis. Medicum ſtudium hîc vix unquam fervidius tractatum eſt; nam Dn. Sylvius fervore bilem inter & pituitam, id eſt ſpiritum acidum & ſalem lixivum,

ut vocat, excitato omnia pæne corporis mala definit, atque ita continuas in noſocomio ſectiones cum Divâ Chemiâ jungit, ut, cum hoc menſe pæne quotidie creati ſint novi Doctores Medicinæ (in quibus & Cæſarem nomine & Galenum numeravimus, quanta nomina!) omnes ex ipſius officinâ prodierint, Sylvianisque principiis inſtiterint, Dn. Lindano cum ſuo Hippocrate deſerto & vacuâ in aulâ negligi Hippocratem ringente. Quæ meditatus eſt tribus illis vaſtis voluminibus Dn. Schneiderus, ſuos etiam pati manes, paucis, ſed ut ſpero, validis momentis evicit Stenonius privatis mecum ſectionibus intentus; libellum, quàm primùm commodè transferri ad vos poſſit, mittemus, adjunctis obſervationibus quibusdam de vaſis oculos humectantibus & præſertim ductu, qui in punctis lachrymalibus exortus in nares abit, & per longitudinem naſi porrectus ad ultima naſi flabra interius ſe exonerat, unde lachrymantibus non per oculos tantùm, ſed & nares ſeri copia ſolet profluere; canalis eſt, haud ſcio, an unquam Anatomicis ante obſervatus. In nupero ſubjecto in noſocomio, pericardium inventum adhærens ubique firmiſſimè cordi, ſine ullâ aquæ pericardii guttulâ, ſecante Dn. Sylvio, qui jam liberius & publicè in Bilſium

Cc inve-

invehitur, quòd reverſi Roterodamo amici nunquam magis ferbuiſſe Pyrgopolinicem narrent, quàm ex quo Stephano tuo flagellante vapulavit; duo cadavera pollincta vendidiſſe fertur Chriſtiano Duci Megapolitano 16000. florenorum, ſed ad quasnam Calendas numerandi ſint ultimi aſſes, nondum liquet, jamque in eo eſt ut reliquas divendat mumias cum arte condiendi, utrum id fiat metu artificii Horniani, an fortaſſis dono aliis oblaturus ſit, quæ tot millibus flor. vendere ſe gloriatur, nolim divinare; id unum indubitatum mihi, ſine ſpe prædæ hæſurum ipſum in ſcopulo, poſtquam tot Medicinæ proceres vanâ jactantiâ adverſum ſe accendit. In nundinis noſtris viſa iterum Catharina Flandra, 18. annorum puella, vaſtiſſimi corporis, tota pulpamentum, præ pinguedine non ſtare, non incedere docta, ipſa jam 275. libras civiles pondere implens; viſus pelecanus vivus in multis ab icone Jonſtoni degenerans, pedes illi & corpus pæne anſerinum, ſed alæ multo longiores, collum ciconiæ, roſtrum ſubincurvum, longum, & in extremitate rubeſcens, inferior roſtri pars membranacea, inſtar ſacculi capacis, lingua illi nulla, color trunci & pectoris ſuavè purpureus, alæ ad album inclinabant; viſus hermaphroditus triennis, cui Marthæ nomen,

men, quòd fœminæ eſſet vicinior, namque virilis nota ſupra pubem eminens mentiebatur potius mentulam, quam erat, quippe ex carunculis rubicundis maſſa informis conſtabat, per quas urinæ guttatim reddebantur; viſus & Petrus Dithmarſus ſexennis, cui cætera ſano ſiniſtræ pollex vaſtisſimus, index adhuc vaſtior, à Starcatero aut Rolando mutuo ſumptos crederes, caro illis mollior, nec tamen doloribus obnoxia, niſi paulo ante tempeſtates ingruentes; viſus Chuſcus animal per omnia pæne conveniens Jonſtoni Carygueiæ, quæ fœtus licet adultiores receptabat pro arbitrio in vulvam, quæ illi interius hirſuta, facies in multis vulpeculæ, cauda ſerpentina, à qua ſe ſæpe ſuſpendebat ad arbores. Fuere & qui vivum ichneumonem, & coati oſtenderent. Alius vitrum in filamenta tenuia deductum colo nebat verſatili, id quod quî conveniat cum Carteſianis non aſſequor, qui particulas vitri ita rigidas definiunt, ut ne flecti quidem poſſint. De Burrhianâ dexteritate adhuc variatur judiciis, necdum enim in ſalvo Appelbomius; aëreum ſe Philoſophum in familiari mecum colloquio appellabat, omnia ſe & puriora ab aëre poſſe arceſſere identidem non obſcurè innuens, quam quæ à terreſtribus eliciunt proletariæ Medentum co-

hortes. Sagax illi ingenium, prudentia Itala, locuples crumena. Dn. Heereboort tui ſtudioſiſſimus ante biduum obiit. In Anatomicis, quod ſciam nihil alioquin publicam aſpexit lucem. D. D. Hubertus Carteſianus varia molitur, ſed adhuc intra domeſticos parietes, præſertim in cerebro occupatur expendendo, fibras ibi Carteſii perſequitur, illarumque nexum, exortum, progreſſum, totus in eo, ut ad conarion tanquam centrum omnes derivet; ego quidem cum Stenonio fibras ibi ſæpe obſervavi & innumeras, ſed progreſſus non licuit examinare. Audio Rudbekium in eo eſſe, ut ſpecimina quædam rara, nec hactenus audita edat, quæ ad vos prius, quam in Belgium forſan advolabunt. Plura aliàs, ego interea Te, Vir celeberrime, ſacro Numini & Divæ Hygieiæ ex animo commendo, ut in Patriæ gloriam lucidiſſima ſtella diu radies ſcintillesque, &, ut conſueviſti, amare pergas

Lug. Bat. A. 1661. 23. Jul: Nominis Tui Clariſſ. ſtudioſiſſimum

Olaum Borrichium mm.

EPI-

EPISTOLA XCIV.

De Pericardio. Clitoridis excreſcentia. Fœminæ barbatæ ex Hippocrate illuſtrantur.

Olao Borrichio Leidam.

IMmaturum Stephani mei opuſculum, Tibi, rerum uſu & eruditione maturiori, adſcribi, valdè miror. Neſciunt vel neſcire volunt, quid inter utriusque genium & pennam intercedat diſcriminis, qui ita judicant. Doleo autem vices tuas, quod mei in gratiam invidiæ illorum ſubjiciaris, qui ſatis docti ſunt ad maledicendum. Tua verò Te virtus in tuto locat. Nihil non viciſſim Tui cauſa experiar. *Blaſium* & *Stenonium* optarem in priſtinum amicitiæ fœdus redire. Controverſia vix meretur tantum diſſidium. In *Deuſingium* nollem quidquam aſperius dici, quia amicum ſe meum profitetur. Amicè me in Epiſtola videtur tractaſſe, unde paria referre ipſi debeo. *Sylvii* veſtri magnas & ſupra vulgus Medicorum ſurgentes operas æſtimo, quibus Anatomica Chymicis jungit in functionum noſtrarum illuſtrationem. Omnia laudem ſuperant, & famam illi ſpondent æternam. Bonum autem *Hippocratem* ejusque Interpretes, inter quos *Lindanus* eminet, nol-

nollem de ponte dejici. Ita enim ſemper novis recentiorum ſententiis & opinionibus calculum adjeci, ut ſua antiquitati reverentia ſervaretur, cui artis noſtræ fundamenta debemus. Obſervationes de vaſis oculorum, prorſus novis, avidiſſimè exſpectamus, gratias inventoribus acturi ampliſſimas, quas diligentia & felicitate merentur. Sylviana obſervatio pericardii ubique firmiſſimè cordi adhærentis, forſan ſimilis eſt illi *Columbo* l. XV. notatæ in diſcipulo Romano, cui pericardium dicitur defuiſſe, indeque in ſyncopen incidiſſe aquæ defectu. Pelicani roſtrum in Muſæo ſervo ſimile illi, quod in vivo te vidiſſe refers. Vidi eundem vivum, aliisque vocatum Onirocrotalum. An verò is ſit Pelicanus, de quo adeò multa pietatis exempla memorant antiqui, valdè dubito. Quia hermaphroditi facis mentionem, narrabo de Hallanda fœmina barbata Urſula, annos nata 32. quæ in urbe noſtra oberrans pro hermaphrodita ſe jactat. Ut barbam nigram tegat, velo utitur, unde & pro exploratore habita fuit in oppidis nonnullis, quæ pertranſiit, quaſi ſexum mentiretur. Penem ſat magnum monſtrat, cum glande & præputio infra os pubis pendulum, & ſub hoc oſſe rimam vulvæ anguſtam, vix pennæ anſe-

rinæ

rinæ recipiendæ capacem, per quam lotium mittit. Menſtruo hactenus fluxu caruit, ſed malè tamen habet novilunii tempore, & varicoſi ſunt pedes. Urethra autem in pene pervia non eſt, nec in ſcroto teſticuli propendent, virilitatem atteſtantes. Accuratè igitur ſine paropiis intuenti mihi apparet eſſe clitoris ſòlito major & prolixior. Eo enim loco conſpicitur, quo in aliis clitoris, in rima magna, quæ ab extremo hujus deſcendit ad vulvæ orificium ſupra montem veneris, ad latus labiis pudendi munitus. Clitoridem aliàs longius excreviſſe vidi. Dimidiati digiti longitudine obſervavit *Tulpius*, & colli anſerini magnitudine deſcripſit *Platerus*. In furore uterino φλόγωσιν concipere & manifeſtè tumere annotavit nuperrimè *Antonius Menjotus* in Diſſert. Pariſ. edit. 1660. p. 291. 292. Ego Venetiis offeam ſatis prolixam vidiſſe me memini. Fœminam igitur hanc potius eſſe cenſeo, quam marem, quanquam, propter menſium defectum, barbam alat. Interrogata, an maritum velit, annuit, modo haberi poſſit. Hinc deinde in Pomeraniam abiens, corporis ſui uſura Fœminam ſe probavit, petentibus militibus nimium de hac venere curioſis ſoluto pretio familiaris, nimis profectò pretioſo, nam lue Venereâ

infecta receſſit. Turpis fœminæ elegantem picturam expreſſit Apelles Regius *Carolus van Mander*. De barba ex menſtrui ſanguinis ſuppreſſione quæ dixi autorem, ut noviſti, habent *Hippocratem*, apud quem l. VI. Epid. ſ. 8. binæ mulieres recenſentur propter eandem cauſam barbatæ. In vetulis id familiare poſt ordinarias menſium vices. Aliquæ tamen uberius in corpore & mento pilis luxuriant. Vidi nuper in villa fratris mulierem grandævam LXX. annos natam, ſurdam, prolixè barbatam, quæ licet toto corpore rugoſo hirſuta eſſet, barbam tamen tam demiſſam denſamque geſtabat, ut ſtatis vicibus, ne oneri eſſet, tondere cogeretur. Aſperam quoque ſeu gravem vocem habuit, quam in Phaëthuſa Pythei conjuge notat *Cous* §. 55. Neſcio an hinc ſententiæ ſuæ argumenta mutuari poſſint, qui pilis generandis ſanguinem pinguiorem accerſunt, qui plerumque in vetulis frigidior. Hinc forſan alii timidiores, ſuccum ſingularem in ſanguine diſperſum, ſed nomine ignotum, ſubſtituunt. Nihil tamen mutare ſatius duco. Quando enim ſanguis in corpore ſubſiſtit ſive morbo ſive ætate in fœminis, qui aliàs excerni conſueverat, ſubſiſtunt & excrementitiæ humiditates in ſanguine, quas per pilos natura ſolers expurgat,

gat. *Burrhi* magna apud nos fama eſt, quam conſtantem ipſi opto, niſi retrò fata ſe vertant. Tu verò, mi Borrichi, de magna & perennatura fama certior, ſicut mereris porrò felix iter ſuſceptum perfice, & me, quem tuum eſſe non ignoras, amare perge. Salutant Te Collegæ omnes. Hafniæ 19. Auguſt. 1661.

T. T.
Th. Bartholinus.

EPISTOLA XCV.

De Burrhi ſcientia, Bilſii mumiis, Blotteſandæi ſcripto, Boylæi experimentis, &c.

Thomæ Bartholino Hafniam.

SÆpius ad Te irent literæ meæ, ſi vel res Tuæ, vel meæ in ſupervacuam metam intenderent; nunc quando nec curæ tuæ Orbi erudiendo deſtinatæ verba rebus caſſa relegere ſuſtinent, nec meæ ſuſtinent ſcribere, tacendum mihi fuit, donec ſcribendi materies digna quærenti ſe offerret. Primùm igitur, quod ad Dn. Burrhum, ad colloquium ejus & quædam ſecretiora ſpectanda, judicanda admiſſus, ex ultro citroque ventilatis variis capax

 inge-

Digitized by Google

ingenium non difficulter videor mihi colligere. Quid multis? Bartholino etiam, ſi quis alius, favet ex animo, ſuoque nomine officioſam per me denunciat ſalutem, ex ſcriptis egregiis & imagine Anatomico ſcripto præfixa magnum Bartholini ingenium ſe cognoſcere identidem ingeminans. Viſi ſunt mihi theſauri ipſius & multi & electiſſimi, aurum, gemmæ, rariora Naturæ & artis opera; inſpectum ſolicito oculo laboratorium; auditi miri de rerum Natura, de generationibus hominis, herbarum, mineraliumque diſcurſus. In medicando tamen ajunt ipſum non ſuſtinere ſemper exſpectationem ægrorum, aliquando tamen proſperrimè ſanat. In metallicis credibile eſt illum ſive ſua ſive (ut ſunt qui exiſtiment) aliena dexteritate eò eſſe provectum, ut de paupertate ſecurus triumphet; ſervo ego ducatum unum & item alterum cum imagine Ducis Oenipontani ab ipſo mihi, nomine auri veri Chemici donatum. Nemo tamen facile ſperet ſe in adyta ſecretorum ejus penetraturum, ita tectè, circumſpectè, occulteque loquitur, ut Oedipo opus ſit conjectore. Donaverat ipſi nuper Princeps quidam ſecretum condiendorum cadaverum à Bilſio magna pecuniarum vi redemptum, illud ipſum ſecretum mihi poſtea communica-

nica-

nicavit, tanquam parvi ſibi æſtimatum. Præparatio illa Bilſiana ingenioſa tamen eſt, neque verò tota elixatione (quod perſuadere incautioribus paraverat) abſolvitur, neque olea & balſama alio ferè inſtituto inunguntur, niſi ut tegant artificium. Bilſius jam deſperato imbre aureo Excluſam iterum regreſſus eſt, nullâ re ditior quàm ære alieno. Tacent hodieque ejus clientes, niſi quòd Deuſingius adhuc lacertos validè moveat, & neſcio quod regnum literarium animo meditetur. Nihilominus aut valde fallor, aut frænum illi paratum eſt, quod proximo anni quadrante laſcivientem compeſcet; prodierunt enim nuperrimè Epiſtolæ quædam Eruditorum, edente Blotteſandæo, quibus libere in omnia pæne ejus ſcripta animadvertitur, præſertim à ſupercilio ejus vindicantur ſummi Viri Thomas Bartholinus, Charleton, Burrhus, Scottus, Schneiderus, &c. Mitto cum nauclero Amſtelredamenſi exemplaria duo, in quibus deprehendet Vir celeberrimus ſcriptorem nominis illuſtris Bartholiniani amantiſſimum, & felle quidem hinc inde madentem ſed, ut apparet, veri oppido ſtudioſum; Inciderunt nuper in manus meas glorioſæ Deuſingii literæ, Dn. Vorſtio inſcriptæ, in quibus & in Dn. van Horne invehitur, & ſe nihil

nihil adeo formidare contendit Bartholini calamum. Quis ſcripti auctor fuerit, variant hic judicia, aliis aliò inclinantibus, ſed hariolari non eſt meum. In Anatomicis nihil prodiit novum; Stenonius jam iterato opere ſua inventa luci exponit additque adverſus Deuſingium vindicias. Haud ſcio, an Boylei ſcriptum in manus Tuas inciderit; rara illi fuerunt circa aërem experimenta, de Reſpiratione quædam adjungit oppido curioſa; beſtiolas varias, mures, alaudas, vermes, inſecta, in vitrum capax immittit, mox potenter aërem omnem è vitro exſugit, hinc raræ obſervationes circa convulſionis doctrinam, & neceſſitatem attracti aëris natæ. Excuſus jam iterum eſt Hagæ liber Boylei latino idiomate, quanquam alia plura ſint ejusdem Auctoris Anglice conſcripta, omnia perquam curioſa. Dn. van Horne Veſalii Epitomen Anatomicam novis notis illuſtrat; Dn. Sylvius nondum ſpecimina ſuæ Philoſophiæ publico communicavit, ſive, quod alii putant, ne ægre ferant Carteſiani, ſive quòd limam nondum ultimam addiderit. Dn. Lindanus, totus hactenus Hippocraticus, jam Carteſianis æquior eſſe cœpit & Hippocratem Carteſianum fuiſſe docet, & Carteſium Hippocraticum, jam in Chemicorum caſtra tranſilit, Theoriam

ex

ex Hippocrate & Carteſio, praxin ſalutarem à Chemicis ſuadens hauriendam. Sed deſino. Vale Vir celeberrime, atque, ut familiare Tibi hactenus, favere perge

Lugd. Bat. A. 1661.
24. Nov. Celeberr. Nom. Tui Studioſiſſimo Cultori

Olao Borrichio.

EPISTOLA XCVI.

De Coralliorum tinctura & ſale cubiformi.

Olao Borrichio Leidam.

NIhil frequentioribus tuis literis mihi unquam gratius, doleoque quod paria ſemper non faciam. Intimam Tibi Magni Burrhi familiaritatem gratulor, cujus ubique magna fama. In ſinu quoque gaudeo, quod & me inter amicos numeret, & ſalutandum juſſerit. Redde meo nomine gratias, & officia promptiſſima defer. Majorem gratiam mereretur, ſi curioſos dignosque ad intima ſua admitteret, ut ita ad plures beneficii illius fructus diſtribuerentur. Multum eſt, quod Bilſianum ſecretum cadaverum condiendorum ſis ab eo

eo nactus, ita enim ſpes nobis affulget aliis quoque iri communicatum, ut ſuas tandem criſtas Bilſius deponat. Nummum aureum Burrhianum hic habuit ſecum D. Anderſonius, qui jam Curlandiam meditatur. Diſſertatio mea de Hepate, Cl. *Deuſingio* oppoſita, dudum eſt confecta, ſed ante nundinas Francofurtenſes publicæ luci non exponet Bibliopola noſter Hauboldus, ne ſumptus ſuos perdat per Belgarum in recudendo promptitudinem. Non eſt, quod calamum meum reformidet, amicè enim & modeſtè mecum egit, ſicut inter bonos decet, & me quoque minus mordacem experietur, quia amicitias malo, quam inimicos. Epiſtolas à *Blotteſandæo* editas necdum videre licuit, neque quicquam ex experimentis *Boylei*, etiam de nomine mihi hactenus ignoti. Auges beneficium, quod nova hujusmodi non mihi tantum indices, ſed & mittas, quanquam tardius ſubinde curentur. Quicquid in his ſimilibusque emendis impenderis, libenter refundam, ſi pretium mihi ſignificaveris. *Stenonii* noſtri diligentiam & felicitatem ſatis laudare nequeo, quanquam necdum quidquam viderim, quod ex penna illius publicè profluxerit, nuper tamen majoribus illum de meliore nota commendavi, cui aliquando Theatrum noſtrum, adhuc pul-

Digitized by Google

pulvere ſqualidum, committi poſſit. *D. Möinichenius* has officii partes declinavit. Ita ars Medica in Academia feriatur. *D. Oſtenfeldius* noſter in Bibliotheca publica beato *Bangio* ſucceſſit. Nuper tamen in præſentia Ser. Reg. Maj. binis canibus lien fuit à Chirurgo Regio exſectus, ſucceſſitque in primo experimentum, altero mortuo. *D. Suabius* in Succiam vocatus eſt ad defuncti Regis fratrem lauto ſtipendio. De cætero peſſima eſt medicinæ apud nos conditio. Det Deus meliora. Vos interea inter Muſas florentes habitatis. Avidè ſcirem, an quidquam amplius in Nive ſis expertus. Vidi inter rariora Magni Gersdorphii tincturam tuam coralliorum ſignatam, menſtruo inſipido productam, ut & ſalem cubiformem. Verbo docebis me, an hæc menſtrua ex nive vel glacie conficiantur, ut inde majus nivi pretium ſtatuere poſſim. Vidi quidem aliud menſtruum inſipidum aquoſum apud Amicum hic noſtrum in Chemicis verſatum, tam ſalem quam tincturam coralliorum elicere, vix tamen ipſe ſtatuere audet veram illam eſſe tincturam, aut verum ſal coralliorum. Quicquid ſit, ſi ita tibi viſum fuerit, Catalogum rariſſimorum tuorum in chemico laboratorio Magni Gersdorphii laborum, ſi accuratum miſeris, Ciſtæ Medicæ inſeram,

ram, quæ ſub prelo jam fervet, magna tua cum laude. Hiſce Vale, amiciſſime Borrichi, & me ſemper tuum porrò ama. Maximis Veſtris Doctoribus plurimam per te tranſſcribo ſalutem, Vorſtio, Lindano, Sylvio, Hornio, Golio, &c. Raptim Hafniæ Prid. Calend. Decembr. 1661.

T. T.

Th. Bartholinus.

EPISTOLA XCVII.

De variis in Anatome obſervatis. De nivium ſale & ſulphure, &c.

THOMÆ BARTHOLINO Hafniam.

QUem ut hactenus ſemper, ita plenius ultimis teſtatus es literis mei amorem, quæſitiſſimis gratiis prolixè venerarer, niſi conſtaret, non apud Deos modo efficacius agi, haberique gratias ſentiendo, quam loquendo ſcribendoque, ſed & apud homines diis ſimiles: in quibus cum Te cœleſtiſſimus animus jam diu repoſuerit, de vocibus laborandum mihi non erit, quando pectus nunc ipſum perorat, &, quoad vixero, perorabit. *Deuſingius*, ut accepi, dum in confutando *Digbæi* de Pulvere Sympathe-

thetico tractatu fervidè occupabatur, ſenſit à Blotteſandæanis ictum improviſo ad medullas usque penetrantem, impactumque pectori telum quater ore momordit. Rarus hic eſt Medicus, qui non ex animo ipſi fiſcellam hanc gratuletur. Dn. *Vorſtius* etiam repetitis Epiſtolis ipſi ſuam illam parturiendi libros pruriginem exprobrat. Dn. *Lindanus* & *Golius* privatas ſuas Epiſtolas ab ipſo inconſulte publicatas queruntur. D. *van Horne*, ex quo me narrante audivit Vindicias tuas in *Deuſingium* mordere carceres, magno deſiderio nundinas Francofurtenſes præſtolatur. Siſtit ſe jam tandem *Stenonii* tractatulus, qui utinam ſe Tibi cæterisque probet Patronis, & famæ primordia feliciter auſpicetur. Dignum ſanè ingenium eſt, quod in ſpem patriæ adoleſcat, cui ſi poſt exactos aliquot in his ſacris annos publica Anatomes cura Hafniæ commendetur, ſperabo haud dubie ulteriora adhuc ſalutaris illius ſtudii incrementa. Vivaciſſimis eſt è propinquo oculis, indefeſſus labore, judicio non infelix, etiam in humanioribus exercitus, cultusque. *Pecquetus*, cadente Patrono Fouquetio, ſecuriora quærit, jamque, ut accepi, in eo eſt, ut Bredæ erigendæ brevi Academiæ Medici nomine inſeratur. *Bilſius* magna ſpe honorariam

Gröningæ Profeſſionem animo concipit. *Boyleus* (cujus ſcriptum nuper miſi) cum *Digbæo*, *Gliſſonio*, *Williſio*, & multis aliis, permiſſu Regio, Londini ſocietatem novam molitur, hoc eſt, Collegium Curioſæ Experientiæ aperire inſtituit, ſumptibus ex publico ſubminiſtratis. *Reusnerus* quidam magnæ famæ Chemicus Amſtelredami certam calculi curam pollicetur, nec infeliciter ceſſerunt tentamenta prima, audio tamen in uno atque altero jam auxilium infra vota ſtare cœpiſſe. Dn. *Burrhus* (à quo iterum officiosè Tibi ſalutem mitto) verſatur in veteri ſuo curriculo, & multa & præclara minatur. In Anatome hæc duntaxat nova: Secuit nuper Dn. *van Horne* quendam Martinum den Slaper, Typographum, qui, quod febricula tentatus carnificis miniſterium occuparet, hoc eſt, ipſum ſe è clavo feneſtræ ſuſpenderet, ceſſit in prædam novaculis publicis. Duo in illo rariora: Totum pectus, imò & abdomen hiſpidum, imò & dorſum, ſed præcipue brachiorum ſuperiora, nec tamen pili illi, præſertim in dorſo, ad inferiora vergebant, ut ſolenne aliàs, ſed nitebantur omnes verſus ſuperiora; In humeris, qua brachia exeunt, tam hirſuta omnia, ut penè urſi alicujus armos videre me exiſtimarem; In cruribus tamen vix pilo-

pilorum veſtigium. Quod ad interiora, ſolus lien peccaſſe videbatur, ablatâ enim, qua tegitur, membrana, totum lienis parenchyma inſtar craſſæ & nigræ amurcæ diffluebat, nihil in eo ſolidum, ut non crederetur diſſimile vero, ex corruptione melancholici viſceris miſerum in deliria actum jus vitæ ſuæ laqueo dixiſſe; quanquam fatear Dn. *Sylvium* id non facilè admiſſurum, peccare in melancholicis lienem, qui in 50. & ultra cadaveribus vix unquam ſe lienis vitia deprehendere potuiſſe teſtatur. Quicquid ſit, certè melancholicus hic fuit, atque in morbo ſuo nihil magis timuit, quam ſolitudinem, inſtare ſibi laqueum, ſi ſolus relinqueretur, animo præſagiens. Ut obiter addam, conſuetum illi adhuc ſano fuiſſe, in conventiculis cum amicis, animi gratia ſæpe frontem in imaginem Dæmonis efferare, unde non paucorum conjectura fuit, aſtitiſſe illi in ultimis inviſum hoſtem, & collum laqueo induiſſe. Ex eo tempore ſectus à D. *Sylvio* in Noſocomio febricitans & ictericus, in quo hæc potiſſimum mihi obſervata. 1. Folliculus fellis grandis, diſtentus bile, hinc ægro ob ductus bilarii obſtructionem diuturna fuerat alui conſtipatio. In ventriculis cerebri flavus humor bili non diſſimilis; an forſan bilis alia via

in ſanguinem ſpirituoſiori & tincturæ ſimiliori parte irruerat, & humores corporis infecerat? 2. Cor in confinio venæ cavæ hinc inde cruentum, haud dubie ob humorum acrimoniam (quam acidam voluit Sylvius.) 3. Ductus thoracicus ſe duplici oſtiolo, ſed minuto utroquo & anfractuoſo, in ſubclaviam exonerabat. 4. In medio gulæ lumbricus vivus. 5. Labia, quod tumidiora deprehenderentur, aperta magnum glandularum numerum ſtatim ſub cute oſtendebant; poſtridie privatim aperta crura itidem infinitas glandulas ſub cute latere docebant, ut forſan non incredibile ſit annexas eſſe per univerſum corpus cutis interiori faciei glandulas minutiſſimas, ex quibus ſudor exprimatur, adeò ut pori corporis non ſint niſi harum glandularum minuti ductus, eſſe autem has glandulas in ſano corpore adeò minutas ut viſum pene fugiant, in morboſo conſpectiores. 6. In glandula pineali inventæ ſunt aliquot arenulæ duriſſimæ & pellucidæ. 7. Foramen ovale adhuc patens in quinquagenario Viro. Denique privatim duos embryones humanos ſeptimeſtres uno partu nuper excluſos, ſed mortuos, obtinuimus, in quibus hæc rariora: 1. Alter altero pæne duplo major, argumentum ſuperfœtationis. 2. Os vaſtum, pili in ſuperciliis, oculi

oculi in orbitas refugi, ſternum depreſſum, crura & femora reſpectu corporis reliqui breviſſima, patellæ genuum extantes, unguium aderant veſtigia. 3. Hepar grande, pallens, ut & lien, vena umbilicalis craſſitudine æquabat craſſum inteſtinum, renes ex fruſtillis quidem compacti, ſed tamen ſic ſatis ſolidi, teſtes intra cavitatem abdominis coërciti, pulmones albi ſed ſolidi, nullus, ne in corde quidem, aut arteriis ſanguis, ſed in cavitate pectoris copioſa aqua viſcoſa ſubviridis; credita fuit (meretricula enim erat) pharmaco abortum procuraſſe, &c. Ultimo privatim validum canem vivum ſecuimus, in qua ſectione hæc notanda: 1. Statuimus quinque vaſcula vitrea ordine, quibus infuſus erat ſpiritus aceti, ol. ſalis tartari per deliqu. ſolutio aluminis, ſp. ſalis armoniaci, ſp. vini; in ſingula vitra ex arteria inguinali calentem ſanguinem infudimus, inſpeximus poſt intervallum, & plenius poſtridie omnia, obſervavimusque (quod & ſuperiori æſtate mihi animadverſum) ſanguinem, cui affuſus erat ſpiritus aceti, redditum nigricantem inſtar ſanguinis melancholicorum, ſedimento craſſo, copioſo, atro, ſupernatantem liquorem pæne etiam atrum; cui affuſum

 ol.

ol. ſal. Tartari, redditum coloris ſic ſatis floridi, ſed turbidiorem liquorem, ſedimentum nullum, ramenta tantum fibrillarum inſtar hinc inde conſpicua; cui affuſa ſolutio aluminis redditum inſtar putidæ & ſubcineritiæ putrilaginis, omni ſanguinis colore prorſus abolito; cui affuſus ſpiritus vini, redditum turbidiorem, quam cui ol. ſal. Tartari; cui ſp. ſal. armoniaci, redditum omnium elegantiſſimum, colore floridum, tenuem ſubſtantia, in fundo ſedimentum diaphanum inſtar gelatinæ ribium; decretum hinc, in ſanguine ſeu corrigendo ſeu in ſuo ſtatu conſervando multum poſſe ſpiritum illum ſalis armoniaci urinoſum, quem facillimè conficio ita: R. ſal. armoniaci Unc. IV. ſolve in aqua pulvia, hinc R. ſal. Tartari Unc. IV. ſolve in alia aqua pluvia, confunde citiſſime ſolutiones, deſtilla leniſſime ex arena, prodibit ſtatim ſp. ſalis armon. urinoſi ſaporis, qui prius deſtillat, potentior eſt, & in variis malis efficax, ſi adjunctis aliis ingratus odor occultetur. 2. Inquiſivimus in experimentum *Eyſſonii*, h. e. expreſſimus ex viventis adhuc canis ventriculo chylum, & ex folliculo bilem, in inteſtinum duodenum ſimul, tentaturi num hi liquores una efferveſcerent confuſi, ſed nulla notabilis

bilis efferveſcentia nobis obſervata. 3. Inflavimus arteriam emulgentem prope renes, ſed non penetrare potuit vel flatus, vel ſpiritus vini in pelvim, quod tamen avidiſſimè a nobis quæſitum. 4. Deguſtavimus liquorem in ductu thoracico, & manifeſtè acidiuſculum deprehendimus, diceres dilutiorem ſuccum citri. 5. Viſa lymphatica colli & ductus thoracicus ſimul ſe in cavam effundere, locis tamen ita à ſe diſcretis, ut latus culmus inter utrumque poſſit interjacere; utrumque tamen foramen valvula communi tegitur circa claviculas, quatuor præter propter digitis à dextro cordis ventriculo. Sed forſan in Anatome hac vice nimium videbor effuſus, contraham vela, ubi prius adjecero Dn. *van Horne* Ser. Regi noſtro emendum offerre ſceleton illud ſuum ferreum in quo venæ, arteriæ, nervi, lymphatica, omnia ſuo ordine repræſentantur, alio atque alio colore ceu vaſa requirunt, de quo ſimulacro, niſi fallor, jam ante monui. Poſſidet quoque adhuc figuras muſculorum omnium totius humani corporis artifice manu expreſſas, ſervato colore partium naturali, magnitudo omnibus quæ referat membra pueri quadrimuli, tria ſunt volumina, quæ 1200. florenis æſtimat. Quod ad nivium (de qui-

bus Exc. Tua ſcribit) ſecreta attinet, in iis in Belgio pauca præſtiti, niſi quod ſuperiori hieme experimenti gratiâ examinando nivem Batavam deprehenderim eam nec ſulphure inflammabili nec ſale cubico carere, itidem ut illam Hafnienſem & cætera quæ aërem percolant ſubtilius. Hoc anno nivem hic conſpeximus nullam. Mirum, quosdam in nivibus nitrum aſſerere, cum auſim Jovem lapidem jurare id obſervatum eſſe nunquam; ſcilicet qui perfunctoriè rem tentant, ita rem ſe ſe credunt habere, cum curioſioribus alia omnino facie ſe nix oſtendat. Quæ in laboratorio Gersdorffiano à me obſervata ſunt, habent forſan, quo ſe ſe jam tum curioſis probarent, ſed mihi ipſi nondum ſatisfacio, reſtat ut matureſcant plenius mea opera, quam publice videantur. Altius penetrare decretum eſt, ſi Deo meo ita decretum. Inter apia, quod dicitur, adhuc verſor, in ſacraria naturæ intima admitti non eſt niſi Deorum, & Diis ſimilium. Ciſtæ Medicæ nomen meum inſeri glorioſum quidem, ſed ſupra fortunas hactenus meas. Si meminiſſe mei viſum fuerit, alia ratione fieri non videtur commodum, niſi ut moneatur Lector, ſecutura editione, ubi me Deus Opt. Max. patriæ reſtituerit, juſtum auctarium ex curioſis natu-

naturæ & artis operibus forſan ſperari poſſe. Menſtruum eliciens tincturam & ſalem Coralliorum, idque planè inſipidum, quale dari in rerum natura abnuit *Zwelferus*, in aurem Tibi dicam, ubi nos iterum fata conjunxerint. Vale delitium & decus meum, & electiſs. Collegas officiosè ſaluta. Lugd. Bat. 1662. d. 9. Jan.

Exc. T.

Studioſiſs.

Ol. Borrichius.

EPISTOLA XCVIII.

De Tinctura Amelungi & Mercurii uſu in ſteatomate.

Olao Borrichio Leidam.

OBruis me tua humanitate & officiorum promptitudine, & adjunctis munuſculis literariis. *Blotteſandæi* Epiſtolas rectè accepi, & ex illis tuum genium & affectum nonnulli divinant. Sunt enim qui credunt in Tuo Muſæo natas, velut ex Jovis cerebro, diffuſamque Tuam eruditionem, ſcribendi elegantiam, & acumen laudant. Optaſſem tamen mitius nonnihil cum adverſario egiſſet autor, quem vix

credo malo animo vel me oppugnaſſe, vel ſiniſtra de *Burrho* judicia divulgaſſe. Quidquid ſit, Sereniſſimo Regi noſtro alterum exemplar ſubjectiſſimè data occaſione obtuli, quum de Te ſermo incidiſſet, Rexque clementiſſimus tuam diligentiam & perſpicaciam clementer laudaſſet, ego, quod mearum partium erat, plura de Te addidi. *Boyleus* quoque non ita pridem mihi tuo nomine fuit traditus, pro quo gratias ago, quanquam ante, editionem Londinenſem in Burrſa evolverim. Multum tamen Tibi debeo, quod primus & nomen tanti Authoris indicaveris, & ipſum librum viliori pretio uſibus meis deſtinaveris, ſi pretium haud gravatè indicares, libenter refunderem. Tandem quoque *Stenonii* noſtri Obſervationes Anatomicas accepi, oppido curioſas, novas & eruditas, quas Ser. Regi noſtro oſtendi, cui Majeſtati placuit ſubditi ſui diligentia expoſitis per me variis inventorum novorum uſibus & plenis authoris laudibus, Theatri noſtri gloriæ aliquando inſervituri. Evaſere tandem prelum opuſcula noſtra, nempe Ciſta Medica, domus Anatomica, & Diſſertatio de Hepate Defuncto, quam hic incluſam mitto. Optaſſem ſanè, ut operationes Tuæ Chymicæ in Ciſta quoque legerentur, quia verò venia tua id fieri non

non potuit, tam diu iſto theſauro defraudabitur lector, donec ipſe commodum judicaveris. Interea ibidem leguntur amiciſſimi noſtri *D. Payngk* labores Chymici, quos ſuperiori anno ab ipſo obtinui, qui te plurimum ſalutat. Ampliſſimas gratias Tibi ago, quod ex ſcriniis tuis ſecretioribus mihi communices, quæ inter arcana artis ſervas. Rara ea eſt Chymicorum liberalitas, qui ſibi plerunque ſervant, quæ Natura ipſis aperuit. A te iſtam invidiam removes, quæ illorum tantum mentes occupat, qui inopiâ quadam laborant. Quanquam verò hoc ſtudiorum genus diu depoſuerim propter oculorum imbecillitatem & vigilatas noctes, tamen deſiderio naturæ interioris ſubinde accendor. Miratus ſum quum inter tuos labores legerem, quonam luto teſtas tuas conficeres, quæ omnem ignis vim eluderent & à ſalibus quoque tutæ eſſent. Quin præſtare poſſis ea, de de quibus ſpem feciſti, non dubito, quia omni fide es digniſſimus, nec etiam dubitare audeo, niſi ſecretiſſima ſint, intimioris notæ amicis Te tuaque nonnulla revelaturum. De *Eyſſonii* experimento nihil hactenus inaudivi, nec quis ille *Reusnerus* Chymicus ſit. Ad nos deferri cœpit Tinctura ſolaris *Amelungi* Lipſienſis, quæ eosdem patitur manes; laudatur enim

ab

ab his, culpatur ab illis. Magnam tamen ejus in pellendo calculo efficaciam deprædicat Magnificus Acad. Rector D. *Scavenius* noſter. Plurimorum apud nos opinio eſt, ex ſale armoniaco eſſe confectam, nec ſapor aliud ſuadet. Nuper magnam ejus copiam ad nos attulit cognatus *Amelungi*, magnoque pretio divendidit. In Republica noſtra literaria parum occurrit, mentione dignum. In cathedra Theologica vacua ſucceſſit M. *Pfeiſſius*, cui quoque id indultum, ut, ſervato priori officio ſolitisque reditibus, per vicarium diaconum fratrem M. *Bremeri*, ut ferunt, parte laborum in concionibus ſublevetur. Faxit Deus, ut omnia cedant in publicum bonum, cui Vir ille Clariſſimus natus videtur. Inter D. *Suabium* & Chirurgum *Jonam Nicolai*, orta de Mercurio præcipitato contentio, quem in Steatomate quodam pueri in natibus hærente hic adhibuit, ille damnavit. Rogati Medici noſtri ſententiam de hac quæſtione, ſine ullius partis præjudicio pronunciarunt: Mercurium præcipitatum probè præparatum in ſteatomate partis muſculoſæ & remotæ externè tantum quantitate duorum granorum per tres quatuorque dies adhibitum, non poſſe ex ſe diarrhœam, vel paralyſin, vel metum mortis adferre. Chirurgus hac

noſtra

noſtra ſententia elatior, typis hæc aliaque commiſit, ut laudatum Medicum diffamaret, publiceque per plateas divendidit, unde commotus jam *Suabius*, antequam in Sueciam ſe recipiat, ſtatuit judicio cum Chirurgo experiri, nosque in aliam ſententiam flectere. Exitum Tibi perſcribam, ſi volupe fuerit tuas curas huc demittere. Hiſce vale, mi Borrichi, & me, ut ſoles, ama ſemper Tuum. Salutant Te Collegæ omnes honoratiſſimi. Salutem nuntia Generoſiſſimis Gersdorphiis, ut & Vorſtio, Lindano, Sylvio, van Horne cæterisque Academiæ Leidenſis luminibus, Jacobæo pariter noſtro & Braëmio. Hafn. 14. Februar. 1662.

T. T.
Th. Bartholinus.

EPISTOLA XCIX.

De Blotteſandæani ſcripti Auctore, ſalis nivalis naturâ, Burrhi artificio reſtituendorum oculorum, rene urinâ pleno &c.

Thomæ Bartholino Hafniam.

OFficioſiſſimis literis Tuis oppidò exhilaratus uno torqueor, quòd Blotteſandæi Epiſtolæ mihi vindicentur. Idem cre-

creditum hîc initiò Medicis quibusdam Leidenſibus, ſed quantum abſim ab ea culpâ, notum amicis, quibus ego familiariter & quotidie hîc agnoſcor. Nihil mihi cum litibus alienis, qui veritatem ſæpe exiſtimem amitti litigando. Vox Deuſingii in nuperis ad D. Vorſtium literis: *Bartholino committi ſi metuiſſem, nequaquam illi contradixiſſem.* Absque illo Blotteſandæo eſſet, jam brevi plenum conviciorum librum contra Te forſan vidiſſes, quod in nuperrimis & Eruditiſſimis Diſſertationibus de hepate Defuncto (quas non tantum ego, ſed & Dn. Sylvius, Dn. van Horne cupidiſſimè perlegimus) Deuſingium voces Bilſianum, quod juramenti neglecti reum poſtules, &c. nam hæc poppysmata ferre nequit nauſeabundum ingenium, nunc quum integra conviciorum plauſtra publicè contra illum Blotteſandæum evomuit, ſpes eſt usque eò deferbuiſſe ejus venenum, ut tam ſubito iterum ſpumare nequeat, titillante licet Cl. Bartholino; jam cenſuram libri illius Boyleani imprimendam obtulit Typographo, quin & Digbæum de pulvere ſympathetico brevi etiam, ut ſperat, in triumphum ducet. Ciſtam Medicam Tuæ Excell. raptim jam percurri, opus plenum eruditionis, plenum pietatis, gratulorque ex animo Anteces-

teceſſoribus Medicis noſtris, qui ad Achillem ſuum deprædicandum etiam mortui novum invenerunt Homerum. Nec tam ingratam futuram auguror poſteritatem, ut non etiam Alexandro ſuus naſcatur Plutarchus, ſuus Curtius. Cl. Payngkii labores ſummopere æſtimo, & magni laboris, induſtriæ, ingenii opera agnoſco, ſi eò familiaritatis deveniſſem, rogarem Exp. Virum, an Ol. illud ſalis nivalis ſit ſalini generis, an verè oleoſi (ſive ſulphurei generis, quale ego inde ſoleo extrahere) An Sulphur Vitrioli narcoticum, quod poſſidet, verè ardeat (quale hîc vidi). Magnopere me delectant illius in aëreis ſubſtantiis, & meteoris labores: ego me nondum ita felicem ſenſi, ut ex aëre, glacie, rore, nive, pruinâ, pluviis, ſalem fixum potuerim extrahere, imò ne vulgariter volatilem quidem, ſed medii generis, cubicæ figuræ, ingenio pæne ſalis communis (nam ſalem communem inter verè fixa ſalia hactenus numerare non auſim) ſalem autem fixum, hoc eſt, cum ſpiritibus acidis potenter efferveſcentem, ſive alkalicum, nequaquam licuit inde exprimere. Sed forſan per ſalem fixum Cl. Payngkius non alkalicum, ſed ſali communi vicinum intelligit, & in eosdem mecum incidit labores. Salem & liquorem ignis cla-

Digitized by Google

elaborare rarum eſt; eò recidit Dn. Sylvii mens, ut exiſtimet ſalem ignis penetrare vitra & pondus addere liquefactis, ſed ſeorſum hæc duo ſiſtere, meis viribus majus eſt. Et illa pulchra: Ol. talci ſine igne, Calcinatio Solaris ſine igne, Ol. Vitrioli & Sulphuris per deſcenſum. Noſter hîc Dupont Gallus per campanam deſtillat ſp. Sulphuris tantum die uno, quantum alii vix decem, raro etiam artificio. Percuperem ſcire, num Sulphur Veneris Dn. Payngkii verè ardeat, quale memini me olim extraxiſſe. Hîc omnia plena curioſis. Præter alia varia, novum quiddam nuper à Burrho inventum: Ille ſcalpellum altiſſimè adigit in ipſam pupillam canis, anſeris, &c. exprimit deinde digitis omnes ex oculo humores, etiam vitreum, & cryſtallinum (quod ego his oculis jam bis conſpexi), per ſiphonem aquam quandam medicatam guttatim iterum in oculum infundit, quæ primò reliquias humorum oculi in canthum oculorum expellit ſtrophiolo demendas, hinc bulbum oculi ad priſtinam rotunditatem explet, quo facto permittitur ſibi beſtia, & aliquot diebus iterum tantillum aquæ ejus medicatæ aſpergitur. Dictu mirum, nono die efficaciter videt iterum animal, redeunt colores, redit ſubſtantia humorum, qualis

lis ante digitis expreſſa fuit, idque in utroque oculo tentatur, ne quis altero oculorum uti exiſtimet animal, altero excæcato. Quod ſuperat, illos novos oculos iterum per Chiasmon incidit iterum exprimit humores, infundit aquam ſuam albam medicatam, redit iterum viſus animali, ſolæ cicatrices in tunicis oculorum remanent; ſed quæ & ipſæ ita ſenſim tenuantur, ut vix conſpici queant. Alterum ex urbe noſtrâ Leidenſi novum: Dn. van Horne, me & Dn. Jacobæo comitatus nuper infantem recens natum inſpexit, in quo præter monſtroſum os in quatuor angulos efformatum (quod fiſſum ſuperius palatum naſi etiam inferiora perverterat) id peculiare nobis conſpectum: Ren ſiniſter totam pæne capacitatem abdominis implebat, intumuerat ita venter, ut alii hydropem, alii vel hepar vel lienem luxuriare crederemus. Sed aperto ventre deprehendimus renem dextrum naturali eſſe ſimilem, ſuccenturiatum quoque renem ſiniſtrum ſatis ſanum, ſed renem ipſum ſiniſtrum pileo meo magnitudine reſpondentem, vaſa ſanguinea exterius in eo ita magna & conſpicua ut majorem calamum ſcriptorium ſuperarent, apertus ren profudit ex ſuo penu ad duas pintas aquæ ſubflavæ; mirati cauſam deprehendimus

ureterem ſiniſtrum fuiſſe per omnia impervium, hinc urinam in rene ſtagnaſſe aliquot haud dubiè menſibus. Vivebat tamen fœtus aliquot à partu horis. In eodem latere ſiniſtro manifeſtè deprehendimus teſticulum fœmineum cum alâ verſpertilionis dicta, & ductu ad uterum ferente, nullus tamen aderat uterus, nam maſculus erat, & ſcrotum ſuis teſticulis inſignitum. Alioquin & hîc Amſtelredami varia rariora mihi viſa apud Eruditiſſimam Poëtriam Catharinam Queſtiers, quæ ingenioſiſſimè non tantum pingit, ſculpit, poëtatur, ſed balſama omnis generis raro artificio à rancore defendit, in Chemicis ita quoque verſata, ut ſine igne, ſine glacie, ſine nivibus, quovis anni tempore ex plantis omnis generis deſtillando aquas efficaciſſimas elicere poſſit, quod artificium licet ego, aliique magnopere ambiant, non paſſa eſt tamen ſe hactenus perſuaderi, ut ſecretum aperiret. Monetas etiam antiquas magno numero poſſidet, ſed omnibus ſuis rarioribus rarior ipſa, quæ cum obeſiſſima ſit & virgo, & locuples, ingenio tamen & arte certat cum virorum ingenioſiſſimo quoque. De Crucibulis meis jubeo Tuam Excellentiam eſſe ſecuram, quæ enim in Catalogo illo Gerſtorffiano deſcripſi, veriſſima ſunt omnia. Si Amelungii antinephri-

phriticum ſine controverſiâ eſſet innoxium & ſalutare, optarem meo Chriſt: Gerſtorffio aliquot ejus doſes, qui graviſſime per intervalla eo malo affligitur. Reusneri illa aqua jam plane emarcuit. Si grave non eſſet, deſiderarem cataſtrophen audire controverſiæ Doct. Suabium inter & Chirurgum Antagoniſtam excitatæ. Ego hîc jam varias herniarum ſectiones, & calculi per ſectionem extractiones apud Lithotomum Urbis felicem Rochum van Dijck per intervalla inſpicio. Plura jam non occurrunt, niſi quod iterum iterumque teſtari cupiam, me, dum vixero, victurum

Amſtelod. 25. Mart. 1662.

Excell. Tuæ

ſtudioſiſſ.

Ol. Borrich.

EPISTOLA C.

De humoribus oculorum reſtituendis. Suffuſionis curatio. Cenſura Facultatis Medicæ Hafnienſis de Mercurii uſu in puellula.

Olao Borrichio Amſtelodamum.

REdux ad nos Nepos meus ex Sorore chariſſimus *Jacobæus*, ſatis tuam fidem

& conſtantem amorem depraedicare non poteſt, gratulatus ſibi quod in arctiorem tuam amicitiam penetraverit. Ego igitur etiam illius nomine Tibi, amiciſſime Borrichi, multa debeo, ſpondeoque quævis officia reciproca. In ſinu gaudeo, quod *Blotteſandæus* non ſis, in quem ſatyricum ſuum ſtilum ſtrinxit *Deuſingius*. Necdum reſcivi quo animo meam reſponſionem ſuſceperit, qua non credo illum potuiſſe offendi, ægrè enim novis inimicitiis me implicarem hoc flexu ætatis. A D. *Payngkio* noſtro quantum expiſcari potui, in eoſdem tecum incidit labores in plerisque quæ ſignaſti, niſi quod ſalem & ignis liquorem ſibi ſecretum ſervet. Tibi vero gratulor de intimiore *Burrhi* Magni amicitia, qui omnes mortales in admirationem ſui conjicit, meque inprimis, qui inauditis hactenus illius operationibus valdè afficior. Spondet nobis aureum ſeculum. Captum meum ſuperat, quod humores omnes oculorum exprimi posſint, & alii liquores eodem commodo ſubſtitui. Fateor humores dictos medii tantum rationem obtinere. Cæterum an aureus ille vel certè auro juxta æſtimandus liquor Burrhianus in triplicis medii diverſitatem concreſcere poſſit debeatque, libenter ſcirem, & an ita alteratus muta-

mutatusque appareat quando ſecunda vice, ſicut ſcribis, eadem pupillæ ſectio repetitur. Ut enim vices illorum ſuppleat, in eandem figuram debet concreſcere, niſi alius ſit horum humorum in oculo uſus, quam hactenus credidimus. Omnem admirationem ſuperaret ars hæc divina, ſi ejus ſucceſſum in homine quoque probares, in quo perfectior eſt oculi fabrica, quique mutationis ſeriem veritatemque enarrare poteſt. Cataractæ certè ingens erit præſidium, dubito autem, an gutta ſerena ex vitio nervi optici quidquam inde commodi queat ſperare. Quidquid ſit, omnium Ocalariorum veterum & recentiorum conatus poſt ſe multis paſſibus reliquit artificium Burrhianum. Fuere quidem alii, qui non abſimilia in humoribus oculorum attentarunt; non credo tamen cum Burrho, illuſtri Naturæ amaſio, comparandos. Succo ulmi deperditos oculorum humores reſtitui, narratur. *Duncano Liddelio* notæ famæ Medico familiare fuiſſe magnus *Arniſæus* teſtabatur, humoris vitrei defectum albumine ovi ſupplere. At quis de cryſtallino humore tale quid aut tentare fuit conatus, aut cogitare? Ego vix fidem narratis adhiberem, niſi & Tu eſſes oculatus teſtis, & Burrhum minora miracula ſcirem dedecere. Hac

occaſione ſimilem naturæ benignitatem annotabo, quam currente anno expertus eſt Michaël Schow noſtras. Suffuſione oculi ſiniſtri per aliquot annos laborans, morbo aliquo nuper comprehenſus, neſcio *adhuc* quo, ſua ſponte vel morbi auxilio *cataractam* ſubſediſſe obſervavit, reſtituto prorſus oculo, ſola filamenti ſpecie pro veſtigio relicta. Ingens eſt gloria Catharinæ Queſtiers, major futura, ſi ſecretum ſuum aquas ſine igne deſtillandi aperiret orbi. Inter noſtras fœminas, quæ hactenus virtute & eruditione caput extulit, *Brigitta Tottia* vivere Soræ deſiit. *D. Suabius* in procinctu eſt itineris. Jure Chirurgum adverſarium perſequitur, idque impetratâ à Facultate noſtra aliâ Cenſurâ; ſed dum acerbius coram judicio urbano invehitur in adverſarium, mendaciique reum agit, juſtam ſuam cauſam fecit pravam, jamque lis in ſuſpenſo hæret & indiremta, Magiſtratu urbano concordiam urgenſe & ſuadente. Cenſuram Facultatis noſtræ mitto. D. *Legardus* cum Sereniſſimo Principe noſtro ad exteros abiit. D. *Janus Naſchovius* Medicus Nidroſienſis in puteum lapſus miſerè occubuit. Ita ubique Medicis naufragia. D. *Wilhelmus Wormius* Olaï filius ad cathedram Phyſices Experimentalis vocatus
eſt,

eſt, jure ſenii poſt Te gaviſurus. Pro filio ſuo Theatrum Anatomicum obtinuit amiciſſimus noſter *D. Simon Paulli* cum ſtipendio 400. Imperialium, pro quo obtinendo variis carminibus utrinque certatum fuit, quæ proximè mittam. *D. Oſtenfeldium*, optatiſſimum Collegam noſtrum, à thermis Swalbacenſibus reducem brevi videbitis, cui eapropter felix iter precor, & Tibi omnia proſpera. Vale, mi Borrichi, meque ſemper Tuum ama. Saluta quæſo *Stenonium* noſtrum, cui alia occaſione reſpondebo. Raptim Hafniæ prid. Cal. Jun. 1662.

T. T.
Th. Bartholinus.

Cenſura Medicæ Facultatis Hafnienſis: ſeu Reſponſiones ad Quæſita D. Suabii.

Ad *primum*: *An puellulæ morbus fuerit contagioſus &c.* R. Quandoquidem id jam D. Suabius demum poſt curatum morbum quærit, nec ullus noſtrum ad curationem vel conſilium antea admiſſus, ut ne puellulam morbi hujus tempore viderit quisquam ex noſtris; nec ex actis & probatis, ab utraque parte in judicio noſtro prolatis, perfecta ulla cognitio de morbi eſſentia haberi poteſt; icciro non potuimus

poſt tanti temporis moram quicquam ea de re ſtatuere, nec pro contagioſo morbum habere. Interim tamen ſi curatio à Chirurgo Jona inſtituta propriaque ejus confeſſio conferatur cum morbi contumacia, videtur Chirurgus ſuſpectam habuiſſe malignitatem aliquam, quæ tamen nec ex medicamentis & alexipharmacis prudenter ad explorandum à Medico D. Suabio exhibitis, nec ex documentis demonſtrari poteſt.

Ad *ſecundum*: *An D. Suabii præſcripta & exhibita medicamenta, provocaverint vel provocare potuerint in puellula diarrhæam?* R. Ex duobus medicamentis à D. Jacobo Suabio nobis oſtenſis & à Pharmacopœo Johanne Kirckhofio præparatis & ſubſcriptis 26. & 27. Maji 1661. videre non poſſumus ex ſe diarrhœam provocaſſe, ſiquidem ex methodi præſcripto fuere adhibita, nec puellulæ ex confeſſione parentum male ceſſere, & diarrhœa demum ſexto exinde die dicitur ſuperveniſſe.

Ad *tertium*: *An puſtula in natibus puellæ fuerit ſteatoma?* R. Quanquam nemo ex noſtris iſtum tumorem viderit, de quo judicium noſtrum exquiritur; tamen quantum ex actis & probatis conjicere poſſumus, judicamus nec puſtulam fuiſſe, nec ſteatoma propriè ita peritioribus Chirurgis appel-

appellatum, ſed aliud tuberculum durum in ejuſmodi locis infantum naſci ſolitum.

Ad *quartum:* Quod Aquam Mercurialem concernit, qua Chirurgus Jonas, juxta propriam in judicio prolatam præſcriptionem, ad fauces infantis eluendas uſus eſt, judicamus illam in adultis tempeſtivè & debita cautione in hujusmodi faucium affectibus non ſine inſigni juvamento adhiberi, & longè tutius quam in infantibus, qui expuere neſciunt illa quibus os & fauces eluuntur, quare maxima cautela in puerulis horum uſus ſuadendus. Et ſiquidem ex documentis apparet, præſcriptam aquam Mercurialem exigua valdè doſi, & magno infantis commodo adhibitam eſſe, nullo graviore ſymptomate per longam moram ſubſequente; judicare non poſſumus iſtam aquam mercurialem tali cautela & tempeſtivè faucibus infantis infectis inunctam mortem potuiſſe inferre.

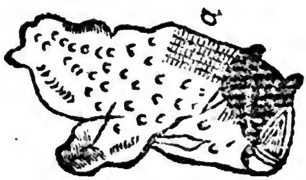
Deinde quod Mercurium præcipitatum ſpectat, in tumore natium à Chirurgo adhibitum, an cauſa mortis eſſe potuerit, ſi in ejus uſu Chirurgus perrexiſſet? Quanquam Mercurius præcipitatus in affectibus externis infectis, muſculoſis & remotis legitimè inunctus non ſolum ſine periculo, ſed etiam magno commodo adhibeatur; tamen quia in hac puellula à Chirurgo

Ee 5 inun-

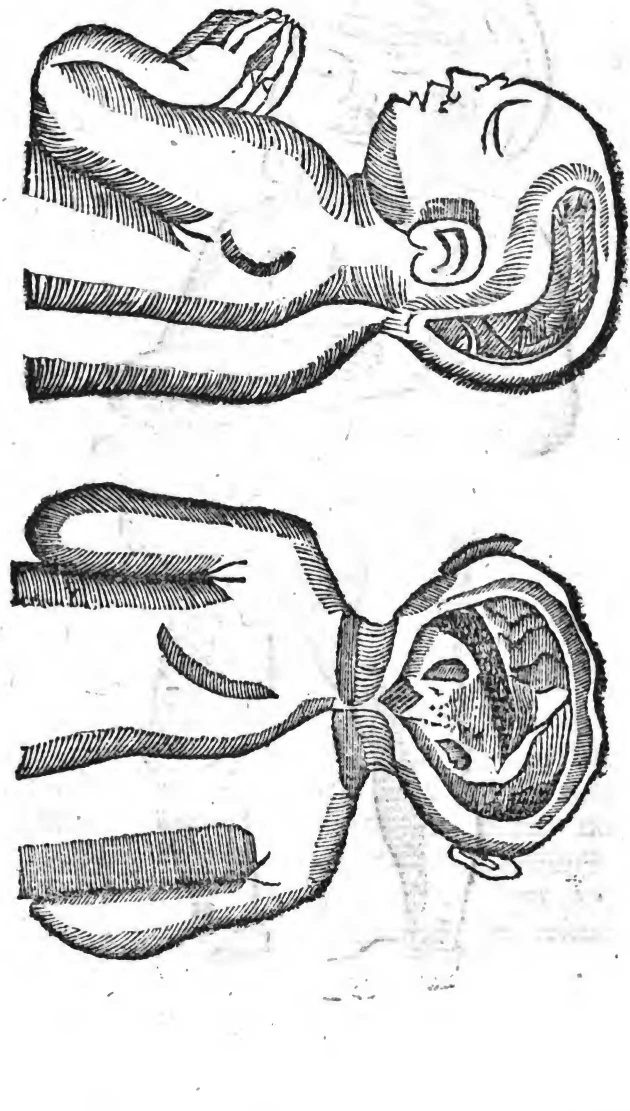
nunctus fuit parti prope ani ſphincterem inſigni ſenſu præditum, referantque documenta, vehementia inde ſequuta eſſe ſymptomata, nempe dolores, tremores, & motus convulſivos, aliter judicare non poſſumus, quam ex continuato uſu pulveris hujus mercurii præcipitati inſperſi in ulcere penè expurgato, propè ſphincterem ani, & perſeverantibus ſimilibus ſymptomatibus, mortem potuiſſe accelerari in infante. &c. &c.

FINIS.

Figuræ ſequentes ſpectant paginam 207. 314. 316.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX RERUM
PRÆCIPUARUM
IN
Centuria Tertia Epiſtolarum Med. contentarium.

A.

ACeti ſpiritus quomodo ſanguinem mutet. 422.

Aëris experimenta Boylei, 307. 412.

Æſtus internus ulceribus externis curatus. 146.

Agnus duplici capite 398. natura 398. triplici lingua. ib.

Allium contra calculum. 344.

Alvi fæces per ſcrotum. 18.

Alumen quomodo cruorem immutet. 422.

Anatome Bernenſis publica. 13.

Anatome hecticæ & hydrophicæ. 206. hydropis 132. ictetici 419. monſtroſi fœtus 348. 433. variolis defunctorum 105. 389.

Aneurisma curatum in brachio 217. capite 218. natura ſanatum 221. quodnam facilius curetur 219. in femore lethale 220. in Aneuriſmate veſiculæ cruorem diu fundunt 216.

Animæ ſedes non poteſt inveniri 371. 372.

Animalia in rabiem verſa 198.

Antimonio necatus Card.

Card. Mazarinus 61. pleuritis provocatur 63.
Aphorismi Hippocratis laudati 17. à Verderio rigidius examinati 16.
Aquarum origo ex glandulis. 263.
Aquas ſine igne deſtillare 434.
Aquoſus tumor in abdomine fœtus 349.
Archiatri & Profesſores pari dignitate 116.
Arenulæ in conario 420.
Arteria aſpera ad renes & veſicam teſtudinis protenſa 352.
Arteria emulgens, ſi inflatur, nihil admittit 423.
Aſcites nodoſus 930. ſalvo jecore 930.
Aſthma à cibis vel inducitur vel curatu 329.
Atrophia rupto lacteo thoracico 327.
Avaritia Medicos dedecet 114. 116.
Aurum chemicum Burrhi 410.
Aurum deglutitum colicam excitavit 285. in cæco hæſit 288. an diſſolvatur. ibid.
Aurum potabile ex nive 256.
Autoris amicitia cum Bauhino 57. 58. amicitiarum deſiderium 414. 435. calami defenſio 4. 5. 8. 226. innocentiæ apologia 74. 75. 77. 113. 365. otium conceſſum 381. 382. 897. opera 23. 355. 368. 399. 426. &c.

B.

Barba raſa cæcitatis cauſa 275. 276. 280.
Barbatæ fœminæ hiſtoria 406. 407. 408. ex Hippocrate illuſtrata 408.
Bilis in hepate retenta morborum cauſa 123. ſecernitur per colaturam 124.
Bilſio repudium miſſum ab autore 396.
Bilſium prompte ſecare 367. non ſine cruore 367. 383. autorem non eſſe epiſtolæ maledicæ. 75. 392. moribus caninis præditum 97. & ruſticis 195. minus tamen quam ejus interpretes 194. 364. 368. à Stephano autoris vapulaſſe 392. 402. omnes vana ſpe eluſiſſe. 347. thraſonem eſſe magnum. 365. 366. 378. 388. 391.
Blotteſandæi Epiſtolæ pro quibus 411. à quo ſcriptæ 425. 430. 435.
Brigittæ Tottiæ mors. 436.
Burrhi encomium 386. 404. an perenne 390. 409. diſcipulus 395. emplaſtra 387. nummus 410. 412. oculorum reſtituendorum artificium 432. theſauri 410.

C.

Calculi cordis 41. pulmonum 345. ventriculi 37. ex alvo 237. per urinam 237. 239.
Calculi fellis in aqua colliqueſcentes 362. quia leves. 372.

Digitized by Google

372. à vino generoſo concreti 373.
Calculi remedia fallere 342. varia ſæpe eſſe ſalutaria. 344.
Calculoſi ſectio. 132.
Calculus ex utero 103. 104. ejus virtus 103. in mola 104. veſicæ lateribus adhærens 128. globulo plumbeo ibidem annexus 128. 129. 131. an confringi in veſica poſſit. 343. 345.
Calorem accidens eſſe febris 303. 307. auctum non eſſe ſignum febris 293. niſi offendat actiones. 296.
Cantharides ſolam veſicam petere. 334.
Capitis vermes in rabioſis. 198.
Carteſius unde ſumſit quæ de anima ſcripſit 369. in vitro fallitur 403. Hippocraticus fuit.
Caſtratio fœminarum 259. 260.
Cauda an ad curſum conferat 281. longa in brutis ad robur. 282.
Caudæ uſus 282. equinæ conſenſus cum inteſtinis, nervis, utero. 283.
Caudatorum hominum exempla. 281.
Celſus an artem medicam exercuit. 306. Rhodianus. 308.
Cenſura Facultatis Medicæ in caſu puellæ ex Mercurii præcipitati uſu externo. 437.
Cephalalgiæ venereæ remedium. 222.
Cerebrum ex nico-

tiana exſiccum, 371. ejus ventriculi ſubſidentes 372. flavo humore in ictero pleni 419. lapideum in bove. 41.

Cerevifia medicata contra calculum. 344.

Chamæmorus Norwegiæ. 224.

Chemicæ Operationes Borrichii 424. 426. Payngkii 427. 431. 432. 435.

Chirurgica opuſcula Trullii. 2.

Chirurgi vitium à Medico excuſatur. 217.

Chuſcus animal fœtus adultos in vulvam recipiens. 403.

Chyli motum Wilſianum experientiæ repugnare. 228.

Chyloſus fluxus ex thorace. 137. 254.

Chylum univerſum poſſe unico vaſe thoracis ferri 366. nutrire partes 141. an per meſeraicas venas eat. 347. 350. ad omnes partes nutriendas ire. 384.

Cinere Æthnæ pinguefcere oves. 289. Heclæ mori. 289.

Circulationis oppugnatores nuperi 310. defenſio. 311.

Citrium prægnans 154. 157.

Clitoridis excreſcentia 407. phlogoſis in furore uterino 407. oſſea. ib.

Coffè potus. 191. 193.

Colica ex aureis nummis devoratis. 285 ex cæco inteſtino. 288.

Collegium Naturæ Curioſorum in

 Ag-

Angliæ. 418.
Conarium Carteſii impugnatur. 371.
Confortatio præcipua ex laudano, 201.
Corallorum tinctura ex menſtruo inſipido. 415. 425.
Cordis polypus 133. vindiciæ 129. 196. flammula 294. 298.
Cor ferè in variolis conſumtum 106. 368. cruentum in febre. 420.
Cutem abundare glandulis. 263. 420.

D.

Dens cum pure ex aure fluens 67. ejus cauſa. 70.
De Deuſingio judicium rigidius 301. 365. 400. 414. 430. mitius 405. 414. 426.
In Diabete eſſe communionem lacteorum cum emulgente. 333.
Digiti ſex in manu 398. vaſti in Dithmarſo. 403.
Diſſidium inter Blaſium & Stenonium componendum 96. 187. 200. 405. de ſalivalis exterioris inventione 163. 185. 376.
Diſuria à partu difficili. 85.
Diſuriæ remedium. 396.
Diuretica ſponte urinæ vias petere per lacteas. 334.
Dorſi tumor carnoſus. 107. vertebræ ablatæ ſine vitæ deſcrimine. 268.
Ductus hygrophthalmici inventio 50. 133. 363. an ita appellandus. 129. ſitus 363. origo, nume-

numerus, uſus 363.
Ductus in thorace à thoracico diverſus. 92.
Ductus ſalivalis. Vid. Salivalis.
Duodeni excoriatio. 362. circa Duodenum variorum morborum ortus 362. an efferveſcant chylus & bilis. 422.

E.

Emplaſtra ex materia volatili conſtare debere. 387.
Epileptici ſecreti effectus felix. 341.
Epitaphium Hepati ab autore erectum excuſatur 119. 361. vindicatur. 121.
Eunuchus pollutiones nocturnas patiens 261. calculoſus. ibid.

F.

Fabulas veris hiſtoriis immiſcendas. 358. 359.
Febres cum exanthematis latis & purulentis. 98.
in Febribus acutis an & cur pulmones afficiantur 289. malignis ſedem in ventriculo eſſe & inteſtinis 156. 157.
Febricitantis anatome. 419.
Febris horrifica Hippocratis. 304.
Febrium ſedes duodenum 362. ſignum non eſſe calorem auctum 293. nec pulſum frequentiorem. 298.
Felleæ veſiculæ calculi. 90. 362. mergi non poſſunt. 372.
Fermentationis regulæ incertæ. 211
Fibræ cerebri Carteſi-

teſiani. 404.
Figuras in Anatomicis, non lineas vel literas ſufficere. 127.
Fœtus alio fœtu prægnans 102. ejus probabilis ratio. 103.
Fœtus felis per os excluſus. 37.
Fœtus monſtroſi anatome. 348. 433.
Fœtus Muſſipontanus an fabuloſus 357. 359. quid ſuſpectum eum reddat 24. 25. 26. 27. tumoris anomali an ſpecies 29. 32. in Tuba uteri conceptus, exindeque excluſus 39.
Fœtus poſt XVI. annos exſectus. 250.
Fœtus particulæ per umbilicum & inguina excretæ. 69. 70. 333. 358.
Foramen ovale in ſene patens. 420.

G.

Gelu refrigerata virgo in pudendis 145. inde orta ſymptomata. 146.
Gemelli ſex digitis. 398.
Gemellorum anatome. 421.
Glandulæ maxillares, potius collares an dicendæ 174. 178. an cum parotidibus conveniant. 182.
Glandulæ ſub cute innumeræ per fibrillas connexæ. 263. 420.
Glandularum diviſio in conglomeratas & conglobatas. 1671.68. 173. Uſus Whartoniani examinantur 181. 182. conglomeratarum uſus 262. 263.
Granatorum cortices quare

quare aperiant menſes. 255. 257.

H.

Hecticæ remedia. 203.

Hepar funeratum defenditur 3. deſeritur. 5.

Hepar XL librarum 8. ſcirrhoſum in corpore florido 9. ſalvum in hydrope 9.

Hepatis Officium autori à Deuſingio inſcriptum, 109.

Hepar Defunctum Deuſingio remisſum 111. ejus munus eſſe percolatorium 122. ex Hippocrate 123. in eo bilem non miſceri 122. 123. ſed bilem ibi ſecerni 123. & lympham, 124.

Hermaphroditi viciniores fœminis 403. 406.

Hernia varicoſa 51.

Hippocrates an lymphatica præviderit 248. 272. de lacteis explicatur 274. 278. 279. rejiciendus non eſt 406. laudatur 412.

Hippocratis editio nova Segeri 247. per capita diſtincta cum indice 269. 270. liber de Puſtulis 277. flammula cordis 298.

Hiſtoria à Parlamento Gratianopolitano promulgata fabuloſa, 356.

Hiſtoriarum contemptus. 359.

Homuncio ex ſemine in furno chemico 99. non-enti annumerandus 101.

Hydropici anatome 132. 206. curatio 203.

Hydrops thoracis ex lym-

lymphaticis 327. ex lacteis 338. non eſt ventriculi affectio. 338.
Hypochondriaci curatio. 80. ſedes affecta 362.
Hyſterolithos 32.

I.

Jalappæ doſis excedens 130. juſta 133. infuſum gratum quomodo fiat 133. 134.
Icterici anatome 419.
Ignis innati natura 299. occultus in principio febris 305.
Ileum putridum & arctatum in febre 313.
Ex Imaginatione bomborum in obſidione tubercula infantibus impreſſa 152.
Incantationi nihil tribuendum 336.
Ingluvies quomodo ſuffocet 328.
Inſtrumentis Natura in expellendo fœtu in Borea non utitur 71.
Inſtrumentum ad eluendum ventriculum 53. 55. Glauberianum in uteri clauſura 67.
Inteſtina inflammata in febribus malignis 157.
Inventorum novorum fatum. 126.
Invidia à Medicis exſulare debet 114. 116. 284. apud Chemicos frequens 427.
Juniperus contra calculum 344.

L.

Labium leporinum 348.
Laboratorium Gersdorphianum 424.
Labyrinthus Bilſinus ubi 375.
Lac in mammis ex ſan-

ſanguine 142. in papillis puerorum 142. pullorum 143. refrigerare 149. febribus utile 150.
Lactei thoracici liquor acidiuſculus 423. ingreſſus prope lymphatica valvula donatus 423. dubia 324.
Lacteo thoracico læſo atrophia 140. & compreſſo 330. an inde citius hydrops oriatur. 338.
Lacteum vas in mammis an Coo cognitum 273. 278. à recentioribus plenè necdum obſervatum 278. ad teſtes 334. uterum & mammas 339. 340.
Lacteus ramus an hepar ingrediatur 367. à receptaculo ad glandulam inguinalem 93.
Lacteus thoracicus deſcendenti à collo lymphatico continuus 229. in axillarem immediatè ſe non exonerat. 229. valvula donatus 264. ad lymphatica colli aditum permittit 265. duplici oſtio 420. in gibbere afficitur 330. 331. 332.
Lapides effigie humana 31. in ventriculo 207. 208.
Lapidibus mictus calculorum parvorum & magnorum. 337.
Laudani Langelottiani encomium 139. 190. in roborando vis 190 & ſeq. utendi modus 254. dubium illud in aliis 205. vindicatur, 254.

Laudani Opiati effe-ctus in alvo & lotio provocando. 192. cauſa 201.
Lien canibus Hafniæ exſectus 208. 258. 415. an inutilis 300. in homine quando amputandus 307.
Lien melancholici corruptus & diffluens. 419. nunquam in melancholicis peccaſſe obſervatus Sylvio. 419.
Lithopædio ſaxea durities. 28.
Lymphæ motus hepar de throno dejecit 226. an liquor ſit excrementum 228. ſanguinis fluxum juvat 353. 381. à ſpiritibus animalibus an confletur. 377. 379.
Lymphæ motus ipsâ vita cur diuturnior 380. ſpiritus ejus acidus præter naturam eſt. 380.
Lympha ex naribus evacuata. 232.
Lymphatica ex teſtibus cum ſpermaticis adſcendentia 8. in ventriculo 339. in homine ferri ab extremis ad centrum 375. 378. fellis olim Sylvio obſervata 380.
Lymphaticorum confluxus ad cavæ divaricationem 265. inventio non debetur Jolivio. 467. ingreſſus prope thoracicum. 423. Sceleton. 393. valvula 7. 423. veſtigia apud Coum 248. 272.
Lymphaticum ramum hepar ingredi, non lacteum. 367.

Digitized by Google

367. vas naſi excretorium. 227.

M.

Mammarum lactei tubuli 278.
de Manu tractatus. 321.
Medicorum dignitas & immunitas 115. 117.
Melancholici anatome. 419.
Mercurialis aqua ad fauces qua cautione adhibenda. 437.
Mercurii præcipitati uſus in ulcuſculis infantum ſuſpectus 223. quando in ſteatomate concedendus 428. an Symptomata gravia inferat. 437.
Metaſtaſis urinæ ad alvum 333.
Meyſſonnieri opera 151.
Microcosmus Hornii methodo inſolita ſcriptus 350.
Mictio lapidea vera 237. ficta 239.
Molæ duæ cum veſtigio duorum fœtuum 28.
Mola ſimilis monſtro, capite & cauda lupi 276.
Monſtra imaginationi non Deo inviſo attribuenda 314. 315. bicipitia cur naſcantur 319. in utero non eſſe morbos 320.
Monſtri occultati damnum vulgo putatum 313.
de Monſtris judicium benignum 319. 320.
Monſtroſa facies in monſtro Fionenſi 316.
Monſtroſum occiput in alio monſtro 312.
Monumenti Hamsfortiani emendatio 315.

Morbilli extra cutem prominentes. 98.

Morborum cauſæ ex Sylvio 400. 401.

Morbus ex incantatione lenitur remediis naturalibus 237. 238. an illi fidendum 240.

Morbus Magicus 241. melancholicorum figmentis annumerandus 243.

Mumia Bilſiana durare non poteſt 195. ejus conficiendi modus 385. 411. pretium 402.

Mumia Horniana præſtantior 83. 94. 347. 375. 393.

de Mumiis Raynoudi opuſculum 396.

Muſculorum figuræ Aquapendentis 397. Hornianæ 304. 396. quo pretio veneant 423. Sceleton 397.

N.

Nares brutorum cur ſemper madeant 232.

Narium ſtillicidium in phrenitide 232. ex oculis per novum ductum 267.

Narium novus canalis 401.

Naturæ in fœtu pellendo & vulnere capitis curando providentia 71.

Natura muliebris duplex 10. ovium 398.

Nivalis ſalis oleum 431.

Nivem carere nitro 424.

Nivem & lanam vorant oves Iſlandiæ 289.

ex Nivibus ſal non extrahi fixum 431.

Nivis damna 150. uſus in refrigeratione corporis 145. 150.

Nivis

Nivis ſpiritus 256. Sulphur & Sal cubicum 424. 431.

O.

Obſervationes Medicæ Scipperi 211. Seidelii 154. 343.
Oculorum humores reſtituendi ratio nova 432. 433. 435. 436.
Odor allii in fonticulis 335.
Odoratus brutis excellentior. 232. illis neceſſarius 233. ab humore dependet. ibid.
Odores urinarum ex aſſumptis 335.
Odor fragrans in corporibus humanis. 336.
Omenti glandulæ ſcirrhoſæ 30.
Opii ſecreta præparatio 189. ejuſdem uſus 190. in hydrope 193. particulæ 201.
Os cubiti fœtus ex utero ſolum prodiens 66. 222.
Os in membrana diaphragmatis 7.
Oſsicula in capite 371.
Oſsis ſacri tuberculum & abſceſſus 152.
de Ovo dubitationes 210.
Ovum alio ovo prægnans 158.
Ovum à muliere Hafniæ excluſum 101. 214. galli ejusque ovarium. 214. 215.
Οχέτοι aquæ ductus apud Coum 248. 277.

P.

Palpebrarum ductus novi 363.
Paralytici N. T. autoris recuſi 271.
Parotides conglomeratas ſalivam præparare 177. Saliva abun-

INDEX.

abundare 181.
lymphaticis gaudere. 181.
Partes corporis in lapidibus repræſentatæ 32.
Partus equi quomodo repigretur 283.
Pecqueti conditio 417.
Pedis admiranda 321.
de Peditu theſes & problemata jocularia 15.
Pelicani deſcriptio vera 402. roſtrum 406.
Penis gangrænoſi amputatio. 46.
Penis vaſti hiſtoria 50.
Pericardium cordi adhærens 401. dedeficiens 406. ſine aqua. 40.
Phthiſicorum purgatio per renes 353.
Pili corporis ſuperiora verſus tendentes 418.
Pilorum affectus in ſuibus 280.
Piloſus homo 418.
Piſcinæ probaticæ veſtigia. 249.
Platonicæ philoſophiæ addicti 9.
Podagra calculi ſucceſſione levata 17.
Pollex manus duplex 398.
Polypus ex lympha naſi 232.
Pori cutis ſunt ductus glandularum 420.
Præpinguis fœmina 275 librarum. 402.
Pratenſis laus 315. patria 320.
Promotio Doctoralis Baſileenſis 12.
Proſtatæ neceſſariæ ad generationem 261.
Pullitiei Danicæ præſtantia 100.
Pulmones putridi & maculoſi in variolis 106. 389. putridi

Digitized by Google

di ex vulnere 138.
in Pulmonibus calculi 345.
Pulmonum anatome nova 307. 351. in bobus & ovibus 351. in ranis 352. avibus 352. Hogelandio viſa. 353. Hippocrati probabilis 353. Uſus an ſit ad miſcelam humorum 353.
Pulſus inter febrium notas Galeno 298. an ſignum pathognomonicum 298.
Pulſuum mutatio a cibis unde 327. in Antipatro eſſentialis 328.
Pulveris Sympathetici effectus unde 72.

R.

Rabidorum equorum cauſa 198. remedium 199.
Recidiva morborum 12. 14.
Ren in fœtu magnitudine deformis 349. 433. urina plenus 433.
Renum ulcus in Holſtenio 1.
Rigor apud Celſum an ſeponatur à febre 297. 306. quomodo fiat ex Abenſina 304.
Rigorem febrilem eſſe febris partem 303. ſeq. eandem habere cauſam 304. 305. loco tamen differre 305.
de Rigore ſubtiles ſententiæ 305.
Riolani mors 20. Succeſſor Patinus 355. auctior Enchiridii editio 20.
Rosmari dens quomodo ab Unicornu differat 290. 291. petrificatus & calcinatus 290. uſus pellis 291.

Ros-

Digitized by Google

Rosmari & Urſi inimicitiæ 291.

S.

Sal Glauberi mirabilis 385. non ingredi mumiam Bilſianam 386.
Sal ignis 432. Spir. armon. in ſanguine corrigendo efficax 422. ejus facilis conficiendi modus ibid.
Sal nivium cubiforme 415. 426. vitriolatum ex vegetabilibus 255.
Salivæ ortus 171. ex ſalivalibus motu linguæ promovetur 177. per ramulos in os exprimitur 177. ex parotidibus quoque 181.
Salivales glandulæ 92. 168.
Salivalis ductus exterioris inventio prima 88. 89. 185. 370. 376. quomodo inveniatur 363.
Stenonianus dictus 91. 162. 362. uſus 267. deſcriptio 362. à Blaſio quoque obſervatus 161. deſcriptus 165. ſalivam fundit per ramulorum porulos in os 177.
Salivalis ductus lymphaticus eſt 181. Whartonianus vett. fuit cognitus 208. 253. 394.
Sanguinem non nutrire 141.
Sanguinis varia mutatio ex variis affuſis ſpiritibus 421.
Sceleton ferreum 393. à Rege Daniæ emptum 423.
Sceleton muſculorum artificioſorum 397.
Sceleton notatum muſculorum origine 394.

in

in Scorbuto levis mador ſufficit 80.
Scribonii lectio defenditur 193.
Scripta Schoockiana 213.
Scrotum perforatum 19.
Secretum medicum. 62.
Sectio ſine ſanguine quo pacto fiat 94. 385. 392. œconomiam corporis turbat 195.
Secundina una pluribus embryonibus ſufficit 250. etiam diverſi ſexus contra Riolanum 251. ſed per lineam diſtincta 251.
Semen eſſe ex chylo lacteo 334.
Septi lucidi fovea 362.
Septum lucidum non eſſe ſedem animæ 371. 372.
Silices ex puero rejecti 337. 344.
Singultus biennii 246.
Sperma ceti ex cerebro 291.
Spinæ diſtortio cur pueris ſit impedimento 330. an & cur ſenibus non obſit 331. cur periculoſior ad angulum ibid.
Stella in cygno rediviva 2.
Stenonii laus 417. obſervationes 426.
Stibium an & quibus proſit 63.
Strumæ in collo an radices habeant in meſenterio 332. an à lymphaticis ib.
Sudorum rivi ex glandulis ſub cute 263. 420.
Suffuſio oculi ſponte curata. 436.
Suffocatio cordis ex lacteis

Digitized by Google

lacteis thoracis explicatur. 328.
Sulphuris ſp. conficiendi copia. 432.
Sulphur Veneris an ardeat. 432.
Syncope in jejunis unde 326. ex aquæ pericardii defectu 406.
Σύνεσις quomodo apud Coum explicandum 273. 279.

T.

Tabaci pulvis ad viſum 267.
Teneſmi remedium ex laudano 192.
Terra Norwegica ochræ ſpecies 68. Scorbuti an ſit remedium 72.
Teſtæ ignis ſaliumque vim eludentes 427.
Teſticuli fœminarum in caſtratione exempti 260.
Thoracis vulnerati fluxus chyloſus 137.
Tinctura ſolaris Amelungi 344. 427. unde compoſita. 428.
Tonſura ad cutem ſalutaris 280. convaleſcentibus prohibita 280.
Tophi arietini 36.
Tophus ventriculi bovini 36.
Trimellorum partus 250. una ſecundina contentus 250.
in Tuba uteri conceptio 38.
Tuberculum in oſſe ſacro 152.
Tumor cancroſus inguinis 47.

V.

Vaccæ an ſine teſticulis concipere poſſint. 260.
Valvulæ lateribus admotæ dant tranſitum liquoribus 94.

Val-

Valvula nobilis coronariæ 45. 49. lymphaticorum & thoracica. 265.
Vapores non alere. 326.
Variolæ Islandicæ 20. an repetentes. 390.
Variolis denatorum anatome 105. 389.
Vaſa carunculæ lacrymalis 226.
Vas narium excretorium Stenonii 227. ejus uſus 231. 232.
Vegetius Mulomedicus à Rhodio illuſtratus 308.
Ventriculi affectio in variolis 1[illegible]. lapis in hydrope. 203.
in Ventriculo conceptum factum 35. 36. 37.
Ventriculum in febribus malignis eſſe affectum 156. 157. in hydrope quomodo 338. 339.
Vermes gulæ 420. ventriculi 36.
Vertici uterus reſpondet 59.
Veſica duplex 7. 10. læſâ ſine damno 131.
Veſica in avibus à pulmone ad abdomen 352.
Veſicæ membranæ cum arenulis abraſæ 85.
Veterum ſcripta non negligenda. 248. 406.
Vicinitatis jus in corpore 333. 334.
Vini ſpiritus cruorem immutat. 422.
Virginibus lac ex mammis poſſe fluere 143.
Virginis ſatyriaſis & pollutiones centum cottidie 145. æſtuantis cauſa 149. remedia ex fru-

Digitized by Google

fructibus, gelu, lacte 145. ſeq.
Viſum acui tabaco 267. amitti barba raſa 275. ejus cauſa 276. 280.
Vitri filamenta 403.
Ulcuſculis an præcipitatum conferat 223.
Vomitus magicus rerum variarum 242.
Ureterum dilatatio 336.
Urinæ ſuppreſſio unde 132. odoratæ unde 335.
ex Urinis monſtroſa per lacteas excerni citius 336.
Uteri conſenſus cum capite 59. 60. cum cauda 283. vaſa quo modo hient 45. 48.
Uterini furoris cauſa & remedium 147.
Uteri vagina duplex 10.
Uteri vices aliæ partes ſupplent 34.
ex Utero fluxus fœtidus 66.
in Utero cur primo menſe nihil compareat. 38.
Uterus putrefactus 250. caſtratis exſectus 259.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google